

МОНГОЛ УЛСАД ГЭМТ ХЭРГЭЭС
УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ
АЖЛЫГ ЗОХИЦУУЛАХ ЗӨВЛӨЛ

МОНГОЛ УЛС ДАХЬ ГЭМТ ХЭРГИЙН ЦАГААН НОМ 2020

WHITE PAPER ON CRIME

Улаанбаатар хот
2021 он

ЗАХИАЛАГЧ

МОНГОЛ УЛСАД ГЭМТ ХЭРГЭЭС
УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖЛЫГ
ЗОХИЦУУЛАХ ЗӨВЛӨЛ

ГҮЙЦЭТГЭГЧ

ДОТООД ХЭРГИЙН
ИХ СУРГУУЛЬ

ХАМТРАН АЖИЛЛАСАН БАЙГУУЛЛАГА

ШҮҮХИЙН ЕРӨНХИЙ
ЗӨВЛӨЛ

УЛСЫН ЕРӨНХИЙ
ПРОКУРОРЫН ГАЗАР

ҮНДЭСНИЙ
СТАТИСТИКИЙН ХОРОО

АВЛИГАТАЙ
ТЭМЦЭХ ГАЗАР

ЦАГДААГИЙН
ЕРӨНХИЙ ГАЗАР

ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР
ГҮЙЦЭТГЭХ ЕРӨНХИЙ
ГАЗАР

ШҮҮХИЙН
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ҮНДЭСНИЙ ХҮРЭЭЛЭН

СУДАЛГААНЫ БАГ

Зөвлөх

Л.Нямгэрэл МУГХУСАЗЗ-ийн Ажлын албаны дарга
П.Батбаатар Хууль зүйн доктор, профессор, ДХИС-ийн захирал

Судалгааны багийн ахлагч

О.Зоригт Хууль зүйн доктор, дэд профессор

Судлаачид

Ж.Болдбаатар Хууль зүйн шинжлэх ухааны доктор, профессор,
Т.Оюунчимэг Хууль зүйн доктор, профессор, Ч.Нямсүрэн Хууль зүйн доктор, профессор,
Б.Алтангэрэл Хууль зүйн доктор, дэд профессор, В.Болор-Эрдэнэ Хууль зүйн доктор,
Д.Мөрөн, Н.Амарзаяа, Л.Одхүү, Н.Сайнбаяр, Э.Дашгаадан, З.Сүлд, М.Хүрэлбат, Г.Ганхүлэг,
Н.Буяннэмэх, Б.Балжмаа, Б.Анар, Б.Жамсран (ДХИС).
Х.Эрдэм-Ундрах (Dr.jur), О.Энххүслэн, Х.Буянбат (ХЗҮХ)

АГУУЛГА

ӨМНӨХ ҮГ 4

ЦАГДАА - POLICE

1. Товч танилцуулга	10
2. Гомдол, мэдээлэл	10
3. Гэмт хэрэг	14
4. Мөрдөн шалгах ажиллагаа	23
5. Зөрчил	26
6. Зам тээврийн осол, хэрэг	26
7. Эрүүлжүүлсэн хүн	36
8. Урьдчилан сэргийлэх ажил	36

ПРОКУРОР - PROSECUTOR

1. Товч танилцуулга	40
2. Гомдол, мэдээлэл	42
3. Хяналт тавьсан эрүүгийн хэрэг, түүний шийдвэрлэлт	46
4. Хяналт тавьсан зөрчлийн хэрэг, төрөл	69
5. Гэмт хэрэгтэй тэмцэх нийтлэг ажил	73

ШҮҮХ – COURT

1. Товч танилцуулга	76
2. Эрүүгийн хэргийн шийдвэрлэлт	80
3. Зөрчлийн шийдвэрлэлт	93

ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР

ГҮЙЦЭТГЭЛ – CORRECTION

1. Товч танилцуулга	100
2. Хорих ялын шийдвэр гүйцэтгэл	102
3. Хорихоос өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээний шийдвэр гүйцэтгэл	106
4. Баривчлах шийтгэлийн гүйцэтгэл	115
5. Цагдан хорих арга хэмжээний шийдвэр гүйцэтгэл	116

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР -

ANTI CORRUPTION

1. Товч танилцуулга	118
2. Гомдол, мэдээлэл	118
3. Мөрдөн шалгах ажиллагаа	120
4. Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх ажил	122
5. Монгол Улсын Авлигын индекс	122
6. Гэмт хэрэгтэй тэмцэх нийтлэг ажил	123

ШҮҮХИЙН ШИНЖИЛГЭЭ –

FORENSIC

1. Товч танилцуулга	126
2. Хийсэн шинжилгээ К р и м и н а л и с т и к и й н шинжилгээ Шүүх эмнэлгийн шинжилгээ Эдийн засгийн шинжилгээ Тусгай шинжилгээ	129
3. Хэргийн газрын үзлэгт оролцсон байдал	135

ГЭМТ ХЭРГИЙН ХОХИРОЛ –

CRIME VICTIM

1. Гэмт хэргийн хохирол, түүнийг нөхөн төлүүлэр эрх зүйн зохицуулалт	138
2. Цагдаагийн статистик	141
3. Прокурорын статистик	145
4. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын тоон мэдээ	147

НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ 150

ЗӨВЛӨМЖ 153

ЭХ СУРВАЛЖ 156

ХАВСРАЛТ 160

Монгол Улсын Их Хурлаас 2019 оны 6 дугаар сарын 6-ны өдөр баталсан Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.1 дэх хэсэгт “Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хэрэгжүүлэгч байгууллага гэмт хэрэг, зөрчлийн нөхцөл байдлын судалгааг хоёр жил тутам гэмт хэрэгт хохирох эрсдэлийн судалгааг гурван жил тутам улсын хэмжээнд, эсхүл тодорхой нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд, эсхүл тодорхой гэмт хэрэг, зөрчлийн төрлөөр олон нийтийн дунд зохион байгуулна” хэмээн заасан нь гэмт хэргийн талаар хийх бүхий л судалгаа, эрдэм шинжилгээний ажлын хууль зүйн үндэслэл болсон билээ.

НҮБ-ын Гэмт хэрэг, мансууруулах бодисын хууль бус эргэлттэй тэмцэх газраас жил бүр НҮБ-ын гишүүн 130 улсаас гэмт хэргийн чиг хандлагын судалгааны мэдээлэл цуглуулж, дэлхий нийтэд түгээхээс гадна тодорхой төрөл, чиглэлээр судалгаа, дүн шинжилгээ хийж, нийгмийн сөрөг үзэгдэл болох гэмт явдалтай хэрхэн үр дүнтэй тэмцэх талаар санал, зөвлөмж боловсруулан гаргадаг.

Монгол Улс дэлхийн зарим улсын туршлагаар “Гэмт хэргийн цагаан ном” /white paper on crime/-ыг 2016 оноос эрхлэн гаргаж, эрдэм шинжилгээ, судалгааны эргэлтэд оруулж, олон нийтийн хүртээл болгосоор байна.

Энэ удаагийн “Монгол Улс дахь гэмт хэргийн цагаан ном-2020”-ыг Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн захиалгаар Дотоод хэргийн их сургуулиас статистик, шүүх эрх мэдлийн болон хууль сахиулах байгууллагатай хамтран боловсруулж гаргалаа.

Энэхүү судалгааг хийхдээ өмнөх туршлага, уламжлал, жишгийг харгалзахын сацуу криминологийн шинжлэх ухааны орчин үеийн үзэл баримтлалын дагуу гэмт хэргийн төлөв байдал, түвшин, хөдөлгөөн, бүтэц, шалтгаан, нөхцөлд дүн шинжилгээ хийж, тодорхой дүгнэлт, санал, зөвлөмж боловсруулсан нь онол, практикийн ач холбогдолтой.

Гэмт хэргийн цагаан номыг бэлтгэхэд шаардлагатай мэдээлэл, судалгаагаар хангасан шүүх эрх мэдлийн болон хууль сахиулах байгууллагын ажилтнууд, судалгааны үр дүнг боловсруулах, дүн шинжилгээ хийхэд хичээл зүтгэл гарган ажилласан судалгааны багийн гишүүдэд талархал илэрхийлье.

Гэмт хэргийн цагаан номыг улам сайжруулж, боловсронгуй болгоход чиглэсэн санал, зөвлөгөө, шүүмжийг тус Их сургуулийн Эрдэм шинжилгээний нэгдсэн хүрээлэнгийн хаяганд ирүүлнэ үү

П.БАТБААТАР

ДОТООД ХЭРГИЙН ИХ СУРГУУЛИЙН ЗАХИРАЛ, ХУУЛЬ ЗҮЙН ДОКТОР (Ph.D),
ПРОФЕССОР, ЦАГДААГИЙН ХУРАНДАА

ТОВЧИЛСОН ҮГ

АТГ	Авлигатай тэмцэх газар
АТХХАБАЖЗГХ	Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих гэмт хэрэг
БГХ	Бүртгэсэн гэмт хэрэг
ГХМБТГ	Гэмт хэрэг, мансууруулах бодистой тэмцэх газар
МУГХУСАЗЗ	Монгол Улсад гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөл
ДХИС	Дотоод хэргийн их сургууль
ЕЭЗК	Европын эдийн засгийн комисс
МХХ	Монголын хуульчдын холбоо
МША	Мөрдөн шалгах ажиллагаа
НААСЭГХ	Нийтийн албаны ашиг сонирхлын эсрэг гэмт хэрэг
НТАХЯ	Нийтэд тустай ажил хийлгэх ял
НҮБ	Нэгдсэн үндэстний байгууллага
ОНАБАСЭГХ	Олон нийтийн аюулгүй байдал, ашиг сонирхлын эсрэг гэмт хэрэг
ТХЗ	Тогтвортой хөгжлийн зорилт
УПЕГ	Улсын прокурорын ерөнхий газар
ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
ХАБТХАЖЭГХ	Хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг
ХБОЭГХ	Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг
ХБМБ	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт
ХБЭЧХБЭГХ	Хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг
ХЗДХЯ	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
ХТАБЭТЭГХ	Хүн төрөлхтний аюулгүй байдал, энх тайвны эсрэг гэмт хэрэг
ХХУТЭЭЧЭГХ	Хүний хувийн, улс төрийн эрх, эрх чөлөөний эсрэг гэмт хэрэг
ХХЧБЭЭГХ	Хүний халдашгүй, чөлөөтэй байх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг
ХЭМХБЭГХ	Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг
ЦЕГ	Цагдаагийн ерөнхий газар
ЦМАБЭГХ	Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг
ШЕЗ	Шүүхийн ерөнхий зөвлөл
ШШГБ	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага
ШШГЕГ	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар
ШШҮХ	Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэн
ХЗҮХ	Хууль зүйн үндэсний хүрээлэн
SDG	Sustainable Development Goals
UNODC	United Nations Office on Drug and Crime

МОНГОЛ УЛСАД БҮРТГЭСЭН ГЭМТ ХЭРЭГ (2020)

УЛСЫН ХЭМЖЭЭНД

23064 -26.8%

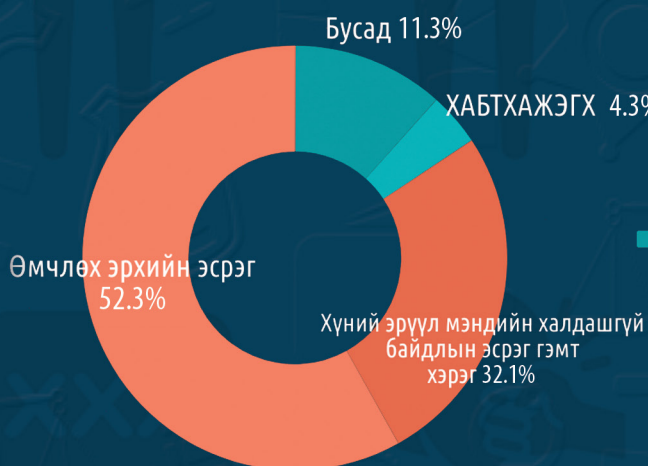
14633 -27.8%
НИЙСЛЭЛД

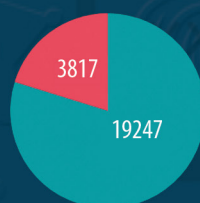
8420 -24.8%
ОРОН НУТАГТ

ГЭМТ ХЭРГИЙН БҮТЭЦ

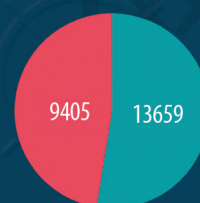

АНГИЛАЛ

■ ХӨНГӨН (83.5%) ■ ХҮНД (16.5%) ■ ИЛ (59.2%) ■ ДАЛД (40.8%)

ҮЙЛДЛИЙН АРГА

ЗОНХИЛОХ ТӨРӨЛ

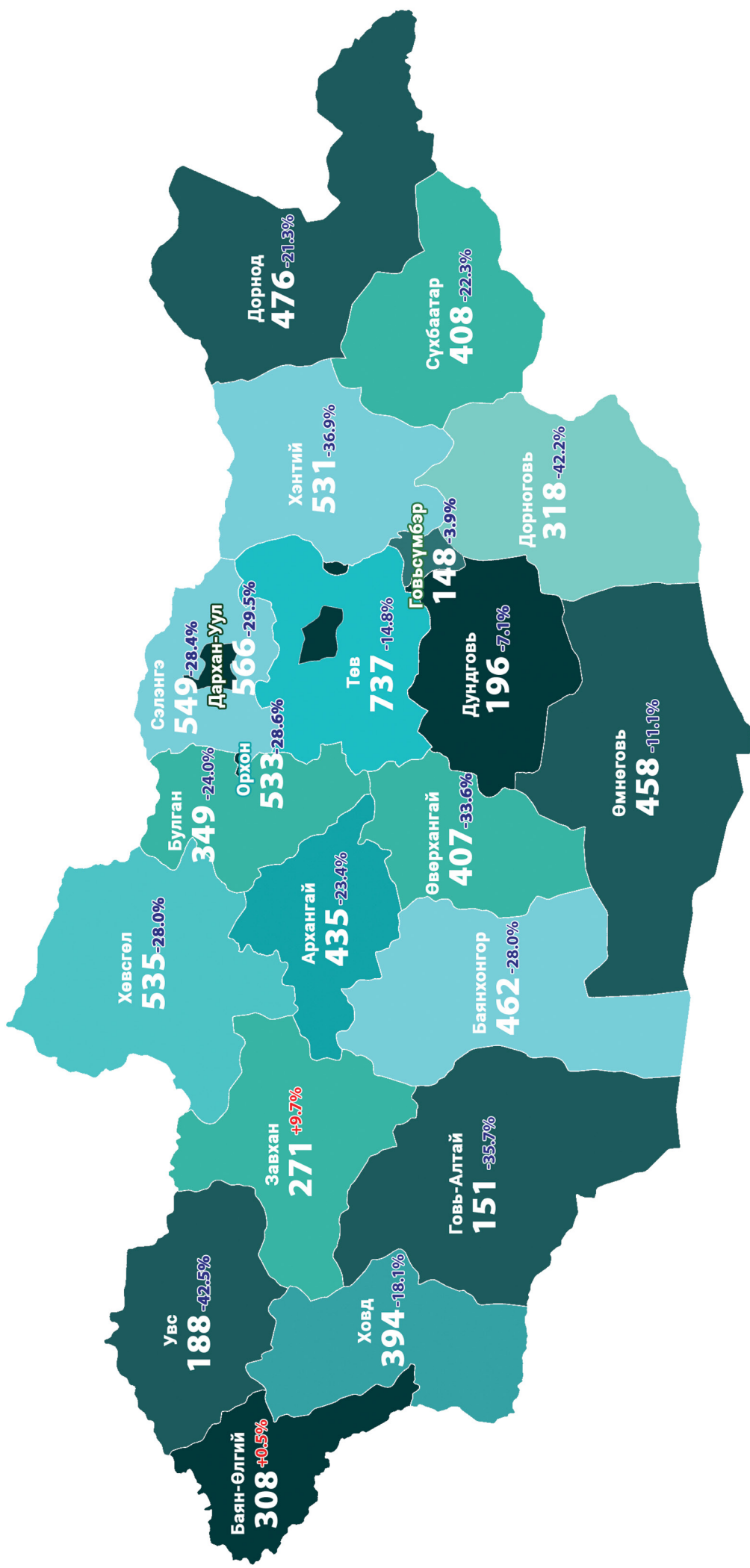

ГЭМТ ХЭРГИЙН ЗАРИМ ШИНЖ

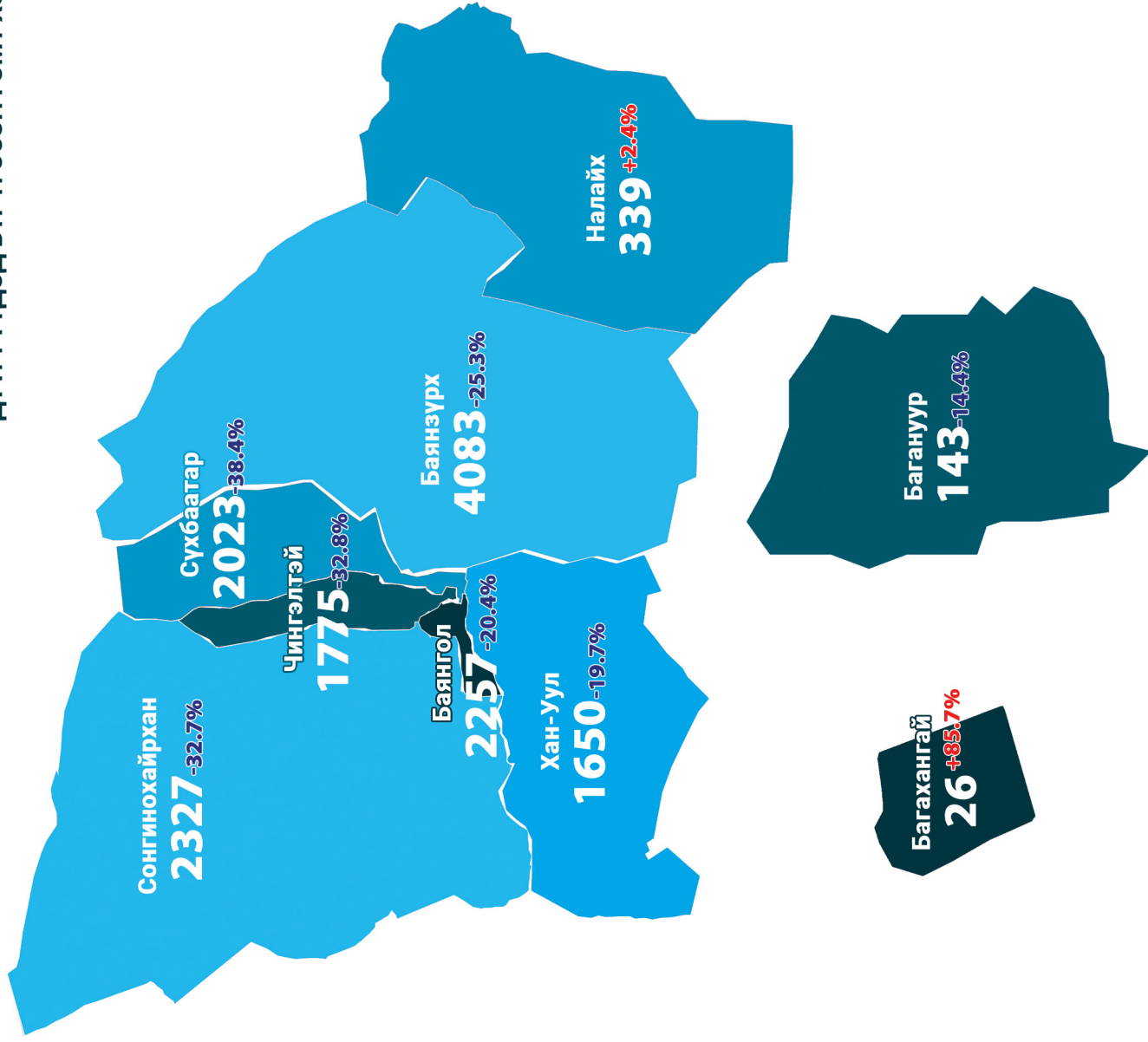

АЙМГУУДАД БҮРТГЭСЭН ГЭМТ ХЭРЭГ

ДҮҮРГҮҮДЭД БҮРТГЭСЭН ГЭМТ ХЭРЭГ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

ЦАГДАА - POLICE

1. ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА
2. ГОМДОЛ, МЭДЭЭЛЭЛ
3. ГЭМТ ХЭРЭГ
4. МӨРДӨН ШАЛГАХ АЖИЛЛАГАА
5. ЗӨРЧИЛ
6. ЗАМ ТЭЭВРИЙН ОСОЛ, ХЭРЭГ
7. ЭРҮҮЛЖҮҮЛСЭН ХҮН
8. УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖИЛ

ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН МЭДЭЭЛЭЛ

1.Цагдаагийн байгууллагын танилцуулга

Монгол Улсын цагдаагийн байгууллага нь гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийгмийн хэв журам хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах чиг үүргээ нутаг дэвсгэрийн болон ажил үүргийн зарчмаар хэрэгжүүлж ирсэн.

“Монголын цагдаагийн байгууллага” гэсэн тогтолцоо бие дааж бүрэлдэн тогтох үйл явц 1990 оны 4 дүгээр сард Нийгмийг аюулаас хамгаалах яамыг татан буулгаж, Улсын цагдан сэргийлэх ерөнхий газрыг төрийн захиргааны төв байгууллагын түвшинд байгуулснаар эхэлж, нэгдмэл, төвлөрсөн удирдлагатайгаар хөгжих болсон.

Монгол Улсын Цагдаагийн байгууллагын тухай хуулийг УИХ-аас 1993 онд баталж, 1994 оноос хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлснээр шинэ үеийн цагдаагийн байгууллагын үндэс суурь бүрэлдэж тогтсон ч нийгмийн хэрэгцээ, шаардлагатай уялдуулан 2017 онд УИХ-аас Цагдаагийн албаны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг баталсан.

Цагдаагийн байгууллага нь Эрүүгийн цагдаагийн алба, Мөрдөн байцаах алба, Экологийн цагдаагийн алба, Нийтийн хэв журам, олон нийтийн аюулгүй байдлын алба, Тээврийн цагдаагийн алба, Интерполын үндэсний товчоо, Санхүү, аж ахуйн алба, Захиргааны удирдлагын газар, Мэдээлэл, дүн шинжилгээ, шуурхай удирдлагын албанаас бүрдэнэ.

Шинэ төрлийн коронавируст (Covid-19) халдвараас урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах зорилгоор улсын хэмжээнд “Гамшгаас хамгаалах өндөржүүлсэн бэлэн байдлын зэрэг”-т шилжсэн үед цагдаагийн байгууллага тэргүүн шугамд ажиллаж, халдвар тээгч болон хавьтлыг олж тогтоох, газар орныг бүсчлэн хаах, тусгаарлах байр, эмнэлгийн бүс, гудамж, зам талбайг хамгаалалтад авах, хөл хорионы дэглэм сахиулах, замын хөдөлгөөнийг зохицуулах, иргэд, олон нийтэд ухуулга, сурталчилгаа явуулах, эргүүл, хяналтын постуудад үүрэг гүйцэтгэсэн хэдий ч гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндсэн чиг үүргээ биелүүлж ажилласан. Тухайлбал, энэ үед цагдаагийн байгууллагад иргэд, байгууллагаас 242094 дуудлага, мэдээлэл ирүүлсний 9433 нь гэмт хэргийн шинжтэй, 206432 нь зөрчлийн шинжтэй, 26229 нь зам тээврийн ослын шинжтэй, 19110 нь гэр бүлийн хүчирхийллийн шинжтэй байсан бөгөөд хуулийн хугацаанд шалган шийдвэрлэжээ.

Цаг үеийн онцлогтой холбоотойгоор гэмт хэрэг, зөрчлийн нөхцөл байдал өөрчлөгдөн, хулгайлах болон гудамж талбайд үйлдэгдэх гэмт хэрэг, зөрчил буурсан бол хууль бусаар согтууруулах ундаа худалдах, тээврийн хэрэгслийн тусгай зөвшөөрлийг хуурамчаар үйлдэх, цахим орчинд хуурамч мэдээлэл тараах, мөрийтэй тоглох, биеэ үнэлэхийг зохион байгуулах гэмт хэрэг, зөрчил нэмэгдсэн.

2.Гомдол, мэдээлэл

Цагдаагийн байгууллага нь 2020 онд иргэн, хуулийн этгээдээс 260,357 гомдол, мэдээлэл хүлээн авснаас 67,547 буюу 25.9% нь гэмт хэргийн шинжтэй, 192,810 буюу 74.1% нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл иржээ. Өмнөх онтой харьцуулбал, гомдол, мэдээлэл 1178 буюу 0.5%-иар өссөн, гэмт хэргийн шинжтэй гомдол 6,612 буюу 8.9%-иар буурсан, зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл 7,790 буюу 4.2%-иар өсжээ.

Гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээллийн 25,721 буюу 38.1%-ийг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээж, 38,867 буюу 57.5%-ийг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзаж, 599 буюу 0.9%-ийг харьяаллын дагуу шилжүүлж шийдвэрлэжээ. Зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээллийн 104,996 буюу 54.5%-ийг зөрчлийн хэрэг нээж, 85,853 буюу 44.5%-ийг зөрчлийн хэрэг нээхээс татгалзаж, 947 буюу 0.5%-ийг харьяаллын дагуу шилжүүлжээ¹.

¹ Мэдээлэл, дүн шинжилгээ, шуурхай удирдлагын албаны “Цагдаагийн байгууллагын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, зөрчлийн нөхцөл байдал-2020”. УБ., 2021. 11 дэх тал.

Хүснэгт №1. Цагдаагийн байгууллагад ирүүлсэн дуудлага, мэдээллийг бүртгэсэн нэгжээр нь харуулав.

№	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Өмнөх үлдэгдэл гомдол, мэдээлэл	Үүнээс		Тухайн онд шинээр хүлээн авсан гомдол, мэдээлэл	Нийт шалгасан гомдол, мэдээлэл
			Шийдвэрлэсэн.			
А		1	2	3	4	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	20	19	2523	2543
2		Говь-Алтай	7	1	1381	1388
3		Завхан	8	4	1143	1151
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	2	1	338	340
5		Увс	10	10	1583	1593
6		Ховд	9	5	3155	3164
7		Үүнээс : Булган	3	1	553	556
8	Хангайн бүс	Архангай	13	4	2064	2077
9		Баянхонгор	19	9	4825	4844
10		Булган	8	5	2683	2691
11		Орхон	59	55	6183	6242
12		Өвөрхангай	35	32	5417	5452
13		Үүнээс: Хархорин	4	2	1158	1162
14		Хөвсгөл	12	10	3950	3962
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	3		886	889
16		Дархан-Уул	18	11	4527	4545
17		Дорноговь	21	9	1963	1984
18		Үүнээс: Замын-Үүд	10	7	787	797
19		Дундговь	15	13	1556	1571
20		Өмнөговь	21	20	3279	3300
21		Үүнээс:Цогтцэций сум	3	3	847	852
22		Сэлэнгэ	37	25	3159	3196
23		Үүнээс: Мандал	10	8	1227	1237
24		Төв	39	30	4181	4220
25	Үүнээс: Заамар	4	2	1096	1100	
26	Зүүн бүс	Дорнод	48	43	5797	5845
27		Сүхбаатар	20	12	2505	2525
28		Хэнтий	27	19	3738	3765
29		Үүнээс: Бор-Өндөр	10	6	898	908
30	Нийслэл	1788	1253	158152	159940	
31	Баянгол	254	210	24749	25003	
32	I хэлтэс	138	116	12718	12856	
33	II хэлтэс	116	94	12031	12147	
34	Баянзүрх	477	359	44339	44816	
35	I хэлтэс	196	136	17388	17584	
36	II хэлтэс	199	156	12743	12942	
37	III хэлтэс	82	67	14208	14290	
38	Сүхбаатар	314	210	18083	18397	
39	I хэлтэс	193	128	8838	9031	
40	II хэлтэс	121	82	9245	9366	
41	Сонгинохайрхан	369	254	34252	34621	
42	I хэлтэс	143	107	16246	16389	
43	II хэлтэс	103	68	9750	9853	
44	III хэлтэс	123	79	8256	8379	
45	Хан-Уул	141	74	15231	15372	

МОНГОЛ УЛС ДАХЬ ГЭМТ ХЭРГИЙН ЦАГААН НОМ - 2020

46	I хэлтэс	71	31	7323	7394
47	II хэлтэс	70	43	7908	7978
48	Чингэлтэй	206	129	15759	15965
49	I хэлтэс	122	77	6960	7082
50	II хэлтэс	84	52	8799	8883
51	Багануур	9	7	1694	1703
52	Багахангай	6	3	257	263
53	Налайх	12	7	3788	3800
54	ИАТ	6	1	35	41
55	Төмөр зам	6	5	312	318
56	Мөрдөн байцаах алба	4		215	219
57	Эрүүгийн цагдаагийн алба	25	2	527	552
58	Тээврийн цагдаагийн алба	21	20	31532	31553
59	Экологийн цагдаагийн алба			293	293
60	НЦУГ	ХГХМХ	1	38	39
61		ХОХГХТХ	9	30	39
62		Халаасны хулгай	10	1	58
63	Хар тамхитай тэмцэх газар	4	3	207	211
64	НХЖХ, ОНАБХА	3	1	134	137
65	Улсын дүн	2326	1622	258031	260357

Ирүүлсэн дуудлага, мэдээллийг өнгөөр нь авч үзвэл, хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 24844, хулгайлах 27414, хөдөлгөөний аюулгүй байдлын журмын эсрэг 52592, гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 37890 тус тус эзэлж байна.

Хүснэгт №2. Гомдол, мэдээллийн шийдвэрлэлт.

№	Бус	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг 32.5 /ЭХХШТХ-ийн зүйл, хэсэг/			Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаасан 1.5 /ЭХХШТХ-ийн зүйл, хэсэг/			Бүгд	Үүнээс											
			32.5.1.1	32.5.1.2	32.5.1.3	1.5.1.1	1.5.1.4	1.5.1.5		Хүний амьд явах эрхийн эсрэг гэмт хэрэг 10.1-10.6	Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 11.1-11.7	Хүчиндэх 12.1	Хулгайлах 17.1	Дээрэмдэх 17.2	Залилах 17.3	Хөрөнгө завших 17.4	Мал хулгайлах 17.12	Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 20.16	Автомобилын хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих 27.10	Бусад	
А			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1	Баруун бус	Баян-Өлгий	4			9			13	4			1		2	1	1		2	2	
2		Говь-Алтай	3			14			17	3	1	1	4		2	4					2
3		Завхан				2			2												2
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл					1			1											1
5		Увс					15			15	1			1				5		1	7
6		Ховд	1				17			18	1	2	2	3				7			3
7		Үүнээс: Булган					4			4		1		1							2
8	Хангайн бус	Архангай				44			44		1		12		11	3	3			14	
9		Баянхонгор	1			16			17	1	3		3	1		1	3		3	2	
10		Булган	2			17			19	2	2		1		1	3	4			6	
11		Орхон				23			23	2	2	2	2	1	8	1				1	4
12		Өвөрхангай				15			15		1	1	6	1						2	4
13		Үүнээс: Хархорин					7			7		1		3	1						2
14		Хөвсгөл	2				60			62	2	8	5	16		7	1	5		5	13
15	Төвийн бус	Говьсүмбэр	2			8			10	2	1	1	2				1			3	
16		Дархан-Уул	2			12			14	2	2		2		2					6	
17		Дорноговь	10				82			92	11	6		30	1	14	3	8		3	16

18	Үүнээс: Замын-Үүд	1	18	19	1	3	6	2	1	6									
19	Дундговь	1	15	16	1	6	5	1	1	2									
20	Өмнөговь	7	28	35	6	7	12	4	2	2									
21	Үүнээс: Цогтцэций	3	12	15	2	2	7	1	2	1									
22	Сэлэнгэ	7	45	52	7	3	13	1	6	1	5								
23	Үүнээс: Мандал	7	14	21	7	2	3	1	1	1									
24	Төв		10	10	1		3	1	1										
25	Үүнээс: Заамар		2	2				1											
26	Дорнод		22	22	2		11	1	3		3								
27	Сүхбаатар		3	3			1				1								
28	Хэнтий	3	31	34	3	2	2	7	1	1	10								
29	Үүнээс: Бор-Өндөр		4	4			1				2								
30	Нийслэл	69	717	1 787	70	61	9	346	16	121	4	3							
31	Баянгол	18	83	101	17	14	1	34	1	19									
32	I хэлтэс	11	23	34	12	6	1	6		8									
33	II хэлтэс	7	60	67	5	8		28	1	11									
34	Баянзүрх	27	132	159	26	12	4	70	5	28									
35	I хэлтэс	11	28	39	11	3	3	6	2	7									
36	II хэлтэс	7	83	90	6	5	1	57	3	16									
37	III хэлтэс	9	21	30	9	4		7		5									
38	Сүхбаатар	7	212	1 220	7	12		124	4	28	3								
39	I хэлтэс	3	90	1 94	3	5		34	3	24	1								
40	II хэлтэс	4	122	126	4	7		90	1	4	2								
41	Сонгинохайрхан	6	83	89	8	14	2	36	2	13		1							
42	I хэлтэс	2	51	53	3	12	2	23		8		1							
43	II хэлтэс	3	18	21	4	1		7	1	4									
44	III хэлтэс	1	14	15	1	1		6	1	1									
45	Хан-Уул	2	141	143	2	3	1	51	1	22	1								
46	I хэлтэс		89	89	1	1		22		7	1								
47	II хэлтэс	2	52	54	2	2		29	1	15									
48	Чингэлтэй	7	56	63	7	6	1	29	3	9									
49	I хэлтэс	3	34	37	3	4		14	3	8									
50	II хэлтэс	4	22	26	4	2	1	15		1									
51	Багануур	2	5	7	2			2		2									
52	Багахангай																		
53	Налайх		5	5	1						2								
54	Бусад		1	1						1									
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам		4	4	1	1					1								
57	Мөрдөн байцаах алба		7	7															
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба	1	6	7															9
59	Тээврийн цагдаагийн алба		9	9															
60	НЦУГ ХГХТХ																		
61	НЦУГ ХОХГХТХ		5	5	1		4												
62	ХТТГ		3	3															3
63	Экологийн цагдаагийн алба		5	5															5
64	Улсын дүн	114	1206	1 1321	118	105	24	481	23	189	25	60						33	263

3. Гэмт хэрэг

Цагдаагийн байгууллага 2020 онд нийт **23064**, Улаанбаатар хотод **14633 буюу** 63.4%, орон нутагт 8420 буюу 36.5%, бусад газар (хилийн чанадад үйлдсэн) 11 буюу 0.1% гэмт хэрэг бүртгэсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад:

- Улсын хэмжээнд нийт 8460 хэрэг буюу 26.8%-иар,
- Нийслэлийн хэмжээнд 5628 хэрэг буюу 27.8%-иар,
- Орон нутгийн хэмжээнд 2784 хэрэг буюу 24.8%-иар,
- Бусад газар (хилийн чанадад)-т 48 хэрэг буюу 81.4%-иар тус тус буурсан.

3.1. Хүний амьд явах эрхийн эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 10 дугаар бүлэг)

2020 онд цагдаагийн байгууллагад нийт 23064 гэмт хэрэг шинээр бүртгэсэн. Тэдгээрээс хүний амьд явах эрхийн эсрэг гэмт хэрэг 382 шинээр бүртгэсэн нь нийт гэмт хэргийн 1.7%-ийг эзэлж байна. Энэ бүлгийн гэмт хэрэг нь өмнөх оноос 254 буюу 39.9%-иар буурсан эерэг үзүүлэлттэй байна. Гэмт хэргийн илрүүлэлт 51.9%-тай байгаа нь өмнөх жилтэй харьцуулахад, 7%-иар өсжээ.

3.1.1. Хүнийг алах гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 10.1 дүгээр зүйл)

2020 онд 192 шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 5 буюу 2.5%-иар буурчээ. Улсын хэмжээнд нийт бүртгэсэн 23064 гэмт хэргийн 192 буюу 0.8%-ийг хүнийг алах гэмт хэрэг эзэлж байна. Харин нийслэлийн хэмжээнд хүнийг алах гэмт хэрэг 95 бүртгэсэн нь өмнөх оны түвшинд байгаа бол, орон нутгийн хэмжээнд 97 гэмт хэрэг бүртгэсэн нь өмнөх оноос 10 хэргээр буюу 11.5%-иар өсжээ.

Гэмт хэрэг үйлдсэн цаг, гараг. Гэмт хэрэг бүртгэсэн гарагаар нь авч үзвэл, 24 буюу 12.5% нь Даваа гарагт, 21 буюу 10.9% нь Мягмар гарагт, 31 буюу 16.1% нь Лхагва гарагт, 37 буюу 19.3% нь Пүрэв гарагт, 31 буюу 16.1% нь Баасан гарагт, 25 буюу 13.1% нь Бямба гарагт, 23 буюу 12.0% нь Ням гарагт тус тус бүртгэсэн. Цагаар нь авч үзвэл, 35 буюу 18.2% нь 06:00-14:00 цагт, 37 буюу 19.3% нь 14:00-19:00 цагт, 42 буюу 21.9% нь 19:00-22:00 цагт, 78 буюу 40.6% нь 22:00-06:00 цагт тус тус бүртгэсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн газар. Гэмт хэрэг үйлдсэн газрыг авч үзвэл, бүртгэсэн гэмт хэргийн 121 буюу 63% нь гэр, орон сууцанд, 26 буюу 13.5% нь гудамж, талбайд, 6 буюу 3.1% нь олон нийтийн газарт, 1 буюу 0.5% нь аж ахуйн нэгжид, 3 буюу 1.6% нь төрийн байгууллагад, 1 буюу 0.1% нь авто замд, 35 буюу 18.2% нь бусад газарт үйлдсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн нөхцөл байдал. Хүнийг алах гэмт хэргийн 141 буюу 73.4% нь согтуугаар, 1 буюу 0.5% нь хүүхэд оролцож, 19 буюу 9.9% нь эмэгтэй хүн оролцож, 10 буюу 5.2%-ийг бүлэглэн үйлджээ.

Гэмт хэргийн илрүүлэлт. Тухайн гэмт хэргийн илрүүлэлт улсын хэмжээнд 98.5% байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 2.1 нэгжээр, нийслэлийн хэмжээнд 100% байгаа нь 3.0 нэгжээр, орон нутгийн хэмжээнд 95.8% байгаа нь 3.0 нэгжээр тус тус өссөн байна.

Гэмт хэрэгт холбон шалгасан хүн. Хүнийг алах гэмт хэрэгт нийт 211 хүнийг холбон шалгасан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад, 5 буюу 2.3%-иар буурсан, холбогдогчдын 21 буюу 9.9% нь эмэгтэй, 190 буюу 90.1% нь эрэгтэй, 1 буюу 0.5% нь 14-17 насны хүүхэд байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс эрэгтэй хүн 5%-иар, хүүхэд 87.5%-иар тус тус буурч, эмэгтэй хүн 31.3%-иар өсжээ.

Хохирогч. Гэмт хэргийн улмаас 196 иргэн хохирсноос 190 хүн нас барж, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, нас барсан хүн 2 буюу 1%-иар тус тус буурч, гэмтсэн хүн 2.0 дахин өссөн байна.

Учирсан хохирол. Энэ төрлийн гэмт хэргийн улмаас иргэнд учирсан 798.3 сая төгрөгийн хохирлын 86.1%-ийг нөхөн төлүүлж, 158.5 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилсэн нь өмнөх оны мөн үеэс учирсан хохирол 234.9 сая төгрөг буюу 22.8%-иар, нөхөн төлүүлсэн хохирол 122.1 сая буюу 15.1%-иар, битүүмжилсэн хөрөнгө 17.2 сая төгрөг буюу 9.8%-иар тус тус буурсан байна.

3.2. Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 11 дүгээр бүлэг)

2020 онд цагдаагийн байгууллагад нийт 23064 гэмт хэрэг шинээр бүртгэсэн

бөгөөд хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 7405 шинээр бүртгэсэн нь нийт хэргийн 32.1%-ийг эзэлж байна. Улсын хэмжээнд өмнөх оноос 860 хэргээр буюу 10.4%-иар, нийслэлийн хэмжээнд 4564 гэмт хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 619 хэргээр буюу 13%-иар, орон нутагт 2841 гэмт хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 241 хэргээр буюу 8.5%-иар тус тус буурчээ.

Гэмт хэрэг үйлдсэн цаг, гараг. Гэмт хэрэг үйлдсэн гарагаар нь авч үзвэл, 1034 буюу 14% нь Даваа гарагт, 1072 буюу 14.% нь Мягмар гарагт, 996 буюу 13.5% нь Лхагва гарагт, 1017 буюу 13.7% нь Пүрэв гарагт, 1065 буюу 14.4% нь Баасан гарагт, 1086 буюу 14.6% нь Бямба гарагт, 1135 буюу 15.3% нь Ням гарагт тус тус бүртгэсэн бол цагаар нь авч үзвэл, 1085 буюу 14.6% нь 06:00-14:00 цагт, 1736 буюу 23.4% нь 14:00-19:00 цагт, 1551 буюу 21% нь 19:00-22:00 цагт, 3033 буюу 41% нь 22:00-06:00 цагт тус тус бүртгэсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн газар. Гэмт хэрэг үйлдсэн газрыг авч үзвэл, бүртгэсэн гэмт хэргийн 3264 буюу 44.1% нь гудамж, талбайд, 2034 буюу 27.5% нь гэр, орон сууцанд, 842 буюу 11.4% нь олон нийтийн газарт, 10 буюу 0.1% нь нийтийн тээвэрт, 41 буюу 0.5% нь төрийн байгууллагад, 24 буюу 0.3% нь төрийн бус байгууллагад, 266 буюу 3.6% нь аж ахуйн нэгжид 1 буюу 0.2% нь төрийн бус байгууллагад, 8 буюу 0.1% нь авто замд, 916 буюу 12.2% нь бусад газарт үйлджээ.

Гэмт хэрэг үйлдсэн нөхцөл байдал. Нийт бүртгэсэн хэргийн 3677 буюу 49.7% нь согтуугаар, 224 буюу 3% нь хүүхэд оролцож, 863 буюу 11.7% нь эмэгтэй хүн оролцож, 228 буюу 3.1%-ийг бүлэглэн үйлдсэн байна

Гэмт хэрэгт холбон шалгасан хүн. Холбогдогчдын 830 буюу 12.% нь эмэгтэй, 5976 буюу 87.8% нь эрэгтэй, 254 буюу 3.7% нь 14-17 насны хүүхэд байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс эрэгтэй хүн 67 буюу 1.1%-иар, хүүхэд 7 буюу 2.8%-иар, эмэгтэй хүн 67 буюу 8.8%-иар тус тус өссөн байна.

Хохирогч. Гэмт хэргийн улмаас 7798 иргэн хохирч, үүнээс 19 нь нас барж, 7202 хүн гэмтсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, хохирсон хүн 744 буюу 8.7%-иар, гэмтсэн хүн 214 буюу 2.9%-иар тус тус буурч, нас барсан хүн 6 буюу 46.1%-иар өссөн. Гэмтсэн иргэдийн гэмтлийн зэргээр нь авч үзвэл, 6325 буюу 87.8% нь хөнгөн, 550 буюу 7.6% нь хүндэвтэр, 327 буюу 4.5% нь хүнд гэмтэл учирсан байна.

Учирсан хохирол. Хэргийн улмаас иргэнд учирсан 7795.3 сая төгрөгийн хохирлын 81.4%-ийг нөхөн төлүүлж, 424.1 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилсэн нь өмнөх оны мөн үеэс учирсан хохирол 567.3 сая буюу 7.9%-иар, нөхөн төлүүлсэн хохирол 615.4 сая буюу 10.7%-иар тус тус өсч, битүүмжилсэн хөрөнгө 584.8 сая буюу 58%-иар буурсан байна.

3.2.1. Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 11.7 дугаар зүйл) 2020 онд цагдаагийн байгууллагад гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх гэмт хэрэг 111 шинээр бүртгэсэн нь нийт бүртгэсэн гэмт хэргийн 0.5%-ийг эзэлж, өмнөх оноос 96 хэргээр буюу 46.4%-иар буурсан байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн цаг, гараг. Гэмт хэрэг бүртгэсэн гарагаар нь авч үзвэл, 170 буюу 15% нь Даваа гарагт, 179 буюу 15.7% нь Мягмар гарагт, 146 буюу 12.8% нь Лхагва гарагт, 167 буюу 14.7% нь Пүрэв гарагт, 163 буюу 14.3% нь Баасан гарагт, 127 буюу 11.2% нь Бямба гарагт, 186 буюу 16.3% нь Ням гарагт тус тус бүртгэсэн бол цагаар нь авч үзвэл, 191 буюу 16.8% нь 06:00-14:00 цагт, 283 буюу 24.9% нь 14:00-19:00 цагт, 244 буюу 21.4% нь 19:00-22:00 цагт, 420 буюу 36.9% нь 22:00-06:00 цагт тус тус бүртгэсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн газар. Гэмт хэрэг бүртгэсэн газрыг авч үзвэл, гэмт хэргийн 973 буюу 85.5% нь гэр, орон сууцанд, 74 буюу 6.5% нь гудамж талбайд, 18 буюу 1.5% нь олон нийтийн газарт, 2 буюу 0.2% нь нийтийн тээвэрт, 3 буюу 0.3% нь төрийн байгууллагад, 10 буюу 0.9% нь аж ахуйн нэгжид, 58 буюу 5.1% нь бусад газарт үйлдсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн нөхцөл байдал. Нийт бүртгэсэн хэргийн 655 буюу 57.6% нь согтуугаар, 7 буюу 0.6% нь хүүхэд оролцож, 100 буюу 8.8% нь эмэгтэй хүн оролцож, 12 буюу 1.1%-ийг бүлэглэн үйлдсэн байна.

Гэмт хэрэгт холбон шалгасан хүн. Нийт 1152 хүн гэмт хэрэгт холбон шалгасан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад, 108 буюу 10.3%-иар өссөн. Холбогдогчдын 1058 буюу 91.8% нь эрэгтэй, 94 буюу 8.2% нь эмэгтэй, 6 буюу 0.5% нь 14-17 насны хүүхэд байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс эрэгтэй хүн 90 буюу 9.3%-иар, хүүхэд 3 буюу 50%-иар, эмэгтэй хүн 18 буюу 23.7%-иар тус тус өссөн байна.

Хохирсон хүн. Гэмт хэргийн улмаас 1082 иргэн, хохирч үүнээс 953 хүн гэмтэж, 18 хүн нас барсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, хохирсон хүн 188 буюу 21%-иар, гэмтсэн хүн 221 буюу 30.2%-иар, нас барсан хүн 10 буюу 2.3 дахин өсч, энэ гэмт хэргийн улмаас 928.3 сая төгрөгний хохирол учирсан байна.

Гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртөгчдийн дотор эхнэр 562, хамтран амьдрагч 239, нөхөр 47, төрсөн хүүхэд 44, төрсөн ах, эгч 7, дагавар хүүхэд 38, төрсөн эцэг, эх 25, төрсөн дүү 7, хадам эцэг, эх 8, үрчилж авсан хүүхэд 1, өвөг эцэг, эмэг эх 2, бусад 102 хүн байна.

График №1. Гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртөгчид.

3.2.2. Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол учруулах гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 11.1 дүгээр зүйл). 2020 онд цагдаагийн байгууллагад хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол учруулах гэмт хэрэг 301 шинээр бүртгэсэн нь нийт хэргийн 1.3%-ийг эзэлж, өмнөх оноос 63 хэргээр буюу 26.5%-иар, нийслэлийн хэмжээнд 162 гэмт хэрэг өмнөх оноос 63 хэргээр буюу 26.5%-иар тус тус өсч, орон нутагт 139 гэмт хэрэг бүртгэсэн нь өмнөх онтой адил түвшинд байна.

3.2.3. Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол учруулах гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 11.6 дугаар зүйл) Цагдаагийн байгууллагад 2020 онд Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 11.6 дугаар зүйлд заасан гэмт хэрэг 6373 бүртгэсэн нь нийт гэмт хэргийн 27.6%-ийг дангаараа эзэлж байна. Энэ нь өмнөх оноос 1018 хэргээр буюу 13.7%-иар буурчээ.

Нийслэлийн хэмжээнд хүний эрүүл мэндэд хөнгөн гэмтэл санаатай учруулах гэмт хэрэг 3973 шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 790 хэргээр буюу 16.5%-иар, орон нутагт 2400 гэмт хэрэг бүртгэсэн нь өмнөх оноос 226 хэргээр буюу 8.6%-иар тус тус буурсан байна.

3.3. Хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 12 дугаар бүлэг) 2020 онд Монгол Улсад хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 505 шинээр бүртгэсэн нь нийт бүртгэсэн гэмт хэргийн 2.2%-ийг эзэлж байна. Улсын хэмжээнд шинээр бүртгэсэн хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг өмнөх оноос 105 хэргээр буюу 17.2%-иар буурсан, нийслэлийн хэмжээнд 255 хэрэг бүртгэсэн нь өмнөх оноос 6 хэргээр буюу 2.3%-иар өссөн бол, орон нутагт өмнөх оноос 111 хэргээр буюу 18.1%-иар буурсан, гэмт хэргийн илрүүлэлт 54.2% байна.

3.3.1. Хүчиндэх гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 12.1 дүгээр зүйл) Хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 2020 онд 505 бүртгэсэн нь нийт хэргийн 2.2%-ийг эзэлж байна.

Энэ төрлийн гэмт хэргээс хүчиндэх гэмт хэрэг 401 буюу 79.4%, бэлгийн дур хүслээ ёс бусаар хангах гэмт хэрэг 14 буюу 2.7%-ийг эзэлж байна. 2019 онд хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэгт бэлгийн дур хүслээ ёс бусаар хангах 0.8%-ийг эзэлж байсан бол 2020 онд 3.5%-ийг эзлэх болжээ.

Гэмт хэрэг үйлдсэн цаг, гараг. Гэмт хэрэг бүртгэсэн гарагаар нь авч үзвэл, 66 буюу 16.5% нь Даваа гарагт, 65 буюу 16.2% нь Мягмар гарагт, 61 буюу 15.2% нь Лхагва гарагт, 60 буюу 15% нь Пүрэв гарагт, 52 буюу 13% нь Баасан гарагт, 55 буюу 13.7% нь Бямба гарагт, 42 буюу 10.4% нь Ням гарагт тус тус үйлдсэн. Цагаар нь авч үзвэл, 86 буюу 21.4% нь 06:00-14:00 цагт, 107 буюу 26.7% нь 14:00-19:00 цагт, 45 буюу 11.2% нь 19:00-22:00 цагт, 163 буюу 40.7% нь 22:00-06:00 цагт тус тус үйлджээ.

Гэмт хэрэг үйлдсэн газар. Хүчиндэх гэмт хэргийг үйлдсэн газрыг авч үзвэл, бүртгэсэн гэмт хэргийн 259 буюу 64.4% нь гэр, орон сууцанд, 36 буюу 9% нь гудамж талбайд, 22 буюу 5.5% нь олон нийтийн газарт, 7 буюу 1.7% нь аж ахуйн нэгжид, 2 буюу 0.5% нь нийтийн тээвэрт, 75 буюу 18.9% нь бусад газарт үйлдсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн нөхцөл байдал. Нийт бүртгэсэн хүчиндэх гэмт хэргийн 124 буюу 30.9% нь согтуугаар, 20 буюу 5% нь хүүхэд оролцож, 3 буюу 0.7% нь эмэгтэй хүн оролцож, 53 буюу 13.2% нь гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас, 15 буюу 3.7% нь бүлэглэн үйлдсэн байна.

Гэмт хэргийн илрүүлэлт. Хүчиндэх гэмт хэргийн илрүүлэлт улсын хэмжээнд 56.4% байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 1.6 нэгжээр, нийслэлийн хэмжээнд 50% байгаа нь 2.8 нэгжээр, орон нутгийн хэмжээнд 63.8% байгаа нь 2.3 нэгжээр тус тус өссөн байна.

Гэмт хэрэгт холбон шалгасан хүн. Хүчиндэх гэмт хэрэгт нийт 294 хүн гэмт хэрэгт холбон шалгасан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад, 20 буюу 6.4%-иар буурсан. Холбогдогчдын 1 буюу 0.3% нь эмэгтэй, 293 буюу 99.7% нь эрэгтэй, 20 буюу 6.8% нь 14-17 насны хүүхэд байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс эрэгтэй хүн 5.8%-иар, эмэгтэй хүн 66.7%-иар тус тус буурч, хүүхэд 3 буюу 17.6%-иар өссөн байна.

Хохирогч. Хүчиндэх гэмт хэргийн улмаас 406 иргэн хохирч, үүнээс 1 хүн нас барж, 52 хүн гэмтсэн нь өмнөх оны мөн үеэс хохирсон хүн 86 буюу 17.5%-иар, нас барсан хүн 2 буюу 66.7%-иар, гэмтсэн хүн 84 буюу 32%-иар тус тус буурсан.

Хохирсон иргэдийн 248 буюу 61.1% нь 17 хүртэлх насны хүүхэд байгаа нь энэ төрлийн гэмт хэрэгт хохирогч болсон 10 хүний 6 нь хүүхэд байна гэсэн үг юм. Хохирсон хүүхдийг насаар нь авч үзвэл 15 буюу 6.1% нь 7 хүртэлх, 98 буюу 39.5% нь 8-13 насны, 135 буюу 54.4% нь 14-17 насны хүүхэд байна.

3.4. Хүний халдашгүй, чөлөөтэй байх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 13 дугаар бүлэг) 2020 онд хүний халдашгүй, чөлөөтэй байх эрхийн эсрэг 189 гэмт хэрэг шинээр бүртгэсэн нь нийт гэмт хэргийн 0.9%-ийг эзэлж байна.

Улсын хэмжээнд уг төрлийн 189 гэмт хэрэг, нийслэлд 130 бүртгэсэн нь өмнөх оныхтой харьцуулахад, 41 гэмт хэрэг буюу 46%-иар өссөн үзүүлэлттэй байна. Орон нутагт 59 хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оныхоос 33 хэргээр буюу 66.2%-иар өсжээ.

3.5. Хүний хувийн, улс төрийн эрх, эрх чөлөөний эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 14 дүгээр бүлэг) 2020 онд 5 хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 2 хэргээр буюу 66%-иар өссөн байна. Нийслэлийн хэмжээнд 1 хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 1 хэргээр буурсан.

3.6. Эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 15 дугаар бүлэг) 2020 онд 22 гэмт хэрэг бүртгэсэн нь өмнөх оноос 17 хэргээр буюу 43.6%-иар, нийслэлийн хэмжээнд 16 хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 12 хэргээр буюу 42.8%-иар, орон нутагт 6 хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оныхоос 5 хэргээр буюу 45.4%-иар тус тус буурсан байна.

3.7. Хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 16 дугаар бүлэг) 2020 онд хүүхдийн эсрэг 17 гэмт хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 14 хэргээр буюу 45.2%-иар, нийслэлийн хэмжээнд 13 гэмт хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 13 хэргээр буюу 50%-иар, орон нутагт 4 хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 1 нэгжээр тус тус буурсан байна.

Энэ төрлийн гэмт хэргээс хүүхдэд садар самууныг сурталчлах, уруу татах 8 (47%), хүүхдийг хаях, төөрүүлэх, тэнүүчлэлд хүргэх 6 (35.2%) гэмт хэрэг бүртгэсэн нь нийт бүртгэсэн энэ бүлгийн гэмт хэргийн 82%-ийг эзэлж байна.

3.8.Өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 17 дугаар бүлэг) 2020 онд цагдаагийн байгууллагад өмчлөх эрхийн эсрэг 12061 гэмт хэрэг шинээр бүртгэсэн нь нийт хэргийн 52.3%-ийг эзэлж байна. Энэ нь өмнөх оноос 6280 хэргээр буюу 34.2%-иар, нийслэлийн хэмжээнд 8355 гэмт хэрэг бүртгэсэн нь өмнөх оноос 4271 хэргээр буюу 33.8%-иар тус тус буурч, орон нутагт шинээр 3706 бүртгэсэн нь өмнөх оноос 2009 хэргээр буюу 35%-иар буурсан үзүүлэлттэй байна.

3.8.1.Хулгайлах гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 17.1 дүгээр зүйл) 2020 онд цагдаагийн байгууллагад хулгайлах гэмт хэрэг 5100 бүртгэсэн нь нийт гэмт хэргийн 22.1%-ийг эзэлж, өмнөх оноос 3868 хэргээр буюу 43.1%-иар, нийслэлийн хэмжээнд 3481 бүртгэсэн нь өмнөх оноос 3056 хэргээр буюу 46.7%-иар, орон нутагт 1619 гэмт хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 812 хэргээр буюу 33.4%-иар тус тус буурсан байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн цаг, гараг. Гэмт хэрэг бүртгэсэн гарагаар нь авч үзвэл, 811 буюу 15.9% нь Даваа гарагт, 765 буюу 15% нь Мягмар гарагт, 708 буюу 13.9% нь Лхагва гарагт, 770 буюу 15.1% нь Пүрэв гарагт, 694 буюу 13.6% нь Баасан гарагт, 654 буюу 12.8% нь Бямба гарагт, 698 буюу 13.7% нь Ням гарагт тус тус бүртгэсэн бол цагаар нь авч үзвэл, 1365 буюу 26.8% нь 06:00-14:00 цагт, 1374 буюу 26.9% нь 14:00-19:00 цагт, 555 буюу 10.9% нь 19:00-22:00 цагт, 1806 буюу 35.4% нь 22:00-06:00 цагт тус тус бүртгэгдсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн газар. Гэмт хэрэг үйлдсэн газрыг авч үзвэл, үйлдсэн гэмт хэргийн 2404 буюу 47.1% нь гэр, орон сууцанд, 918 буюу 18% нь гудамж талбайд, 612 буюу 12% нь олон нийтийн газарт, 404 буюу 7.9% нь аж ахуйн нэгжид, 1 буюу 0.1% нь авто замд, 761 буюу 14.9% нь бусад газарт үйлдсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн байдал. Нийт бүртгэсэн хэргийн 387 буюу 7.6% нь согтуугаар, 355 буюу 7% нь хүүхэд оролцож, 283 буюу 5.5% нь эмэгтэй хүн оролцож, 413 буюу 8.1% нь бүлэглэн үйлдсэн байна

Гэмт хэргийн илрүүлэлт. Тухайн гэмт хэргийн илрүүлэлт улсын хэмжээнд 37.4% байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 8.9 нэгжээр, нийслэлийн хэмжээнд 33.4% байгаа нь 9.9 нэгжээр, орон нутгийн хэмжээнд 47.1% байгаа нь 4.5 нэгжээр тус тус өссөн байна.

Гэмт хэрэгт холбон шалгасан хүн. Нийт 2821 хүн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 629 буюу 18.2%-иар буурсан. Холбогдогчдын 251 буюу 8.9% нь эмэгтэй, 2570 буюу 91.1% нь эрэгтэй, тэдний 480 буюу 16.7% нь 14-17 насны хүүхэд байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс эрэгтэй 18.4%-иар, эмэгтэй 16.1%-иар, хүүхэд 38.7%-иар тус тус буурсан байна.

Хохирсон хүн, хуулийн этгээд. Гэмт хэргийн улмаас 5141 иргэн, 8 хуулийн этгээд хохирсон нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал хохирсон хүн 3863 буюу 42.9%-иар, хуулийн этгээд 7 буюу 46.7%-иар тус тус буурсан. Хүн, хуулийн этгээдэд учирсан 11128.8 сая төгрөгийн хохирлын 30.1%-ийг нөхөн төлүүлж, 351.1 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 7561.8 сая төгрөг буюу 40.5%-иар, нөхөн төлүүлсэн хохирол 366.6 сая буюу 9.9%-иар, битүүмжилсэн хөрөнгө 59.8 сая төгрөг буюу 14.6%-иар тус тус буурсан байна.

3.8.1.1.Мал хулгайлах гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 17.12 дугаар зүйл) Энэ төрлийн гэмт хэрэг цагдаагийн байгууллагад 1041 бүртгэсэн нь нийт гэмт хэргийн 4.5 хувийг эзэлж байна. Өмнөх оны мөн үеэс 768 хэргээр буюу 42.5%-иар, нийслэлийн хэмжээнд 63 бүртгэсэн нь 65 хэргээр буюу 50.8%-иар, орон нутгийн хэмжээнд 978 бүртгэсэн нь 703 хэргээр буюу 41.8%-иар тус тус буурсан байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн цаг, гараг. Гэмт хэрэг бүртгэсэн гарагаар нь авч үзвэл, 135 буюу 13% нь Даваа гарагт, 166 буюу 15.9% нь Мягмар гарагт, 159 буюу 15.3% нь Лхагва гарагт, 132 буюу 12.7% нь Пүрэв гарагт, 169 буюу 16.2% нь Баасан гарагт, 128 буюу 12.3% нь Бямба гарагт, 152 буюу 14.6% нь Ням гарагт тус тус бүртгэсэн бол цагаар нь авч үзвэл, 148 буюу 14.2% нь 06:00-14:00 цагт, 173 буюу 16.6% нь 14:00-19:00 цагт, 146 буюу 14% нь 19:00-22:00 цагт, 574 буюу 55.2% нь 22:00-06:00 цагт тус тус үйлдсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн байдал. Нийт бүртгэсэн хэргийн 33 буюу 3.2% нь согтуугаар, 10 буюу 1% нь хүүхэд оролцож, 20 буюу 1.9% нь эмэгтэй хүн оролцож, 252 буюу 24.2% нь бүлэглэн, 659 буюу 63.3% нь тээврийн хэрэгсэл ашиглаж тус тус үйлдсэн байна

Гэмт хэргийн илрүүлэлт. Тухайн гэмт хэргийн илрүүлэлт улсын хэмжээнд 48.3% байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 7.1 нэгжээр, нийслэлийн хэмжээнд 16.4% байгаа нь 4.3 нэгжээр, орон нутгийн хэмжээнд 50.6% байгаа нь 7.2 нэгжээр тус тус өссөн байна.

Гэмт хэрэгт холбон шалгасан хүн. Нийт 933 хүн гэмт хэрэгт холбон шалгасан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад, 257 буюу 21.6%-иар буурсан. Холбогдогчдын 17 буюу 1.8% нь эмэгтэй, 916 буюу 98.2% нь эрэгтэй, 10 буюу 1.1% нь 14-17 насны хүүхэд байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс эрэгтэй хүн 21.6%-иар, эмэгтэй хүн 19.1%-иар, хүүхэд 73.7%-иар тус тус буурсан байна.

Хохирогч. Гэмт хэргийн улмаас 1054 иргэн, 1 хуулийн этгээд хохирсон нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, хохирсон хүн 768 буюу 42.2%-иар буурсан.

Учирсан хохирол. Хэргийн улмаас иргэдэд учирсан 4390.9 сая төгрөгийн хохирлын 45.5%-ийг нөхөн төлүүлж, 620.8 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилсэн нь өмнөх оны мөн үеэс учирсан хохирол 3152.7 сая төгрөгөөр буюу 41.8%-иар, нөхөн төлүүлсэн хохирол 730.2 сая төгрөг буюу 26.8%-иар тус тус буурсан байна.

Алдагдсан малын тоо. Адуу 2960, Үхэр 1991, Тэмээ 72, Ямаа 2229, Хонь 5683 байна.

3.8.2.Залилах гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 17.3 дугаар зүйл) Энэ төрлийн гэмт хэрэг 2020 онд 4270 бүртгэсэн нь өмнөх оноос 418 хэргээр буюу 8.9%-иар, нийслэлийн хэмжээнд 3621 гэмт хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 238 буюу 6.1%-иар, орон нутагт 649 гэмт хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 180 хэргээр буюу 21.9%-иар тус тус буурсан дүнтэй байна. Энэ зүйлд заасан гэмт хэрэг 4270 бүртгэсэн нь нийт бүртгэсэн гэмт хэргийн 18.5%-ийг эзэлж байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн цаг, гараг. Гэмт хэрэг бүртгэсэн гарагаар нь авч үзвэл, 708 буюу 16.6% нь Даваа гарагт, 690 буюу 16.2% нь Мягмар гарагт, 681 буюу 15.9% нь Лхагва гарагт, 610 буюу 14.3% нь Пүрэв гарагт, 698 буюу 16.3% нь Баасан гарагт, 465 буюу 10.9% нь Бямба гарагт, 418 буюу 9.8% нь Ням гарагт тус тус бүртгэсэн бол цагаар нь авч үзвэл, 1735 буюу 40.6% нь 06:00-14:00 цагт, 1703 буюу 39.9% нь 14:00-19:00 цагт, 397 буюу 9.3% нь 19:00-22:00 цагт, 435 буюу 10.2% нь 22:00-06:00 цагт тус тус бүртгэсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн газар. Гэмт хэрэг үйлдсэн газрыг авч үзвэл, бүртгэсэн гэмт хэргийн 1140 буюу 26.7% нь гэр, орон сууцанд, 658 буюу 15.4% нь гудамж талбайд, 410 буюу 9.6% нь олон нийтийн газарт, 962 буюу 22.5% нь аж ахуйн нэгжид, 1 буюу 0.1% нь авто замд, 1099 буюу 25.7% нь бусад газарт үйлдсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн нөхцөл байдал. Нийт бүртгэсэн хэргийн 25 буюу 0.6% нь согтуугаар, 69 буюу 1.0% нь хүүхэд оролцож, 1526 буюу 35.7% нь эмэгтэй хүн оролцож, 143 буюу 3.3% нь бүлэглэн үйлдсэн байна.

Гэмт хэргийн илрүүлэлт. Тухайн гэмт хэргийн илрүүлэлт улсын хэмжээнд 40.7% байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 6.8 нэгжээр, нийслэлийн хэмжээнд 41.8% байгаа нь 9.1 нэгжээр тус тус өсөж, орон нутгийн хэмжээнд 35.4% байгаа нь 5.8 нэгжээр буурсан байна.

Гэмт хэрэгт холбон шалгасан хүн. Нийт 2269 хүн гэмт хэрэгт холбон шалгасан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад, 441 буюу 24.1%-иар өссөн. Холбогдогчдын 1279 буюу 56.4% нь эмэгтэй, 990 буюу 43.6% нь эрэгтэй, тэдний 70 буюу 3.1% нь 14-17 насны хүүхэд байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс эмэгтэй хүн 2.0 дахин өсөж, эрэгтэй хүн 17.3%-иар, хүүхэд 30%-иар тус тус буурсан байна.

Хохирогч. Гэмт хэргийн улмаас 4273 иргэн, 4 хуулийн этгээд хохирсон нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, хохирсон хүн 418 буюу 8.9%-иар, хуулийн этгээд 4 буюу 50%-иар тус тус буурсан.

Учирсан хохирол. Хүн, хуулийн этгээдэд учирсан 65747.4 сая төгрөгийн хохирлын 38.3%-ийг нөхөн төлүүлж, 1435.5 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилсэн нь өмнөх оны мөн үеэс

учирсан хохирол 23784.8 сая буюу 26.6%-иар буурч, нөхөн төлүүлсэн хохирол 11942.4 сая буюу 90.2%-иар, битүүмжилсэн хөрөнгө 700.5 сая буюу 95.3%-иар тус тус өссөн байна.

3.9.Эдийн засгийн гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 18 дугаар бүлэг) 2020 онд 123 эдийн засгийн гэмт хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 124 хэргээр буюу 50.2%-иар, орон нутагт шинээр 53 хэрэг бүртгэсэн нь өмнөх оноос 64 хэргээр буюу 54.7%-иар, харин нийслэлд 70 хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 60 хэргээр буюу 46.1%-иар тус тус буурсан байна.

3.10.Үндэсний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 19 дүгээр бүлэг) 2020 онд үндэсний аюулгүй байдлын эсрэг 1 гэмт хэрэг шинээр бүртгэсэн өмнөх оноос 28 нэгжээр буюу 96.5%-иар буурсан байна. Энэ бүлэгт заасан гэмт хэрэгт шалгагдсан хүн болон хохирлын талаар мэдээлэл байхгүй байна.

3.11.Олон нийтийн аюулгүй байдал, ашиг сонирхлын эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 20 дугаар бүлэг) 2020 онд энэ бүлэгт заасан гэмт хэрэг 291 шинээр бүртгэсэн нь нийт гэмт хэргийн 1.3%-ийг эзэлж, өмнөх оноос 42 хэргээр буюу 12.6%-иар, нийслэлд 237 шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 5 хэргээр буюу 2.0%-иар, орон нутагт 54 шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 37 хэргээр буюу 11.1%-иар тус тус буурсан байна.

3.11.1.Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 20.7 дугаар зүйл) Цагдаагийн байгууллагад нийт 23064 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд нийт гэмт хэрэгт мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах гэмт хэрэг 0.87%-ийг эзэлж байна.

Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах гэмт хэрэг цагдаагийн байгууллагын хэмжээнд 2020 онд 202 бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 55 гэмт хэргээр буюу 21.4 хувиар, нийслэлийн хэмжээнд 178 бүртгэгдсэн нь 23 гэмт хэргээр буюу 11.4 хувиар, орон нутгийн хэмжээнд 24 бүртгэгдсэн нь 32 гэмт хэргээр буюу 57.1 хувиар тус тус буурсан байна.

Гэмт хэрэг үйлдэгдсэн цаг, гараг. Гэмт хэрэг бүртгэгдсэн гарагаар нь авч үзвэл 36 буюу 17.8% нь Даваа гарагт, 40 буюу 19.8% нь Мягмар гарагт, 36 буюу 17.8% нь Лхагва гарагт, 28 буюу 13.9% нь Пүрэв гарагт, 32 буюу 15.8% нь Баасан гарагт, 22 буюу 10.9% нь Бямба гарагт, 8 буюу 4% нь Ням гарагт тус тус бүртгэсэн бол цагаар нь авч үзвэл, 27 буюу 13.4% нь 06:00-14:00 цагт, 58 буюу 28.7% нь 14:00-19:00 цагт, 46 буюу 22.8% нь 19:00-22:00 цагт, 71 буюу 35.1% нь 22:00-06:00 цагт тус тус бүртгэсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн газар. Гэмт хэрэг бүртгэсэн газрыг авч үзвэл, үйлдсэн гэмт хэргийн 74 буюу 36.6% нь гэр, орон сууцанд, 68 буюу 33.7% нь гудамж талбайд, 21 буюу 10.4% нь олон нийтийн газарт, 1 буюу 0.5% нь нийтийн тээвэрт, 1 буюу 0.5% нь төрийн байгууллагад, 3 буюу 1.5% нь төрийн бус байгууллагад, 5 буюу 2.5% нь аж ахуйн нэгжид, 29 буюу 14.3% нь бусад газарт үйлдсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн байдал. Нийт бүртгэсэн хэргийн 3 буюу 1.5% нь согтуугаар, 9 буюу 4.5% нь хүүхэд оролцож, 17 буюу 8.4% нь эмэгтэй хүн оролцож, 50 буюу 24.8% нь бүлэглэн үйлдсэн.

Гэмт хэргийн илрүүлэлт. Тухайн гэмт хэргийн илрүүлэлт улсын хэмжээнд 82% байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 3.7 нэгжээр, нийслэлийн хэмжээнд 81.2 % байгаа нь 0.4 нэгжээр, орон нутгийн хэмжээнд 88.9% байгаа нь 18.9 нэгжээр тус тус өссөн байна

Гэмт хэрэгт холбон шалгасан хүн. Нийт 269 хүн гэмт хэрэгт холбон шалгасан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад, 47 буюу 14.9%-иар буурсан. Холбогдогчдын 15 буюу 5.6% нь эмэгтэй, 254 буюу 94.4% нь эрэгтэй, 15 буюу 5.6% нь 14-17 насны хүүхэд байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс эрэгтэй хүн 12.7%-иар, эмэгтэй хүн 40%-иар, хүүхэд 37.5%-иар тус тус буурсан байна.

Эд мөрийн баримтаар хурааж авсан бодисын хэмжээ

Цагдаагийн ерөнхий газрын Хар тамхитай тэмцэх газрын Мөрдөн шалгах хэлтсийн судалгаагаар 2020 онд эд мөрийн баримтаар хурааж авсан мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хэмжээ өмнөх онтой харьцуулахад, “мөс” - 747.83 грамм буюу 82.8%-иар, “мими” - 10

орчим килограммаар, морфин 37 ширхэгээр тус тус өсөж, “каннабис” - 37,665 грамм буюу 40.7%-иар, “гашиш” – 5,109.55 гр буюу 8 дахин тус тус буурсан байна.

3.12.Хэрэг шалган шийдвэрлэх ажиллагааны эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 21 дүгээр бүлэг) Цагдаагийн байгууллагад бүртгэсэн 23064 гэмт хэргээс хэрэг шалган шийдвэрлэх ажиллагааны эсрэг 80 гэмт хэрэг бүртгэсэн нь нийт гэмт хэргийн 0.3%-ийг эзэлж байна.

Энэ бүлэгт заасан гэмт хэрэг улсын хэмжээнд шинээр 80 бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 92 хэргээр буюу 53.5%-иар, нийслэлд 50 хэрэг шинээр бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 44 хэргээр буюу 46.8%-иар тус тус буурсан, харин орон нутагт 30 шинээр бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 48 хэргээр буюу 62.5%-иар өссөн байна.

3.13.Нийтийн албаны ашиг сонирхлын эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 23 дугаар бүлэг) Цагдаагийн байгууллагад 211 бүртгэсэн нь нийт гэмт хэргийн 0.9%-ийг эзэлж байна. Өмнөх оноос 130 хэргээр буюу 38.1%-иар, нийслэлийн хэмжээнд 124 хэрэг шинээр бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 105 хэргээр буюу 45.8%-иар, орон нутагт 87 шинээр бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 24 хэргээр буюу 21.6%-иар тус тус буурсан үзүүлэлтэй байна.

3.14.Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 24 дүгээр бүлэг)

Цагдаагийн байгууллагад энэ бүлэгт заасан гэмт хэрэг 2020 онд 622 бүртгэгдсэн нь нийт гэмт хэргийн 2.7%-ийг эзэлж байна.

Улсын хэмжээнд хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг шинээр 622 бүртгэгдсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад, 133 гэмт хэргээр буюу 27.2%-иар, нийслэлд 52 хэрэг шинээр бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 12 хэргээр буюу 30%, орон нутагт 570 хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 121 хэргээр буюу 26.9%-иар тус тус өссөн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн цаг, гараг. Гэмт хэрэг бүртгэсэн гарагаар нь авч үзвэл, 91 буюу 14.6% нь Даваа гарагт, 111 буюу 17.8% нь Мягмар гарагт, 103 буюу 16.6% нь Лхагва гарагт, 98 буюу 15.8% нь Пүрэв гарагт, 83 буюу 13.3% нь Баасан гарагт, 67 буюу 10.8% нь Бямба гарагт, 69 буюу 11.1% нь Ням гарагт тус тус бүртгэсэн бол цагаар нь авч үзвэл, 203 буюу 32.6% нь 06:00-14:00 цагт, 239 буюу 38.4% нь 14:00-19:00 цагт, 75 буюу 12.1% нь 19:00-22:00 цагт, 105 буюу 16.9% нь 22:00-06:00 цагт тус тус бүртгэсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн газар. Гэмт хэрэг бүртгэсэн газрыг авч үзвэл, 205 буюу 33% нь ойн сан бүхий газар, 55 буюу 8.8% нь хууль бусаар алт олборлож байгаа газар, 173 буюу 27.8% нь хөдөө хээр, 19 буюу 3.1% нь гол, усны ай сав газар, 14 буюу 2.3% нь аж ахуйн нэгжид, 156 буюу 25% нь бусад газарт үйлдсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн байдал. Нийт бүртгэсэн хэргийн 2 буюу 0.3% нь согтуугаар, 35 буюу 5.6% нь эмэгтэй хүн оролцож, 142 буюу 22.8% нь бүлэглэн, 23 буюу 3.7% нь галт зэвсэгээр тус тус үйлдсэн байна.

Гэмт хэргийн илрүүлэлт. Тухайн гэмт хэргийн илрүүлэлт улсын хэмжээнд 57.6% байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 3.5 нэгжээр, нийслэлийн хэмжээнд 58.5 % байгаа нь 9.9 нэгжээр, орон нутгийн хэмжээнд 57.5% байгаа нь 2.1 нэгжээр тус тус өссөн байна.

Гэмт хэрэгт холбон шалгасан хүн. Нийт 588 хүн гэмт хэрэгт холбон шалгасан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад, 229 буюу 63.8%-иар өссөн. Холбогдогчдын 30 буюу 5.1% нь эмэгтэй, 558 буюу 94.9% нь эрэгтэй байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс эрэгтэй 61.3%-иар, эмэгтэй 2.3%-иар тус тус өссөн байна.

Хохирсон хүн, хуулийн этгээд. Гэмт хэргийн улмаас 507 иргэн, 18 хуулийн этгээд хохирсон нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, хохирсон хүн 93 буюу 22.5%-иар, хуулийн этгээд 5 буюу 38.5%-иар тус тус өссөн.

Учирсан хохирол. Иргэн, хуулийн этгээдэд учирсан 3109.3 сая төгрөгийн хохирлын 58.1%-ийг нөхөн төлүүлж, 1143.8 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилсэн нь өмнөх оны мөн үеэс учирсан хохирол 533.2 сая төгрөг буюу 20.7%-иар, битүүмжилсэн хөрөнгө 442.8 сая төгрөг буюу 63.2%-иар тус тус өсөж, нөхөн төлүүлсэн хохирол 222.6 сая буюу 11.0 %-иар буурсан байна.

3.15.1.Хууль бусаар ашигт малтмал хайх, ашиглах, олборлох гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 24.2 дугаар зүйл) 2020 онд нийт 23064 гэмт хэрэг бүртгэгдсэнээс хууль бусаар ашигт малтмал хайх, ашиглах, олборлох гэмт хэрэг нийт гэмт хэргийн 0.96%-ийг эзэлж байна.

Хууль бусаар ашигт малтмал хайх, ашиглах, олборлох гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 223 шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 87 хэргээр буюу 63.9%-иар тус тус өссөн үзүүлэлттэй гарчээ. Гэмт хэргийн илрүүлэлт улсын хэмжээнд 57.6%-тай байна.

3.16.Соёлын өвийн эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 25 дугаар бүлэг)

Цагдаагийн байгууллага бүртгэсэн нийт 23064 хэргээс соёлын өвийн эсрэг гэмт хэрэг 5 бүртгэсэн нь нийт гэмт хэргийн 0.01%-ийг эзэлж байна.

Соёлын өвийн эсрэг гэмт хэрэг 2020 онд шинээр 5 бүртгэгдсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад өсөлт бууралт байхгүй, нийслэлийн хэмжээнд 1 хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх онтой адил, орон нутагт 4 шинээр бүртгэгдсэн нь өмнөх онтой мөн адил түвшинд байна. Энэ бүлэгт заасан гэмт хэргүүдэд холбогдуулан шалгасан этгээдүүд нь 30-34 насныхан байна.

3.17.Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 26 дугаар бүлэг) “Цахим орчинд үйлдэгдсэн” гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 2020 онд нийт 1795 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн 1349 буюу 75.2 хувь нь Улаанбаатар хотод, 445 буюу 24.8 хувь нь орон нутагт, 1 буюу 0.06 хувь нь бусад газар /хилийн чанадад үйлдэгдсэн/ бүртгэгдсэн байна. өмнөх оноос 1058 хэргээр буюу 2.5 дахин өссөн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн цаг, гараг. Хэргийг гарагаар нь авч үзвэл, 269 буюу 15% нь Даваа гарагт, 292 буюу 16.3% нь Мягмар гарагт, 314 буюу 17.5% нь Лхагва гарагт, 213 буюу 11.9% нь Пүрэв гарагт, 259 буюу 14.4% нь Баасан гарагт, 232 буюу 12.9% нь Бямба гарагт, 216 буюу 12.0% нь Ням гарагт үйлджээ.

Хэргийг цагаар нь авч үзвэл, 787 буюу 43.8% нь 06-14 цагийн хооронд, 524 буюу 29.2% нь 14-19 цагийн хооронд, 220 буюу 12.3% нь 19-22 цагийн хооронд, 264 буюу 14.7% нь 22-06 цагийн хооронд үйлдэж байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн газар. Энэ төрлийн гэмт хэргийн 782 буюу 43.6% нь гэр орон сууцанд, 223 буюу 12.4% нь гудамж талбайд, 148 буюу 8.2% нь аж ахуйн нэгжид, 76 буюу 4.2% нь олон нийтийн газарт, 20 буюу 1.1% нь төрийн байгууллагад, 546 буюу 30.5% нь бусад газарт тус тус бүртгэсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн байдал. Нийт бүртгэсэн хэргийн 11 буюу 0.6% нь согтуугаар, 88 буюу 4.9% нь хүүхэд оролцож, 487 буюу 27.1% нь эмэгтэй хүн оролцож үйлдсэн байна.

Гэмт хэрэгт холбон шалгасан хүн. Энэ төрлийн гэмт хэрэг 1 иргэн 2 ба түүнээс дээш тооны гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдах нь түгээмэл байдаг бөгөөд 2 ба түүнээс дээш тооны гэмт хэрэгт шалгагдсан 41 иргэн байна.

Хохирсон хүн. Гэмт хэргийн улмаас 1718 хүн хохирсны 860 буюу 50.1% нь эрэгтэй, 858 буюу 49.9% нь эмэгтэй, 24 буюу 1.4% нь 11-17 насны хүүхэд байна. Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, нийт хохирогч 1007 буюу 2.4 дахин, эмэгтэй хүн 462 буюу 2.2 дахин, хүүхэд 14 буюу 2.4 дахин тус тус өссөн байна.

3.18.Хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 27 дугаар бүлэг)

2020 онд хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг 981 бүртгэгдсэн нь улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн нийт гэмт хэргийн 4.3%-ийг эзэлж байна.

Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэргийг өмнөх онтой харьцуулахад, 295 хэргээр буюу 22.8%-иар, нийслэлийн хэмжээнд 431 хэрэг шинээр бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 164 хэргээр буюу 27.5%-иар тус тус буурсан, орон нутагт 554 хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 127 хэргээр буюу 17.2%-иар буурсан байна.

Энэ төрлийн гэмт хэргээс Эрүүгийн хуулийн 27.10, 27.11 дүгээр зүйлд заасан хэрэг голчлон үйлдэгдсэн бөгөөд нийт гэмт хэргийн 47% нь нийслэлд, 53.3% нь орон нутагт үйлдэгджээ. Гэмт хэргийн илрүүлэлт 74.6% байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн цаг, гараг. Гэмт хэрэг бүртгэгдсэн гарагаар нь авч үзвэл, 157 буюу 16% нь Даваа гарагт, 130 буюу 13.2% нь Мягмар гарагт, 138 буюу 14.1% нь Лхагва гарагт, 135 буюу 13.8% нь Пүрэв гарагт, 145 буюу 14.8% нь Баасан гарагт, 150 буюу 15.3% нь Бямба гарагт, 126 буюу 12.8% нь Ням гарагт тус тус бүртгэсэн бол цагаар нь авч үзвэл, 250 буюу 25.5% нь 06:00-14:00 цагт, 293 буюу 29.9% нь 14:00-19:00 цагт, 187 буюу 19.1% нь 19:00-22:00 цагт, 251 буюу 25.5% нь 22:00-06:00 цагт тус тус бүртгэсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдэгдсэн газар. Гэмт хэргийн 500 буюу 51% нь орон нутгийн замд, 432 буюу 44% нь хотын замд, 7 буюу 0.7% нь аж ахуйн нэгжийн замд, 42 буюу 4.3% нь бусад газарт үйлдсэн байна

Гэмт хэрэг үйлдсэн байдал. Нийт бүртгэсэн хэргийн 200 буюу 20.4% нь согтуугаар, 145 буюу 14.8% нь эмэгтэй хүн оролцож, 9 буюу 0.9% нь хүүхэд оролцож, 2 буюу 0.2% нь гадаадын иргэн үйлдсэн байна.

Гэмт хэрэгт холбон шалгасан хүн. Нийт 850 хүн гэмт хэрэгт холбогдон шалгасан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 116 буюу 12%-иар буурсан. Холбогдогчдын 142 буюу 16.7% нь эмэгтэй, 708 буюу 83.3% нь эрэгтэй, 9 буюу 1.1% нь 14-17 насны хүүхэд байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс эрэгтэй хүн 13.6%-иар, эмэгтэй хүн 3.4%-иар тус тус буурч, хүүхэд 28.6%-иар өссөн байна.

Хохирсон хүн. Гэмт хэргийн улмаас 1076 иргэн хохирч үүнээс 264 хүн нас барж, 779 хүн гэмтсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, хохирсон хүн 385 буюу 25%-иар, нас барсан хүн 55 буюу 17.2%-иар, гэмтсэн хүн 281 буюу 26. %-иар тус тус буурсан

Учирсан хохирол. Иргэн, хуулийн этгээдэд гэмт хэргийн улмаас учирсан 5008.7 сая төгрөгийн хохирлын 77.5%-ийг нөхөн төлүүлж, 406.7 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилсэн нь хохирлын хэмжээ 416.3 сая төгрөгөөр буюу 7.7%-иар, нөхөн төлүүлсэн хохирол 293.1 сая төгрөг буюу 7%-иар тус тус буурсан байна.

3.18.1.Хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 27.10 дугаар зүйл) нийт бүртгэгдсэн 23064 гэмт хэргийн 981 буюу 4.3%-ийг хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг эзэлж байна. Өмнөх оноос 282 хэргээр буюу 22.3%-иар буурсан байна.

Хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргийн 99%-ийг автотээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих гэмт хэрэг эзэлж байгаа ба нийслэлд 430 гэмт хэрэг шинээр бүртгэсэн нь өмнөх оноос 158 хэргээр буюу 26.8%-иар буурсан, орон нутагт шинээр 551 бүртгэсэн нь өмнөх оноос 124 хэргээр буюу 18.3%-иар буурсан байна.

3.19.Цэргийн албаны эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 28 дугаар бүлэг)

Цагдаагийн байгууллагад 2020 онд цэргийн албаны эсрэг гэмт хэрэг 6 бүртгэгдсэн байна.

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 6 гэмт хэрэг бүртгэсэн нь өмнөх оноос 6 хэрэг буюу 50%-иар буурсан байна. Энэ төрлийн гэмт хэрэг 18-23 хүртэлх насныхан холбогдон шалгагдаж байна

3.20.Хүн төрөлхтөний аюулгүй байдал, энх тайвны эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 29 дүгээр бүлэг) 2020 онд Цагдаагийн байгууллагад бүртгэгдээгүй.

4.Мөрдөн шалгах ажиллагаа

2021 оны 05 дугаар сарын байдлаар Мөрдөн байцаах албанд нийт 477 алба хаагч ажиллаж 19415 хэрэгт мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулсан бөгөөд нэг алба хаагчид **40.7** хэрэг ногдож байна. Энэ үзүүлэлтийг газар нутгийн байдлаар авч үзвэл, төвийн нэгжид 105 алба хаагч 1335 хэрэг, нэг мөрдөгчид 12.7 хэрэг, нийслэлд 202 алба хаагч 12837 хэрэг, нэг мөрдөгчид **63.54** хэрэг, орон нутагт 170 алба хаагч 5243 хэрэг, нэг мөрдөгчид 30.8 хэрэг тус тус байгаа нь дүүргийн мөрдөгч нарын ажлын ачаалал хэт өндөр байгааг харуулж байна . Энэ

нь 2002 оны Эрүүгийн болон Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль мөрдөгдөж байх үеийнхээс даруй 3-4 дахин их болсныг харуулж байна.

Мөрдөн байцаах албаны алба хаагчдын ажлын ачаалалд сүүлийн 2 жилийн байдлаар судалгаа, дүн шинжилгээ хийхэд 2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар 23055 хэрэгт Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд заасан мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулж 18553 хэрэг буюу 80.4%-ийг шийдвэрлэж, нэг мөрдөгч дунджаар **53.6** хэрэгт мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулж байсан бол одоо **40.7** хэрэг оногдож байгаа нь нэг мөрдөгчид ногдох ажлын ачаалал 12.9 хэрэг буюу 24%-иар буурсан нь удирдлага зохион байгуулалттай холбоотой бус цар тахлын үед үйлдэж буй гэмт хэргийн тоо буурсантай холбоотой байна².

Цагдаагийн байгууллага 2020 онд 64.242 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, 8.775 хэрэгт мөрдөн байцаалт, нийт 73.017 хэрэгт мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулсны 35.632 урьд оны үлдэгдэл хэрэг, 33.888 энэ оны дугаартай хэрэг, урьд оны түдгэлзүүлснээс сэргээсэн 38, урьд оны хэрэгсэхгүй болгосноос сэргээсэн 3459 хэрэг байна.

Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, нийт мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулсан хэрэг 11750 хэрэг буюу 13.9%-иар буурсан байна. Нийт шалгасан хэргийн 28.587 буюу 39.1%-ийг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хааж, 16.167 буюу 22.1%-ийг шүүхэд шилжүүлж, 3153 буюу 4.3%-ийг хэрэгсэхгүй болгож, 2785 буюу 3.8%-ийг нэгтгэн, 703 буюу 1%-ийг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нэгтгэж, нийт шалгасан хэргийн 70.4%, хуулийн анхны хугацаанд 86.8%-ийг шийдсэн байна.

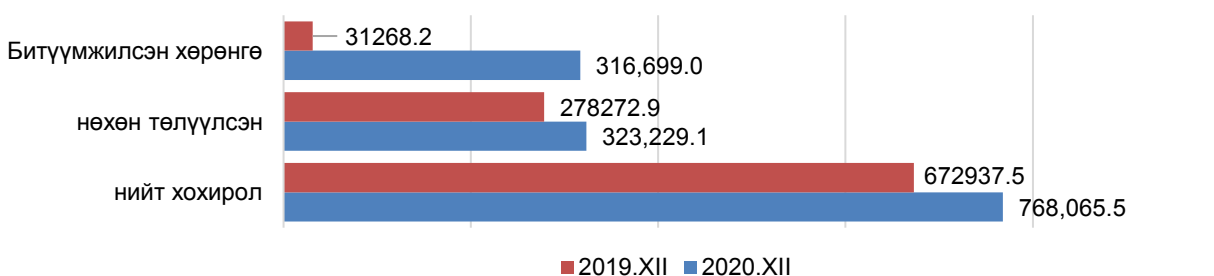
Прокурор, шүүхээс 2814 эрүүгийн хэрэг буцааснаас 2340 /83.2%/ -ийг шийдвэрлэж, 474 эрүүгийн хэрэг буюу 16.8%-ийн үлдэгдэлтэй байна.

График №2. Шийдвэрлэлт

2020 онд хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын шатанд шалгасан гэмт хэргийн улмаас хүн, хуулийн этгээдэд учирсан 768.0 тэрбум төгрөгийн хохирлын 323.2 тэрбум төгрөг буюу 42.1%-ийг хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын шатанд төлүүлсэн байна.

График №3. Хохирол нөхөн төлүүлэлт

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 2.045 хүнд холбогдох 22.458 хэргийн үлдэгдэлтэй байна. Үүнд хэрэг бүртгэлтийн 21.197 /94.4%/, мөрдөн байцаалтын 1261 /5.6%/ хэрэг байна.

² Хууль зүйн үндэсний хүрээлэн, Дотоод хэргийн их сургуулийн хамтарсан “Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаан дахь мөрдөгч, эрүүгийн мөрдөгчийн ажлын ачаалал” сэдэвт судалгааны ажлын тайлангаас.

4.1.Түдгэлзүүлсэн хэргийн шийдвэрлэлт

2020 онд “Түдгэлзүүлсэн” үзүүлэлтээр цагдаагийн байгууллагын мэдээллийн нэгдсэн санд орсон нийт 79 эрүүгийн хэрэг (түдгэлзүүлснээс сэргээн шалгаж байгаа, шийдвэрлэсэн, харьяаллын дагуу шилжүүлсэн, одоо түдгэлзүүлсэн байгаа)-ийн 66 буюу 83.5% нь урьд оны 13 буюу 16.5% нь 2020 оны хэрэг байна.

Үүнээс Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 31 дүгээр зүйлийн 14 дэх хэсгийн 2 дахь заалтад заасан үндэслэлээр түдгэлзүүлсэн 65, 1 дэх заалтад заасан үндэслэлээр 1, Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуульд заасан үндэслэлээр түдгэлзүүлсэн 13 хэрэг тус тус байна.

Хүснэгт №3. Түдгэлзүүлсэн хэргийн үндэслэл

	Хуулийн зүйл	Түдгэлзүүлсэн хэргийн тоо	Түдгэлзүүлсэн нийт хэрэгт эзлэх %
Нийт 79 хэргийн түдгэлзүүлсэн үндэслэл	31.14.1	1	1.3
	31.14.2	65	83.5
	31.14.3		0.0
	Хуучин хуулиар	12	15.2

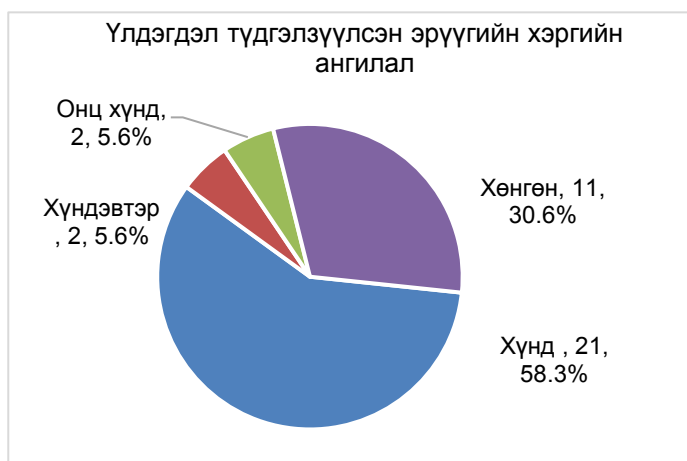
Хүснэгт №4. Түдгэлзүүлсэн хэргийн шийдвэрлэлт

Түдгэлзүүлсэнээс сэргээн шалгасан 55	Шийдвэрлэсэн	Дахин түдгэлзүүлсэн	Ажиллагаанд	Шилжүүлсэн
	35	12	8	
	63.6%	21.8%	14.6%	

Түдгэлзүүлсэн хэргийн 806.9 сая төгрөгийн хохирлоос эрүүгийн хэргийг сэргээн шалгаж шийдвэрлэх явцад 111.4 сая төгрөг буюу 13.8% хохирол нөхөн төлүүлж, 72.2 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилжээ.

Мөрдөн байцаалтын шатанд оргон зайлсан 23 яллагдагчийг олж баривчлан хэргийг нь шийдвэрлэсэн байна. Үүнээс урьд оны дугаартай эрүүгийн хэрэгт 20, 2020 оны хэрэгт 3 яллагдагчийг эрэн сурвалжилж олж илрүүлжээ.

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар түдгэлзүүлсэн үлдэгдэл нийт 36 хэрэг байгаа бөгөөд 28 хэрэг нь урьд оны, 8 хэрэг нь 2020 оны дугаартай эрүүгийн хэрэг байна.

Үлдэгдэл түдгэлзүүлсэн эрүүгийн хэргийн хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 7 /19.4%/, залилах 7 /19.4%/, хулгайлах 4 /11.1%/, мал хулгайлах 2 /5.6%/, хүнийг алах 3 /8.3%/, 13 /36.2%/, бусад төрлийн гэмт хэрэг тус тус эзэлж байна.

2020 онд нийт бүртгэсэн гэмт хэрэг өмнөх оны мөн үеэс 26.8%-иар буурсан эерэг үзүүлэлттэй гарснаас хулгайлах 43.1%, мал хулгайлах 42.5%, дээрэмдэх 53.5%, хүнийг алах

2.5%, хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 10.4%, хүчиндэх 16.6%, залилах гэмт хэрэг 8.9%-иар тус тус буурсан байна.

Хэдийгээр дээрх төрлийн гэмт хэргүүд буурсан боловч нийт гэмт хэргийн 80 орчим хувь буюу 10 хэрэг тутмын 4 нь өмчлөх эрхийн эсрэг, 2 нь хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг эзэлж байгаа нь энэ чиглэлээр урьдчилан сэргийлэх ажлыг идэвхжүүлэх шаардлагатай байгааг харуулж байна. Харин хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг 27.2%, хүний хувийн болон улс төрийн эрх чөлөөний эсрэг гэмт хэрэг 66.7%, цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 2.6 дахин тус тус өсжээ.

Энэ нь цар тахлын үеийн хөл хориотой холбоотойгоор иргэд, аж ахуй нэгжийн үйл ажиллагаа хязгаарлагдаж, ажилгүйдэл, иргэдийн орлого буурсантай холбоотойгоор дээрх төрлийн гэмт хэрэг өссөн хамааралтай байна. Түүнчлэн бүртгэсэн гэмт хэргийн 83.5% нь хөнгөн, 16.5% нь хүнд ангиллын гэмт хэрэг байгаа бөгөөд өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад хөнгөн гэмт хэрэг 23.5%-иар, хүнд гэмт хэрэг 40.1%-иар тус тус буурсан нь мөн цар тахлын хөл хорионы нөхцөл байдалтай холбоотой байна.

Улаанбаатар хотын дүүргүүдэд 2020 онд 10.000 хүн ам тутамд дунджаар 170 гэмт хэрэг ногдож буй бөгөөд Сүхбаатар дүүрэг 330, Чингэлтэй дүүрэг 245 гэмт хэрэг ногдож байгаа нь хамгийн өндөр үзүүлэлттэй юм. Үүнээс үзэхэд, Улаанбаатар хотын гэмт хэргийн гаралтад хүн амын тоо, оршин суугчдын нягтрал шууд нөлөөлж байна.

5.3. Зөрчил

Цагдаагийн байгууллагын хэмжээнд нийт 2,276,868 зөрчил шалгасан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад, 101,043 буюу 4.6%-иар, 2,272,346 зөрчлийг шийдвэрлэсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад, 104,011 буюу 4.8 %-иар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна.

Нийт бүртгэгдсэн зөрчлийн:

- 2,058,347 буюу 90.4%-ийг замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль зөрчих,
- 91212 буюу 4%-ийг олон нийтийн газарт зүй бусаар биеэ авч явах,
- 10,306 буюу 0.5%-ийг гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль зөрчих,
- 5311 буюу 0.2%-ийг худалдаа, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, үйл ажиллагааны журам зөрчих,
- 111,692 буюу 4.9%-ийг бусад зөрчил эзэлж байна.

Зөрчил гаргасан:

- 2,148,231 хүн, 85,633 хуулийн этгээдийг 66.0 тэрбум төгрөгөөр торгох,
- 16,891 хүнийг баривчлуулах,
- 21,591 хүнийг торгож, тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрх хасах шийтгэл тус тус ногдуулсан нь өмнөх оны мөн үеэс иргэнийг торгосон шийтгэл 24701 буюу 1.2%-иар, хуулийн этгээдийг торгосон шийтгэл 84,639 буюу 86.1 дахин, баривчилсан шийтгэл 1595 буюу 10.4%-иар тус тус өсч, торгож, тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрх хасах шийтгэл 6924 буюу 24.3%-иар буурсан байна.

6.3. Зам тээврийн осол, хэрэг

Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт хөдөлгөөнд оролцож байгаа тээврийн хэрэгслийн тоо жил ирэх тусам улам өсөх хандлагатай байна. Автомашин тоо 2020 оны байдлаар 1,012,786 байгаа бөгөөд тэдгээрийн 56.6%, тээврийн хэрэгслийн 54.1% нь зөвхөн Улаанбаатар хотод бүртгэлтэй байна.

Монгол Улсын автомашин, тээврийн хэрэгслийн тоо 2011 онд 312,542 автомашин, 349,456 тээврийн хэрэгсэл бүртгэлтэй байсан бол 2020 онд автомашин 1,013,786, тээврийн хэрэгсэл 1,137,208 болж сүүлийн 10 жилд 3-3.2 дахин өссөн байна.

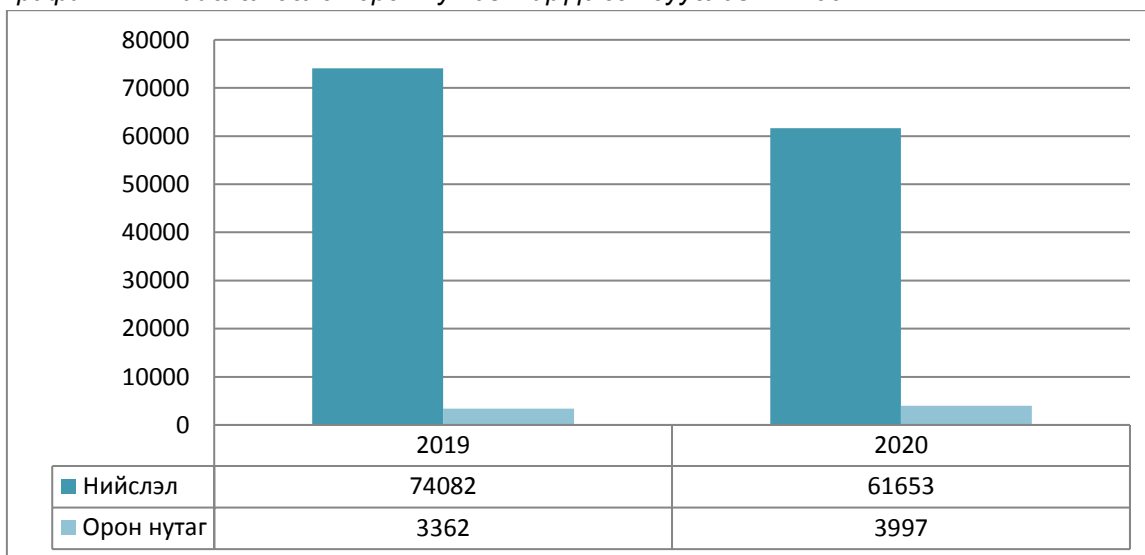
Тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын хугацаа. Монгол Улсад 2020 оны байдлаар бүртгэлтэй нийт тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын хугацааг авч үзвэл 0-3 жил ашиглагдаж байгаа автомашин 52,168 буюу 4.6%-ийг, 4-6 жил ашиглагдаж байгаа автомашин 45,242 буюу 4%-ийг, 7-9 жил 211,525 буюу 18.6%-ийг, 10 ба түүнээс дээш жил ашиглагдаж буй автомашин 828,273 буюу 72.8%-ийг эзэлж байна. Харин өнгөрсөн онтой харьцуулан авч үзэхэд 10 ба түүнээс дээш жил ашиглагдсан тээврийн хэрэгслийн тоо 4.1%-иар буурсан ба шинэ автомашины тоо 1.4%-иар өссөн байна.

Улсын хэмжээнд 2020 оны байдлаар 1,013,786 автомашин, 1,137,208 тээврийн хэрэгсэл бүртгэлтэй байна. Бүртгэлтэй автомашины 572,432 буюу 56.5%-нь нийслэлд, 441,354 буюу 43.5% нь орон нутагт бүртгэлтэй байна.

Зам тээврийн ослын ангилал. “Зам тээврийн осол” гэж зам дээр тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөс үүдэн хүний амь нас, эрүүл мэнд хохирох, тээврийн хэрэгсэл болон зам, замын байгууламж эвдэрч гэмтэх, ачаа болон бусад эд хөрөнгийн хохирол учрахыг³ хэлнэ.

Монгол Улсын хэмжээнд 2020 онд зам тээврийн ослын шинжтэй 65650 дуудлага хүлээн авч 21768 зам тээврийн осол бүртгэн шалгасан байна. Өнгөрсөн онтой харьцуулахад зам тээврийн ослын шинжтэй дуудлага 11794, бүртгэгдсэн зам тээврийн осол 3534-өөр тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна. Нийт бүртгэгдсэн ослын 18513 буюу 85% нь Улаанбаатар хотод бүртгэгджээ.

График №4. Нийслэл болон орон нутагт ирүүлсэн дуудлагын тоо

Нийслэлд бүртгэгдсэн зам тээврийн ослын 20.3% нь Баянзүрх дүүрэгт, 16.8 нь Баянгол дүүрэгт, 19.6% нь Сонгинохайрхан дүүрэгт, 15% нь Хан-Уул, 19.7% нь Сүхбаатар, 7% нь Чингэлтэй дүүрэгт тус тус бүртгэжээ.

Хөдөө, орон нутагт Төв, Өмнөговь, Хэнтий аймгуудад зам тээврийн осол хамгийн их бүртгэгдсэн бол Говьсүмбэр, Баян-Өлгий, Дундговь аймгуудад хамгийн бага бүртгэгдсэн байна. Орон нутагт бүртгэсэн зам тээврийн осол өнгөрсөн оноос 5%-иар буурсан байна. Бүртгэсэн зам тээврийн ослыг эд материалын хохиролтой, хүн гэмтсэн зам тээврийн осол гэж ангилан бүртгэж байна.

Эд материалын хохиролтой зам тээврийн осол гэж зам тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөс үүдэн тээврийн хэрэгсэл болон замын байгууламж эвдэрч гэмтэх, ачаа болон бусад эд материалын хохирол учрах явдлыг авч үздэг. Тэгвэл хүн гэмтсэн осол гэж зам дээр тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөс үүдэн хүний амь бие, эрүүл мэнд хохирох, тээврийн

³ Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль

хэрэгсэл болон замын байгууламж эвдэрч гэмтэх, ачаа болон бусад эд материалын хохирол учрах явдлыг авч үзнэ.

Улсын хэмжээнд 2020 онд 21,768 зам тээврийн осол бүртгэгдсэний 89.4% нь эд материалын хохиролтой осол байсан бол 10.6% нь хүн гэмтсэн буюу хүний амь нас, эрүүл мэнд хохирсон зам тээврийн осол байсан байна.

Хүснэгт №5. Хохирол

Хохирол	Хүн гэмтсэн	Эд материалын хохирол
Улс	2308	19460
Нийслэл	1481	17032

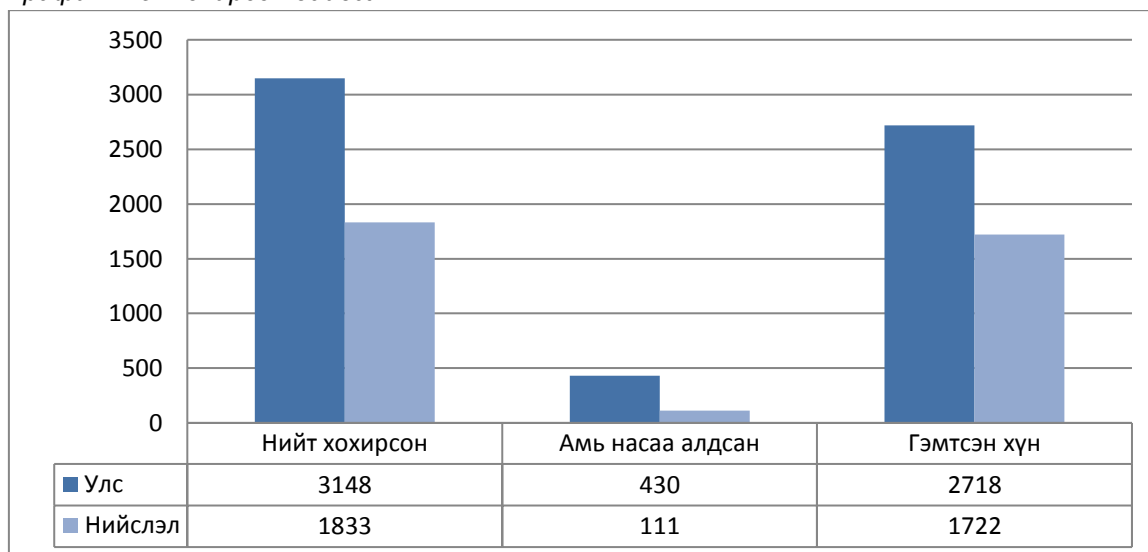
Эрүүгийн хуулийн 27 дугаар бүлэг хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг 2020 онд 985 бүртгэсний 698 буюу 70.9%-д нь хэрэг бүртгэлтийн хэрэг, 553 буюу 56.1%-д нь мөрдөн байцаалтын хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татан шалгасан байна. Энэ төрлийн гэмт хэргийн илрүүлэлт 79.2%-тай байна. Нийт хэргийн 99.6% нь автотээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих гэмт хэрэг байна.

Гэмт хэрэгт холбон шалгасан хүн. Монгол Улсын хэмжээнд 2020 онд хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан 857 хүн байсан ба эдгээрийн 716 буюу 83.5% нь эрэгтэй жолооч, 141 буюу 16.5% нь эмэгтэй жолооч байна. Гэмт хэрэгт холбогдсон нийт хүмүүсийн 50.5%-ийг 18-34 насны хүмүүс эзэлж байна.

Гэмтэж, нас барсан. Зам тээврийн осолд өртсөн 3148 хүний 430 нь амь насаа алдсан бол 2718 хүн эрүүл мэндээрээ хохирсон байна. Хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэгт өртсөн 1048 хүний 268 нь амь насаа алдсан бол 784 хүн хүнд, хүндэвтэр байдлаар гэмтсэн байна. Зам тээврийн ослоос шалтгаалан амь насаа алдсан хүмүүсийн 319 буюу 74.2% нь орон нутагт, 111 буюу 25.8% нь нийслэлд бүртгэгджээ.

Монгол Улсын хэмжээнд 2020 онд нийт нас барсан хүний 39.4% нь хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргийн улмаас амь насаа алджээ.

График №5. Хохирсон байдал.

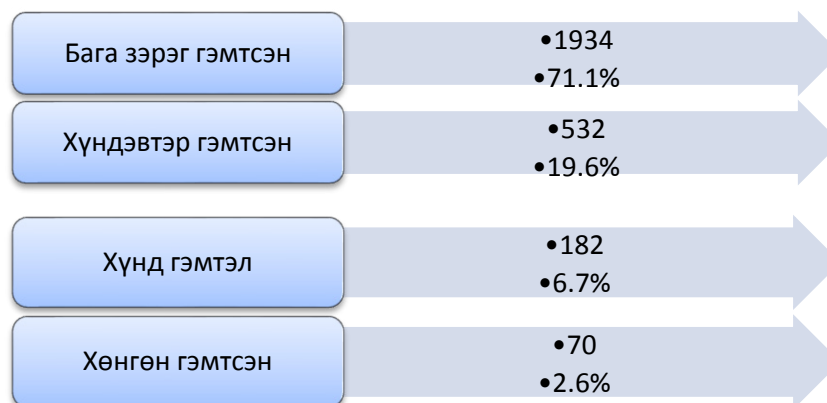

Зам тээврийн ослын улмаас амь насаа алдсан хүний тоон үзүүлэлтийг өнгөрсөн оны үзүүлэлттэй харьцуулахад улсын хэмжээнд 23.4% нийслэлийн хэмжээнд 15.3%, орон нутагт 25.8%-ийн бууралттай байна.

Улсын хэмжээнд 2718 хүн зам тээврийн ослын улмаас хүнд, хүндэвтэр, хөнгөн гэмтэж бэртсэн нь өнгөрсөн оны үзүүлэлтээс 28.3%-иар, хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргийн улмаас 784 хүн гэмтсэн нь 26.9%-иар тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

Осолд өртсөн хүний нас, хүйс. Зам тээврийн улмаас улсын хэмжээнд амь нас, эрүүл мэндээрээ хохирсон 3184 хүний насны байдлыг авч үзвэл, 241 буюу 43% нь 35-54 насны, гэмтэл, бэртэл авсан хүний 1273 буюу 33.6 хувийг 18-35 насныхан эзэлсэн байна. Харин амь насаа алдсан хүний 68.9%-ийг, гэмтсэн хүний 55%-ийг эрэгтэйчүүд эзэлж байна. Үүнээс үзвэл, 18-45 насны эрэгтэй хүмүүс замын хөдөлгөөнд зөв зүйтэй оролцоогүй, замын хөдөлгөөний дүрэм зөрчсөн буруутай этгээдээс хамаарч амь нас, эрүүл мэндээрээ хохирч байна.

Гэмтэл. Зам тээврийн ослын үед амь нас, эрүүл мэндээрээ хохирогчид толгой, цээж, хөлийн гэмтэл хамгийн их авч байна. Орон нутгийн замд гарсан ослын улмаас гэмтэгсэд биеийн бүх хэсэгт буюу толгойн гэмтэл маш их авч байгаа нь осол илүү ноцтой, учирч буй гэмтэл илүү хүнд байгааг харуулж байна.

Амь насаа алдсан хүмүүсийн 44.7% нь толгойдоо, 24.2% нь цээжиндээ хүнд гэмтэл авсан байхад 156 хохирогч хавсарсан гэмтэл авч амь насаа алдсан байна.

Цагдаагийн байгууллагын мэдээллийн санд бүртгэсэн мэдээллээс харахад зам тээврийн ослын улмаас амь насаа алдсан хүний 89.3% нь осолд өртсөн даруйдаа буюу 24 цагийн дотор, 10.7% нь осолд өртөж эмнэлгийн тусламж авсны дараа 30 хоногт нас барсан байна.

Орон нутгийн замд буюу төв, суурин газраас алслагдсан замд гарсан осолд эмнэлгийн анхны тусламж авч чадаагүй болон 24 цагийн дотор амь насаа алдсан үзүүлэлтүүдээс харагдаж байна.

Зам тээврийн осолд өртөж хохирсон 3148 хүний 1395 буюу 44.3% нь явганаар замын хөдөлгөөнд оролцож байсан бол 1140 буюу 36.2% нь тээврийн хэрэгслээр зорчигч, 523 буюу 16.6% нь жолооч, 90 буюу 2.9% нь дугуйгаар зорчигч байна. Үүнээс Улаанбаатар хотод хохирсон 1833 хүний 1070 буюу 58.4% нь явган зорчигч байгаа нь явган зорчигчийн замын хөдөлгөөний дүрмийн мэдлэг хомс, дүрэм журмын дагуу хөдөлгөөнд оролцдоггүй зэрэг нөхцөл ажиглагдаж байна.

Жолооч, тээврийн хэрэгслээр зорчигчийн 50.8% нь автомашины урд суудалд, 29.6% нь арын суудалд, 15.9% нь бусад суудалд сууж явахдаа бэртсэн байна.

Хохирол. Зам тээврийн ослын улмаас 2020 онд иргэн, аж ахуй нэгж байгууллагад 22 тэрбум 243 сая төгрөгийн хохирол учирсны 17 тэрбум 332 сая төгрөгийн буюу 90.8%-ийг нөхөн төлүүлсэн байна.

Зам тээврийн ослын шалтгаан. Монгол Улсын хэмжээнд 2020 онд 21768 зам тээврийн осол бүртгэгдсэнээс 21196 буюу 97.4% нь жолоочийн буруутай үйлдлээс, 532 буюу 2.4% нь явган зорчигчийн буруугаас, 40 буюу 0.2% нь замын нөхцөлөөс шалтгаалсан гэж бүртгэгджээ.

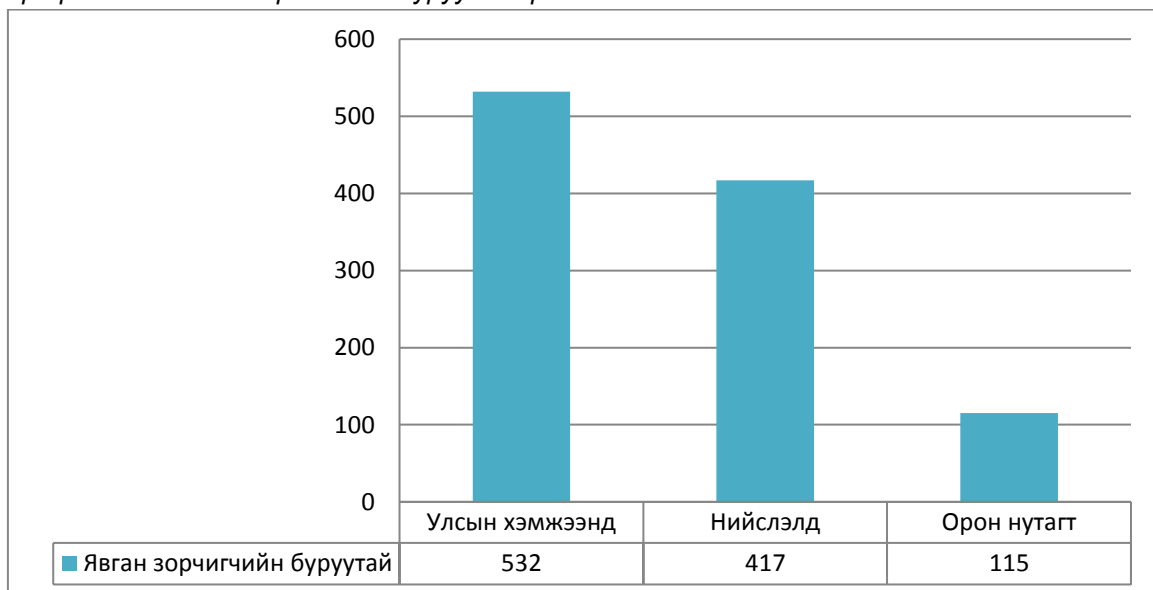
Зам тээврийн ослын 97.4% нь жолоочийн буруутай үйлдлээс шалтгаалсан байх бөгөөд эдгээрийг нарийвчлан авч үзвэл гүйцэж түрүүлэх үйлдэл, гэрэл дохио зөрчих, согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ тээврийн хэрэгсэл жолоодсон, эргэх үйлдэл буруу гүйцэтгэсэн, хурд хэтрүүлсэн зэрэг үйлдлийн эзлэх хувь өнгөрсөн оноос тодорхой хэмжээгээр ихэссэн байна. Харин эгнээ байр буруу эзлэх, уулзвар гарц нэвтрэх журам зөрчим, эсрэг урсгалд орох, ухрах үйлдэл буруу гүйцэтгэсэн зэрэг тохиолдол буурсан байна.

Ослын үндсэн шалтгаан нь жолооч нарын ур чадвар сул, хариуцлагагүй, хууль дүрмийн мэдлэг тааруу, яарч явсан зэрэг шалтгаанаар хурд хэтрүүлсэн байх бөгөөд жолооч нарт өөрсдийн болон бусдын амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгийг эрсдэлд оруулж байгаа талаар сэрэмжлүүлэг өгч, орон нутгийн зам дахь хяналтыг сайжруулах талаар сургалт, сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулах шаардлага тулгарч байна.

Замын хөдөлгөөний дүрмийг биелүүлэх хэрэгжүүлэх нь зөвхөн жолоочид биш замын хөдөлгөөнд оролцогч явган зорчигч, тээврийн хэрэгслээр зорчигчид ч хамааралтай. Явган зорчигч гэж замаар явган яваа хүн, жагсаалаар яваа болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний тэргэнцэртэй, түүнчлэн тэрэг түрж, чарга чирч, мотоцикл, мопед, унадаг дугуйг хөтөлж замаар яваа хүнийг ойлгоно.⁴

Явган зорчигчийн буруутай үйлдлээс шалтгаалсан зам тээврийн осол 2020 онд улсын хэмжээнд 532 буюу нийт бүртгэсэн ослын 2.4%-ийг эзэлж байна. Үүний 417 буюу 78.4% нь нийслэлд, 115 буюу 21.6% нь орон нутагт бүртгэсэн байна. Явган зорчигчийн буруутай үйлдлүүдээс замын хөдөлгөөнд согтуугаар оролцсон нь 44.5%, сургуулийн өмнөх насны хүүхдийг харгалзах хүнгүйгээр замын хөдөлгөөнд оролцуулсан 9%-ийг эзэлж байна. Явган зорчигчоос шалтгаалсан ослуудын нийтлэг тохиолдлууд нь явган хүний гарцаар гараагүй, гарамгүй газраар зам хөндлөн гарах, гэрлэн дохио зөрчиж зам гардаг, зам хөндлөн гүйх, замын зорчих хэсгээр явах, согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэсэн үедээ замын зорчих хэсгээр явах, замын хашлага давах, сургуулийн өмнөх насны болон бага насны хүүхдийг харгалзах хүнгүй замын хөдөлгөөнд оролцуулах зэрэг үйлдлүүд гаргаж байна.

График №6. Явган зорчигчийн буруутай үйл ажиллагаанаас бий болсон осол

⁴ Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль

Явган зорчигчийг мөргөсөн ослын шалтгаанаас харахад, явган зорчигчийн өөрийн буруутай үйлдлээс буюу гарц гарамгүй газраас зам хөндлөн гарсан, ойртон ирж байгаа тээврийн хэрэгслийн урдуур гүйсэн зэрэг тохиолдлоос шалтгаалсан байна. Харин жолооч замын хөдөлгөөнд оролцож байгаа явган зорчигчийг хүндэлж, зам тавьж өгдөггүй нь явган зорчигчийг мөргөсөн шалтгаан болж байна.

Замыг шинээр барьж байгуулах, засварлахдаа технологийн шаардлагыг мөрдөж, үзэгдэх орчин, чанар стандартыг тохируулах шаардлагатай. Замын нөхцөлөөс шалтгаалсан осол улсын хэмжээнд нийт 40 бүртгэгдэн ба үүний 22 нь нийслэлд, 18 нь орон нутагт бүртгэгджээ.

Зам тээврийн ослын хэлбэр. Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн зам тээврийн ослын 17678 буюу 81.2% нь мөргөлдөх, 1371 буюу 6.3% нь явган зорчигчийг мөргөх, 1007 буюу 4.6% нь онхолдох, 1199 буюу 5.5% үл хөдлөх зүйл мөргөх, 99 унадаг дугуй мөргөх, 193 осол мал, амьтан дайрах зэргээр бүртгэгджээ.

Явган зорчигч мөргөх хэлбэрээр бүртгэгдсэн нийт ослын 960 буюу 80% нь нийслэлд гарсан бол онхолдох хэлбэрээр бүртгэгдсэн нийт ослын 888 буюу 88.2% нь орон нутагт бүртгэгдсэн байна. Онхолдох хэлбэрээр гарсан ослын улмаас орон нутагт 152 хүн, нийслэлд 11 нийт 163 хүний амь нас хохирсон байна.

График №7. Ослын хэлбэр

Орон нутагт онхолдох хэлбэрээр гарч буй зам тээврийн осол нь бүрэн бус тээврийн хэрэгсэл буюу мотоциклоор замын хөдөлгөөнд оролцох, согтуугаар жолоодох, хурд хэтрүүлэх зэргээс шалтгаалсан байна.

Зам тээврийн ослын 27.6% нь өвөл, 25.7% нь хавар, 21.4% нь зун, 25.3% нь намар бүртгэгджээ. Өвлийн улиралд замын зорчих хэсэгт өөрчлөлт орох, халтиргаа гулгаанаас хамааралтай зам тээврийн ослын дуудлага өсдөг. Хүний амь нас хохирсон осол зун болон намрын улиралд их бүртгэгдсэн байхад өвлийн улиралд ослын гэмтэл, бэртэл ихэнх хувийг эзэлж байна.

Зам тээврийн ослын улмаас 8, 10 саруудад хүний амь нас их хохирсон нь тухайн саруудад төв орон нутгийн чиглэлд амралт, аялал, зугаалгаар явах аялагч, зорчигчдийн тоо өсч хөдөлгөөн ихэсдэгтэй холбоотой.

Хүний амь нас хохирсон ослын 33.2% нь шөнө, 66.8 нь өдрийн цагт гарсан байна.

Зам тээврийн осолд холбогдсон тээврийн хэрэгслийн 18832 буюу 86.5% нь суудлын, 1918 буюу 8.8% нь ачааны, 481 буюу 2.2% нь автобус, 36 буюу 0.2% нь механизм, 411 буюу 1.9% нь мотоцикл, 90 буюу 0.4% нь унадаг дугуйгаар үйлдэгдсэн байна. Манай улсын нийт

автомашины 62.9%-ийг суудлын автомашин эзэлдэг бөгөөд үүнтэй холбоотой осолд холбогдсон автомашины 86.5%-ийг энэ төрлийн автомашин эзэлж байна.

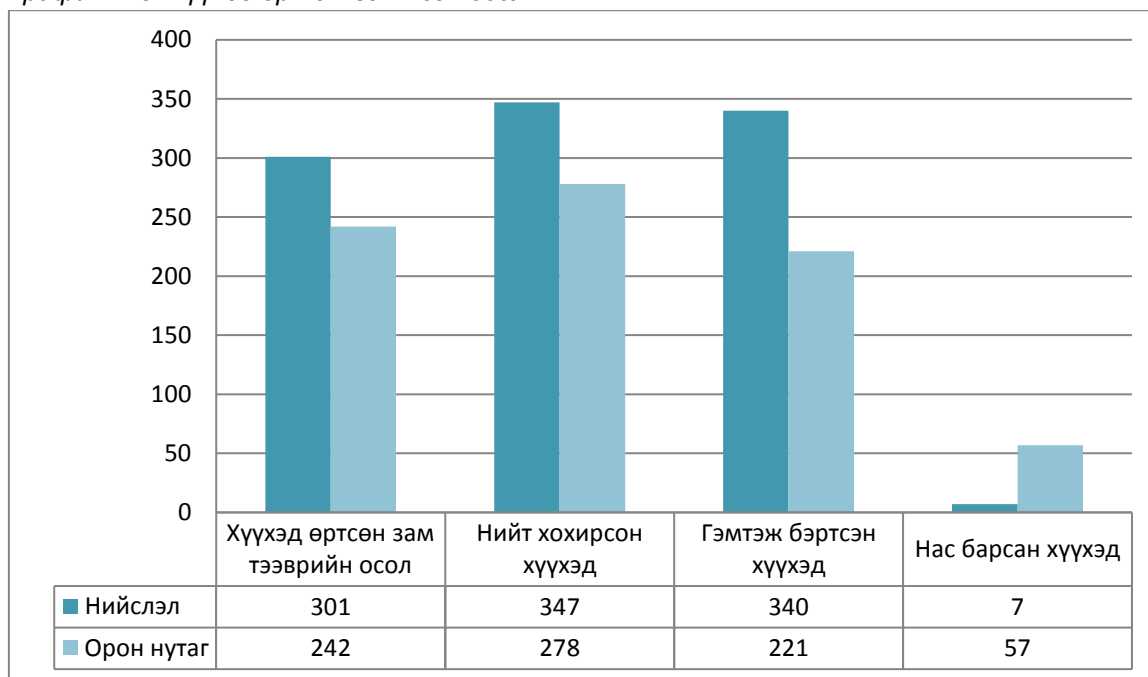
Монгол Улсад нийт 67796 мотоцикл бүртгэлтэй ба үүний 9834 буюу 14.5% нь нийслэлд 57962 буюу 85.5% нь орон нутагт бүртгэлтэй байна. Баянхонгор, Өвөрхангай, Дундговь, Төв, Увс аймгуудын мотоциклын хэрэглээ бусад аймгуудаас илүү байна.

Мотоциклоор үйлдэгдсэн ослын үзүүлэлтийг өнгөрсөн онтой харьцуулахад орон нутагт 4%-иар, ослын улмаас амь нас хохирсон байдал 39.3%-иар тус тус буурсан байхад нийслэлд осол 7%-иар, хүний амь нас хохирсон байдал 33.3%-иар өссөн байна. Мөн мотоцикл холбогдсон ослын улмаас гэмтсэн хүний тоо 22 буюу 8.1%-иар өсчээ.

Мотоциклоор үйлдэгдсэн ослын улмаас амь насаа алдсан хүний дийлэнх нь жолооч, тээврийн хэрэгслээр зорчигч хамгаалалтын малгай өмсөж хэвшээгүй, мотоциклийг зориулалтаар нь зөв хэрэглэх дадал, мэдлэг, чадвар хангалтгүй байснаас ослын үед толгойндоо гэмтэл авсан нь үхэлд хүргэх шалтгаан болсон хэвээр байна.

Хүүхэд өртсөн зам тээврийн осол. Улсын хэмжээнд 2020 онд хүүхэд өртсөн зам тээврийн осол 543 бүртгэсний 301 буюу 55.4% нь нийслэлд, 242 буюу 44.6% нь орон нутагт бүртгэжээ. Энэ үзүүлэлтийг өнгөрсөн онтой харьцуулахад, нийслэлийн хэмжээнд 45.8%-иар буурсан боловч орон нутагт 27.4%-иар өссөн байна. Нийт хүүхэд өртсөн 543 осолд 625 хүүхэд өртөж хохирсны 64 нь амь насаа алдсан байна. Зам тээврийн ослыг улмаас амь насаа алдсан нийт хүний 17.2%-ийг хүүхэд, нийт гэмтсэн хүний 20.6%-ийг хүүхэд эзэлж байна.

График №8. Хүүхэд өртөж гэмтсэн осол

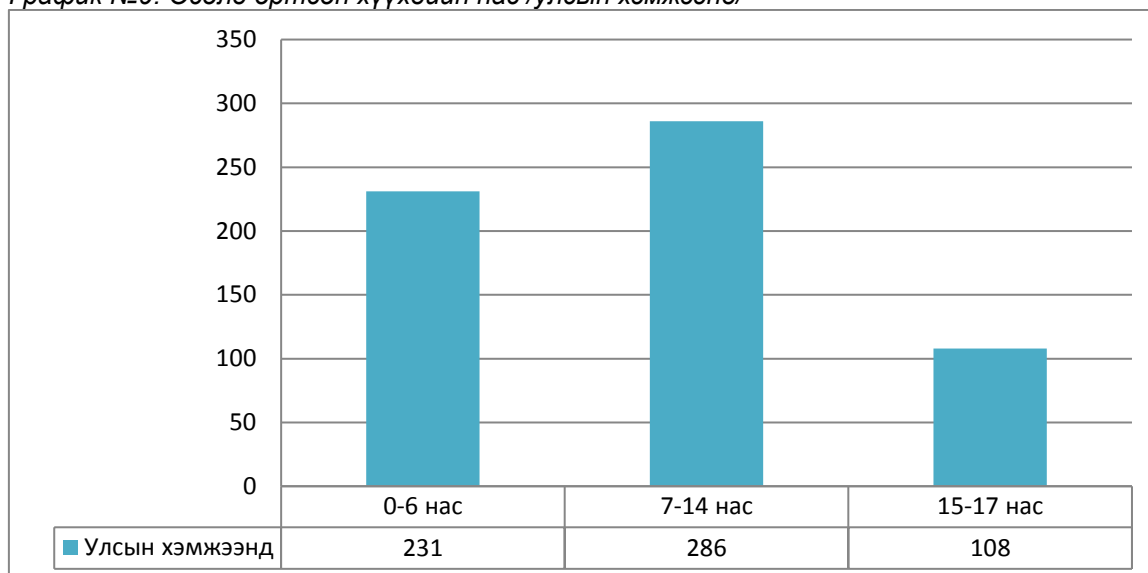

Хүүхэд өртсөн осол нийслэлд их бүртгэгдсэн ч амь насаа алдсан хүүхдийн 89.1% нь орон нутгийн замд бүртгэгдсэн байна. Зам тээврийн осолд өртсөн хүүхдүүд ихэвчлэн гэр, сургууль, цэцэрлэг гэсэн маршрутаар явахдаа зам тээврийн осолд ордог байна.

Хүүхэд осолд өртсөн байдлыг авч үзэхэд орон нутагт Төв, Дорнод аймгуудад давамгайлж байна. Харин нийслэлийн дүүргүүдээс Баянзүрх, Сонгинохайрхан дүүрэг буюу хотын захын хүн амын суурьшил ихтэй газруудад хүүхэд өртсөн осол ихээр бүртгэгджээ.

Зам тээврийн осолд өртсөн нийт 625 хүүхдийн 37% нь 0-6 насны хүүхэд, 45.8% нь 7-14 насны хүүхэд, 17.3% нь 15-17 насны хүүхэд байна.

График №9. Осолд өртсөн хүүхдийн нас /улсын хэмжээнд/

Зам тээврийн осолд өртсөн нийт хүүхдийн 361 буюу 57.8% нь явганаар, 214 буюу 34.2% нь тээврийн хэрэгслээр зорчиж байсан, 33 буюу 5.3% нь унадаг дугуйгаар, 17 буюу 2.7% нь бусад хэлбэрээр замын хөдөлгөөнд оролцож байхдаа амь нас, эрүүл мэндээрээ хохирч, гэмтэл бэртэл авчээ.

Нийслэлд 10 хүртэлх насны хүүхэд явганаар замын хөдөлгөөнд оролцож гэмтсэн хүүхдийн 33.3% нь насанд хүрсэн харгалзах хүнтэй оролцож явсан бол 46.8% нь ганцаараа, 19.9% нь насанд хүрээгүй хүнтэй хамт явсан байна.

Орон нутгийн замд гарсан осол нь суурин газар болон суурингийн гаднах замд дийлэнх осол бүртгэгдсэн. Нийслэлд явган зорчигчийг мөргөсөн осолд орох тохиолдол нь хотын захын гэрэлтүүлэг хангалтгүй газрууд байна.

Согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ үйлдсэн зам тээврийн осол, учирсан хохирол. Согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ зам тээврийн осол үйлдсэн тохиолдол улсын хэмжээнд 2020 онд 1103 бүртгэжээ. Харин явган зорчигч согтуугаар замын хөдөлгөөнд оролцож хохирсон осол 174 бүртгэжээ.

Согтуугаар үйлдэгдсэн зам тээврийн осол өмнөх оноос 12.8%-иар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Согтуугаар үйлдэгдсэн зам тээврийн ослын улмаас 145 буюу 45% нь явган зорчигч, 86 буюу 27.3% нь тээврийн хэрэгслээр зорчигч, 84 буюу 26.7% нь жолооч байна. Согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ автомашин жолоодох нь жолооч хурд хэтрүүлэх, гэрэл дохио болон өөдөөс ирэх саадыг анзаарахгүй, зогсоох арга хэмжээ авч чадахгүй, анхаарал төвлөрөхгүй байх зэрэг өөрийгөө хянах чадварт муугаар нөлөөлж, ноцтой зам тээврийн осол гарах шалтгаан болж байдаг. Согтууруулах ундаа нь автомашин жолоодож байгаа хүний оюун ухаан, жолоодох, самбаачлах ур чадварт шууд нөлөөлдөг.

Монгол Улсад 2011 онд жолоочийн тоо 751000 байсан бол 2020 онд 1335000 болж өссөн байна. Сүүлийн 10 жилийн үзүүлэлтээр жилд дунджаар 67.6 мянган жолооч шинээр бэлтгэсэн ба 2020 онд 34371 хүн шинээр жолоодох эрх авчээ.⁵

Тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхтэй хүмүүсийн 842703 буюу 63.1% нь эрэгтэй, 492297 буюу 36.9% нь эмэгтэй жолооч байна. Жолоодох эрхийн В ангилалтай жолооч 1070192 буюу 80.2%, ВС ангиллын жолооч 146675 буюу 11%-ийг эзэлж байна.

⁵ Автотээврийн үндэсний төвийн үзүүлэлт

МОНГОЛ УЛС ДАХЬ ГЭМТ ХЭРГИЙН ЦАГААН НОМ - 2020

Зам тээврийн осолд холбогдсон 14423 жолоочийн жолоодох эрхийн үнэмлэх авсан жилээр судалгаа хийхэд 0-4 жил болсон жолооч 24.9%, 5-9 жил болсон жолооч 29.7%, 10-14 жил болсон 17.7%-ийг эзэлсэн байна.

Осол гаргасан жолоочийн насны байдлаас авч үзэхэд 4786 буюу 33.2%-ийг 21-30 насны хүмүүс, 4550 буюу 31.5%-ийг 31-40 насны хүмүүс эзэлсэн байна.

График №10. Осол гарсан байршил

№	Замын байршил	Ослын тоо
Баянзүрх дүүрэг		
1	Цайз захын уулзвар	272
2	Дүнжингарав захын уулзвар	265
3	Офицеруудын ордон	246
Баянгол		
1	Саппорогийн уулзвар	341
2	10-р хорооллын уулзвар	267
3	Ахуйн үйлчилгээний уулзвар	235
Сүхбаатар дүүрэг		
1	32-ын тойрог	289
2	100 айлын уулзвар	289
3	Авто плаза төвийн баруун талын уулзвар	182
Сонгинохайрхан дүүрэг		
1	Авто сургуулийн уулзвар	451
2	Баянхошууны дэнжийн уулзвар	380
3	5-р баазын уулзвар	253
Хан-Уул дүүрэг		
1	Төвийн салаа	181
2	Дүнжингаравын баруун уулзвар	171
3	120 мянгатын шинэ уулзвар	156
Чингэлтэй дүүрэг		
1	Баянбүрдийн уулзвар	209
2	Хайлаастын эцэс	174
3	Хүнсний 1-р дэлгүүрийн уулзвар	76
Архангай		
1	Эрдэнэбулган	30
2	Ихтамир	20
3	Цэнхэр	10
Баян-Өлгий		
1	Өлгий	43
2	Ногоон нуур	8
3	Толбо	6
Баянхонгор		
1	Баянхонгор	95
2	Өлзийт	13
3	Баян-Овоо	12
Булган		
1	Булган	36
2	Хутаг-Өндөр	20
3	Орхон	14
Говь-Алтай		
1	Есөнбулаг	43
2	Дэлгэр	11
3	Шарга	6
Орхон		

1	Баян-Өндөр	91
2	Жаргалант	7
Төв		
1	Сэргэлэн	65
2	Аргалант	45
3	Эрдэнэ	44
Сэлэнгэ		
1	Мандал	34
2	Сүхбаатар	20
3	Сайхан	12
Дархан		
1	Дархан	115
2	Хонгор	11
Дорноговь		
1	Замын-Үүд	65
2	Сайншанд	41
Дорнод		
1	Хэрлэн	103
2	Матад	14
Дундговь		
1	Сайнцагаан	37
2	Дэлгэрцогт	13
Завхан		
1	Улиастай	18
2	Тосонцэнгэл	15
Өвөрхангай		
1	Арвайхээр	40
2	Хархорин	13
Өмнөговь		
1	Ханбогд	132
2	Цогтцэций	85
Сүхбаатар		
1	Баруун-Урт	69
2	Мөнххаан	11
Увс		
1	Улаангом	51
2	Өлгий	7
Ховд		
1	Жаргалант	39
2	Булган	20
Хөвсгөл		
1	Мөрөн	94
2	Алаг-Эрдэнэ	21
Хэнтий		
1	Хэрлэн	129
2	Цэнхэрмандал	36

Жолооч, зорчигчид суудлын хамгаалах бүс хэрэглэх нь ослын үед гарах гэмтэл, хор уршгаас сэргийлэхэд нэн чухал үүрэгтэй хэрэгсэл байдаг. Хамгаалах бүс хэрэглэсэн үед урд сууж явсан жолооч болон зорчигчийг учирч болох гэмтлээс 40-50%-иар, ард сууж явсан зорчигчийг 25-75%-иар бууруулж, осол гэмтэл, эрсдлээс хамгаалдаг. Мотоциклийн хамгаалах малгай нь толгой гэмтэх эрсдэл болон гэмтлийн зэргийг 70% бууруулдаг ач холбогдолтой.

Улсын хэмжээнд 2020 оны байдлаар осолд орох үедээ жолооч, тээврийн хэрэгслээр зорчигчдын 23.4% нь хамгаалах бүс хэрэглэсэн байсан бол 72.3% нь хамгаалах бүс хэрэглээгүй, 3.7% нь тогтоогдоогүй байна.

Зам тээврийн осолд өртөж, амь насаа алдсан жолооч, зорчигчийн 167 буюу 72.3% нь зам тээврийн осолд орох үедээ хамгаалах бүс хэрэглээгүй, 43 буюу 18.6% нь хэрэглэсэн эсэх нь тогтоогдоогүй, 21 буюу 9.1% нь хамгаалах бүс хэрэглэсэн байжээ.

Автомашин урд хэсгээрээ мөргөлдөхөд хүмүүс их гэмтдэг болохыг эрдэмтэд тогтоосон. Автомашин урд хэсгээрээ мөргөлдөхөд сууж яваа хүн энерцийн хүчний үйлчлэлээр автомашины мөргөлдөх үеийн хурдтайгаар урагш тэмүүлж, бүхээг доторх эд ангийг мөргөдөг. Зам тээврийн ослын үед хамгаалах бүс хэрэглээгүй хүмүүсийн 32% нь нуруу, 50-иас дээш хувь нь толгой, нүүрэндээ гэмтэл авч, хамар, эрүү, эгэмний яс хугарч, дух нүүрний хэсэг зүсэгддэг байна.

7. Эрүүлжүүлэгдсэн хүн

2020 онд цагдаагийн байгууллага 93863 хүнийг эрүүлжүүлсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад, 17213 хүн буюу 15.49%-иар буурсан бөгөөд 2.887.603.000 /хоёр тэр бум найман зуун наян долоон сая зургаан зуун гурван мянга/ төгрөгийн төлбөрийг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна. Нийт эрүүлжүүлсэн хүмүүсийн 69.726 буюу 74.3% нь Улаанбаатар хотод, 24.137 буюу 25.7% нь орон нутагт байна.

Эрүүлжүүлсэн хүний 8714 буюу 9.28% нь эмэгтэй, 218 буюу 0.23% нь хүүхэд, 658 буюу 0.7% нь төрийн алба хаагч, 112 буюу 0.11% нь оюутан, 78277 буюу 83.39% нь эрхэлсэн тодорхой ажилгүй байгаа нь анхаарал татаж байна.

Эрүүлжүүлэгдсэн хүний 71683 буюу 76.36% нь согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ бусдын амгалан тайван байдлыг алдагдуулсан, 4122 буюу 4.39% нь согтууруулах ундаа хэтрүүлэн хэрэглэсэн, 10213 буюу 10.88% нь согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ гэмт хэрэг, зөрчил үйлдсэн, 1055 буюу 1.12% нь гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдсэн зэрэг үндэслэлээр эрүүлжүүлэгджээ. Хүргэгдэн ирж буй нутаг дэвсгэрээр авч үзвэл, 60632 буюу 64.59% нь гэр, орон сууцнаас, 27012 буюу 28.77% нь гудамж, талбайгаас, 2954 буюу 3.14% нь байгууллага, аж ахуй нэгжээс тус тус эрүүлжүүлэгдсэн байна.

8. Цагдаагийн байгууллагаас хийсэн урьдчилан сэргийлэх ажил

Цагдаагийн байгууллага нь 2020 онд гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, ажиллагаанд байгууллага, иргэд, олон нийтийн оролцоог хангах зорилгоор нэгдсэн 17, хэсэгчилсэн 1044 арга хэмжээг төрийн болон төрийн бус бусад байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулж, хэсэгчилсэн арга хэмжээний 164-ийг улсын хэмжээнд, 29-г нийслэлийн хэмжээнд, 891-ийг аймаг, дүүргийн хэмжээнд зохион байгуулсан байна. Улсын хэмжээнд гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 15.795 сургалт, сурталчилгаа, 1341 уулзалт, хэлэлцүүлэг, ярилцлага, 251 өдөрлөг, 146 уралдаан тэмцээн зохион байгуулж, давхардсан тоогоор нийт 13.353.108 иргэнийг хамруулж, цахим орчинд 43.635 мэдээлэл, зурагт, видео контент байршуулж, олон нийтийн газар, зах, худалдааны төв, нийтийн тээвэр, орон сууцны лифтэнд 1.879.732 ширхэг зурагт хуудас, зөвлөмж байршуулж, 16.934 удаа үзлэг шалгалт зохион байгуулсан төдийгүй гэмт хэрэг, зөрчил гарахад нөлөөлсөн шалтгаан, нөхцөлийг арилгуулах, урьдчилан сэргийлэхээр иргэн, хуулийн этгээдэд 20603 мэдэгдэл өгч, 18065 хариу авч үр дүнг тооцон ажиллажээ.

Тодорхой төрлийн гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, иргэдийн эрх зүйн мэдлэгийг дээшлүүлэх, хүчирхийллийг үл тэвчих, хүүхдийн эрхийн эсрэг гэмт хэрэг болон бэлгийн хүчирхийллийн эсрэг тэмцэх эерэг хандлага төлөвшүүлэх, хохирогчийн эрх, хууль ёсны ашиг, сонирхлыг хамгаалах, зөрчигдсэн эрхийг сэргээхэд дэмжлэг үзүүлэх, гэмт хэрэг үйлдэгчийн зан төлөвийг өөрчлөх, нуугдмал гэмт хэрэг, зөрчлийг илрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор:

1. Хүүхдийн эрх, аюулгүй байдлыг хангах, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр **“Сүүдэр бүү тусга”**, **“Хайр өвтгөдөггүй”** арга хэмжээний хүрээнд Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газар, Дэлхийн зөн Монгол олон улсын байгууллага, JCI төрийн бус байгууллага, Нийслэлийн сэтгүүлчдийн нэгдсэн холбоо, Телевизүүдийн холбоо, “Монголын эмэгтэйчүүдийн холбоо”, “Эцэг, эхийн холбоо”, “Хөөрхөн зүрхний аян”, “Лантуун дохио”, “Үжин төв” зэрэг төрийн бус байгууллагууд, УИХ-ын эмэгтэй гишүүдийн холбоо, Европын холбоо, Empasoft зэрэг төрийн болон төрийн бус, олон улсын байгууллага, аж ахуй нэгж иргэнтэй хурал, уулзалт, сургалт, зөвлөгөөнийг 18 удаа зохион байгуулж, зорилтот 6, урлаг, соёл, спортын олны танил хүнийг оролцуулан нийт 20 видео шторк, сэрэмжлүүлэх зурган постер 51, зорилтот мэдээ 35, нийт 112 мэдээ, мэдээлэл, контентыг шинээр бүтээж, нийтийн цахим сүлжээгээр түгээснийг 3.726.675 хүн үзэж, 136.159 хүн бусадтай хуваалцсан.

2. Тодорхой төрлийн гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр **“Хуурамч Мөнгө”** хэсэгчилсэн арга хэмжээг улсын хэмжээнд Монгол банкны Олон нийттэй харилцах төвтэй хамтран зохион байгуулж хуурамч мөнгөн тэмдэгт үйлдэх, гүйлгээнд оруулахаас урьдчилан сэргийлэх, хуурамч мөнгөн тэмдэгтийг таних аргыг харуулсан видео контент, постерыг бүтээн цахим орчинд байршуулсныг 119.756 хүн үзсэн, залилах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр **“Ятгах тусам нягтал”** арга хэмжээний хүрээнд видео контент 12 хийж үндэсний телевизүүдийн бүх сувгаар нэвтрүүлсэн, сэрэмжлүүлэх постер 27, хэвлэлийн мэдээ 12, видео контент 4, **“Аюулгүй интернэт”** хэрэглэх 5 төрлийн зөвлөмж бүхий постер бэлтгэн, фейсбүүк, твиттерт байршуулан олон гишүүд, дагагч бүхий 222 группэд түгээсэн бөгөөд цахим гэмт хэргийн хохирогчдын дунд хийсэн судалгаанаас үзэхэд өсвөр насны хүүхдүүд ямар нэг хяналтгүйгээр цахим орчныг өргөн хүрээнд ашигладаг нь энэ төрлийн хэрэгт өртөх магадлал өндөр байгааг тогтоон эцэг эхчүүдэд хандсан **“Та хүүхдийхээ цахим хэрэглээнд хяналт тавьж чадаж байна уу?”** зөвлөмж бүхий постер, сэтгэгцэд нөлөөлөх бодисийн талаар сэрэмжлүүлэг ЦЕГ-ын Урьдчилан сэргийлэх хэлтэс фейсбүүкт 8 видео, 30 постер, 25 мэдээ, мэдээллийг олон гишүүд, дагагчтай 20-30 группэд түгээсэн бол, хөдөлмөр аюулгүй ажиллагааны журам зөрчих гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх **“Аюулгүй байдал-Амьдралын баталгаа”** нэгдсэн арга хэмжээг зохион байгуулсан байна.

3. Хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг, зөрчлийн шалтгаан, нөхцөлийг арилгах, иргэдэд хор уршгийг таниулах, олон нийтийн ойлголт хандлагыг өөрчлөх зорилгоор **“Орон нутгийн зам-Хөдөлгөөний соёл”** нэгдсэн арга хэмжээний хүрээнд **“Яараад яахав дээ”** аянг Оюутолгой, Мобиком компанитай хамтран улсын хэмжээнд зохион байгуулсан нь үр дүнгээ өгч, зам тээврийн ослын хэмжээ 22.3%-иар буурсан байна.

4. Монгол Улсад анх удаа “Сайжруулсан шахмал түлш” хэрэглэх болсонтой холбоотойгоор **“Яндангаа хөөлье”** аяныг ЦЕГ-ын Нийтийн хэв журам хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах албатай хамтран зохион байгуулж, угаарын хийн хордлогод өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах зорилгоор сайжруулсан шахмал түлшийг зөв хэрэглэх талаар арга зүйн зөвлөгөө, сэрэмжлүүлгийг айл өрх бүрт хүргэж ажилласнаар иргэд сайжруулсан шахмал түлшийг зөв хэрэглэж хэвшиж байна.

5. Хүүхдийг ахуйн осол, гэмтлээс урьдчилан сэргийлэх агуулга бүхий **“Гэрийн эмийн санг цэвэрлэж, цэгцэлж хэвшье”**, **“Миний гэр аюулгүй орчин”** сэдвээр зөвлөмжийг бэлтгэн 2200 ширхгийг хэвлүүлж, 1500 ширхгийг нийслэлийн нийтийн тээврийн 700 автобусанд, бусад зөвлөмжийг томоохон зах, худалдааны төв, дэлгүүр, аж ахуй нэгж байгууллага зэрэг хүний хөдөлгөөн ихтэй газарт байршуулан ажилласан.

6. Хүрээлэн буй орчны эсрэг гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх **“Ногоон дуу хоолой”** арга хэмжээний хүрээнд бүтээсэн ухуулга нөлөөллийн видео контент 11, сэрэмжлүүлэх мэдээлэл 5, постер 12, хэвлэлийн мэдээлэл 4-ийг фейсбүүк, твиттер хуудаст байршуулж олон нийтэд түгээх ажлыг зохион байгуулсан.

7. Улсын хэмжээнд өндөржүүлсэн бэлэн байдлын үед үүрэг гүйцэтгэж буй алба хаагчдын урам зориг, сэтгэл санааг дэмжих зорилгоор тэдний ажлын ачаалал, эрч хүчийг харуулсан “**Баярлалаа**” видео шторк, 8 постер бэлтгэн 4 телевиз, 6 сайтад ярилцлага, мэдээлэл өгч, цахим орчинд түгээсэн.

8. Сургууль орчимд үйлдэгддэг гэмт хэрэг зөрчил, зам тээврийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, тэдгээрт эцэг, эхийн үүрэг оролцоог нэмэгдүүлэх чиглэлээр “**School police**” эргүүлийг нийслэл болон орон нутгийн нийт 185 ерөнхий боловсролын сургуульд 2019 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн тухайн жилийн хичээлийг жилийг дуустал ажиллуулсан,

9. Их, дээд сургууль болон коллеж, ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн 2020-2021 оны хичээлийн жил эхлэхтэй холбогдуулан “**Хичээл эхэллээ**” нэгдсэн арга хэмжээний хүрээнд хүүхдүүдийг гэмт хэрэг, зөрчилд холбогдох, зам тээврийн осол, хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр нийт 199 удаагийн ажил, арга хэмжээг 603 төрийн болон төрийн бус байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулж, ерөнхий боловсролын 196 сургууль, 68 цэцэрлэг, 40 их, дээд сургууль болон коллежийн 29.972 оюутан, сурагч, багш нарыг хамруулсан бөгөөд Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд, Боловсрол, соёл шинжлэх ухаан, спортын сайдын хамтарсан 2017 оны А/253, А/252 дугаар тушаалын дагуу гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх сайн дурын бүлгэмийн ажиллах журмын хэрэгжилтийг хангах зорилгоор “**Өсвөрийн сэргийлэгч бүлгэм**”-ийг 476 ерөнхий боловсролын сургуульд ажиллуулан, мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөөгөөр хангасан.

10. “Цагдаагийн ерөнхий газрын Урьдчилан сэргийлэх хэлтэс” албан ёсны пэйж хуудсанд ирүүлсэн бусдыг садар самуунд уруу татсан, архи, тамхины хэрэглээг дэмжсэн, хууль бусаар мөрийтэй тоглоом зохион байгуулж байж болзошгүй газрын талаар гомдол, мэдээллийг тухай бүр холбогдох хэлтэст хүргүүлэн, хуулийн дагуу шалгуулжээ.

11. ЦЕГ-ын Хэвлэл мэдээллийн төвөөс гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, олон нийтэд мэдээлэл тогтмол хүргэх, цагдаагийн байгууллагаас явуулж байгаа үйл ажиллагааг сурталчлах зорилгоор 25 дугаар суваг ТВ-тэй хамтран “**Амрыг эрье**” нэвтрүүлэг, телевизийн урсдаг мэдээгээр гэмт хэрэг, зөрчлөөс сэрэмжлүүлэх, иргэд олон нийтийг мэдээ, мэдээллээр хангах, **Авто радио 96.3**-ийн шууд эфиртэй хамтран аян замд болгоомжтой зорчих сэрэмжлүүлэг, иргэдийн сонирхсон хууль, эрх зүйн асуултад хариулт өгөх, “Фейсбүүк” цахим орчинд “**Цагдаагийн байгууллагын Урьдчилан сэргийлэх хэлтэс**” пэйж хуудас нээн тогтмол ажиллуулж байна.

Ийнхүү 2020 онд цагдаагийн байгууллагаас гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр явуулж буй үйл ажиллагаа, зохион байгуулж буй ажлын талаар мэдээ, мэдээлэл бэлтгэж, давхардсан тоогоор 5729 телевиз, 1873 радио, 729 сонин хэвлэлд ярилцлага, мэдээлэл өгч, цахим хуудсанд 43.635 мэдээлэл, зурагт, видео контент байршуулсныг давхардсан тоогоор 114.787.728 хүнд хүрсэн байна.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

ПРОКУРОР - PROSECUTOR

1. ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА
2. ГОМДОЛ, МЭДЭЭЛЭЛ
3. ХЯНАЛТ ТАВЬСАН ЭРҮҮГИЙН ХЭРЭГ, ТҮҮНИЙ ШИЙДВЭРЛЭЛТ
4. ХЯНАЛТ ТАВЬСАН ЗӨРЧЛИЙН ХЭРЭГ
5. ГЭМТ ХЭРЭГТЭЙ ТЭМЦЭХ НИЙТЛЭГ АЖИЛ

ПРОКУРОРЫН БАЙГУУЛЛАГЫН МЭДЭЭЛЭЛ

1. Прокурорын байгууллагын товч танилцуулга

1930 оны 4 дүгээр сард хуралдсан Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улсын 6 дугаар Их Хурлын шийдвэрийн дагуу Улсын Бага Хурлын Тэргүүлэгчдийн 1930 оны 08 дугаар сарын 14-ний өдрийн 25 дугаар тогтоолоор “Улсын прокуроруудаас гүйцэтгэх эрх, үүргийн дүрэм”-ийг баталснаар Монгол Улсад Прокурорын байгууллага анх үүсэж хөгжсөн түүхтэй.

Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улсын Ардын Их Хурлын Тэргүүлэгчдийн 1976 оны 11 дүгээр сарын 29-ний өдрийн 253 дугаар зарлигаар Прокурорын хяналтын хуулийг анх удаа батлан гаргаж, прокурорын байгууллагын үйл ажиллагааны эрх зүйн үндсийг баталгаажуулсан байна. 1992 онд батлагдсан Монгол Улсын Үндсэн хуульд прокурорын байгууллагын чиг үүргийг “Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах, ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавьж, шүүх хуралдаанд төрийн нэрийн өмнөөс оролцох” гэж заасан нь өнөөгийн прокурорын байгууллагын эрх зүйн үндсийг тодорхойлсон чухал алхам болсон.

2017 оны 06 дугаар сарын 09-ний өдрийн Прокурорын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн 42 дугаар зүйлийн 42.1 дэх хэсэгт зааснаар Прокурорын байгууллага нь Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт эрүүгийн болон зөрчлийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг нэг мөр хангуулах, хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах, ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавих, шүүх хуралдаанд төрийн нэрийн өмнөөс оролцох чиг үүрэг бүхий, хараат бус, бие даасан шүүх эрх мэдлийг хэрэгжүүлэхэд оролцогч байгууллага мөн. Прокурорын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн хоёрдугаар бүлэгт зааснаар прокурор нь дараах 5 төрлийн үйл ажиллагааг явуулахаар хуульчлагдсан.

Зөрчлийн хэрэг бүртгэх ажиллагаанд тавих прокурорын хяналт

Зөрчлийн хэрэг бүртгэлтэд зөрчлийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг нэг мөр хангуулах, хүний эрх, эрх чөлөө, нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалах, түүнийг зөрчигдөхөөс сэргийлэх, зөрчигдсэн эрхийг сэргээхэд прокурорын хяналт хэрэгждэг бөгөөд Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 2.2 дугаар зүйлд заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлж, улсын хэмжээн дэх зөрчлийн тоо бүртгэлийг нэгтгэн хариуцдаг.

Прокурор зөрчлийн хэрэг, материалыг хянах, танилцах явцдаа зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийг бүрэн гүйцэд бодитой явуулах үүднээс тодорхой ажиллагаа гүйцэтгүүлэхээр даалгавар өгч болох бөгөөд үүндээ дутуу хийгдсэн болон цаашид хийх ажиллагааны талаар тодорхой заана. Түүнчлэн, зөрчлийн хэрэг бүртгэх ажиллагааны явцад илэрсэн зөрчлийг арилгуулах арга хэмжээ авна.

Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах ажиллагаанд тавих прокурорын хяналт

Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах ажиллагаанд тавих прокурорын хяналт нь гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийг хүлээн авахаас эхэлж, хэргийг шалгаж шийдвэрлэх бүхий л явцад байнга, тасралтгүй хэрэгжиж, хүний эрх, эрх чөлөөг зөрчих, хууль бусаар хязгаарлах явдлыг гаргуулахгүй байхад чиглэнэ.

Прокурор хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын явцад мөрдөгч, эрх бүхий албан тушаалтны хэрэгжүүлж буй ажиллагаа, шийдвэрт нь хяналт тавьж, хууль зөрчсөн шийдвэрийг хүчингүй болгож, хариуцлага тооцуулах үүрэгтэй.

Түүнчлэн прокурор хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах ажиллагаанд хяналт тавихдаа Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 4.1 дүгээр зүйл, мөн Прокурорын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлд заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ¹.

Шүүхэд төрийг төлөөлөх

Зөрчил хянан шийдвэрлэх шүүх хуралдаанд оролцох:

Зөрчлийн хэргийг шалгаж шийдвэрлэсэн эрх бүхий албан тушаалтнаас хамаарч захиргааны болон эрүүгийн хэргийн шүүх хуралдаанаар хэлэлцэж шийдвэрлэдэг.

¹ Монгол Улсын прокурорын ерөнхий газрын цахим хуудас, <http://prokuror.mn/page/4106>

Зөрчил шалгах эрх бүхий албан тушаалтан зөрчлийг шалгаж шийтгэл оногдуулж шийдвэрлэснийг үндэслэлгүй гэж үзвэл шийдвэрийг хүчингүй болгуулах, өөрчлөлт оруулахаар прокурорын дүгнэлт бичиж оролцохоос гадна эрх бүхий албан тушаалтнаас шийтгэл оногдуулж, албадлагын арга хэмжээ авахуулах саналыг шүүхэд хүргүүлсэн, зөрчилд оногдуулсан шийдвэрийг оролцогч эс зөвшөөрч шүүхэд гомдол гаргасан тохиолдолд, мөн төрийн ашиг сонирхол зөрчигдсэн гэж үзвэл төрийн байгууллагын хүсэлтээр тус тус зөрчил шүүхээр хянан шийдвэрлэх шүүх хуралдаанд прокурор оролцож тайлбар, дүгнэлт гаргана.

Эрүүгийн хэрэг шүүхээр хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд оролцох:

Прокурор анхан шатны журмаар хэрэг хянан шийдвэрлэх шүүх хуралдаанд улсын яллагчаар оролцож, шүүгдэгчийг гэмт хэрэг үйлдсэн гэм буруутай эсэхийг нотлох үүрэг хүлээдэг. Шүүх шүүгдэгчийг гэмт хэрэг үйлдсэн гэм буруутайд тооцсон шийдвэр уншиж сонсгосны дараа, улсын яллагч гэм буруутайд тооцсон Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн зүйл, хэсгийн хүрээнд шүүгдэгчид оногдуулах ялын төрөл, хэмжээ, хорих байгууллагын нөхцөл, эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлөх, тэнсэх, албадлагын арга хэмжээ хэрэглэх болон бусад асуудлын талаар дүгнэлт гаргадаг.

Прокурор шүүхийн шийдвэрийг хүлээн аваад шүүхийн тогтоол хэргийн бодит байдалтай нийцээгүй, Эрүүгийн хуулийг буруу хэрэглэсэн, Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх хуулийг ноцтой зөрчсөн гэж үзвэл давж заалдах шатны шүүхэд эсэргүүцэл бичнэ. Давж заалдах шатны шүүх хуралдаанд прокурор хэргийн оролцогчийн гаргасан гомдол үндэслэлтэй эсэх, эсэргүүцлийн хууль зүйн үндэслэл, хэргийн нотлох баримтыг шинжлэн судлан, үйл баримт, бодит байдлын талаар тайлбарлаж, дүгнэлт гарган оролцдог. Давж заалдах шатны шүүх Эрүүгийн хуулийг буруу хэрэглэсэн, Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийг ноцтой зөрчсөн нь шүүхийн шийдвэрт нөлөөлсөн, шүүх хуулийг Улсын дээд шүүхийн албан ёсны тайлбараас өөрөөр тайлбарлаж хэрэглэсэн гэж үзвэл, магадлалыг гардаж авснаас хойш 14 хоногийн дотор Улсын Дээд шүүхийн хяналтын шатны эрүүгийн хэргийн шүүх хуралдаанд эсэргүүцэл бичнэ. Хяналтын шатны шүүх хуралдаанд прокурор анхан шатны шүүхийн шийдвэр, давж заалдах шатны шүүхийн магадлалын хууль зүйн үндэслэл, Эрүүгийн хуулийн зөрүүтэй хэрэглээ, Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийг ноцтой зөрчсөн нь шүүхийн шийдвэрт нөлөөлсөн, Улсын дээд шүүхийн албан ёсны тайлбараас өөрөөр тайлбарлаж хэрэглэсэн эсэх талаар хууль зүйн дүгнэлт гаргаж оролцоно. Улсын Дээд шүүхийн хяналтын шатны эрүүгийн хэргийн шүүх хуралдаанд Улсын Ерөнхий прокурорын газрын шүүхэд төрийг төлөөлөх хэлтсийн прокурор оролцдог бөгөөд шүүхийн шийдвэртэй танилцаад үг, үсэг, тоо, тооцооны зэрэг техникийн шинжтэй гарсан алдааг залруулахаар тухайн шатны шүүхэд нь санал гаргах боломжтой².

Төр, нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалах

Прокурор төрийн байгууллагын хүсэлтээр, нийтийн ашиг сонирхол зөрчигдсэн гэж үзвэл, төрийн байгууллагын хүсэлт, эсхүл өөрийн санаачилгаар иргэний болон захиргааны хэрэг шүүхээр хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд зохигчоор, эсхүл гуравдагч этгээдээр оролцож, төр, нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалдаг.

Прокурорын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1 дэх хэсэгт “Прокурор төрийн ашиг сонирхол зөрчигдсэн гэж үзвэл, төрийн байгууллагын хүсэлтээр, нийтийн ашиг сонирхол зөрчигдсэн гэж үзвэл төрийн байгууллагын хүсэлт, эсхүл өөрийн санаачилгаар захиргааны болон иргэний хэрэг шүүхээр хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд зохигчоор, эсхүл гуравдагч этгээдээр оролцоно” гэсэн зохицуулалттай холбоотойгоор тус алба нь хуулиар прокурорт олгосон эрх, үүргийн хүрээнд төр, нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалах чиг үүргийг хэрэгжүүлэх, хуулийн хэрэгжилтийг хангуулах зорилготой.

Ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавих

² Монгол Улсын прокурорын ерөнхий газрын цахим хуудас, <http://prokuror.mn/page/4109>

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 56 дугаар зүйлд прокурорын байгууллагын чиг үүргийн “Прокурор хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах, ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавьж, шүүх хуралдаанд төрийн нэрийн өмнөөс оролцоно” гэж тодорхойлсон.

Прокурорын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлд прокурор ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавихдаа:

-Хорих, хорихоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх, тэнсэх, албадлагын арга хэмжээ биелүүлэх ажиллагаа хуулийн дагуу явагдаж байгаа эсэх;

-Ял эдлүүлэх ажиллагаатай холбоотой хууль тогтоомжийг зөв хэрэглэсэн эсэх;

-Ял эдлүүлэх ажиллагаанд хүний эрх, эрх чөлөө зөрчигдсөн эсэх;

-Баривчлах, цагдан хорих шийдвэрийг биелүүлэх ажиллагаа хуулиар тогтоосон нөхцөл, журамд нийцэж байгаа эсэхийг хянана гэж заасан³.

Прокурорын тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.1 дэх хэсэгт “Прокурорын байгууллага Улсын Ерөнхий прокурорын газар, аймаг, нийслэлийн прокурорын газар, сум буюу сум дундын, дүүргийн прокурорын газраас бүрдэнэ” гэж заасан ба 43.2 дахь хэсэгт “Прокурорын хяналтын ажлын онцлогийг харгалзан дагнасан прокурорын газар байгуулж болно” гэжээ. Одоо манай улсад хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, төмөр зам, нисэхийн объектод үйлдэгдсэн гэмт хэргийг мөрдөн шалгах ажиллагаанд хяналт тавих үндсэн чиг үүрэг бүхий дагнасан прокурорын газар болох “Тээврийн прокурорын газар” ажиллаж байна. Улсын ерөнхий прокурорын газар, 21 аймаг, Нийслэл, Тээврийн прокурорын газар, 8 сум дундын болон 8 дүүргийн прокурорын газруудаас бүрддэг ба нийт 39 нэгж үйл ажиллагаа явуулж байна⁴.

2.Гомдол, мэдээлэл

2.1.Гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээлэл

Прокурорын байгууллагаас 2020 онд иргэн, хуулийн этгээдээс ирүүлсэн нийт 67312 гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээлэлд хяналт тавьж ажилласан байна. Энэ нь өмнөх онтой харьцуулбал буурсан үзүүлэлттэй буюу 2019 онд 73860 байсан гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл нь 67312 болж 8.9 хувиар буурсан байна.

Прокурорын байгууллага мөн 2020 онд иргэн, хуулийн этгээдээс ирүүлсэн нийт 116481 зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэлд хяналт тавьж ажилласан байна. Энэ нь өмнөх онтой харьцуулбал, буурсан үзүүлэлттэй буюу 2019 онд 227688 байсан гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл нь 116481 болж 48.85 хувиар буурсан байна.

Нийт 67312 гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээллээс хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзсан 35702, хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн 26657, эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан 4953 байна. Үүнээс нийслэлд 49006 гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл хамаарах бөгөөд хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзсан 28192, хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн 18255, эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан 2559 байгаа бол орон нутагт нийт прокурорын байгууллагын хяналт тавьсан гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл 18306, үүнээс хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзсан 7510, хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн 8402, эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан 2394 тус тус байна. Үүнийг нийслэлийн болон орон нутгийн прокурорын нэгжүүдээр харьцуулж харуулбал дараах үзүүлэлттэй байна.

³ Монгол Улсын прокурорын ерөнхий газрын цахим хуудас, <http://prokuror.mn/page/4108>

⁴ Мөн тэнд, <http://prokuror.mn/page/4097>

Хүснэгт №1. Нийслэлийн прокурорын байгууллагуудын гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээллийн шийдвэрлэлтийн үзүүлэлтүүд

	Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзсан	Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн	Эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан
УЕПГ	0	0	0
Нийслэл ПГ	510	599	12
Баянгол ДПГ	5,584	3,177	135
Баянзүрх ДПГ	6,441	4,087	876
Сонгинохайрхан ДПГ	6,121	2,881	335
Сүхбаатар дүүргийн ПГ	3,221	2,429	405
Хан-Уул ДПГ	2,108	2,244	151
Чингэлтэй ДПГ	2,721	1,878	363
Багануур ДПГ	164	107	73
Налайх, Багахангай ДПГ	260	328	65
Тээврийн ПГ	1,062	525	

Дээрх үзүүлэлтээс үзвэл, гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээллийг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзаж шийдвэрлэсэн байдлаар Баянзүрх, Сонгинохайрхан, Баянгол дүүргийн прокурорын газрууд тэргүүлж байгаа бол Улсын ерөнхий прокурорын газар, Багануур, Налайх, Багахангай дүүргийн прокурорын газрууд хамгийн бага үзүүлэлттэй байна. Гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээллээс хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээж шийдвэрлэсний тухайд хамгийн их нь мөн Баянзүрх, Сонгинохайрхан, Баянгол дүүргийн прокурорын газрууд байгаа бол хамгийн бага нь өмнөхтэй адил Багануур, Налайх, Багахангай дүүргийн прокурорын газрууд байна.

Хүснэгт №2. Орон нутгийн прокурорын байгууллагуудын гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээллийн шийдвэрлэлтийн үзүүлэлтүүд

	Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзсан	Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн	Эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан
Архангай АПГ	306	409	145
Баян-Өлгий АПГ	200	357	26
Баянхонгор АПГ	373	394	163
Булган АПГ	217	347	95
Говь-Алтай АПГ	286	170	45
Говьсүмбэр АПГ	110	180	22
Дархан-Уул АПГ	333	452	195
Дорноговь АПГ	316	436	72
Дорнод АПГ	991	577	196
Дундговь АПГ	224	291	22
Завхан АПГ	114	249	62
Орхон АПГ	659	460	181
Өвөрхангай АПГ	145	400	109
Өмнөговь АПГ	400	535	96
Сүхбаатар аймгийн ПГ	424	327	138
Сэлэнгэ АПГ	386	618	92
Төв АПГ	807	606	250
Увс АПГ	210	146	91
Ховд АПГ	413	304	182
Хөвсгөл АПГ	235	540	135
Хэнтий АПГ	361	604	77

Орон нутгийн прокурорын байгууллагын тухайд гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээллийг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзаж шийдвэрлэсэн тохиолдол Дорнод, Төв, Орхон аймгийн прокурорын газруудад хамгийн их, Говьсүмбэр, Завхан, Өмнөговь аймгийн прокурорын газруудад хамгийн бага, хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээж шийдвэрлэсэн тохиолдол Сэлэнгэ, Төв, Хэнтий аймгийн прокурорын газруудад хамгийн их, Увс, Говь-Алтай, Говьсүмбэр аймгийн прокурорын газруудад хамгийн бага, эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан тохиолдол Төв, Дархан-Уул, Дорнод аймгийн прокурорын газруудад хамгийн их, Дундговь, Говьсүмбэр, Баян-Өлгий аймгийн прокурорын газруудын хувьд хамгийн бага байх үзүүлэлтийг тус тус үзүүлж байна.

2.2.Зөрчлийн талаарх гомдол, мэдээлэл

2020 оны байдлаар прокурорын байгууллагаас хяналт тавьсан нийт 116481 зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээллээс зөрчлийн хэрэг нээхээс татгалзсан 84749, зөрчлийн хэрэг нээсэн 29910, эрүүгийн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн 1508, эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан 314 гэсэн шийдвэрлэлтийн байдалтай байна. Үүнээс нийслэлд 87549 зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл хамаарах бөгөөд зөрчлийн хэрэг нээхээс татгалзсан 70719, зөрчлийн хэрэг нээсэн 15907, эрүүгийн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн 827, эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан 96 байгаа бол орон нутагт нийт прокурорын байгууллагын хяналт тавьсан гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл 28932, үүнээс зөрчлийн хэрэг нээхээс татгалзсан 14030, зөрчлийн хэрэг нээсэн 14003, эрүүгийн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн 681, эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан 218 тус тус байна. Үүнийг нийслэлийн болон орон нутгийн прокурорын нэгжүүдээр харьцуулж харуулбал дараах үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №3. Нийслэлийн прокурорын байгууллагуудын зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээллийн шийдвэрлэлтийн үзүүлэлтүүд

	Зөрчлийн хэрэг нээхээс татгалзсан	Зөрчлийн хэрэг нээсэн	Эрүүгийн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн	Эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан
УЕПГ	4	46	0	0
Нийслэл ПГ	290	603	5	0
Баянгол ДПГ	8,518	1,852	59	0
Баянзүрх ДПГ	23,849	3,884	280	83
Сонгинохайрхан ДПГ	18,586	2,671	188	5
Сүхбаатар дүүргийн ПГ	7,442	2,111	165	2
Хан-Уул ДПГ	5,036	2,054	109	3
Чингэлтэй ДПГ	5,612	1,452	10	0
Багануур ДПГ	370	346	9	3
Налайх, Багахангай ДПГ	986	768	2	0
Тээврийн ПГ	26	120	0	0

Дээрх үзүүлэлтээс үзвэл, зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээллийг зөрчлийн хэрэг нээхээс татгалзаж шийдвэрлэсэн байдлаар Баянзүрх, Сонгинохайрхан, Баянгол дүүргийн прокурорын газрууд тэргүүлж байгаа бол Улсын ерөнхий прокурорын газар, Нийслэлийн прокурорын газар, Тээврийн прокурорын газар хамгийн бага үзүүлэлттэй байна. Зөрчлийн шинжтэй гомдол мэдээллээс зөрчлийн хэрэг нээж шийдвэрлэсний тухайд хамгийн их нь Баянзүрх, Сонгинохайрхан, Сүхбаатар дүүргийн прокурорын газрууд байгаа бол хамгийн бага нь Улсын ерөнхий прокурорын газар, Багануур дүүргийн прокурорын газар, Тээврийн прокурорын газар байна. Мөн зөрчлийн шинжтэй гомдол мэдээллээс эрүүгийн хэрэг

бүртгэлтийн хэрэг нээж шийдвэрлэсэн тохиолдлоос хамгийн их Баянзүрх, Сонгинохайрхан, Сүхбаатар дүүргийн прокурорын газрууд байгаа бол хамгийн бага нь Багануур, Налайх, Багахангай дүүргийн прокурорын газар болон Нийслэлийн прокурорын газар байна. Эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татаж шийдвэрлэсэн шийдвэрийн тухайд хамгийн их нь Баянзүрх, Сонгинохайрхан дүүргийн прокурорын газрууд бол хамгийн бага нь Нийслэлийн прокурорын газар, Тээврийн прокурорын газар, Улсын ерөнхий прокурорын газар, Чингэлтэй, Баянгол, Налайх, Багахангай дүүргийн прокурорын газрууд байх буюу огт тухайн шийдвэрийг гаргаагүй байна.

Хүснэгт №4. Орон нутгийн прокурорын байгууллагуудын зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээллийн шийдвэрлэлтийн үзүүлэлтүүд

	Зөрчлийн хэрэг нээхээс татгалзсан	Зөрчлийн хэрэг нээсэн	Эрүүгийн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн	Эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан
Архангай АПГ	147	554	8	6
Баян-Өлгий АПГ	671	465	45	3
Баянхонгор АПГ	1,078	659	101	0
Булган АПГ	204	604	16	4
Говь-Алтай АПГ	412	443	11	6
Говьсүмбэр АПГ	91	217	25	0
Дархан-Уул АПГ	1,235	504	42	7
Дорноговь АПГ	130	448	16	1
Дорнод АПГ	2,293	556	36	1
Дундговь АПГ	367	169	5	5
Завхан АПГ	290	533	22	3
Орхон АПГ	999	1,273	39	29
Өвөрхангай АПГ	556	1,899	27	25
Өмнөговь АПГ	527	543	44	4
Сүхбаатар аймгийн ПГ	279	430	5	13
Сэлэнгэ АПГ	1,181	794	85	15
Төв АПГ	272	797	27	26
Увс АПГ	574	582	26	4
Ховд АПГ	1,393	846	10	25
Хөвсгөл АПГ	692	736	51	29
Хэнтий АПГ	639	951	40	12

Орон нутгийн прокурорын байгууллагын тухайд зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээллийг зөрчлийн хэрэг нээхээс татгалзаж шийдвэрлэсэн тохиолдол Дорнод, Ховд, Дархан-Уул аймгийн прокурорын газруудад хамгийн их, Говьсүмбэр, Дорноговь, Архангай аймгийн прокурорын газруудад хамгийн бага, зөрчлийн хэрэг нээж шийдвэрлэсэн тохиолдол Орхон, Өвөрхангай, Хэнтий аймгийн прокурорын газруудад хамгийн их, Дундговь, Говьсүмбэр, Сүхбаатар аймгийн прокурорын газруудад хамгийн бага, эрүүгийн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн тохиолдол Баянхонгор, Сэлэнгэ, Хөвсгөл аймгийн прокурорын газруудад хамгийн их, Сүхбаатар, Дундговь, Архангай аймгийн прокурорын газруудын хувьд хамгийн бага, эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан тохиолдол Төв, Хөвсгөл, Орхон аймгийн прокурорын газруудад хамгийн их, Говьсүмбэр, Баянхонгор аймгийн прокурорын газруудын хувьд хамгийн бага байх үзүүлэлтийг тус тус үзүүлж байна.

3.Хяналт тавьсан эрүүгийн хэрэг, түүний шийдвэрлэлт

3.1.Эрүүгийн хэрэг

2020 онд прокурорын байгууллага нийт 77199 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан байна. Үүнээс хэрэгсэхгүй болгосон 548, шүүхэд шилжүүлсэн 14329, нэгтгэсэн 4994, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан 31064, тухайн жил эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан 19001 байна. Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг 34610, эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан этгээдийн тоо 16293 (эмэгтэй 2498, насанд хүрээгүй хүн 846) байна. Мөн үүнээс гадна тухайн хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэргийн хохирогчийн тоо 23303 байх ба үүнээс эмэгтэй 10271, насанд хүрээгүй хүн 1020, амь насаараа хохирсон хүн 2672, эрүүл мэндээрээ хохирсон хүн 10197, гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртсөн хүн 362 байсан байна. Хяналт тавьсан хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэргийг тусад нь авч үзвэл, 2020 онд тухайн жил шинээр бий болсон мөрдөн байцаалтын хэрэг 19001 байгаа бол үлдсэн 58198 хэрэг нь хэрэг бүртгэлтийн болон өмнө нь байсан мөрдөн байцаалтын хэрэг байна.

Энэ нь өмнөх оны хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтад хяналт тавьсан хэргээс буюу 88431 хэргээс 12.71%-иар буурсан үзүүлэлтийг харуулж байна. Мөн шинээр бий болсон мөрдөн байцаалтын хэрэг нь өмнөх оны шинээр бий болсон мөрдөн байцаалтын хэрэг болох 19228 хэргээс 1.19%-иар буурсан үзүүлэлттэй, мөн хэрэг бүртгэлтийн болон өмнө нь байсан мөрдөн байцаалтын хэрэг 69203 хэргээс 15.91%-иар тухайн жилийн хэрэг бүртгэлтийн болон өмнө нь байсан мөрдөн байцаалтын хэрэг буурсан үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №5. Прокурорын хяналт тавьсан эрүүгийн хэрэг

	Прокурорын байгууллагын хяналт тавьсан хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэргүүд	Шинээр бий болсон мөрдөн байцаалтын хэрэг	Хэрэг бүртгэлтийн болон өмнө нь байсан мөрдөн байцаалтын хэрэг
2019	88431	19228	69203
2020	77199	19001	58198
Өөрчлөлтийн үзүүлэлт	-12.71%	-1.19%	-15.91%

2020 онд прокурорын байгууллагаас хянасан хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэргийг хэргийн шийдвэрлэсэн байдал, яллагдагчийн байдал, хохирогчийн байдлаар нь өмнөх онтой харьцуулсан байдлаар тодорхойлбол дараах үзүүлэлттэй байна.

3.2.Эрүүгийн хэргийн шийдвэрлэлт

Прокурорын байгууллагаас хянасан хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэргийн шийдвэрлэлтийн хувьд хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэсэн тохиолдол буурсан, шүүхэд шилжүүлж шийдвэрлэсэн тохиолдол өссөн, нэгтгэж шийдвэрлэсэн тохиолдол буурсан, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хааж шийдвэрлэсэн тохиолдол өссөн, тухайн жил шинээр гэмт үүссэн гэмт хэрэг буурсан үзүүлэлтийг тус тус үзүүлж байна.

Хүснэгт №6. Эрүүгийн хэргийн шийдвэрлэлт

	Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	Тухайн жил шинээр үүссэн гэмт хэрэг
2019	741	13841	5201	27036	49539
2020	548	14329	4994	31064	34610
Өөрчлөлтийн үзүүлэлт	-26.05%	+3.41%	-3.99%	+12.97%	-30.14%

Яллагдагч. Прокурорын байгууллагаас хянасан мөрдөн байцаалтын хэрэгт яллагдагчаар татагдсан этгээдүүд ерөнхийдөө өссөн байна. Үүнээс эмэгтэй яллагдагчийн тоо огцом өссөн байгаа бол насанд хүрээгүй яллагдагчийн тоо буурсан байна.

Хүснэгт №7. Эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан этгээд

	Тухайн жил эрүүгийн хэрэг үүсч яллагдагчаар татагдсан яллагдагчийн тоо	Эмэгтэй яллагдагч	Насанд хүрээгүй яллагдагч
2019	16089	2275	854
2020	16293	2498	846
Өөрчлөлтийн үзүүлэлт	+1.26%	+8.93%	-0.94%

Хохирогч. Прокурорын байгууллагаас хянасан хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэргийн хохирогчийн тоон үзүүлэлт нь ерөнхий байдлаар огцом уналттай байна. Энэ нь нийт хяналт тавьсан хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэг багассантай холбоотой. Үүнийг дотор нь дэлгэрүүлж үзвэл эмэгтэй, насанд хүрээгүй хохирогчдын тоо огцом буурсан, эрүүл мэндээрээ хохирсон хүний тоо огцом өссөн байна.

Хүснэгт №8. Хэргийн хохирогч 2019, 2020 оны харьцуулсан үзүүлэлтүүд

	Нийт хохирогч	Эмэгтэй хохирогч	Насанд хүрээгүй хохирогч	Амь насаараа хохирсон хүн	Эрүүл мэндээрээ хохирсон хүн	Гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртсөн хүн
2019	30782	13733	1598	-	8727	-
2020	23303	10271	1020	2672	10197	362
Өөрчлөлтийн үзүүлэлт	-24.3%	-22.40%	-36.18%	-	+14.42%	-

3.2.1. Гэмт хэргийн төрөл

Хүснэгт №9. Хүний амьд явах эрхийн эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 10 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
10.1 дүгээр зүйл. Хүнийг алах	507	6	271	4	30	234
10.2 дугаар зүйл. Санаа сэтгэл хүчтэй цочрон давчдаж хүнийг алах	3	1	1	0	0	2
10.3 дугаар зүйл. Баривчлах, таслан зогсоох хэр хэмжээг хэтрүүлж хүнийг алах	0	0	0	0	0	0
10.4 дүгээр зүйл. Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх	3215	0	7	0	2782	2475
10.5 дугаар зүйл. Эх нярай хүүхдээ алах	14	0	3	0	4	11
10.6 дугаар зүйл. Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох	208	8	81	0	43	104
Нийт	3932	15	358	4	2854	2819

Нийт 3932 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс хүнийг алах гэмт хэрэг, хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон хэргийн тухайд хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох, шүүхэд шилжүүлсэн хэргийн тухайд хүнийг алах, нэгтгэсэн хэргийн тухайд хүнийг алах, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан тухайд хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх гэмт хэргүүд тус тус хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №10. Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 11 дүгээр бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
11.1 дүгээр зүйл. Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах	782	10	409	3	99	391
11.2 дугаар зүйл. Санаа сэтгэл хүчтэй цочрон давчдаж хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол учруулах	4	0	1	0	0	1
11.3 дугаар зүйл. Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол болгоомжгүйгээр учруулах	139	5	62	0	30	73
11.4 дүгээр зүйл. Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол санаатай учруулах	1059	21	712	10	117	754
11.5 дугаар зүйл. Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол болгоомжгүйгээр учруулах	159	3	24	1	81	92
11.6 дугаар зүйл. Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах	10129	160	6306	185	2033	7233
11.7 дугаар зүйл. Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх	324	5	149	12	99	224
Нийт	12259	199	7428	203	2455	8543

Нийт 12259 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах, хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол санаатай учруулах гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон, шүүхэд шилжүүлсэн, нэгтгэсэн, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан, тухайн жил шинээр үүссэн гэмт хэргийн тухайд хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах гэмт хэрэг хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №11. Хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг(Эрүүгийн хуулийн 12 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
12.1 дүгээр зүйл.Хүчиндэх	1143	27	388	10	368	626
12.2 дугаар зүйл.Бэлгийн дур хүслээ ёс бусаар хангах	32	4	11	0	7	25
12.3 дугаар зүйл.Бэлгийн мөлжлөг	13	0	2	0	6	3
12.5 дугаар зүйл.Арван зургаан насанд хүрээгүй хүнтэй бэлгийн харьцаанд орох	189	2	58	3	72	114
12.6 дугаар зүйл.Биеэ үнэлэхийг зохион байгуулах	22	0	2	0	7	22
Нийт	1382	33	449	13	460	780

Прокурорын байгууллага нийт 1386 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс хүчиндэх, арван зургаан насанд хүрээгүй хүнтэй бэлгийн харьцаанд орох гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон, шүүхэд шилжүүлсэн, нэгтгэсэн, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан, тухайн жил шинээр үүссэн гэмт хэргийн тухайд хүчиндэх гэмт хэрэг хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №12. Хүний халдашгүй, чөлөөтэй байх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 13 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
13.1 дүгээр зүйл.Хүн худалдаалах	34	1	9	0	8	15
13.2 дугаар зүйл.Хүн хулгайлах	10	0	2	0	3	4
13.3 дугаар зүйл.Хүн барьцаалах	2	0	0	0	1	1
13.4 дүгээр зүйл.Хүнийг хүчээр алга болгох	7	0	3	0	2	1
13.5 дугаар зүйл.Заналхийлэх	146	0	20	3	89	77
13.6 дугаар зүйл.Бусдын орон байранд хууль бусаар нэвтрэн орох	57	0	27	3	19	37
13.7 дугаар зүйл.Хууль бусаар нэгжих, хураан авах, битүүмжлэх	1	0	0	0	1	1

13.8 дугаар зүйл.Зөвшөөрөлгүй гэрэл зураг авах, дуу, дүрс бичлэг хийж дамжуулах, тараах	2	0	0	0	2	2
13.9 дүгээр зүйл.Хууль бусаар баривчлах, саатуулах	7	0	2	0	2	5
13.10 дугаар зүйл.Хувь хүний нууцад халдах	54	1	2	22	19	38
13.11 дүгээр зүйл.Хувь хүний нууцыг задруулах	18	0	4	0	9	9
13.12 дугаар зүйл.Хууль бусаар мөрдөж мөшгих	16	0	4	2	7	9
13.13 дугаар зүйл.Албадан хөдөлмөрлүүлэх	4	0	0	0	3	1
13.14 дүгээр зүйл.Худал мэдээлэл тараах	263	0	19	3	122	258
Нийт	607	2	89	33	285	448

2020 онд нийт 607 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс заналхийлэх, худал мэдээлэл тараах гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон хэргийн тухайд хүн худалдаалах, шүүхэд шилжүүлсэн хэргийн тухайд бусдын орон байранд хууль бусаар нэвтрэн орох, нэгтгэсэн хэргийн тухайд хувь хүний нууцад халдах, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан тухайд худал мэдээлэл тараах, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд худал мэдээлэл тараах гэмт хэргүүд тус тус хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №13. Хүний хувийн, улс төрийн эрх, эрх чөлөөний эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 14 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
14.1 дүгээр зүйл.Ялгаварлан гадуурхах	5	0	1	0	3	2
14.2 дугаар зүйл.Мэдээлэл хайх, хүлээн авахад саад учруулах	0	0	0	0	0	0
14.3 дугаар зүйл.Үзэл бодлоо илэрхийлэх, хэвлэн нийтлэх эрх чөлөөнд халдах	1	0	1	0	0	0
14.4 дүгээр зүйл.Шашин шүтэх, эс шүтэх эрх чөлөөг хэрэгжүүлэхэд саад учруулах	0	0	0	0	0	0
14.5 дугаар зүйл.Иргэн сонгуулийн эрхээ	25	0	0	0	12	23

эдлэх, сонгуулийн хорооны ажилд саад хийх						
14.6 дугаар зүйл. Сонгууль, ард нийтийн санал асуулгад илүү санал өгөх	0	0	0	0	0	0
14.7 дугаар зүйл. Сонгууль, ард нийтийн санал асуулгад хууль бусаар нөлөөлөх, санал хураалтын дүнг буруу гаргах	3	0	0	0	2	1
14.8 дугаар зүйл. Сонгуулийн үеэр илт худал мэдээлэл тараах	27	0	0	0	17	26
14.9 дүгээр зүйл. Сонгуулийг хууль бусаар явуулах хуйвалдаан зохион байгуулах	2	0	0	0	1	1
Нийт	63	0	2	0	35	53

2020 онд нийт 63 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс Иргэн сонгуулийн эрхээ эдлэх, сонгуулийн хорооны ажилд саад хийх, сонгуулийн үеэр илт худал мэдээлэл тараах гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон хэргийн болон нэгтгэсэн хэрэг огт байхгүй байна. Шүүхэд шилжүүлсэн хэргийн тухайд үзэл бодлоо илэрхийлэх, хэвлэн нийтлэх эрх чөлөөнд халдах, ялгаварлан гадуурхах, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан тухайд сонгуулийн үеэр илт худал мэдээлэл тараах, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд сонгуулийн үеэр илт худал мэдээлэл тараах гэмт хэргүүд хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №14. Эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг(Эрүүгийн хуулийн 15 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
15.1 дүгээр зүйл. Эмнэлгийн тусламж үзүүлэхгүй байх	119	8	12	1	53	43
15.2 дугаар зүйл. Аюултай байдалд орхих, тусламж үзүүлэхгүй байх	10	0	5	0	1	6
15.3 дугаар зүйл. Хүний цус, эд, эрхтнийг хууль бусаар авах	1	0	0	0	1	0
15.4 дүгээр зүйл. Хүний цус, эд, эрхтнийг шаардлага хангаагүй нөхцөлд бэлтгэх, шилжүүлэн суулгах	1	0	0	0	0	1
15.5 дугаар зүйл. Хууль бусаар үр хөндөх	1	0	0	0	1	1

15.6 дугаар зүйл.Бусдын амь насанд аюул учруулж болзошгүй халдварт өвчин, дархлал хомсдолын вирус халдаах	3	0	0	0	1	2
Нийт	135	8	17	1	57	53

2020 онд нийт 135 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс эмнэлгийн тусламж үзүүлэхгүй байх гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон, шүүхэд шилжүүлсэн, нэгтгэсэн, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд мөн эмнэлгийн тусламж үзүүлэхгүй байх гэмт хэрэг хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №15. Хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 16 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
16.1 дүгээр зүйл.Хүүхдийг гэмт хэрэг үйлдэхэд татан оруулах	9	0	6	2	1	3
16.2 дугаар зүйл.Хүүхдийг согтуурах, мансуурах, донтох байдалд татан оруулах	3	0	1	0	1	2
16.3 дугаар зүйл.Хүүхдийг хаях, төөрүүлэх, тэнүүчлэлд хүргэх	18	0	2	0	6	7
16.4 дүгээр зүйл.Хүүхдээр гуйлга гуйлгах	2	0	0	0	2	0
16.5 дугаар зүйл.Хүүхэд солих	0	0	0	0	0	0
16.6 дугаар зүйл.Хүүхэд худалдах	0	0	0	0	0	0
16.7 дугаар зүйл.Хүүхэдтэй хэрцгий харьцах	6	0	1	0	4	5
16.8 дугаар зүйл.Хүүхдэд садар самууныг сурталчлах, уруу татах	29	0	10	2	7	16
16.9 дүгээр зүйл.Хүүхэд оролцуулж садар самууныг сурталчлах	0	0	0	0	0	0
16.10 дугаар зүйл.Хүүхдээр тэвчишгүй хөдөлмөр эрхлүүлэх	0	0	0	0	0	0
16.11 дүгээр зүйл.Хүүхдийг	12	1	4	0	3	8

асран хамгаалах үүргээ үл биелүүлэх						
Нийт	77	1	24	4	23	39

Нийт 77 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс хүүхдэд садар самууныг сурталчлах, уруу татах, хүүхдийг хаях, төөрүүлэх, тэнүүчлэлд хүргэх гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон хэргийн тухайд хүүхдийг асран хамгаалах үүргээ үл биелүүлэх, шүүхэд шилжилжүүлсэн хэргийн тухайд хүүхдэд садар самууныг сурталчлах, уруу татах, нэгтсэн хэргийн тухайд хүүхдийг гэмт хэрэг үйлдэхэд татан оруулах, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан тухайд хүүхдэд садар самууныг сурталчлах, уруу татах, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд хүүхдэд садар самууныг сурталчлах, уруу татах гэмт хэргүүд өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №16. Өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 17 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
17.1 дүгээр зүйл. Хулгайлах	28767	88	1818	1711	12955	7640
17.2 дугаар зүйл. Дээрэмдэх	3433	11	326	162	1553	618
17.3 дугаар зүйл. Залилах	12486	49	979	2376	4237	6063
17.4 дүгээр зүйл. Хөрөнгө завших	1600	18	308	41	674	702
17.5 дугаар зүйл. Алдаатай гүйлгээ, андуурагдсан илгээмж, гээгдэл эд хөрөнгө, алдуул мал завших	2498	10	345	18	1659	1,253
17.6 дугаар зүйл. Бусдын эд хөрөнгийг авахаар заналхийлэх	62	0	17	1	20	26
17.7 дугаар зүйл. Автотээврийн хэрэгслийг зөвшөөрөлгүйгээр авч явах	227	13	77	32	51	164
17.8 дугаар зүйл. Эд хөрөнгө устгах, гэмтээх	877	19	177	4	483	508
17.9 дүгээр зүйл. Бусдын эд хөрөнгийг хамгаалахад хайнга хандах	13	1	0	0	7	5
17.10 дугаар зүйл. Нотариатч, улсын бүртгэгч өмчлөгчийн эрхийг зөрчих	19	0	3	1	9	3
17.11 дүгээр зүйл. Болгоомжгүйгээр эд хөрөнгө устгах, гэмтээх, үрэгдүүлэх	50	0	7	0	28	25
17.12 дугаар зүйл.	2907	4	408	356	680	1172

Мал хулгайлах						
Нийт	52301	203	4158	4599	22329	17899

Прокурорын байгууллага 2020 онд нийт 52301 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс хулгайлах, залилах гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон, шүүхэд шилжүүлсэн, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд хулгайлах, нэгтгэсэн хэргийн тухайд залилах гэмт хэргүүд тус тус хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №17. Эдийн засгийн гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 18 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
18.1 дүгээр зүйл.Зах зээл дэх монополь, давамгайл байдлаа хууль бусаар ашиглах	2	0	0	0	2	0
18.2 дугаар зүйл.Валют, үндэсний мөнгөн тэмдэгтийн ханшид нөлөөлөх	0	0	0	0	0	0
18.3 дугаар зүйл.Татвар төлөхөөс зайлсхийх	84	1	2	4	32	43
18.4 дүгээр зүйл.Шинэ бүтээл, бүтээгдэхүүний загварын патент, ашигтай загварын гэрчилгээ эзэмшигчийн эрхийг зөрчих	6	0	1	0	2	2
18.5 дугаар зүйл.Улсын хилээр барааг хууль бусаар нэвтрүүлэх	130	7	44	6	39	47
18.6 дугаар зүйл.Мөнгө угаах	280	1	90	10	64	148
18.7 дугаар зүйл.Мөнгөн тэмдэгт, үнэт цаас, төлбөр тооцооны хэрэгсэл хуурамчаар бэлтгэх, ашиглах	221	3	9	1	142	54
18.8 дугаар зүйл.Үнэт цаасны зах зээлийн дотоод мэдээллийг хууль бусаар ашиглаж, арилжаанд оролцох	1	0	0	0	0	1
18.9 дүгээр зүйл.Үнэт цаасны зах зээлийг урвуулан ашиглах	1	0	0	0	0	0
18.10 дугаар зүйл.Зориуд, зохиомлоор дампуурах	2	0	0	0	1	1
18.11 дүгээр зүйл.Хууль бусаар дампууруулах	1	0	0	0	1	0

18.12 дугаар зүйл.Хууль бусаар нийгмийн халамж, үйлчилгээ авах	42	0	7	5	13	33
18.13 дугаар зүйл.Банк хууль бусаар байгуулах, банкны төлбөрийн чадвар алдагдуулах	14	0	0	1	8	7
18.14 дүгээр зүйл.Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөхөөс зайлсхийх	2	0	0	0	1	1
18.15 дугаар зүйл.Хууль бусаар даатгалын нөхөн төлбөр авах	7	1	0	0	3	1
18.16 дугаар зүйл.Барааны тэмдэг эзэмшигч, газар зүйн заалт хэрэглэгчийн эрхийг зөрчих	11	0	1	0	6	7
18.17 дугаар зүйл.Зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрхийг зөрчих	5	0	0	0	4	2
18.18 дугаар зүйл.Үндэсний төлбөрийн системд холбогдох үйл ажиллагаа хууль бусаар эрхлэх	0	0	0	0	0	0
Нийт	760	13	151	26	300	321

2020 онд 760 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс мөнгөн тэмдэгт, үнэт цаас, төлбөр тооцооны хэрэгсэл хуурамчаар бэлтгэх, ашиглах, мөнгө угаах гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон хэргийн тухайд улсын хилээр барааг хууль бусаар нэвтрүүлэх, шүүхэд шилжүүлсэн, нэгтгэсэн, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд мөнгө угаах, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан тухайд мөнгөн тэмдэгт, үнэт цаас, төлбөр тооцооны хэрэгсэл хуурамчаар бэлтгэх, ашиглах гэмт хэргүүд тус тус хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №18. Үндэсний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 19 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
19.1 дүгээр зүйл.Эх орноосоо урвах	1	0	0	0	1	0
19.2 дугаар зүйл.Төрийн эрх мэдлийг хууль бусаар авах, саатуулах	2	0	0	0	0	0
19.3 дугаар зүйл.Төрийн өндөр	0	0	0	0	0	0

албан тушаалтны амь биед халдах						
19.4 дүгээр зүйл.Гадаадын тагнуулын алба, байгууллага, иргэнтэй хууль бусаар хамтран ажиллах	1	0	1	0	0	0
19.5 дугаар зүйл.Зэвсэгт үймээн дэгдээх	0	0	0	0	0	0
19.6 дугаар зүйл.Хорлон сүйтгэх	1	0	1	0	0	0
19.7 дугаар зүйл.Хорлон сүйтгэх ажиллагаанд бэлтгэх	0	0	0	0	0	0
19.8 дугаар зүйл.Экстремист үйл ажиллагаа явуулах	0	0	0	0	0	0
19.9 дүгээр зүйл.Үндэсний эв нэгдлийг бусниулах	4	0	0	0	1	0
19.10 дугаар зүйл.Тагнуул хийх	0	0	0	0	0	0
19.11 дүгээр зүйл.Төрийн нууцыг хууль бусаар олж авах	3	0	0	0	0	1
19.12 дугаар зүйл.Төрийн нууцыг задруулах	5	1	0	0	2	3
19.13 дугаар зүйл.Төрийн нууцыг үрэгдүүлэх	6	1	1	0	1	5
19.14 дүгээр зүйл.Монгол Улсын хилийг хууль бусаар нэвтрэх	85	4	22	6	18	40
19.15 дугаар зүйл.Хууль бусаар иргэний харьяалал олж авах	1	0	0	0	1	1
19.16 дугаар зүйл.Хууль бусаар газар орны нэр өөрчлөх	1	0	0	0	0	1
19.17 дугаар зүйл.Улсын хилийн тэмдэг, хилийн шугам дээрх байгууламжийг устгах, гэмтээх, шилжүүлэх	2	0	0	0	0	2

Нийт	111	6	25	6	24	52
------	-----	---	----	---	----	----

Нийт 111 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс Монгол Улсын хилийг хууль бусаар нэвтрэх гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон, шүүхэд шилжүүлсэн, нэгтгэсэн, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд Монгол Улсын хилийг хууль бусаар нэвтрэх гэмт хэрэг хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №19. Олон нийтийн аюулгүй байдал, ашиг сонирхлын эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 20 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
20.1 дүгээр зүйл.Террор үйлдэх талаар зориуд худал мэдээлэх	0	0	0	0	0	0
20.2 дугаар зүйл.Террор ажиллагаанд уриалах, түүнийг нийтийн өмнө зөвтгөх	0	0	0	0	0	0
20.3 дугаар зүйл.Зохион байгуулалттай гэмт бүлэг байгуулах, түүнд элсэх	9	0	3	4	0	5
20.4 дүгээр зүйл.Галт зэвсэг, галт хэрэгсэл, тэсэрч дэлбэрэх бодис хууль бусаар эзэмших	35	2	14	0	15	16
20.5 дугаар зүйл.Галт зэвсэг хууль бусаар бэлтгэх	2	0	0	0	1	1
20.6 дугаар зүйл.Галт зэвсэг, галт хэрэгсэл, тэсэрч дэлбэрэх бодис хамгаалахад хайнга хандах	1	0	0	0	1	0
20.7 дугаар зүйл.Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах	346	1	188	40	49	236
20.8 дугаар зүйл.Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис хэрэглэх орон байраар хангах	3	0	2	0	0	3
20.9 дүгээр зүйл.Мансууруулах эм, сэтгэцэд	0	0	0	0	0	0

нөлөөт бодисыг завших						
20.10 дугаар зүйл. Хууль бусаар тариалах	1	0	0	0	0	1
20.11 дүгээр зүйл.Аюултай хог хаягдал, химийн хорт, аюултай бодисыг хаях	2	0	0	0	2	1
20.12 дугаар зүйл.Эрүүл ахуйн шаардлага хангаагүй хүнсний бүтээгдэхүүн худалдах, түгээх	2	0	0	0	2	1
20.13 дугаар зүйл.Чанар муутай барилга байгууламж ашиглалтад оруулах	11	0	0	0	6	4
20.14 дүгээр зүйл.Хууль бусаар эм, биобэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл үйлдвэрлэх, импортлох, худалдах, түгээх	40	3	6	3	19	19
20.15 дугаар зүйл.Орчиндоо аюул учруулж болох амьтныг зохио хамгаалалтгүй байлгах	33	0	13	0	18	22
20.16 дугаар зүйл.Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	131	0	31	2	59	32
20.17 дугаар зүйл.Мөрийтэй тоглоом зохион байгуулах	87	0	18	8	14	75
Нийт	694	6	272	55	184	409

Прокурорын байгууллага 2020 онд нийт 694 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон хэргийн тухайд хууль бусаар эм, биобэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл үйлдвэрлэх, импортлох, худалдах, түгээх, шүүхэд шилжүүлсэн, нэгтгэсэн хэргийн тухайд мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан тухайд олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах гэмт хэргүүд тус тус хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна

Хүснэгт №20. Хэрэг шалган шийдвэрлэх ажиллагааны эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 21 дүгээр бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
21.1 дүгээр зүйл. Нотлох баримтыг хуурамчаар үйлдэх, устгах	164	2	28	3	75	84
21.2 дугаар зүйл. Худал мэдүүлэх	134	4	71	2	23	68
21.3 дугаар зүйл. Худал орчуулах, хэлмэрчлэх	0	0	0	0	0	0
21.4 дүгээр зүйл. Шинжээч зориуд худал дүгнэлт гаргах	27	0	1	3	17	13
21.5 дугаар зүйл. Гэрч, хохирогч, шинжээч, орчуулагч, хэлмэрчид хууль бусаар нөлөөлөх	23	0	13	1	0	9
21.6 дугаар зүйл. Шүүгч, прокурор, өмгөөлөгч, мөрдөгч, иргэдийн төлөөлөгчид хууль бусаар нөлөөлөх	7	0	1	0	2	7
21.7 дугаар зүйл. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд саад учруулах, зайлсхийх	121	1	2	0	83	55
21.8 дугаар зүйл. Хуульчийн мэргэжлийн нэрийг хууль бусаар хэрэглэх	6	0	0	0	3	5
21.9 дүгээр зүйл. Мөрдөн шалгах ажиллагааны нууцыг задруулах	9	0	0	0	8	5
21.10 дугаар зүйл. Битүүмжилсэн, хураан авсан эд хөрөнгийг завших, үрэгдүүлэх	13	0	1	0	7	9
21.11 дүгээр зүйл. Оргон зайлах	20	0	5	2	8	5
21.12 дугаар зүйл. Эрүү шүүлт тулгах	60	0	3	0	47	33
21.13 дугаар зүйл. Гүйцэтгэх ажлын тухай хууль зөрчих	11	0	2	0	6	6

21.14 дүгээр зүйл.Хуульчийн мэргэжлийн үйл ажиллагааг хууль бусаар явуулах	7	0	2	0	3	2
Нийт	582	7	116	11	282	293

Прокурорын байгууллага 2020 онд 582 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс нотлох баримтыг хуурамчаар үйлдэх, устгах, худал мэдүүлэх, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд саад учруулах, зайлсхийх гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон, шүүхэд шилжүүлсэн хэргийн тухайд худал мэдүүлэх, нэгтгэсэн хэргийн тухайд нотлох баримтыг хуурамчаар үйлдэх, устгах, шинжээч зориуд худал дүгнэлт гаргах хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан тухайд шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд саад учруулах, зайлсхийх, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд нотлох баримтыг хуурамчаар үйлдэх, устгах гэмт хэргүүд тус тус хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №21. Авлигын гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 22 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс			Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн		
22.1 дүгээр зүйл.Эрх мэдэл, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашиглах	825	16	111	27	322	444
22.2 дугаар зүйл.Албаны эрх нөлөөг урвуулан ашиглах	3	0	2	0	1	2
22.3 дугаар зүйл.Гадаад улсын төрийн байгууллага, олон улсын байгууллагын албан тушаалтан эрх мэдлээ урвуулан ашиглах	0	0	0	0	0	0
22.4 дүгээр зүйл.Хахууль авах	241	5	66	13	48	121
22.5 дугаар зүйл.Хахууль өгөх	151	4	67	8	11	76
22.6 дугаар зүйл.Гадаад улсын төрийн байгууллага, олон улсын байгууллагын албан тушаалтныг хахуульдах	0	0	0	0	0	0
22.7 дугаар зүйл.Улсын нөөцийг хууль	0	0	0	0	0	0

бусаар зарцуулах, үрэгдүүлэх						
22.8 дугаар зүйл.Төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах	30	3	5	0	7	15
22.9 дүгээр зүйл.Төрийн өмчийн төсвийн бус хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах	1	0	0	0	1	0
22.10 дугаар зүйл.Үндэслэлгүй гээр хөрөнгөжих	50	2	2	2	21	20
22.11 дүгээр зүйл.Дураараа аашлах	5	0	0	0	2	2
22.12 дугаар зүйл.Хуулийн этгээдийн эрх мэдлийг урвуулан ашиглах	28	1	3	4	7	15
Нийт	1101	25	176	33	402	579

Нийт 1101 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс эрх мэдэл, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашиглах гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон, шүүхэд шилжүүлсэн, нэгтгэсэн, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд эрх мэдэл, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашиглах хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №22. Нийтийн албаны ашиг сонирхлын эсрэг гэмт хэрэг(Эрүүгийн хуулийн 23 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
23.1 дүгээр зүйл.Хууль сахиулагчийг эсэргүүцэх	198	2	116	3	33	143
23.2 дугаар зүйл.Хуурамч баримт бичиг үйлдэх, ашиглах	412	24	58	24	183	195
23.3 дугаар зүйл.Баримт бичиг, тамга, тэмдэг, хэвлэмэл маягт хулгайлах, устгах, гэмтээх, нуух	30	0	5	1	12	16
23.4 дүгээр зүйл.Улсын бүртгэлд зориуд худал мэдээлэл оруулах, хуурамч	14	1	2	1	4	7

баримт бичиг үйлдэх						
23.5 дугаар зүйл.Хайнга хандах	32	2	5	0	12	18
23.6 дугаар зүйл.Хуулиар хориглосон тусгай техник хэрэгсэл ашиглах	0	0	0	0	0	0
23.7 дугаар зүйл.Нийтийн албан тушаалтныг заналхийлэх	3	0	1	0	2	1
Нийт	684	29	187	28	246	377

Прокурорын байгууллага нийт 684 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс хуурамч баримт бичиг үйлдэх, ашиглах гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон, нэгтгэсэн, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд хуурамч баримт бичиг үйлдэх, ашиглах гэмт хэргүүд тус тус хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №23. Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 24 дүгээр бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
24.1 дүгээр зүйл.Байгаль орчныг бохирдуулах	12	0	1	0	6	7
24.2 дугаар зүйл.Хууль бусаар ашигт малтмал хайх, ашиглах, олборлох	519	3	126	10	189	370
24.3 дугаар зүйл.Химийн хорт, аюултай бодисыг хууль бус эргэлтэд оруулах	46	0	18	0	10	26
24.4 дүгээр зүйл.Цөмийн бодис, цацраг идэвхт хаягдал, цөмийн материал, цацрагийн үүсгүүрийг хууль бус эргэлтэд оруулах	1	0	0	0	0	1
24.5 дугаар зүйл.Хууль бусаар ан агнах	154	1	71	2	41	111
24.6 дугаар зүйл.Хууль бусаар мод бэлтгэх	465	8	249	7	145	369
24.7 дугаар зүйл.Ой, хээрийн түймэр тавих	31	0	6	0	19	11
24.8 дугаар зүйл.Байгалийн ургамлыг хууль бусаар бэлтгэх	72	1	28	4	15	40

24.9 дүгээр зүйл. Байгалийн тэнцэл алдагдуулах	6	0	0	0	3	2
Нийт	1292	13	490	23	427	927

Нийт 1292 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс хууль бусаар ашигт малтмал хайх, ашиглах, олборлох, хууль бусаар мод бэлтгэх гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон, шүүхэд шилжүүлсэн хэргийн тухайд хууль бусаар мод бэлтгэх, нэгтгэсэн, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан хэргийн тухайд хууль бусаар ашигт малтмал хайх, ашиглах, олборлох, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд хууль бусаар ашигт малтмал хайх, ашиглах, олборлох, хууль бусаар мод бэлтгэх гэмт хэргүүд тус тус хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №24. Соёлын өвийн эсрэг гэмт хэрэг(Эрүүгийн хуулийн 25 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
25.1 дүгээр зүйл. Түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг эвдэх, гэмтээх, устгах	5	0	2	0	1	2
25.2 дугаар зүйл. Түүх, соёлын үл хөдлөх дурсгалыг эвдэх, гэмтээх, устгах	4	0	0	1	0	0
25.3 дугаар зүйл. Соёлын биет өвийг завших, үрэгдүүлэх	5	1	1	0	0	4
25.4 дүгээр зүйл. Хууль бусаар археологи, палентологийн хайгуул, малтлага хийх	5	0	0	0	3	2
25.5 дугаар зүйл. Соёлын биет өвийн хууль бус худалдааг зохион байгуулах, зуучлах	1	0	0	0	0	0
25.6 дугаар зүйл. Түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг тогтоосон хугацаанд хилээр оруулж ирэхгүй байх	0	0	0	0	0	0
Нийт	20	1	3	1	4	8

2020 онд 20 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг эвдэх, гэмтээх, устгах, соёлын биет өвийг завших, үрэгдүүлэх, хууль бусаар археологи, палентологийн хайгуул, малтлага хийх гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон хэргийн тухайд соёлын биет өвийг завших, үрэгдүүлэх, шүүхэд шилжүүлсэн, нэгтгэсэн хэргийн тухайд түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг эвдэх, гэмтээх, устгах, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан тухайд хууль бусаар археологи, палентологийн хайгуул, малтлага хийх, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд соёлын биет өвийг завших, үрэгдүүлэх гэмт хэргүүд тус тус хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №25. Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 26 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
26.1 дүгээр зүйл.Цахим мэдээлэлд хууль бусаар халдах	304	1	21	65	51	208
26.2 дугаар зүйл.Цахим мэдээллийн сүлжээнд хууль бусаар халдах программ, техник хэрэгсэл бэлтгэх, борлуулах	7	0	1	0	3	4
26.3 дугаар зүйл.Хор хөнөөлт программ хангамж бүтээх, ашиглах, тараах	8	0	0	0	4	6
Нийт	315	1	22	65	56	216

Прокурорын байгууллага 2020 онд нийт 315 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс цахим мэдээлэлд хууль бусаар халдах гэмт хэрэг гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон, шүүхэд шилжүүлсэн, нэгтгэсэн, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд цахим мэдээлэлд хууль бусаар халдах гэмт хэрэг хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №26. Хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 27 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
27.1 дүгээр зүйл.Төмөр замын хөдлөх бүрэлдэхүүн, усан онгоц, агаарын хөлгийн хөдөлгөөнд аюултайгаар халдах	2	0	1	0	1	2
27.2 дугаар зүйл.Төмөр замын хөдлөх бүрэлдэхүүн, усан онгоц, агаарын хөлгийн хөдөлгөөнд аюул учруулах	2	0	0	0	2	1
27.3 дугаар зүйл.Төмөр замын, агаарын, усан замын тээврийн хөдөлгөөний ба ашиглалтын аюулгүй байдлын журам зөрчих	9	0	0	0	9	7

27.4 дүгээр зүйл. Нисэх багийн үйл ажиллагаанд хөндлөнгөөс оролцох	0	0	0	0	0	0
27.5 дугаар зүйл. Осол, зөрчилд өртсөн агаарын хөлгийн бодит хяналтын хэрэгслийг устгах, гэмтээх	1	0	1	0	0	0
27.6 дугаар зүйл. Агаарын навигацийн тоног төхөөрөмжийг устгаж гэмтээх, нислэгийн хөдөлгөөнд саад учруулах	0	0	0	0	0	0
27.7 дугаар зүйл. Агаарын хөдөлгөөний аюулгүй байдалд халдах	0	0	0	0	0	0
27.8 дугаар зүйл. Агаарын хөлгийг авч зугтаах	0	0	0	0	0	0
27.9 дүгээр зүйл. Замын байгууламжийн ашиглалт, засварын аюулгүй байдлын журам зөрчих	1	0	0	0	1	0
27.10 дугаар зүйл. Автотээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих	1973	14	1079	4	609	1385
27.11 дүгээр зүйл. Авто тээврийн гэмт хэрэг үйлдсэн жолооч зугтаах	101	0	57	0	25	69
Нийт	2080	14	1134	4	638	1464

Нийт 2080 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс автотээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон, шүүхэд шилжүүлсэн, нэгтгэсэн, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд автотээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих гэмт хэрэг хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №27. Цэргийн албаны эсрэг гэмт хэрэг(Эрүүгийн хуулийн 28 дугаар бүлэг)

Тодорхой төрлийн гэмт хэргүүд	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
28.1 дүгээр зүйл.Тушаал биелүүлэхгүй байх	0	0	0	0	0	0
28.2 дугаар зүйл.Дарга, захирагчаа эсэргүүцэх	1	0	1	0	0	0
28.3 дугаар зүйл.Дарга, захирагч нь захирагдагчдаа хүч хэрэглэх	5	0	2	0	1	4
28.4 дүгээр зүйл.Бие биедээ захирагдахгүй цэргийн алба хаагчид харилцахдаа дүрмийн заалт зөрчих	2	0	2	0	0	0
28.5 дугаар зүйл.Цэргийн албанаас оргон зайлах	8	0	2	0	3	5
28.6 дугаар зүйл.Биедээ гэмтэл учруулах, өөр бусад аргаар цэргийн албанаас зайлсхийх	0	0	0	0	0	0
28.7 дугаар зүйл.Цэргийн эд хөрөнгө, байлдааны галт хэрэгсэл, тэсэрч дэлбэрэх бодисыг зарах, үрэгдүүлэх, завших	2	0	1	0	0	0
28.8 дугаар зүйл.Цэргийн эд хөрөнгийг санаатай устгах, гэмтээх	0	0	0	0	0	0
28.9 дүгээр зүйл.Байлдааны зэвсэг, галт хэрэгсэл, орчиндоо аюул учруулж болох бусад хэрэгсэлтэй харьцах журам зөрчих	0	0	0	0	0	0
28.10 дугаар зүйл.Байлдааны машин жолоодох, ашиглалтын журам зөрчих	0	0	0	0	0	0
28.11 дүгээр зүйл.Байлдааны, сургуулийн нислэг хийх, түүнд бэлтгэх журам зөрчих	0	0	0	0	0	0
28.12 дугаар зүйл.Байлдааны	0	0	0	0	0	0

жижүүр хийх журам зөрчих						
28.13 дугаар зүйл.Дотоод албаны журам зөрчих	0	0	0	0	0	0
28.14 дүгээр зүйл.Харуулын албаны журам зөрчих	0	0	0	0	0	0
28.15 дугаар зүйл.Хилийн алба хаах журам зөрчих	2	0	1	0	0	1
28.16 дугаар зүйл.Байлдааны талбарыг дур мэдэн орхих, дайсантай зэвсэг барьж байлдахаас зайлсхийх	0	0	0	0	0	0
28.17 дугаар зүйл.Сайн дураараа дайсанд бууж өгөх	0	0	0	0	0	0
28.18 дугаар зүйл.Байлдааны талбарт тонуул хийх	0	0	0	0	0	0
28.19 дүгээр зүйл.Байлдааны талбарт Улаан загалмайн тэмдгийг хууль бусаар зүүх, урвуулан ашиглах	0	0	0	0	0	0
Нийт	20	0	9	0	4	10

Нийт 20 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан ба үүнээс цэргийн албанаас оргон зайлах, дарга, захирагч нь захирагдагчдаа хүч хэрэглэх гэмт хэрэг дийлэнх хэсгийг эзэлж байна. Хэрэгсэхгүй болгосон, нэгтгэсэн хэрэг тухайн онд гараагүй ба шүүхэд шилжүүлсэн хэргийн тухайд бие биедээ захирагдахгүй цэргийн алба хаагчид харилцахдаа дүрмийн заалт зөрчих, цэргийн албанаас оргон зайлах, дарга, захирагч нь захирагдагчдаа хүч хэрэглэх, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд цэргийн албанаас оргон зайлах гэмт хэрэг хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

2020 онд хүн төрөлхтөний аюулгүй байдал, энх тайвны эсрэг гэмт хэрэг (Эрүүгийн хуулийн 29 дүгээр бүлэг)-т прокурорын байгууллага хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавиагүй байна.

3.2.2.Прокурорын байгууллагын хяналт тавьсан эрүүгийн хэрэг (нутаг дэвсгэрээр)

Хүснэгт №28.Нийслэл дэх прокурорын байгууллагын хяналт тавьсан эрүүгийн хэрэг

Нутаг дэвсгэр дэх прокурорын байгууллагын нэгж	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
Нийслэл ПГ	1601	33	336	161	410	845
Баянгол ДПГ	8893	51	928	776	4202	3478
Баянзүрх ДПГ	13962	65	2006	1061	5903	5538
Сонгинохайрхан ДПГ	8632	66	1197	404	4388	3513
Сүхбаатар дүүргийн ПГ	8954	62	1029	704	4022	3237
Хан-Уул ДПГ	5571	40	775	291	2252	2613

Чингэлтэй ДПГ	6094	22	855	349	2829	2364
Багануур ДПГ	297	2	132	5	93	177
Налайх,Багахангай ДПГ	893	16	245	9	282	492
Тээврийн ПГ	940	4	496	0	359	685
Нийт	55837	361	7999	3760	24740	22942

Тухайн жилд нийслэл дэх прокурорын байгууллагууд нь нийт 55837 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан байна. Үүнээс Баянзүрх дүүргийн прокурорын газар хамгийн өндөр үзүүлэлттэй буюу 25%-ийг, Багануур дүүргийн прокурорын газар хамгийн бага үзүүлэлттэй буюу 0.5%-ийг тус тус эзэлж байна. Өөрөөр хэлбэл, хамгийн их үзүүлэлттэй прокурорын газар нь хамгийн бага үзүүлэлттэй прокурорын газраас 50 дахин илүү хэрэгт хяналт тавьсан байна. Бусад үзүүлэлтийн тухайд хэрэгсэхгүй болгосон хэргийн тоогоор хамгийн өндөр үзүүлэлтийг Сонгинохайрхан дүүргийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Багануур дүүргийн прокурорын газар, шүүхэд шилжүүлсэн хэргийн тоогоор хамгийн өндөр үзүүлэлтийг Баянзүрх дүүргийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Багануур дүүргийн прокурорын газар, нэгтгэсэн хэргийн тухайд хамгийн өндөр үзүүлэлтийг Баянзүрх дүүргийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Тээврийн прокурорын газар, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан хэргийн тухайд Баянзүрх дүүргийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Багануур дүүргийн прокурорын газар, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд хамгийн өндөр үзүүлэлтийг Баянзүрх дүүргийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Багануур дүүргийн прокурорын газар тус тус үзүүлж байна.

Хүснэгт №29. Орон нутаг дахь прокурорын байгууллагын хяналт тавьсан эрүүгийн хэрэг

Нутаг дэвсгэр дэх прокурорын байгууллагын нэгж	Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	Үүнээс				Тухайн жил шинээр үүссэн хэрэг
		Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Нэгтгэсэн	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан	
Архангай АПГ	1275	6	297	78	330	559
Баян-Өлгий АПГ	593	19	230	46	159	444
Баянхонгор АПГ	1193	3	414	72	415	667
Булган АПГ	847	12	236	21	226	450
Говь-Алтай АПГ	371	2	113	17	115	224
Говьсүмбэр АПГ	316	1	89	12	100	204
Дархан-Уул АПГ	1229	14	416	56	255	638
Дорноговь АПГ	967	9	245	25	297	501
Дорнод АПГ	1388	0	418	87	526	794
Дундговь АПГ	571	7	126	25	187	304
Завхан АПГ	499	1	196	29	106	348
Орхон АПГ	1498	21	407	74	408	699
Өвөрхангай АПГ	1198	11	315	48	338	571
Өмнөговь АПГ	982	8	329	47	308	689
Сүхбаатар аймгийн ПГ	802	1	239	87	154	474
Сэлэнгэ АПГ	1,297	19	392	56	439	811
Төв АПГ	1987	12	660	192	728	991
Увс АПГ	535	9	185	13	135	262
Ховд АПГ	769	13	310	51	203	514
Хөвсгөл АПГ	1616	8	406	98	406	770
Хэнтий АПГ	1429	11	307	100	489	754
Нийт	21362	187	6330	1234	6324	11668

Тухайн жилд орон нутаг дахь прокурорын байгууллагууд нь нийт 21362 хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэрэгт хяналт тавьсан байна. Үүнээс Дорнод аймгийн прокурорын газар хамгийн өндөр үзүүлэлттэй буюу 6.5%-ийг, Говьсүмбэр аймгийн прокурорын газар хамгийн

бага үзүүлэлттэй буюу 1.48%-ийг тус тус эзэлж байна. Өөрөөр хэлбэл, хамгийн их үзүүлэлттэй прокурорын газар нь хамгийн бага үзүүлэлттэй прокурорын газраас 4.5 дахин илүү хэрэгт хяналт тавьсан байна. Бусад үзүүлэлтийн тухайд хэрэгсэхгүй болгосон хэргийн тоогоор хамгийн өндөр үзүүлэлтийг Орхон аймгийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Дорнод аймгийн прокурорын газар, шүүхэд шилжүүлсэн хэргийн тоогоор хамгийн өндөр үзүүлэлтийг Төв аймгийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Говьсүмбэр аймгийн прокурорын газар, нэгтгэсэн хэргийн тухайд хамгийн өндөр үзүүлэлтийг Төв аймгийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Говьсүмбэр аймгийн прокурорын газар, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан хэргийн тухайд Төв аймгийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Говьсүмбэр аймгийн прокурорын газар, тухайн жил шинээр үүссэн хэргийн тухайд хамгийн өндөр үзүүлэлтийг Төв аймгийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Говьсүмбэр аймгийн прокурорын газар тус тус үзүүлж байна.

4.Хяналт тавьсан зөрчлийн хэрэг, төрөл

4.1.Прокурорын байгууллагын хяналт тавьсан зөрчлийн хэрэг

Прокурорын байгууллага нь 2020 онд нийт 2,237,541 зөрчлийн хэрэгт хяналт тавьж ажилласан байна. Үүнийг шийдвэрлэлтийн байдлаар нь авч үзвэл, газар дээр нь хялбаршуулсан журмаар шийтгэл оногдуулсан 2,107,482, бүртгэж, хялбаршуулсан журмаар шийтгэл оногдуулсан 100,138, зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн 29,921 байна.

Үүнийг өмнөх жил буюу 2019 оны прокурорын байгууллагын нийт хяналт тавьсан 2,227,533 зөрчлийн хэрэгтэй харьцуулбал, 10,008 хэргээр өссөн буюу 0.45%-иар өссөн үзүүлэлттэй байна. Харин тус хяналт тавьсан зөрчлийн хэргийн шийдвэрлэлтийг өмнөх жилтэй харьцуулбал, газар дээр нь хялбаршуулсан журмаар шийтгэл оногдуулсан шийдвэр 4585-аар буюу 0.22%-иар өссөн, бүртгэж, хялбаршуулсан журмаар шийтгэл оногдуулсан шийдвэр 5536-аар буюу 5.53%-иар өссөн, зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн шийдвэр 113-аар буюу 0.38%-иар буурсан үзүүлэлтийг тус тус үзүүлж байна.

Хүснэгт №30. Нийслэл дэх прокурорын байгууллагын хяналт тавьсан зөрчлийн хэргийн шийдвэрлэлтийн үзүүлэлтүүд

	Прокурорын байгууллагын нийт хяналт тавьсан зөрчлийн хэрэг	Газар дээр нь хялбаршуулсан журмаар шийтгэл оногдуулсан	Бүртгэж, хялбаршуулсан журмаар шийтгэл оногдуулсан	Зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн
2019	2227533	2102897	94602	30034
2020	2237541	2107482	100138	29921
Өөрчлөлтийн үзүүлэлт	+0.45%	+0.22%	+5.53%	-0.38%

Хүснэгт №31. Нийслэл дэх прокурорын байгууллагын шийдвэрлэсэн зөрчил

Нутаг дэвсгэр дэх прокурорын байгууллагын нэгж	Нийт хяналт тавьсан зөрчлийн хэрэг
УЕПГ	75
Нийслэл ПГ	3714
Баянгол ДПГ	256660
Баянзүрх ДПГ	216448
Сонгинохайрхан ДПГ	203342
Сүхбаатар дүүргийн ПГ	287216
Хан-Уул ДПГ	208617
Чингэлтэй ДПГ	382888
Багануур ДПГ	26316
Налайх,Багахангай ДПГ	51994
Тээврийн ПГ	1273
Нийт	1638543

Тухайн жилд нийслэл дэх прокурорын байгууллагууд нь нийт 1,638,543 зөрчлийн хэрэгт хяналт тавьсан. Үүнээс Чингэлтэй дүүргийн прокурорын газар нь хамгийн их буюу 382,888 хэрэгт хяналт тавьсан нь нийт зөрчлийн хяналт тавьсан хэргийн 23.4%-тай тэнцэж байна. Харин Улсын Ерөнхий прокурорын газар нь нийт 75 зөрчлийн хэргийн хэрэгт хяналт тавьсан нь хамгийн бага байх ба нийт хэргийн 0.004%-тай тэнцэж байна.

Хүснэгт №32. Орон нутаг дахь прокурорын байгууллагын хяналт тавьсан зөрчлийн хэргийн үзүүлэлтүүд

Нутаг дэвсгэр дэх прокурорын байгууллагын нэгж	Нийт хяналт тавьсан зөрчлийн хэрэг
Архангай АПГ	27619
Баян-Өлгий АПГ	12863
Баянхонгор АПГ	28190
Булган АПГ	27011
Говь-Алтай АПГ	19136
Говьсүмбэр АПГ	20715
Дархан-Уул АПГ	46308
Дорноговь АПГ	21918
Дорнод АПГ	20518
Дундговь АПГ	17946
Завхан АПГ	16840
Орхон АПГ	34317
Өвөрхангай АПГ	60316
Өмнөговь АПГ	41096
Сүхбаатар аймгийн ПГ	14999
Сэлэнгэ АПГ	20809
Төв АПГ	69274
Увс АПГ	17333
Ховд АПГ	21696
Хөвсгөл АПГ	24579
Хэнтий АПГ	35515
Нийт	598998

Тухайн жилд орон нутаг дахь прокурорын байгууллагууд нь нийт 598,998 зөрчлийн хэрэгт хяналт тавьсан. Үүнээс Төв аймгийн прокурорын газар нь хамгийн их буюу 69,274 хэрэгт хяналт тавьсан нь нийт зөрчлийн хяналт тавьсан хэргийн 11.6%-тай тэнцэж байна. Харин Баян-Өлгий аймгийн прокурорын газар нь нийт 12893 зөрчлийн хэргийн хэрэгт хяналт тавьсан нь нийт хэргийн 2.15%-тай тэнцэж байна.

Хүснэгт №33. Зөрчлийн шийдвэрлэлт (нутаг дэвсгэрээр)

Нутаг дэвсгэр дэх прокурорын байгууллагын нэгж	Газар дээр нь хялбаршуулсан журмаар шийтгэл оногдуулсан	Бүртгэж, хялбаршуулсан журмаар шийтгэл оногдуулсан	Зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн
УЕПГ	0	27	48
Нийслэл ПГ	15	3093	606
Баянгол ДПГ	246854	7932	1874
Баянзүрх ДПГ	203214	9349	3885
Сонгинохайрхан ДПГ	193184	7486	2672
Сүхбаатар дүүргийн ПГ	278451	6652	2113
Хан-Уул ДПГ	199633	6923	2061
Чингэлтэй ДПГ	372497	8942	1449
Багануур ДПГ	24972	1006	338
Налайх, Багахангай ДПГ	48270	2960	764
Тээврийн ПГ	39	1114	120
Нийт	1567129	55484	15930

Нийслэлийн хувьд зөрчлийн хэргийг газар дээр нь хялбаршуулсан журмаар шийтгэл оногдуулсан нийт 1,567,129 хэрэг бүртгэсэн байна. Мөн зөрчлийн хэргийг бүртгэж, хялбаршуулсан журмаар шийтгэл оногдуулсан хэргийн тухайд 55484 бүртгэгдсэнээс хамгийн их үзүүлэлтийг Баянзүрх дүүргийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Улсын Ерөнхий прокурорын газар, зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн хэргийг нээсэн хэргийн тухайд 15930 бүртгэгдсэнээс хамгийн их үзүүлэлтийг Баянзүрх дүүргийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Улсын Ерөнхий прокурорын газар үзүүлсэн байна.

Хүснэгт №34. Орон нутгийн үзүүлэлт

Нутаг дэвсгэр дэх прокурорын байгууллагын нэгж	Газар дээр нь хялбаршуулсан журмаар шийтгэл оногдуулсан	Бүртгэж, хялбаршуулсан журмаар шийтгэл оногдуулсан	Зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн
Архангай АПГ	26444	622	553
Баян-Өлгий АПГ	10653	1744	466
Баянхонгор АПГ	23674	3853	663
Булган АПГ	24622	1782	607
Говь-Алтай АПГ	17853	838	445
Говьсүмбэр АПГ	20055	443	217
Дархан-Уул АПГ	42507	3299	502
Дорноговь АПГ	20536	935	447
Дорнод АПГ	17720	2244	554
Дундговь АПГ	17219	560	167
Завхан АПГ	14954	1354	532
Орхон АПГ	27014	6029	1274
Өвөрхангай АПГ	55821	2596	1899
Өмнөговь АПГ	38137	2425	534
Сүхбаатар аймгийн ПГ	12963	1605	431
Сэлэнгэ АПГ	18518	1495	796
Төв АПГ	66315	2167	792
Увс АПГ	13846	2905	582
Ховд АПГ	17930	2914	852
Хөвсгөл АПГ	21394	2456	729
Хэнтий АПГ	32178	2388	949
Нийт	540353	44654	13991

Орон нутгийн хувьд зөрчлийн хэргийг газар дээр нь хялбаршуулсан журмаар шийтгэл оногдуулсан нийт 540,353 хэрэг бүртгэгдсэн ба үүнээс хамгийн их үзүүлэлтийг Төв аймгийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Баян-Өлгий аймгийн прокурорын газар, зөрчлийн хэргийг бүртгэж, хялбаршуулсан журмаар шийтгэл оногдуулсан нийт 44654 хэрэг бүртгэгдсэн ба үүнээс хамгийн их үзүүлэлтийг Баянхонгор аймгийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Говьсүмбэр аймгийн прокурорын газар, зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн хэргийг нээсэн нийт 13991 хэрэг бүртгэгдсэн ба үүнээс хамгийн их үзүүлэлтийг Өвөрхангай аймгийн прокурорын газар, хамгийн бага үзүүлэлтийг Говьсүмбэр аймгийн прокурорын газар тус тус үзүүлж байна.

4.2.Зөрчлийн төрөл

Нийтийн хэв журам, аюулгүй байдлын эсрэг зөрчил. Нийт 19 төрлийн зөрчил хамаардаг ба 2020 онд нийт тус төрлийн 131557 зөрчлийн хэрэгт прокурорын байгууллага хяналт тавьсан байна. Үүнээс Зөрчлийн тухай хуулийн 5.1 дүгээр зүйл Олон нийтийн газарт зүй бусаар биеэ авч явах зөрчил хамгийн их буюу 91465, 5.17 дугаар зүйл Дайчилгааны тухай хууль зөрчих зөрчил хамгийн бага буюу 1 тус тус байна.

Нийтийн ёс суртахуун, хүн амын эрүүл мэнд, эрүүл ахуйн журмын эсрэг зөрчил. Нийт 26 төрлийн зөрчил хамаардаг ба 2020 онд нийт тус төрлийн 9841 зөрчлийн хэрэгт прокурорын байгууллага хяналт тавьсан байна. Үүнээс Зөрчлийн тухай хуулийн 6.20 дүгээр зүйл Хүүхдийн

эрхийг зөрчих зөрчил хамгийн их буюу 3215, 6.9, 6.10, 6.11, 6.12, 6.13, 6.16, 6.19, 6.25 дугаар зүйлд зөрчлүүд бүртгэгдээгүй байна.

Нийтийн ёс суртахуун, хүн амын эрүүл мэнд, эрүүл ахуйн журмын эсрэг зөрчил. Нийт 17 төрлийн зөрчил хамаардаг ба 2020 онд нийт тус төрлийн 1803 зөрчлийн хэрэгт прокурорын байгууллага хяналт тавьсан байна. Үүнээс Зөрчлийн тухай хуулийн 7.9 дүгээр зүйл Ойн тухай хууль зөрчих зөрчил хамгийн их буюу 298, 7.13 дугаар зүйл Газрын тосны тухай хууль зөрчих зөрчил бүртгэгдээгүй байна.

Нийтийн өмч, өмчлөх эрхийн эсрэг зөрчил. Нийт 9 төрлийн зөрчил хамаардаг ба 2020 онд нийт тус төрлийн 4633 зөрчлийн хэрэгт прокурорын байгууллага хяналт тавьсан байна. Үүнээс Зөрчлийн тухай хуулийн 8.8 дүгээр зүйл Эд хөрөнгө устгах, гэмтээх зөрчил хамгийн их буюу 2274, 8.4 дүгээр зүйл Патентийн тухай хууль зөрчих зөрчил хамгийн бага буюу 10 тус тус байна.

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, технологийн үйл ажиллагааны журмын эсрэг зөрчил. Нийт 11 төрлийн зөрчил хамаардаг ба 2020 онд нийт тус төрлийн 110 зөрчлийн хэрэгт прокурорын байгууллага хяналт тавьсан байна. Үүнээс Зөрчлийн тухай хуулийн 9.1 дүгээр зүйл Боловсролын тухай хууль зөрчих зөрчил хамгийн их буюу 102, 9.4, 9.5, 9.6, 9.9, 9.10 дугаар зүйлүүдэд заасан зөрчил бүртгэгдээгүй байна.

Аж ахуйн үйл ажиллагааны журмын эсрэг зөрчил. Нийт 28 төрлийн зөрчил хамаардаг ба 2020 онд нийт тус төрлийн 6213 зөрчлийн хэрэгт прокурорын байгууллага хяналт тавьсан байна. Үүнээс Зөрчлийн тухай хуулийн 10.4 дүгээр зүйл Худалдаа, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, үйл ажиллагааны журам зөрчих зөрчил хамгийн их буюу 5375, 10.9, 10.10, 10.12, 10.14, 10.18, 10.22, 10.23 дугаар зүйлүүдэд заасан зөрчил бүртгэгдээгүй байна.

Үнэт цаас, банк санхүү, гааль, татвар, даатгалын журмын эсрэг зөрчил. Нийт 32 төрлийн зөрчил хамаардаг ба 2020 онд нийт тус төрлийн 20638 зөрчлийн хэрэгт прокурорын байгууллага хяналт тавьсан байна. Үүнээс Зөрчлийн тухай хуулийн 11.15 дүгээр зүйл Жолоочийн даатгалын тухай хууль зөрчих зөрчил хамгийн их буюу 16238, 11.4, 11.11, 11.14, 11.16, 11.17, 11.20, 11.23, 11.25, 11.26, 11.27, 11.28, 11.31 дугаар зүйлүүдэд заасан зөрчил бүртгэгдээгүй байна.

Барилга, үйлдвэрлэл, эрчим хүчний журмын эсрэг зөрчил. Нийт 12 төрлийн зөрчил хамаардаг ба 2020 онд нийт тус төрлийн 451 зөрчлийн хэрэгт прокурорын байгууллага хяналт тавьсан байна. Үүнээс Зөрчлийн тухай хуулийн 12.3 дугаар зүйл Кадастрын зураглал ба газрын кадастрын тухай хууль зөрчих зөрчил хамгийн их буюу 132, 12.6, 12.7, 12.9, 12.10, 12.12 дугаар зүйлүүдэд заасан зөрчил хамгийн бага буюу 0 тус тус байна.

Хөдөө аж ахуй, газар тариалангийн талаар тогтоосон журмын эсрэг зөрчил. Нийт 9 төрлийн зөрчил хамаардаг ба 2020 онд нийт тус төрлийн 791 зөрчлийн хэрэгт прокурорын байгууллага хяналт тавьсан байна. Үүнээс Зөрчлийн тухай хуулийн 13.5 дугаар зүйл Мал, махны үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээ эрхлэх журам зөрчих зөрчил хамгийн их буюу 763, 13.4, 13.7 дугаар зүйлүүдэд заасан зөрчил бүртгэгдээгүй байна.

Мэдээлэл, харилцаа холбоо, тээвэр, тээврийн хэрэгслийн ашиглалт, хөдөлгөөний аюулгүй байдлын журмын эсрэг зөрчил. Нийт 12 төрлийн зөрчил хамаардаг ба 2020 онд нийт тус төрлийн 2035749 зөрчлийн хэрэгт прокурорын байгууллага хяналт тавьсан байна. Үүнээс Зөрчлийн тухай хуулийн 14.7 дугаар зүйл Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль зөрчих зөрчил хамгийн их буюу 1992314, 14.9, 14.12 дугаар зүйлүүдэд заасан зөрчил бүртгэгдээгүй байна.

Төрийн байгууллагын хэвийн үйл ажиллагааны эсрэг зөрчил. Нийт 30 төрлийн зөрчил хамаардаг ба 2020 онд нийт тус төрлийн 27309 зөрчлийн хэрэгт прокурорын байгууллага хяналт тавьсан байна. Үүнээс Зөрчлийн тухай хуулийн 15.24 дүгээр зүйл Иргэний улсын бүртгэлийн тухай хууль зөрчих зөрчил хамгийн их буюу 14450, 15.8, 15.12, 15.15, 15.28, 15.30 дугаар зүйлүүдэд заасан зөрчил бүртгэгдээгүй байна.

Монгол Улсын хилийн аюулгүй байдлын болон гадаад иргэн, харьяалалгүй хүн Монгол Улсад зорчих журмын эсрэг зөрчил. Нийт 4 төрлийн зөрчил хамаардаг ба 2020 онд нийт тус төрлийн 960 зөрчлийн хэрэгт прокурорын байгууллага хяналт тавьсан байна. Үүнээс Зөрчлийн тухай хуулийн 16.2 дүгээр зүйл Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хууль зөрчих зөрчил хамгийн их буюу 792, 16.3, 16.4 дүгээр зүйлүүдэд заасан зөрчил бүртгэгдээгүй байна.

Улс төрийн эрх, эрх чөлөөний эсрэг зөрчил. Нийт 1 төрлийн зөрчил хамаардаг ба 2020 онд тус зөрчил болох Зөрчлийн тухай хуулийн 17.1 дүгээр зүйл буюу Сонгуулийн хууль зөрчих 463 зөрчлийн хэрэгт прокурорын байгууллага хяналт тавьсан байна.

5. Гэмт хэрэгтэй тэмцэх нийтлэг ажил

Хүснэгт №35. Прокурорын гэмт хэрэгтэй тэмцэх нийтлэг ажлын хүрээнд гаргасан мэдэгдэл, шаардлага, даалгаврын үзүүлэлт

Он	Прокурорын шаардлага	Прокурорын даалгавар	Прокурорын мэдэгдэл
2019	606	56556	2478
2020	440	27132	1627
Өөрчлөлтийн үзүүлэлт	-27,4%	-53%	-34,35%

Дээрх үзүүлэлтээс үзвэл, прокурорын байгууллагын шаардлага, даалгавар, мэдэгдэл 27%-53%-иар багассан байгаа нь харагдаж байна. 2020 оны прокурорын байгууллагын шаардлага, даалгавар, мэдэгдлийг төрлөөр нь авч үзвэл дараах үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №36. Прокурорын байгууллагын гэмт хэрэгтэй тэмцэх нийтлэг ажлын хүрээнд гаргасан эрх зүйн хэлбэрүүдийн төрлөөр харуулсан үзүүлэлт

Шаардлага			Даалгавар			Мэдэгдэл		
Зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн чиглэлээр	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын чиглэлээр	Ял эдлүүлэх чиглэлээр	Зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн чиглэлээр	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын чиглэлээр	Ял эдлүүлэх чиглэлээр	Зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн чиглэлээр	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын чиглэлээр	Ял эдлүүлэх чиглэлээр
165	118	154	3131	23980	3	357	1068	15

Прокурорын байгууллагын тухайн онд хамаарах шаардлагын хувьд зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн чиглэлээр шаардлага хамгийн их гарсан байгаа хэдий ч хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын чиглэлээр, ял эдлүүлэх чиглэлээр шаардлага ойролцоо тоотой бичигдсэн байна. Харин прокурорын байгууллагын даалгаврын тухайд хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын чиглэлээрх даалгавар нь нийт даалгаврын 90 орчим хувийг эзэлж байх ял эдлүүлэх чиглэлээр бичигдсэн даалгавар маш бага буюу 3 удаа л бичигдсэн байна. Прокурорын мэдэгдлийн тухайд хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын чиглэлээр мэдэгдэл хамгийн их бичигдсэн ба ял эдлүүлэх чиглэлээр мэдэгдэл бага буюу 15 удаа бичигдсэн байна.

Хүснэгт №37. Прокурорын байгууллагын гэмт хэрэгтэй тэмцэх нийтлэг ажил, соён эгээрүүлэх ажил, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд хэрэгжүүлсэн арга хэмжээнүүд

Арга хэмжээ	Огноо
“Мансуурах” зөрчлийг шалган шийдвэрлэхэд анхаарах асуудлын талаар сургалт	2020.01.09
Хорихоос өөр төрлийн ялаар шийтгүүлсэн иргэдэд “Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх” чиглэлээрх сургалт	2020.01.10
Хорихоос өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээний биелэлтийн талаар хамтарсан уулзалт	2020.01.17
Тээврийн прокурорын газраас хамтарсан зөвлөгөөн	2020.01.23
“Прокурор төр, нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалах нь” сэдэвт илтгэлийн уралдаан	2020.01.24

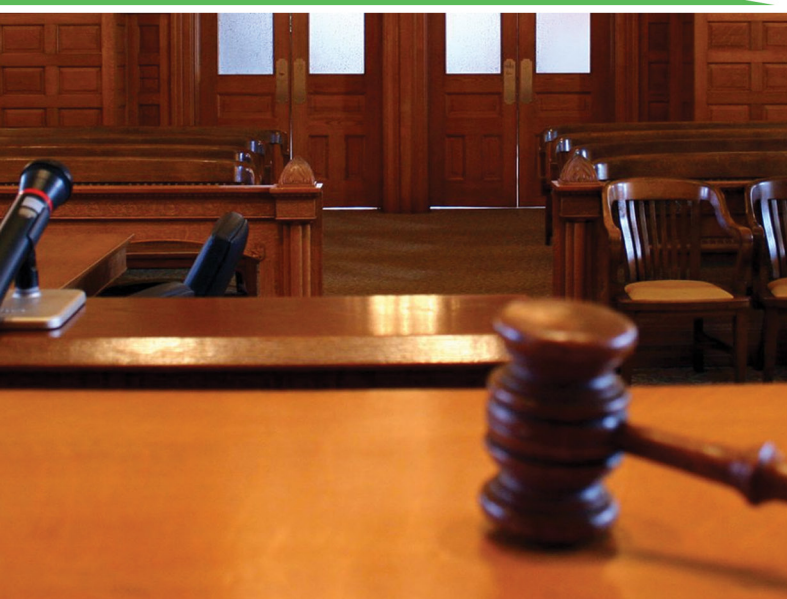
Чингэлтэй дүүргийн зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий удирдах ажилтны нэгдсэн зөвлөгөөн	2020.01.20
“Гэрч, хохирогчийг хамгаалах, туслалцаа үзүүлэх үндэсний хөтөлбөр”-ийн хэрэгжилтийг хангах чиглэлээр бүсчилсэн сургалт	2020.01.18
Нийтэд тустай ажил хийлгэх ял эдлэлтийн байдалтай гэнэтийн байдлаар танилцсан уулзалт	2020.01.24
“Авлига, албан тушаалын гэмт хэргийг мөрдөн шалгах, хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд анхаарах асуудлууд” гарын авлага	2020.01.28
“Зөрчлийн хэрэг бүртгэлтэд тавих прокурорын хяналт, анхаарах асуудал” сэдэвт сургалт	2020.01.17
Прокурор, ажилтнууд нэгдэн “pro line” клуб	2020.01.10
“Залилах” гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр мэдээлэл	2020.02.09
Эрүүгийн болон Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд орсон нэмэлт, өөрчлөлтүүдийн талаар сургалт	2020.02.17
Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулиар сургалт	2020.03.05
Зөрчлийн хэргийн гаралт, шийдвэрлэлтийн талаар зөвлөгөөн	2020.03.30
Зөрчил гаргасан цэвэр усны үйлдвэрүүдэд хүргүүлсэн прокурорын мэдэгдэл	2020.03.30
Төрийн ашиг сонирхлыг хамгаалах чиглэлээр хамтран ажиллах санамж бичиг/Төрийн аудитын газартай/	2020.04.24
Нийтэд тустай ажил хийлгэх ял эдлэлтийн байдалтай танилцсан.	2020.04.17
Гэр бүлийн хүчирхийллийн тухай хууль зөрчсөн иргэдийн сургалт	2020.04.20
“Прокурорын хяналтыг боловсронгуй болгох нь” сэдэвт шилдэг илтгэлийн уралдаан	2020.04.30
“Хууль бусаар ан агнах гэмт хэрэг, зөрчлийг мөрдөн шалгах, хянан шийдвэрлэхэд анхаарах асуудлууд” сэдэвт гарын авлага	2020.04.25
Авлигын гэмт хэргийн талаар сургалт, яриа таниулга	2020.05.10
“Хорих ял эдлүүлэх ажиллагаанд хүний эрхийг хангах нь” сэдвээр сургалт	2020.06.30
Шинэ, залуу мөрдөгчдөд зориулсан сургалт	2020.06.30
“Эрүүдэн шүүхээс ангид байх нь” сэдэвт сургалт	2020.07.06
Сургуулиудын теле камерыг шалгах үйл ажиллагаа	2020.08.24
Хэрэг бүртгэх, мөрдөн шалгах ажиллагааг явуулахад тулгамдаж буй асуудал, түүнийг шийдвэрлэх арга зам” сэдэвт хамтарсан зөвлөгөөн	2020.09.24
“Монгол Улсад Жендерт суурилсан хүчирхийлэлтэй тэмцэх үйл ажиллагааг бэхжүүлэх” санамж бичиг	2020.09.29
Мал хулгайлах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ	2020.09.28
“Эрүүл мэндийн тухай хууль зөрчих”, “Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний тухай хууль зөрчих” гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх сургалт	2020.09.23
“Зам тээврийн осол, хэрэг гарахад нөлөөлж байгаа шалтгаан, нөхцөл, түүнийг арилгах арга зам, цаашид анхаарах асуудал” сэдэвт эрдэм шинжилгээний бага хурлыг	2020.09.30
Тэнсэх, албадлагын арга хэмжээ авагдсан хүмүүст соён гэгээрүүлэх, нийгэмшүүлэх сургалт	2020.10.02
“Эрүү шүүлтээс ангид байх эрх” сэдэвт семинар, хэлэлцүүлэг	2020.10.09
“Хариуцлага дээшлүүлж хамтдаа хөгжье” сэдэвт сургалт, хэлэлцүүлэг	2020.10.03
Хэргийн шийдвэрлэлтийг нэмэгдүүлэх нэгдсэн арга хэмжээ	2020.08.25- 2020.10.15
Хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээний хэрэгжилтийг шалгасан.	2020.11.04
Зам тээврийн ослыг бууруулах чиглэлээр үүрэг өгсөн.	2020.11.09
Гэр бүлийн хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх талаар цахим сургалт	2020.11.30
Про подкаст: цахим орчин дахь залилангийн хэргээс сэргийлэх талаар	2020.12.04
Тээврийн хэрэгсэлд мөргөгдсөн осол, хэргийн шалтгаан, нөхцөлийг судалсан.	2020.12.09

Дээрх үйл ажиллагаануудаас гадна тухайн онд прокурорын байгууллага нь Цагдаагийн байгууллага, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, Мэргэжлийн хяналтын зэрэг байгууллагатай хамтарсан зөвлөгөөн, сургалт болон гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх сэрэмжлүүлэг, шаардлага, мэдэгдлийг хүргүүлж ажилласан.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ

ШҮҮХ – COURT

1. ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА
2. ЭРҮҮГИЙН ХЭРГИЙН ШИЙДВЭРЛЭЛТ
3. ЗӨРЧЛИЙН ШИЙДВЭРЛЭЛТ

ШҮҮХИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

1.Товч танилцуулга

Үндэсний эрх чөлөөний хувьсгал ялсан 1911 оноос Олноо өргөгдсөн Монгол Улсад хууль цаазын 63 бичиг баримт батлагдсанаар бие даасан ариусган шүүн гэсгээх газар байгуулагдаж байсан бол Ардын хувьсгалын үед буюу 1921 оны 3 дугаар сард Дотоод яаманд “Шүүн таслах хэлтэс”, мөн оны 7 дугаар сард Шүүх явдлын яам, орон нутагт “Зарга шийтгэх түр хэлтэс”, Засгийн газрын дэргэд “Түр цагийн шүүх” тус тус байгуулагдсан явдал нь Монголын орчин цагийн шүүх бүрэлдэн тогтох эхлэл болсон.

Анхдугаар Үндсэн хуулиа баталж, Бүгд найрамдах улс тунхагласны дараа 1926 оны 4 дүгээр сарын 16-ны өдөр БНМАУ-ын Засгийн газрын гишүүдийн 15 дугаар хурал, Улсын Бага хурлын Тэргүүлэгчдийн 21 дүгээр хурлаар “Аливаа шүүн таслах газруудыг шинэчлэн байгуулах тухай дүрэм”-ийг батлан гаргаж, анхны шүүх гэр контортой, морин өртөөгөөр явж шүүн таслах үүргээ гүйцэтгэдэг, цөөн орон тоотойгоор үүд хаалгаа нээж байсан өдрийг өдгөө орчин цагийн шүүх байгуулагдсан өдөр хэмээн тэмдэглэдэг.

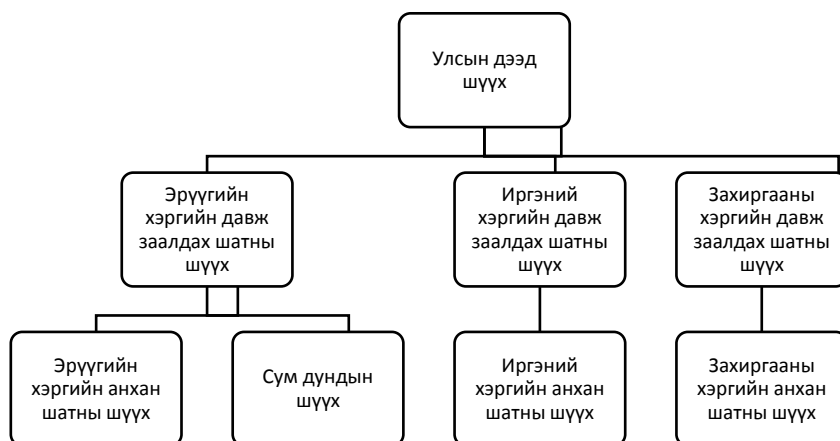
1990 оны ардчилсан хувьсгалаас хойш Монголын улс төр, нийгэм, эдийн засгийн бүтэц, зохион байгуулалтад үндсэн өөрчлөлт гарсны дагуу шүүх мөн эрс шинэчлэгдсэн юм. Ялангуяа 1992 онд шинэ Үндсэн хуулийг тунхаглаж, түүнд шүүх эрх мэдэл гэсэн бүлэг оруулсан ба 1993 онд Шүүхийн тухай хууль батлагдсанаар өнөөгийн шүүхийн бүтэц, зохион байгуулалт бүрэлдэн тогтсон. Шүүхийн бие даасан, шүүгчийн хараат бус байдал ингэж Үндсэн хуулиар баталгаажсан явдал нь шинэ ардчилсан шүүх оршин тогтнох, хөгжин дэвших суурь болж өгчээ.

Шүүх эрх мэдлийг хуулийн дагуу байгуулагдсан шүүх төрийн нэрийн өмнөөс хэрэгжүүлнэ. Үндсэн хууль, Шүүхийн тухай хуульд шүүх ямар зохион байгуулалтын бүтэц, тогтолцоотой байхыг тодорхой хуульчлан заасан нь шүүх эрх мэдлийг хэрэгжүүлэх хууль зүйн баталгаа болдог.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 47 дугаар зүйлийн 1-т “Монгол Улсад шүүх эрх мэдлийг гагцхүү шүүх хэрэгжүүлнэ” хэмээн заасан нь Монгол Улсад шүүх эрх мэдлийг шүүхээс өөр ямар ч төрийн байгууллага, албан тушаалтан хэрэгжүүлэх ёсгүйг хуульчлан тунхагласан.

Зөвхөн Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд заасан журмын дагуу шүүхийн шийдвэрийг дээд шатны шүүх хянаж үздэг. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Дөчин наймдугаар зүйлд “Шүүхийн үндсэн тогтолцоо Улсын дээд шүүх, аймаг, нийслэлийн шүүх, сум буюу сум дундын, дүүргийн шүүхээс бүрдэх бөгөөд шүүхийг тойргийн зарчмаар байгуулж болно. Шүүхийг эрүү, иргэн, захиргааны зэрэг шүүн таслах ажлын төрлөөр дагнан байгуулж болно. Дагнасан шүүхийн үйл ажиллагаа, шийдвэр нь Улсын дээд шүүхийн хяналтаас гадуур байж үл болно.” гэж хуульчилсан байдаг. Монгол Улсад нийт 117 шүүх байдаг ба дараах байдлаар зохион байгуулагддаг.

Схем №1. Монгол Улсын шүүхийн байгууллагын тогтолцоо

Анхан шатны шүүх

2016 оны 5 дугаар сарын 13-ны өдрийн Шүүх байгуулах тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуульд заасны дагуу 2016 оны 6 дугаар сарын 1-ний өдрөөс дараах байдлаар Дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхүүд болон Сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхүүдийг байгуулсан байна.

Хүснэгт №1. Дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхүүд

№	Шүүх	Байршил	Харьяалах нутаг дэвсгэр
1	Баянзүрх дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Улаанбаатар хот	Нийслэлийн Баянзүрх дүүрэг
2	Сүхбаатар дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Улаанбаатар хот	Нийслэлийн Сүхбаатар дүүрэг
3	Чингэлтэй дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Улаанбаатар хот	Нийслэлийн Чингэлтэй дүүрэг
4	Баянгол дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Улаанбаатар хот	Нийслэлийн Баянгол дүүрэг
5	Хан-Уул дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Улаанбаатар хот	Нийслэлийн Хан-Уул дүүрэг
6	Сонгинохайрхан дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Улаанбаатар хот	Нийслэлийн Сонгинохайрхан дүүрэг
7	Багануур дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Улаанбаатар хот	Нийслэлийн Багануур дүүрэг
8	Налайх дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Улаанбаатар хот	Нийслэлийн Налайх дүүрэг
9	Багахангай дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Улаанбаатар хот	Нийслэлийн Багахангай дүүрэг

Хүснэгт №2. Сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхүүд

№	Шүүх	Байршил	Харьяалах нутаг дэвсгэр
1	Архангай аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Архангай аймаг	Архангай аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
2	Баян-Өлгий аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Баян-Өлгий аймаг	Баян-Өлгий аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
3	Баянхонгор аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Баянхонгор аймаг	Баянхонгор аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
4	Булган аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Булган аймаг	Булган аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
5	Говь-Алтай аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Говь-Алтай аймаг	Говь-Алтай аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
6	Говьсүмбэр аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Говьсүмбэр аймаг	Говьсүмбэр аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
7	Дархан-Уул аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Дархан-Уул аймаг	Дархан-Уул аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
8	Дорноговь аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Дорноговь аймаг	Дорноговь аймгийн Алтанширээ, Айраг, Даланжаргалан, Дэлгэрэх, Сайхандулаан, Мандах, Иххэт, Хөвсгөл, Хатанбулаг, Сайншанд сумд
9	Дорнод аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Дорнод аймаг	Дорнод аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
10	Дундговь аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Дундговь аймаг	Дундговь аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж

11	Завхан аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Завхан аймаг	Завхан аймгийн Улиастай, Алдархаан, Дөрвөлжин, Завхан-Мандал, Идэр, Отгон, Ургамал, Цагаанхайрхан, Цагаанчулуут, Цэцэн-Уул, Сантмаргац, Сонгино, Шилүүстэй, Яруу, Эрдэнэхайрхан сумд
12	Орхон аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Орхон аймаг	Орхон аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
13	Өмнөговь аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Өмнөговь аймаг	Өмнөговь аймгийн Баяндалай, Булган, Гурвантэс, Даланзадгад, Мандал-Овоо, Номгон, Ноён, Сэврэй, Ханхонгор, Хүрмэн, Цогт-Овоо сумд
14	Өвөрхангай аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Өвөрхангай аймаг	Өвөрхангай аймгийн Баруунбаян-Улаан, Богд, Уянга, Тарагт, Гучин-Ус, Зүүнбаян-Улаан, Нарийн тээл, Хайрхандулаан, Сант, Төгрөг, Баянгол, Арвайхээр сумд
15	Сүхбаатар аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Сүхбаатар аймаг	Сүхбаатар аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
16	Сэлэнгэ аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Сэлэнгэ аймаг	Сэлэнгэ аймгийн Алтанбулаг, Зүүнбүрэн, Ерөө, Түшиг, Шаамар, Хүдэр, Жавхлант, Цагааннуур, Хушаат, Сүхбаатар сумд
17	Төв аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Төв аймаг	Төв аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
18	Увс аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Увс аймаг	Увс аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
19	Ховд аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Ховд аймаг	Ховд аймгийн Дөргөн, Буянт, Дарви, Дуут, Жаргалант, Зэрэг, Манхан, Мянгад, Мөнххайрхан, Чандмань, Эрдэнэбүрэн, Ховд сумд
20	Хөвсгөл аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Хөвсгөл аймаг	Хөвсгөл аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
21	Хэнтий аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	Хэнтий аймаг	Хэнтий аймгийн Батноров, Батширээт, Баян-Адарга, Баян-Овоо, Баянхутаг, Биндэр, Дадал, Дэлгэрхаан, Жаргалтхаан, Мөрөн, Норовлин, Өмнөдэлгэр, Хэрлэн Цэнхэрмандал сумд

Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүх

Шүүх эрх мэдлийн шинэтгэлийн хүрээнд батлагдсан Шүүх байгуулах тухай 2013 оны 1 дүгээр сарын 24-ний өдрийн хуулиар Аймаг, нийслэлийн давж заалдах шатны шүүхийг иргэний, эрүүгийн болон захиргааны шүүн таслах ажлын төрлөөр дагнан байгуулж, тэдгээрийн байршил, нутаг дэвсгэрийн харьяаллыг тогтоосны дагуу Нийслэлийн шүүх нь Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны 10 дугаар шүүх болон зохион байгуулагдаж Нийслэлийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж болон Төв аймгийн Зуунмод, Алтанбулаг, Баян-Өнжүүл, Заамар, Лүн зэрэг 22 сум, Хэнтий аймгийн Цэнхэр-Мандал сумын нутаг дэвсгэрийг харьяалан шүүн таслах ажлыг хэрэгжүүлсэн байна.

Шүүх байгуулах тухай Монгол Улсын 2015 оны 6 дугаар сарын 19-ний өдрийн хуулиар давж заалдах шатны шүүхийг байгуулж тэдгээрийн байршил, нутаг дэвсгэрийн харьяаллыг тогтоосны дагуу Нийслэлийн Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүх болон өөрчлөгдөж, нийслэлийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгжийг харьяалан шүүн таслах чиг үүргийг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Орон нутгийн шүүхийн хувьд 2012 оны 3 дугаар сарын 7-ны өдөр батлагдсан “Монгол Улсын Шүүхийн тухай” хуульд “Улсын дээд шүүхээс бусад шүүхийг нутаг дэвсгэрийн хэмжээ,

хүн амын нягтаршил, шийдвэрлэсэн хэрэг, маргааны тоог харгалзан засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн хэд хэдэн нэгжийг харьяалуулан эрүү, иргэн, захиргааны зэрэг шүүн таслах ажлын төрлөөр дагнан байгуулна“ гэж заасны дагуу орон нутгийн хувьд давж заалдах шатны 9 шүүхийг байгуулахаар 2013 оны 1 дүгээр сарын 24-нд батлагдсан Шүүх байгуулах тухай хуульд заасан. 2015 оны 6 дугаар сарын 19-ны өдрийн Шүүх байгуулах тухай хуулийн дагуу орон нутагт давж заалдах шатны 8 шүүх ажиллаж байсан. 2016 оны 5 дугаар сарын 13-ны өдрийн Шүүх байгуулах тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуульд зааснаар Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны нийт 25 шүүх ажиллахаар өөрчлөлт оруулсан.

Хүснэгт 3. Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх

№	Шүүх	Байршил	Харьяалах нутаг дэвсгэр
1	Архангай аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Архангай аймаг	Архангай аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
2	Баян-Өлгий аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Баян-Өлгий аймаг	Баян-Өлгий аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
3	Баянхонгор аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Баянхонгор аймаг	Баянхонгор аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
4	Булган аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Булган аймаг	Булган аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
5	Говь-Алтай аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Говь-Алтай аймаг	Говь-Алтай аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
6	Говьсүмбэр аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Говьсүмбэр аймаг	Говьсүмбэр аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
7	Дархан-Уул аймгийн Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Дархан-Уул аймаг	Дархан-Уул аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
8	Дорноговь аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Дорноговь аймаг	Дорноговь аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
9	Дорнод аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Дорнод аймаг	Дорнод аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
10	Дундговь аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Дундговь аймаг	Дундговь аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
11	Завхан аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Завхан аймаг	Завхан аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
12	Орхон аймгийн Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Орхон аймаг	Орхон аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
13	Өмнөговь аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Өмнөговь аймаг	Өмнөговь аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
14	Өвөрхангай аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Өвөрхангай аймаг	Өвөрхангай аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж

15	Сүхбаатар аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Сүхбаатар аймаг	Сүхбаатар аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
16	Сэлэнгэ аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Сэлэнгэ аймаг	Сэлэнгэ аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
17	Төв аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Төв аймаг	Төв аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
18	Увс аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Увс аймаг	Увс аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
19	Ховд аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Ховд аймаг	Ховд аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
20	Хөвсгөл аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Хөвсгөл аймаг	Хөвсгөл аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
21	Хэнтий аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Хэнтий аймаг	Хэнтий аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
22	Нийслэлийн Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүх	Улаанбаатар хот	Нийслэлийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж

Улсын Дээд Шүүхийн эрүүгийн хэргийн танхим

2012 онд батлагдсан Монгол Улсын шүүхийн тухай хуулиар “Улсын дээд шүүх нь Ерөнхий шүүгч, хорин дөрвөөс доошгүй шүүгчээс бүрдэнэ. Улсын Дээд шүүхийн шүүгч эрүү, иргэн, захиргааны хэргийн дагнасан танхимын аль нэгд харьяалагдах бөгөөд түүнийг хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх өөр танхимын шүүн таслах ажиллагаанд оролцуулахыг хориглоно.” гэж Улсын Дээд шүүхийн бүрэлдэхүүнийг хуульчлан тогтоож, улмаар хууль батлагдахаас өмнө уг танхимд ажиллаж байсан бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт орж Танхимын тэргүүн болон 7 шүүгчийн бүрэлдэхүүнтэйгээр шүүн таслах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж эхэлсэн юм.

2020 оны 12 дугаар сарын 23-ны өдрийн байдлаар Монгол Улсын бүх шатны 117 шүүхэд нийт 518 шүүгчийн орон тоо байгаагаас анхан шатны шүүхэд 388, давж заалдах шатны шүүхэд 107, хяналтын шатны шүүхэд 23 шүүгч тус тус ажиллаж байна.

2. Эрүүгийн хэргийн шийдвэрлэлт

2.1. Анхан шатны шүүх

Анхан шатны шүүхүүд 2020 онд нийт 19787 хүн, 10 хуулийн этгээдэд холбогдох 15583 эрүүгийн хэрэг хүлээн авснаас 3 хуулийн этгээд, 1214 хүнд холбогдох 662 хэргийг прокурорт буцааж, 218 хүнд холбогдох 150 хэргийг түдгэлзүүлж, 372 хүнд холбогдох 162 хэргийг харьяаллын дагуу шилжүүлж, 1 хуулийн этгээд, 134 хүнд холбогдох 62 хэргийг хэрэгсэхгүй болгож, 1 хуулийн этгээд, 133 хүнд холбогдох 76 хэргийг цагаатгаж, нийт 13470 хэргийг шийдвэрлэж 5 хуулийн этгээд, 15964 хүнийг гэмт хэрэг үйлдсэн гэм буруутайд тооцож, үүнээс 2333 хүнийг хорих ял оногдуулахгүйгээр тэнсэж, 34 хүнийг эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлж, 13391 хүнийг гэмт хэрэг үйлдсэн гэм буруутайд тооцож, ял шийтгэл оногдуулсан бөгөөд тайлант хугацааны эцэст 1139 хэргийн үлдэгдэлтэй байна.

2019 онтой дээрх тоон үзүүлэлтийг харьцуулан үзвэл хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг 0.3 хувиар, ял шийтгүүлэгчдийн тоо мөн 2.9 хувиар тус тус өсжээ.

Хүснэгт №5. Анхан шатны журмаар хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг, ял шийтгүүлэгчдийн тоо

№	Шүүх	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралт		Ял шийтгүүлэгчдийн тоо		Өсөлт, бууралт	
		2019 он	2020 он	Тоо	Хувь	2019 он	2020 он	Тоо	Хувь
1	Архангай аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	275	306	31	11.3	261	297	36	13.8
2	Баян-Өлгий аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	196	232	36	18.4	192	246	54	28.1
3	Баянхонгор аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	314	400	86	27.4	294	395	101	34.4
4	Булган аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	230	225	-5	-2.2	203	200	-3	-1.5
5	Говь-Алтай аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	126	106	-20	-15.9	119	94	-25	-21.0
6	Говьсүмбэр аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	106	98	-8	-7.5	104	102	-2	-1.9
7	Дархан-Уул аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	540	428	-112	-20.7	532	404	-128	-24.1
8	Дорноговь аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	202	138	-64	-31.7	185	116	-69	-37.3
9	Дорнод аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	343	400	57	16.6	319	380	61	19.1
10	Дундговь аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	113	114	1	0.9	87	100	13	14.9
11	Завхан аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	118	134	16	13.6	103	122	19	18.4
12	Орхон аймаг дахь сум дундын	370	371	1	0.3	340	356	16	4.7

	эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх								
13	Өвөрхангай аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	217	209	-8	-3.7	174	192	18	10.3
14	Өмнөговь аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	158	155	-3	-1.9	141	145	4	2.8
15	Сүхбаатар аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	221	234	13	5.9	194	195	1	0.5
16	Сэлэнгэ аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	205	206	1	0.5	182	170	-12	-6.6
17	Төв аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	393	487	94	23.9	364	462	98	26.9
18	Увс аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	209	187	-22	-10.5	183	184	1	0.5
19	Ховд аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	194	201	7	3.6	185	176	-9	-4.9
20	Хөвсгөл аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	392	387	-5	-1.3	332	348	16	4.8
21	Хэнтий аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	270	211	-59	-21.9	252	216	-36	-14.3
22	Дорноговь аймгийн Замын-Үүд сум дахь сум дундын шүүх	156	107	-49	-31.4	147	85	-62	-42.2
23	Завхан аймгийн Тосонцэнгэл сум дахь сум дундын шүүх	51	63	12	23.5	46	44	-2	-4.3
24	Өвөрхангай аймгийн Хархорин сум дахь сум дундын шүүх	101	108	7	6.9	108	116	8	7.4

25	Өмнөговь аймгийн Ханбогд сум дахь сум дундын шүүх	147	163	16	10.9	134	150	16	11.9
26	Сэлэнгэ аймгийн Мандал сум дахь сум дундын шүүх	177	138	-39	-22.6	165	131	-34	-21.2
27	Сэлэнгэ аймгийн Сайхан сум дахь сум дундын шүүх	83	51	-32	-38.6	81	48	-33	-40.7
28	Ховд аймгийн Булган сум дахь сум дундын шүүх	83	99	16	19.3	57	62	5	8.8
29	Хэнтий аймгийн Бор-Өндөр сум дахь сум дундын шүүх	75	63	-12	-16.0	84	60	-24	-28.6
30	Баянзүрх дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	1882	2064	182	9.7	1903	2219	316	16.6
31	Сүхбаатар дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	1094	1028	-66	-6.0	1113	1091	-22	-1.9
32	Чингэлтэй дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	985	909	-76	-7.7	1005	909	-96	-9.6
33	Баянгол дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	1038	1046	8	0.8	1033	1176	143	13.8
34	Хан-Уул дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	741	794	53	7.2	747	754	7	0.9
35	Сонгинохайрхан дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	1342	1245	-97	-7.2	1368	1297	-71	-5.2
36	Багануур дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	118	132	14	11.9	115	121	6	5.2
37	Багахангай дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	11	21	10	90.9	8	21	13	162.5
38	Налайх дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх	151	210	59	39.1	151	207	56	37.1
Нийт		13427	13469	38	0.3	13011	13391	380	2.9

2.1.1. Шийдвэрлэсэн гэмт хэргийн төрөл

Анхан шатны шүүхээр хянан шийдвэрлэсэн нийт хэргээс хүнийг алах гэмт хэрэг 23 хэргээр буюу 12.3 хувиар, хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах гэмт хэрэг 41 хэргээр буюу 12.7 хувиар, хүн худалдаалах гэмт хэрэг 6 хэргээр буюу 4 дахин, залилах гэмт хэрэг 110 хэргээр буюу 18.2 хувиар, мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах гэмт хэрэг 11 хэргээр буюу 6.5 хувиар, бусад төрлийн гэмт хэрэг 375 хэргээр буюу 14.5 хувиар тус тус өссөн бол хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах гэмт хэрэг 139 хэргээр буюу 2.4 хувиар, гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх гэмт хэрэг 109 хэргээр буюу 51.9 хувиар, хүчиндэх гэмт хэрэг 21 хэргээр буюу 6.4 хувиар, хулгайлах гэмт хэрэг 57 хэргээр буюу 3.4 хувиар, дээрэмдэх гэмт хэрэг 47 хэргээр буюу 14.9 хувиар, улсын хилээр барааг хууль бусаар хил нэвтрүүлэх гэмт хэрэг 42 хэргээр буюу 70 хувиар, авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих гэмт хэрэг 108 хэргээр буюу 9.5 хувиар тус тус буурсан дүнтэй байна.

Ийнхүү 2020 онд хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг, үндэсний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг тус тус буурсан байгаа нь эерэг үзүүлэлт юм.

Хүснэгт №6. Хянан шийдвэрлэсэн зарим хэрэг

№	Хэргийн төрөл	Хэргийн тоо				Ял шийтгүүлэгчдийн тоо				
		Өсөлт, бууралт				Өсөлт, бууралт				Хорих ял оногдуулах гүйгээр тэнссэн
		2019 он	2020 он	Тоо	Хувь	2019 он	2020 он	Тоо	Хувь	
1.	Хүнийг алах	187	210	23	12.3	190	209	19	10.0	
2.	Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах	324	365	41	12.7	331	375	44	13.3	0
3.	Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол учруулах	5828	5689	-139	-2.4	6242	6194	-48	-0.8	54
4.	Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх	210	101	-109	-51.9	176	67	-109	-61.9	31
5.	Хүчиндэх	328	307	-21	-6.4	313	295	-18	-5.8	43
6.	Хүн худалдаалах	2	8	6	4 дахин	7	19	12	2.7 дахин	0
7.	Хулгайлах	1671	1614	-57	-3.4	1691	1637	-54	-3.2	365
8.	Дээрэмдэх	316	269	-47	-14.9	393	303	-90	-22.9	102
9.	Залилах	604	714	110	18.2	522	719	197	37.7	84

10.	Улсын хилээр барааг хууль бусаар хил нэвтрүүлэх	60	18	-42	-70.0	73	18	-55	-75.3	13
11.	Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах	170	181	11	6.5	154	211	57	37.0	85
12.	Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих	1138	1030	-108	-9.5	650	526	-124	-19.1	501
13.	Бусад	2589	2964	375	14.5	2269	2818	538	24.2	1055
Нийт		13427	13470	38	0.3	13011	13391	380	2.9	2333

Хянан шийдвэрлэсэн зарим хэргийг ял шийтгүүлэгчдийн байдлаар нь авч үзвэл, хүнийг алах гэмт хэрэгт ял шийтгүүлэгчдийн тоо 10%-иар, хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах гэмт хэрэгт ял шийтгүүлэгчдийн тоо 13.3%-иар, хүн худалдаалах гэмт хэрэгт ял шийтгүүлэгчдийн тоо 2.7 дахин, залилах гэмт хэрэгт ял шийтгүүлэгчдийн тоо 37.7%-иар, мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах гэмт хэрэгт ял шийтгүүлэгчдийн тоо 37 хувиар, бусад төрлийн гэмт хэрэгт ял шийтгүүлэгчдийн тоо 24.2%-иар тус тус өссөн бол, хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол санаатай учруулах гэмт хэрэгт ял шийтгүүлэгчдийн тоо 0.8%-иар, гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх гэмт хэрэгт ял шийтгүүлэгчдийн тоо 61.9%-иар, хүчиндэх гэмт хэрэгт ял шийтгүүлэгчдийн тоо 5.8%-иар, хулгайлах гэмт хэрэгт ял шийтгүүлэгчдийн тоо 3.2%-иар, дээрэмдэх гэмт хэрэгт ял шийтгүүлэгчдийн тоо 22.9%-иар, улсын хилээр барааг хууль бусаар хил нэвтрүүлэх гэмт хэрэгт ял шийтгүүлэгчдийн тоо 75.3%-иар, авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих гэмт хэрэгт ял шийтгүүлэгчдийн тоо 19.1%-иар тус тус буурчээ.

2.1.2. Оногдуулсан ял, хариуцлагын төрөл

Анхан шатны шүүхээр 2020 онд 7650 хүн, 5 хуулийн этгээдийг торгох ялаар, 2066 хүнийг нийтэд тустай ажил хийлгэх ялаар, 3670 хүнийг хорих ялаар тус тус шийтгэж, 124 хүнд хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээг, 20 хүнд эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээг тус тус хэрэглэсэн байна. Хорих ял шийтгүүлсэн хүмүүсээс биечлэн эдлүүлсэн 3535, өсвөр насны хүн 105, жирэмсэн эмэгтэй, гурав хүртэлх насны хүүхэдтэй эх, ганц бие эцэг 30 хүний шийтгэх тогтоолыг хойшлуулсан байна.

2019 онтой харьцуулахад 2020 онд хорих ял шийтгүүлсэн хүний тоо 4.1 хувиар, нийтэд тустай ажил хийлгэх ялаар ял шийтгүүлсэн хүний тоо 5.1 хувиар, торгох ялаар ял шийтгүүлсэн хүний тоо 1.5 хувиар тус тус өссөн байна.

Хүснэгт №7. Шүүхээс оногдуулсан ял, хариуцлагын төрөл

№	Хэргийн төрөл	Өсөлт, бууралт				Нийт гэм буруутайд тооцогдсоноос эзлэх хувь		Зөрүү /+/,-/
		2019 он	2020 он	Тоо	Хувь	2019 он	2020 он	
1.	Торгох	7533	7655	115	1.5	49	48.0	-1.0
2.	Баривчлах	1	0	-1	-100.0	-	0.0	
3.	Хорих	3520	3670	150	4.2	22.9	23.0	0.1
4.	Нийтэд тустай ажил хийлгэх	1965	2066	101	5.1	12.8	13.0	0.2
5.	Зорчих эрхийг хязгаарлах	0	0	0		-	0.0	
6.	Хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ	124	124	0	0.0	0.8	0.8	0.0
7.	Эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээ	28	20	-8	-28.6	0.2	0.1	-0.1
8.	Хорих ял оногдуулахгүйг эр тэнсэх	2167	2333	166	7.7	14.1	14.6	0.5
9.	Эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлсөн	36	96	60	2.7	0.2	0.6	0.4

Эрүүгийн хуульд заасан торгох ялаар 7650 хүн, 5 хуулийн этгээдэд 9 тэрбум 181 сая 140 мянган төгрөгийн торгох ял, хөрөнгө орлогыг хураах албадлагын арга хэмжээ хэрэглэж 227 хүнээс 7 тэрбум 913 сая 356 мянга 752 төгрөг, 3 хуулийн этгээдээс 549 сая 123 мянга 590 төгрөгийг тус тус гаргуулан улсын орлого болгосон байна. Шүүхээс 687 хүнд эрх хасах нэмэгдэл ял хэрэглэж, 1130 хүнд үүрэг хүлээлгэж, эрх хязгаарлах албадлагын арга хэмжээг тус тус хэрэглэсэн байна.

2.1.3.Сэжигтнийг баривчлах арга хэмжээ

Монгол Улсын хэмжээнд 2020 онд Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль /2017 он/-ийн 31.4 дүгээр зүйлд заасан үндэслэлээр 178 сэжигтнийг баривчлах тухай материал хүлээн авснаас 148 сэжигтнийг баривчлах зөвшөөрөл олгож, 30 сэжигтэнд баривчлах зөвшөөрөл олгохоос татгалзжээ. Баривчлах зөвшөөрөл олгосон нийт хүмүүсийн 0.6%-ийг өсвөр насны хүн, 4.0%-ийг эмэгтэйчүүд тус тус эзэлж байна.

Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны явцад сэжигтнийг баривчлуулахаар тогтоол үйлдэж ирүүлсэн хүний тоог 2019 онтой харьцуулахад 54 хүнээр буюу 23.3%-иар, баривчлах зөвшөөрөл олгосон хүний тоо 39 хүнээр буюу 20.9%-иар, баривчлах зөвшөөрөл олгохоос татгалзсан хүний 15 хүнээр буюу 33.3%-иар тус тус буурсан дүнтэй байна.

Хүснэгт №8. Баривчлагдсан сэжигтний тоо

№	Утга	2019 он	2020 он	Өсөлт, бууралт	Хувь
1.	Баривчлуулахаар тогтоол үйлдэж ирүүлсэн хүний тоо	232	178	-54	-23.3
2.	Баривчлах зөвшөөрөл олгосон хүний тоо	187	148	-39	-20.9

3.	Баривчлах зөвшөөрөл олгохоос татгалзсан хүний тоо	45	30	-15	-33.3
----	---	----	----	-----	-------

2.1.4.Таслан сэргийлэх арга хэмжээ

Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 14.1 дүгээр зүйлд зааснаар 2020 онд шүүхээс 3672 хүнд цагдан хорих таслан сэргийлэх арга хэмжээ авахуулахаар, 451 хүнд хязгаарлалт тогтоох таслан сэргийлэх арга хэмжээ авахуулахаар, 432 хүн, хуулийн этгээдэд тодорхой үйл ажиллагаа явуулах, албан үүргээ биелүүлэхийг түдгэлзүүлэх арга хэмжээг авахуулахаар тус тус ирүүлжээ.

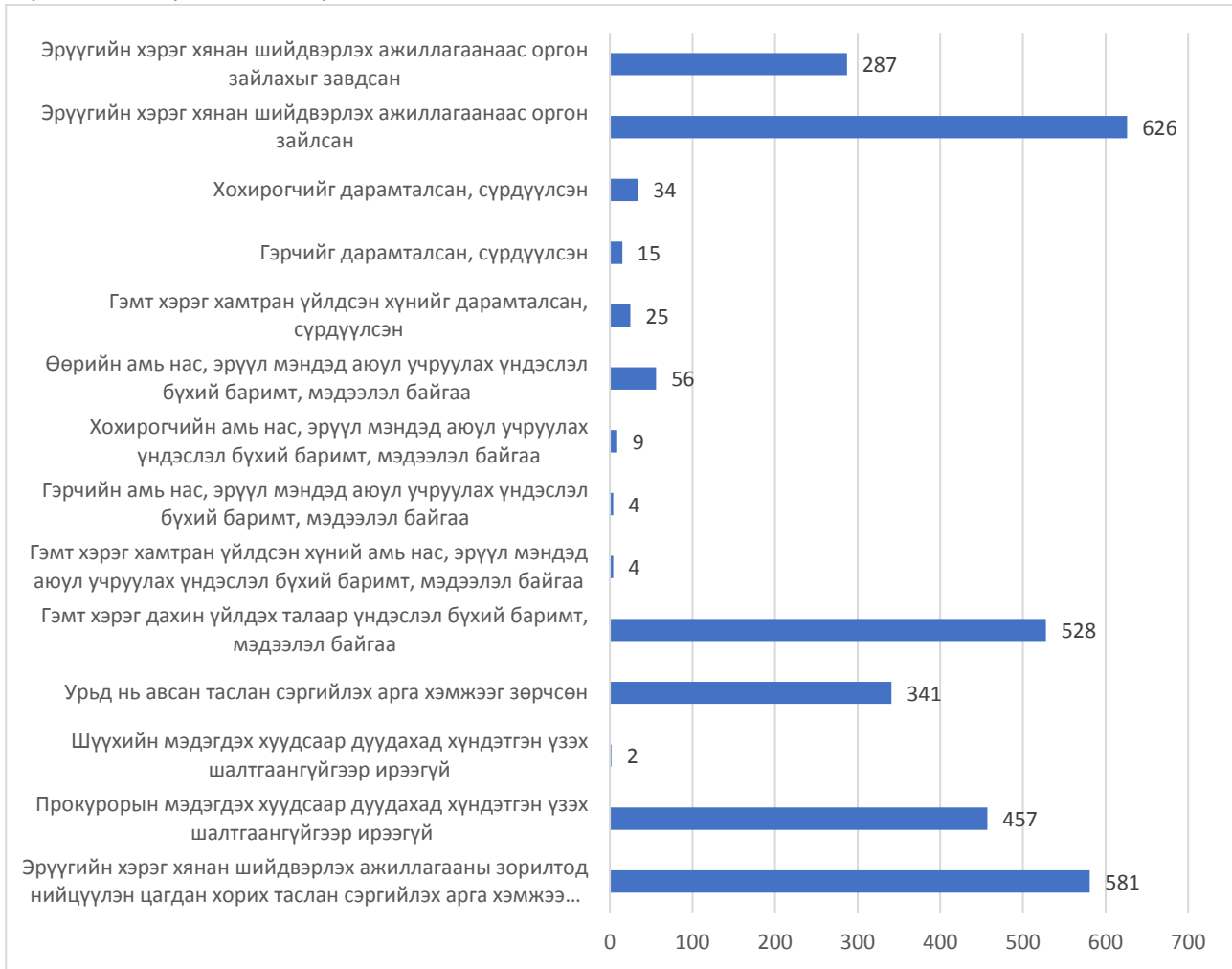
Шүүхээс нийт цагдан хорих зөвшөөрөл олгосон хүмүүсийн 113 буюу 3.8% нь эмэгтэйчүүд, 44 буюу 1.5% нь өсвөр насны хүн байна.

Хүснэгт 9. Таслан сэргийлэх арга хэмжээ авагдсан хүний тоо

№	Утга	2019 он	2020 он	Өсөлт, бууралт	Хувь
1.	Цагдан хорих таслан сэргийлэх арга хэмжээ авахуулахаар ирүүлсэн хүний тоо	3955	3672	-283	-7.2
2.	Хязгаарлалт тогтох таслан сэргийлэх арга хэмжээ авахуулахаар ирүүлсэн хүний тоо	680	451	-229	-33.7
3.	Тодорхой үйл ажиллагаа явуулах, албан үүргээ биелүүлэхийг түдгэлзүүлэх	448	432	-16	-33.3
	Үүнээс: хуулийн этгээд	0	11	11	-

2020 онд шүүхээс олгогдсон нийт цагдан хорих зөвшөөрлийн 9.7%-ийг “эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанаас оргон зайлахыг завдсан”, 21.1%-ийг “эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанаас оргон зайлсан”, 1.1%-ийг “хоширогчийг дарамталсан, сүрдүүлсэн”, 0.5%-ийг “гэрчийг дарамталсан, сүрдүүлсэн”, 0.8%-ийг “гэмт хэрэг хамтран үйлдсэн хүнийг дарамталсан, сүрдүүлсэн”, 1.9%-ийг өөрийн амь нас, эрүүл мэндэд аюул учруулах үндэслэл бүхий баримт, мэдээлэл байгаа”, 0.3%-ийг “хоширогчийн амь нас, эрүүл мэндэд аюул учруулах үндэслэл бүхий баримт, мэдээлэл байгаа”, 0.1%-ийг “гэрчийн амь нас, эрүүл мэндэд аюул учруулах үндэслэл бүхий баримт, мэдээлэл байгаа”, 0.1%-ийг “гэмт хэрэг хамтран үйлдсэн хүний амь нас, эрүүл мэндэд аюул учруулах үндэслэл бүхий баримт, мэдээлэл байгаа”, 17.8%-ийг “гэмт хэрэг дахин үйлдэх талаар үндэслэл бүхий баримт, мэдээлэл байгаа”, 11.5%-ийг урьд нь авсан таслан сэргийлэх арга хэмжээг зөрчсөн”, 0.1%-ийг “шүүхийн мэдэгдэх хуудсаар дуудахад хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр ирээгүй”, 15.4%-ийг “прокурорын мэдэгдэх хуудсаар дуудахад хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр ирээгүй”, 19.6%-ийг “эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны зорилгод нийцүүлэн цагдан хорих таслан сэргийлэх арга хэмжээ авсан” үндэслэлээр олгосон байна.

График №2. Сэжигтнийг баривчлах, таслан сэргийлэх арга хэмжээ авсан талаар шүүгчийн гаргасан захирамжийн төрөл

Шүүхээс 2020 онд баривчлах, цагдан хорих талаар нийт 9103 шүүгчийн захирамж гарсан байна. Үүнээс яллагдагчаар цагдан хорих тухай 1623 захирамж, цагдан хорих хугацааг сунгах тухай 5515 захирамж, цагдан хорих, таслан сэргийлэх арга хэмжээг өөрчлөх тухай 308 болон Монгол Улсын хилээр гарахыг хязгаарлах тухай 399 захирамж, яллагдагчийг цагдан хорихоос татгалзах тухай 294 захирамж гарсан нь нийт захирамжийн 89.4%-ийг эзэлж байна.

Хүснэгт №10. Сэжигтнийг баривчлах, таслан сэргийлэх арга хэмжээ авсан талаар гаргасан шүүгчийн захирамжийн тоо

№	Сэжигтнийг баривчлах, таслан сэргийлэх арга хэмжээ авсан талаар гаргасан нийт шүүгчийн захирамж	2019 он	2020 он	Өсөлт, бууралт	Хувь
1.	Сэжигтнийг баривчлах тухай	188	166	-22	-11.7
2.	Сэжигтнийг баривчлахаас татгалзах тухай	12	18	6	50.0
3.	Сэжигтнийг суллах тухай	34	12	-22	-64.7
4.	Яллагдагчаар цагдан хорих тухай	1878	1623	-255	-13.6
5.	Яллагдагчийг цагдан хорихоос татгалзах тухай	158	294	136	86.1

6.	Шилжүүлэн цагдан хорих тухай	105	166	61	58.1
7.	Шилжүүлэн цагдан хорихоос татгалзах тухай	5	8	3	60.0
8.	Цагдан хорих хугацааг сунгах тухай	3598	5515	1917	53.3
9.	Цагдан хорих хугацааг сунгахаас татгалзах тухай	220	167	53	-24.1
10.	Шүүхэд хянагдаж буй яллагдагчийн хорьж мөрдөх хугацааг сунгах тухай	722	48	-674	-93.4
11.	Цагдан хорих таслан сэргийлэх арга хэмжээг хүчингүй болгох тухай	181	70	-111	-61.3
12.	Цагдан хорих таслан сэргийлэх арга хэмжээг өөрчлөх тухай	342	308	-34	-9.9
13.	Цагдан хорих таслан сэргийлэх арга хэмжээ авсан шүүгчийн захирамжид гарсан гомдлыг хянан шийдвэрлэсэн тухай	246	175	-71	-28.9
14.	Тогтоосон газраас гарч явах тухай	10	0	-10	-
15.	Тогтоосон нутаг дэвсгэрээс гарч явах тухай	33	32	-1	-3.0
16.	Монгол Улсын хилээр гарахыг хязгаарлах тухай	598	399	199	33.3
17.	Тодорхой газар очихыг хязгаарлах тухай	8	4	-4	-50.0
18.	Тодорхой хүнтэй уулзахыг хориглох тухай	63	61	-2	-3.2
19.	Тогтоосон замаар зорчихыг даалгах тухай	2	0	-2	-
20.	Хязгаарлалт тогтоох таслан сэргийлэх арга хэмжээг өөрчлөх тухай	53	20	-33	-62.3
21.	Хязгаарлалт тогтоох таслан сэргийлэх арга хэмжээг хүчингүй болгох тухай	67	3	-64	-95.5
22.	Төрийн албанд ажиллахыг түдгэлзүүлэх тухай	12	0	-12	-
23.	Тодорхой мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэхийг түдгэлзүүлэх тухай дахин	2	7	5	3.5
24.	Хуулийн этгээдийн нэрийн өмнөөс аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэх, албан үүргээ биелүүлэхийг түдгэлзүүлэх тухай	0	2	2	-
25.	Тусгай зөвшөөрлөөр аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэх, албан үүргээ биелүүлэхийг түдгэлзүүлэх тухай	2	1	-1	-50.0

26.	Тодорхой үйл ажиллагаа явуулах, албан үүргээ биелүүлэхийг түдгэлзүүлэхийг сэргээх тухай	4	4	0	0.0
Нийт		8543	9103	560	6.6

2.1.5.Хорих ял эдлэхээс хугацааны өмнө сулласан, ялаас чөлөөлсөн байдал

Эрүүгийн хуулийн 6.12, 6.13, 6.14, Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 37.5, 37.6, 37.7, 37.8, 37.9, 37.10-т тус тус заасны дагуу эрх бүхий байгууллагаас тодорхойлолт, дүгнэлт гарган ирүүлсэн нийт 2580 хүний материалыг хянан хэлэлцсэнээс 26 ялтныг өвчний учир хугацаанаас өмнө хорих ял эдлэхээс чөлөөлж, 1386 ялтныг хорих ял эдлэхээс хугацааны өмнө суллаж, хяналт тогтоон, 129 ялтны хорих ял эдлэх дэглэмийг бууруулсан бол 21 ялтны хорих ялын дэглэмийг хүндрүүлж шийдвэрлэсэн байна.

Хүснэгт №10. Хорих ял эдлэхээс хугацааны өмнө сулласан, ялаас чөлөөлсөн тухай мэдээллийг өмнөх онтой харьцуулсан үзүүлэлт

№		2019 он	2020 он	Өсөлт, бууралт	Хувь
1.	Эрүүгийн хуулийн 6.12, 6.13, 6.14, Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 37.5, 37.6, 37.7, 37.8, 37.9, 37.10-д заасны дагуу эрх бүхий байгууллагаас тодорхойлолт, дүгнэлт гарган ирүүлсэн хүний тоо	2380	2580	200	8.4
2.	Өвчний учир хугацаанаас өмнө хорих ял эдлэхээс чөлөөлсөн	17	26	9	52.9
3.	Хорих ял эдлэхээс хугацааны өмнө сулласан	1302	1386	84	6.5
4.	Хорих ял эдлэхээс хугацааны өмнө үлдсэн хорих ялыг өөр төрлийн хөнгөн ялаар солих тухай санал, дүгнэлтийг хэрэгсэхгүй болгосон хүний тоо	6	3	-3	-50.0
5.	Хорих ял эдлэх дэглэмийг нээлттэйгээс хаалттай дэглэм рүү шилжүүлсэн бүгд	38	21	-17	-44.7
6.	Хорих ял эдлэх дэглэмийг хаалттайгаас нээлттэй рүү шилжүүлсэн бүгд	174	129	-45	-25.9

2020 онд улсын хэмжээнд нийт 129 ялтны хорих ял эдлэх дэглэмийг бууруулж, хаалттайгаас нээлттэй дэглэмд шилжүүлсэн нь өнгөрсөн 2019 оны дүнгээс 45 хүн буюу 25.9%-иар, хорих ял эдлэх дэглэмийг хүндрүүлж, нээлттэйгээс хаалттай дэглэмд шилжүүлсэн хүний тоо 17 хүнээр буюу 44.7%-иар тус тус буурсан байна.

2.2.Давж заалдах шатны шүүх

Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүхүүд 2020 онд нийт 2936 хэрэг хүлээн авч, 2702 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 169 хэргийн үлдэгдэлтэй, 14 хэрэгт шинээр илэрсэн нөхцөл байдлын улмаас хэргийг хянуулах прокурорын дүгнэлтийг хүлээн авч, 65 хэрэгт давж заалдах шатны шүүхээр хэлэлцүүлэхгүй тухай шийдвэр гарсан байна.

Дээрхээс үзвэл, 2020 оны давж заалдах шатны журмаар хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэргийн тоо 2019 оноос 416 хэргээр буюу 18.2%-иар, үлдэгдэл хэргийн тоо 65 хэргээр буюу 62.5%-иар тус тус өссөн байна.

Хүснэгт 12. Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүхийн хянан шийдвэрлэсэн хэрэг

№	Утга	2019 он	2020 он	Өсөлт, бууралт	
				Тоо	Хувь
1.	Хянан шийдвэрлэсэн бүх хэрэг	2286	2702	416	18.2
2.	Тогтоолыг хэвээр үлдээсэн	948	1109	161	17.0
3.	Тогтоолд өөрчлөлт оруулсан бүгд	656	760	104	15.9
4.	Тогтоолыг хүчингүй болгосон бүгд	682	833	151	22.1
5.	Давж заалдах шатны шүүхээр хэлэлцүүлэхгүй тухай шийдвэр гаргасан	67	65	-2	-3.0
6.	Үлдэгдэл хэрэг	104	169	65	62.5
Тогтоолд өөрчлөлт оруулсан					
7.	Шүүхийн тогтоолд заасан дүгнэлт нь хэргийн бодит байдалтай нийцээгүй /Ял гэмт хэргийн хүнд, хөнгөн ба шийтгэгдсэн этгээдийн хувийн байдалд тохироогүй/	214	209	-5	-2.3
8.	Эрүүгийн хууль буруу хэрэглэсэн	190	156	-34	-17.9
9.	Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийг ноцтойгоор зөрчсөн	156	222	66	42.3
10.	Ялыг хөнгөрүүлсэн /зүйлчлэлийг өөрчлөхгүйгээр/	44	39	37	18.9
11.	Ялыг хүндрүүлсэн /зүйлчлэлийг өөрчлөхгүйгээр/	233	290	57	24.5
Тогтоолыг хүчингүй болгож шийдвэрлэсэн					
12.	Тогтоолыг хүчингүй болгож, хэргийг шүүхээр хэлэлцүүлэхээр буцаасан	660	811	151	22.9
13.	Тогтоолыг хүчингүй болгож хэргийг хэрэгсэхгүй болгосон	22	22	0	0.0
Тогтоолыг хүчингүй болгосон үндэслэл					
14.	Шүүхийн тогтоолд заасан дүгнэлт нь хэргийн бодит байдалтай нийцээгүй	296	423	127	42.9
15.	Эрүүгийн хуулийг буруу хэрэглэсэн	213	238	25	11.7
16.	Эрүүгийн байцаан шийтгэх, Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийг ноцтойгоор зөрчсөн	173	172	-1	-0.6

Давж заалдах шатны шүүх нийт 2702 хэрэг хянан шийдвэрлэсэнээс 1109 хэрэгт буюу 41%-д анхан шатны шүүхийн тогтоолыг хэвээр үлдээж, 760 хэрэгт буюу 28.1%-д нь тогтоолд өөрчлөлт оруулсан бол 833 хэрэгт буюу 30.8%-д нь тогтоолыг хүчингүй болгож шийдвэрлэсэн байна.

Анхан шатны шүүхийн тогтоолын 5.1%-ийг “Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийг ноцтойгоор зөрчсөн”, 27.5%-ийг, “Шүүхийн тогтоолд заасан дүгнэлт нь хэргийн бодит

байдалтай нийцээгүй”, 29.2%-ийг “Эрүүгийн хууль буруу хэрэглэсэн”, 38.2%-ийг “зүйлчлэлийг өөрчлөхгүйгээр ялыг хөнгөрүүлсэн” гэсэн үндэслэлээр тус тус өөрчлөлт оруулжээ.

Анхан шатны шүүхийн тогтоолыг хүчингүй болгож шийдвэрлэсэн нийт 833 магадлалаас 423 буюу 50.8%-д нь “шүүхийн тогтоолд заасан дүгнэлт нь хэргийн бодит байдалтай нийцээгүй” гэсэн үндэслэлээр, 238 буюу 28.6%-д нь “Эрүүгийн хуулийг буруу хэрэглэсэн” гэсэн үндэслэлээр, 172 буюу 20.6%-д нь “Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийг ноцтойгоор зөрчсөн” гэсэн үндэслэлээр тус тус хүчингүй болгож шийдвэрлэсэн байна.

Давж заалдах шатны шүүхийн хянан шийдвэрлэсэн нийт хэргийн 59% нь анхан шатны шүүхийн тогтоолд өөрчлөлт оруулж, эсхүл хүчингүй болгож шийдвэрлэсэн байна. Анхан шатны шүүхийн тогтоолыг хэвээр үлдээж шийдвэрлэсэн хэргийг өмнөх онд хянан шийдвэрлэсэн хэрэгт эзлэх хувиар авч үзвэл 0.3%-иар, өөрчлөлт оруулж шийдвэрлэсэн хэрэг 0.6%-иар тус тус буурсан бол, хүчингүй болгож шийдвэрлэсэн хэрэг 1%-иар өссөн нь сөрөг үзүүлэлт юм.

2.3.Хяналтын шатны шүүх

Улсын дээд шүүхийн Эрүүгийн хэргийн танхим 2020 онд нийт 1217 хэрэг хүлээн авч, 685 хэргийг хяналтын шатны шүүх хуралдаанаар, 126 хэрэгт ерөнхий шүүгчид гомдол гаргасныг танилцуулж, албан бичгээр хариу өгч шийдвэрлэсэн бөгөөд 313 хэргийг хянан буцааж, 9 хэрэгт ерөнхий шүүгч дүгнэлт гаргаж, нийт шүүгчдийн хуралдаанаар шийдвэрлэж, 84 хэргийн үлдэгдэлтэй байна.

Хяналтын шатны шүүх хуралдаанаар хянан шийдвэрлэсэн 685 хэргээс 575 хэргийг гомдлын дагуу, 92 хэргийг прокурорын эсэргүүцлээр, 13 хэргийг прокурорын дүгнэлтээр шинээр илэрсэн нөхцөл байдлын улмаас шүүхийн шийдвэрийг хянуулах тухай хүсэлтийн дагуу хянан шийдвэрлэжээ.

Хүснэгт №13. Хяналтын шатны шүүхийн шүүн таслах ажиллагааны дүн, харьцуулсан байдал

№	Утга	2019 он	2020 он	Өсөлт, бууралт	
				Тоо	Хувь
1.	Хүлээн авсан бүгд	971	1217	246	25.3
2.	Хуралдаанаар хянаж шийдвэрлэсэн бүгд	674	685	11	1.6
3.	Тогтоол, магадлалыг хэвээр үлдээсэн	286	332	46	16.1
4.	Тогтоол магадлалд өөрчлөлт оруулсан бүгд	217	152	-65	-30.0
5.	Тогтоол, магадлалыг хүчингүй болгосон бүгд	171	201	30	17.5
Өөрчлөлт оруулсан үндэслэл					
6.	Эрүүгийн хууль буруу хэрэглэсэн	128	82	-46	-35.9
7.	ЭХХШТ хуулийг ноцтойгоор зөрчсөн	6	9	3	50.0
8.	Ялыг хөнгөрүүлсэн /зүйлчлэлийг өөрчлөхгүйгээр/	80	61	-19	-23.8
9.	Ялыг хүндрүүлсэн /зүйлчлэлийг өөрчлөхгүйгээр	3	0	-3	-
Хүчингүй болгосон үндэслэл					
10.	Эрүүгийн хууль буруу хэрэглэсэн	115	151	36	31.3
11.	Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийг ноцтойгоор зөрчсөн	56	50	-6	-10.7

12.	Тайлангийн үеийн эцсийн үлдэгдэл	44	84	40	90.9
-----	----------------------------------	----	----	----	------

Хяналтын шатны шүүх хуралдаанаар хянан шийдвэрлэсэн нийт 685 хэргээс 332 хэрэгт буюу 48.5%-д нь тогтоол, магадлалыг хэвээр үлдээж, 152 хэрэгт буюу 22.2%-д нь өөрчлөлт оруулж, 201 хэрэгт буюу 29.3%-д нь тогтоол, магадлалыг хүчингүй болгож шийдвэрлэсэн байна.

Өнгөрсөн онтой харьцуулбал, анхан болон давж заалдах шатны шүүхээс гаргасан тогтоол, магадлалыг хэвээр үлдээсэн хэргийн тоо 46 хэргээр буюу 16.1%-иар, тогтоол, магадлалыг хүчингүй болгосон хэргийн тоо 30 хэргээр буюу 17.5%-иар тус тус өссөн бол, тогтоол магадлалд өөрчлөлт оруулсан хэргийн тоо 65 хэргээр буюу 30%-иар буурсан байна.

Шүүхийн тогтоол, магадлалд өөрчлөлт оруулсан үндэслэлийг авч үзвэл 82 хэрэгт буюу 53.9%-д нь Эрүүгийн хуулийг буруу хэрэглэсэн, 9 хэрэгт буюу 5.9%-д нь Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийг ноцтойгоор зөрчсөн, 61 хэрэгт буюу 40.1%-д нь зүйлчлэлийг өөрчлөхгүйгээр ялыг хөнгөрүүлж шийдвэрлэжээ.

Хяналтын шатны шүүх нийт 201 тогтоол, магадлалыг хүчингүй болгож шийдвэрлэсэн анхан болон давж заалдах шатны шүүх Эрүүгийн хууль буруу хэрэглэсэн гэсэн үндэслэл 151 хэрэг буюу 75.1%-ийг, ЭХХШТ хуулийг ноцтойгоор зөрчсөн гэсэн үндэслэл 50 хэрэг буюу 24.9%-ийг тус тус эзэлж байна.

Давж заалдах шатны шүүхийн магадлалыг хяналтын шатны журмаар шийдвэрлэсэн байдалд дүн шинжилгээ хийвэл эрүүгийн хэргийн тогтоол магадлалын 51.5%-ийг өөрчилсөн болон хүчингүй болгож шийдвэрлэсэн байна. 2019 онтой харьцуулбал, хянан шийдвэрлэсэн хэрэгт эзлэх хувиараа тогтоол магадлалыг хэвээр үлдээж шийдвэрлэсэн хэрэг 6%-иар, тогтоол магадлалыг хүчингүй болгосон хэрэг 4%-иар тус тус өссөн бол, тогтоол, магадлалд өөрчлөлт оруулсан хэрэг 10%-иар буурсан байна.

3.Зөрчлийн шийдвэрлэлт

3.1.Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхээс шийдвэрлэсэн зөрчлийн хэрэг

Эрүүгийн хэрийн анхан шатны шүүхүүд харьяаллын дагуу 20885 зөрчлийн хэргийг шийдвэрлэж, эрх бүхий албан тушаалтны шийтгэл оногдуулсан 1167 шийдвэрийг хянаж, нийт 22052 хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Эрх бүхий албан тушаалтны шийтгэл оногдуулсан шийдвэрийг хянасан зөрчлийн хэргийн хувьд улсын хэмжээнд 2020 онд эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхүүд эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрт хамаарах 1167 зөрчлийн хэргийг хянаснаас 113 хэрэг буюу 9.7%-ийг хэвээр үлдээж, 127 хэрэг буюу 10.9%-ийг өөрчлөлт оруулж, 923 хэрэг буюу 79.1%-ийг хүчингүй болгож, 4 хэрэг буюу 0.3%-ийг шийтгэлээс чөлөөлж шийдвэрлэжээ. Эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрийг хянасан хэргийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад хянасан хэргийн тоо 49.4%-иар, үүнээс шийтгэлийн хуудсыг хүчингүй болгосон хэрэг 2.4 дахин өссөн бол шийтгэлийн хуудсыг хэвээр үлдээж шийдвэрлэсэн хэрэг 16.2%-иар, шийтгэлийн хуудаст өөрчлөлт оруулж шийдвэрлэсэн хэрэг 51.2%-иар тус тус буурсан дүнтэй байгаа нь анхаарал татаж байна.

Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 1.8 дугаар зүйлийн 7 дахь хэсэгт зааснаар харьяаллын дагуу хүлээн авч шийдвэрлэсэн зөрчлийн хэргийн тухайд улсын хэмжээнд 2020 онд эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхүүд 21631 хүнд холбогдох 20992 хэргийг хүлээн авч, 20885 хэргийг хянан шийдвэрлэж, тайлант хугацааны эцэст 37 хэргийн үлдэгдэлтэй байна. Анхан шатны шүүхээс харьяаллын дагуу хүлээн авсан хэрэгт холбогдсон 21631 хүнээс шийтгэл оногдуулах саналтай ирүүлсэн 182 хүнд холбогдох саналыг хэрэгсэхгүй болгож, шийтгэлээс 65 хүнийг чөлөөлж, 21070 хүн, 41 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Хүснэгт №14. Зөрчлийн хэргийг хянан шийдвэрлэсэн мэдээлэл

№	Утга	2019 он	2020 он	Өсөлт, бууралт	
				Тоо	Хувь
Харьяаллын дагуу шийдвэрлэсэн					
1.	Хүлээн авсан хэрэг бүгд	17656	20992	3336	18.5
2.	Шийдвэрлэсэн хэрэг	17629	20885	3256	18.5
3.	Зөрчлийн хэрэгт холбогдсон бүгд	17990	21631	3641	20.2
4.	Шийтгэл оногдуулсан бүгд	17829	21111	3282	18.4
5.	Хэрэгсэхгүй болгосон	116	182	66	56.9
6.	Шийтгэлээс чөлөөлсөн	45	65	20	44.4
7.	Торгуулсан бүгд	1596	3467	1871	2.2 дахин
8.	Торгуулсан эмэгтэй	477	757	280	58.7
9.	Нийт торгуулийн хэмжээ /мян.төг/	233093160	972861815	739768655	4.2
10.	Баривчилсан бүгд	16235	17644	1409	8.7
11.	Баривчлагдсан эмэгтэй	448	549	101	22.5
12.	Эрх хассан	168	9	-159	-94.6
13.	Үлдэгдэл хэрэг	27	37	10	37.0
ЭБАТ-ны шийтгэл оногдуулсан шийдвэрийг хянасан					
1.	Хэвээр үлдээсэн	130	113	-17	-13.1
2.	Өөрчлөлт оруулсан	258	127	-131	-50.8
3.	Хүчингүй болсон	380	923	543	2.4 дахин
4.	Шийтгэлээс чөлөөлсөн	1	4	3	3 дахин
5.	Бүгд	769	1167	398	51.8

2019 оны мөн үетэй харьцуулахад, 2020 онд харьяаллын дагуу хүлээн авч шийдвэрлэсэн хэрэг 18.3%-иар, шийдвэрлэсэн хэрэг 18.5%-иар, шийтгэл ногдуулсан хүний тоо 18.4%-иар, торгуулсан хүний тоо 2.2 дахин, үүнээс торгуулсан эмэгтэй хүний тоо 58.7%-иар, баривчилсан хүний тоо 8.7%-иар, үүнээс баривчилсан эмэгтэй хүний тоо 22.5%-иар тус тус өссөн дүнтэй гарсан байна.

Харьяаллын дагуу шийдвэрлэсэн хэрэгт нийт шийтгэл оногдуулсан 201111 хүн, хуулийн этгээдээс 3426 хүн, 41 хуулийн этгээдэд буюу 16.4%-д торгох, 17644 хүн буюу 83.6%-д баривчлах шийтгэл тус тус оногдуулжээ. Торгуулсан хүний 21.8 хувийг, баривчилсан хүний 3.1%-ийг тус тус эмэгтэй хүн эзэлж байна. Шүүхээс оногдуулсан 10 шийтгэл тутмын 8 нь баривчлах шийтгэл байх бөгөөд энэ шийтгэлийг оногдуулсан хүнийг албадан сургалтад хамруулахаар шийдвэрлэсэн байна.

Нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд авч үзвэл, улсын хэмжээнд шийдвэрлэсэн 22052 хэргийн 10875 буюу 49.3%-ийг Улаанбаатар хотод, 11177 хэрэг буюу 50.7%-ийг орон нутгийн хэмжээнд тус тус хянан шийдвэрлэсэн байна. Улаанбаатар хотод буюу 9 дүүргийн хэмжээнд хянан шийдвэрлэсэн 10875 хэрэг байгаагаас харьяаллын дагуу шийдвэрлэсэн 10125 хэрэг, ЭБАТ-ны шийдвэрийг хянасан 750 хэрэг тус тус байгаа бол орон нутгийн хэмжээнд хянан шийдвэрлэсэн 11177 хэрэг байгаагаас харьяаллын дагуу шийдвэрлэсэн 10760 хэрэг, ЭБАТ-ны шийдвэрийг хянасан 417 хэрэг тус тус байна.

Хүснэгт 15. Зөрчлийн хэрэг

№	Шүүх	Харьяаллын дагуу шийдвэрлэсэн	ЭБАТ-ны шийдвэрийн хянасан	Хянан шийдвэрлэсэн бүгд
1.	Баянзүрх	2838	153	2991
2.	Сүхбаатар	1491	27	1518

3.	Чингэлтэй	927	116	1043
4.	Баянгол	1085	301	1386
5.	Хан-Уул	1551	74	1625
6.	Сонгинохайрхан	1773	45	1818
7.	Багануур	248	11	259
8.	Багахангай	21	5	26
9.	Налайх	191	18	209
	Улаанбаатар хот	10125	750	10875
10.	Архангай	460	9	469
11.	Баян-Өлгий	330	15	345
12.	Баянхонгор	525	17	542
13.	Булган	487	22	509
14.	Говь-Алтай	294	17	311
15.	Говьсүмбэр	141	3	144
16.	Дархан-Уул	319	12	331
17.	Дорноговь	326	26	352
18.	Дорнод	487	11	498
19.	Дундговь	136	6	142
20.	Завхан	437	10	447
21.	Орхон	1092	13	1105
22.	Өвөрхангай	1712	10	1722
23.	Өмнөговь	330	63	393
24.	Сүхбаатар	303	10	313
25.	Сэлэнгэ	440	23	463
26.	Төв	641	67	708
27.	Увс	434	32	466
28.	Ховд	640	30	670
29.	Хөвсгөл	557	6	563
30.	Хэнтий	669	15	684
	Орон нутаг	10760	417	11177
	Улсын хэмжээнд	20885	1167	22052

Улаанбаатар хотын хэмжээнд Баянзүрх дүүргийн шүүх, орон нутгийн хэмжээнд Өвөрхангай, Орхон, Хэнтий, Төв аймгийн шүүхүүдэд хянан шийдвэрлэсэн хэргийн тоо хамгийн өндөр дүнтэй байна. Өвөрхангай аймгийн хэмжээнд хянан шийдвэрлэсэн 1722 хэргээс аймаг дахь сум дундын шүүх 1169 хэрэг, Хархорин суман дахь сум дундын шүүх 543 хэрэг тус тус шийдвэрлэсэн байна. Өвөрхангай аймагт шийдвэрлэсэн хэрэг нь орон нутгийн дунджаасаа 3.2 дахин их байгаа бол Баянзүрх дүүрэгт шийдвэрлэсэн хэрэг Улаанбаатар хотын дунджаас 2.5 дахин их байна.

3.2. Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүхээс шийдвэрлэсэн зөрчлийн хэрэг

Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүхүүд тайлант хугацаанд 431 зөрчлийн хэрэг хүлээн авч, 22 хэргийг хүлээн авахаас татгалзан буцааж, 400 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 9 хэргийн үлдэгдэлтэй байна.

Хүснэгт 16. Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүхийн хянан шийдвэрлэсэн зөрчлийн хэрэг

№	Зөрчлийн хэргийн төрөл	2019 он	2020 он	Өсөлт, бууралт	Хувь
1.	Гомдол эсэргүүцлийг хэрэгсэхгүй болгож, анхан шатны шүүхийн шийдвэрийг хэвээр үлдээсэн	222	225	3	1.3
2.	Шийдвэрийг бүхэлд нь эсхүл зарим хэсгийг хүчингүй болгож зөрчлийн хэргийг хэрэгсэхгүй болгосон	20	33	13	65
3.	Шийдвэрийг бүхэлд нь эсхүл зарим хэсгийг хүчингүй болгож хэргийг дахин хэлэлцүүлэхээр шүүхэд буцаасан	83	62	-21	-25.3
4.	Албадлагын арга хэмжээг хөнгөрүүлж эсхүл хүндрүүлж шүүхийн шийдвэрт өөрчлөлт оруулсан	38	80	41	2.1 дахин
5.	Нийт шийдвэрлэсэн хэрэг	363	400	37	10.1

Хянан шийдвэрлэсэн зөрчлийн хэргээс 225 хэрэг буюу 56.4%-д нь гомдол эсэргүүцлийг хэрэгсэхгүй болгож, анхан шатны шүүхийн шийдвэрийг хэвээр үлдээж, 33 хэрэг буюу 8.3%-д нь шийдвэрийг бүхэлд нь эсхүл зарим хэсгийг хүчингүй болгож зөрчлийн хэргийг хэрэгсэхгүй болгож, 62 хэрэг буюу 15.5%-д нь шийдвэрийг бүхэлд нь эсхүл зарим хэсгийг хүчингүй болгож хэргийг дахин хэлэлцүүлэхээр шүүхэд буцааж, 80 буюу 19.8%-д нь албадлагын арга хэмжээг хөнгөрүүлж эсхүл хүндрүүлж шүүхийн шийдвэрт өөрчлөлт оруулж шийдвэрлэжээ.

Хүснэгт 17. Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүхийн шийдвэрлэсэн зөрчлийн хэргийн тоо

№	Шүүх	Шийдвэрлэсэн хэргийн тоо	№	Шүүх	Шийдвэрлэсэн хэргийн тоо
1	Архангай аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	14	12	Орхон аймгийн Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүх	16
2	Баян-Өлгий аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	12	13	Өмнөговь аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	8
3	Баянхонгор аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	8	14	Өвөрхангай аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	11
4	Булган аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	12	15	Сүхбаатар аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	5
5	Говь-Алтай аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	14	16	Сэлэнгэ аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	38
6	Говьсүмбэр аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	3	17	Төв аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	6
7	Дархан-Уул аймгийн Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүх	17	18	Увс аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	9

8	Дорноговь аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	12	19	Ховд аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	19
9	Дорнод аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	12	20	Хөвсгөл аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	19
10	Дундговь аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	1	21	Хэнтий аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	17
11	Завхан аймгийн Эрүү, Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүх	11	22	Нийслэлийн Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүх	136

ГЭМТ ХЭРЭГ ҮЙЛДЭГЧ (2020)

НИЙТ ХОЛБОГДСОН

16667 -2.6%

НИЙСЛЭЛД **9388** +2.0%

ОРОН НУТАГТ **7279** -7.9%

ХҮЙС

82.5%

ЭРЭГТЭЙ

13760 -7.1%

17.5%

ЭМЭГТЭЙ

2907 +27.1%

НАС

ЭЗЛЭХ
ХУВЬ

НАС	ЭЗЛЭХ ХУВЬ
70+	
65-69	
60-64	7.6%
55-59	
50-54	
45-49	
40-44	29.5%
35-39	
30-34	
25-29	56.9%
18-24	
14-17	5.9%

НИЙГМИЙН БАЙДАЛ

БҮЛЭГЛЭН ҮЙЛДСЭН

2801 +2.6%

СОГТУУГААР

5325 +5.8%

МАНСУУРСАН

236 -13.2%

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭЛ – CORRECTION

1. ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА
2. ХОРИХ ЯЛЫН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭЛ
3. ХОРИХООС ӨӨР ТӨРЛИЙН ЯЛ, АЛБАДЛАГЫН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭЛ
4. БАРИВЧЛАХ ШИЙТГЭЛИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ
5. ЦАГДАН ХОРИХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭЛ

ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ БАЙГУУЛЛАГЫН МЭДЭЭЛЭЛ

1.Товч танилцуулга

Монгол Улсын Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага өнгөрсөн 100 жилийн хугацаанд 1921 оноос гяндан салаа, 1936 оноос Улсын төв засан сайжруулах газар, 1940 оноос Засан хүмүүжүүлэх үйлдвэрийн лагериуд ба Хорих ангиудыг удирдах газар, 1956 оноос Засан хүмүүжүүлэх ерөнхий хэлтэс, 1963 оноос Засан хүмүүжүүлэх байгууллагуудыг удирдах газар, 1981 оноос Засан хүмүүжүүлэх хөдөлмөрийн байгууллагуудыг удирдах газар, 1992 оноос Монгол Улсын Хорих байгууллагуудыг удирдах газар, 1996 оны 12 дугаар сараас Шүүхийн шийдвэр биелүүлэх ерөнхий газар, 2002 оноос Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар гэж тус тус нэрлэгдэн үйл ажиллагаагаа явуулж ирсэн.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын харьяалал нь 1921 оноос Шүүх яам, 1936 оноос Дотоод явдлын яам, 1985 оноос НАХЯ-ны Улсын Цагдан сэргийлэх ерөнхий газарт, 1991 оноос Монгол Улсын Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны эрхлэх асуудлын хүрээнд харьяалагдан төрөөс хүлээлгэсэн онцгой, хариуцлагатай үүргээ нэр төртэйгээр биелүүлэн ажиллаж байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага нь хуулийн хүчин төгөлдөр шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх үйл ажиллагааг хуульд заасан бүрэн эрхийн хүрээнд хэрэгжүүлэх төрийн тусгайлсан чиг үүрэг бүхий байгууллага юм.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын тогтолцоо нь Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар, Хорих ял эдлүүлэх алба, Хорихоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх алба, хорих анги, аймаг, нийслэлийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газар, хэлтсээс бүрдэнэ.

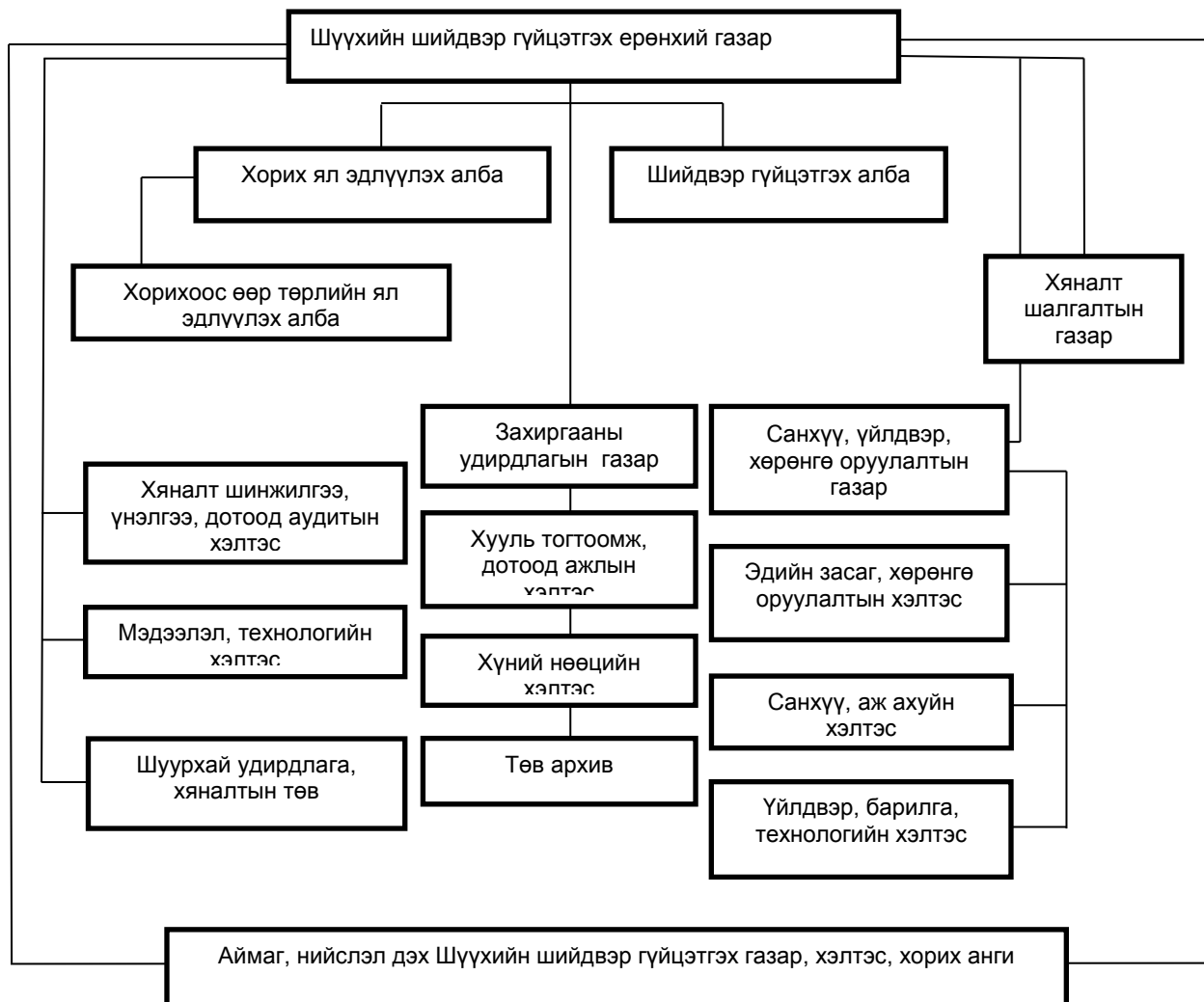
Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

1. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын боловсон хүчний бодлого боловсруулах, алба хаагчийг сургаж бэлтгэх, мэдлэг чадварыг дээшлүүлэх арга хэмжээ авах;
2. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх үйл ажиллагаа, түүнийг боловсронгуй болгох чиглэлээр төрөөс баримтлах бодлого, хууль тогтоомжийн талаар санал боловсруулах;
3. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх үйл ажиллагаанд холбогдох журам, стандарт, заавар, зөвлөмж боловсруулж хэрэгжүүлэх, боловсронгуй болгох, биелэлтийг хангуулах;
4. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх чиг үүргийг улсын хэмжээгээр нэгтгэн зохион байгуулж, дүн шинжилгээ хийх, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагыг нэгдсэн удирдлагаар хангах харилцан уялдаа бүхий цогц арга хэмжээ авах;
5. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хэвийн явуулахад шаардагдах санхүү, хөрөнгө оруулалтын арга хэмжээг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх;
6. Хорих ангийн үйлдвэрлэлийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх;
7. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, алба хаагчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, алба хаагч, ажилтан гэмт хэрэг, зөрчил үйлдэх, ёс зүй, сахилгын зөрчил гаргахаас урьдчилан сэргийлэх, шалтгаан, нөхцөлийг арилгах, дотоод хяналт-аюулгүй байдлыг хангах;
8. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх үйл ажиллагаанд шинжлэх ухааны ололт, орчин үеийн техник, технологи, мэдээллийн сүлжээг ашиглах, мэдээлэл дамжуулах болон бусад хяналтын систем нэвтрүүлж, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулах;
9. Гадаад улсын ижил төрлийн байгууллагатай харилцах;
10. Шаардлагатай мэдээллийн сан үүсгэх, ашиглах, шинжилгээ хийх, дүгнэлт гаргах, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагыг шаардлагатай мэдээллээр хангах;
11. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчдын ажлын байрны хөдөлмөрийн нөхцөлийг сайжруулах, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааг хангах, болзошгүй осол, гэмтлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах;
12. Ялтан, хоригдлын зүгээс алба хаагч руу чиглэсэн сөрөг үзэгдлийг таслан зогсоох, шалгах, хариуцлага тооцох орчинг бүрдүүлэх;

13. Хорих байгууллагад онцгой нөхцөл байдал бий болсон үед таслан зогсоох арга хэмжээ авах-зэрэг болно.

Схем №1. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын зохион байгуулалтын ерөнхий бүтэц

Ял эдлүүлэх ажиллагааны чиглэлээр дараах онцлох ажил, арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн. Үүнд:

1. 2019 онд нийт 2155 хоригдолд 893.2 сая төгрөгийн цалин бодогдсоноос гэм хорын төлбөрт 165,6 сая төгрөгийг төлбөрт барагдуулсан бол, 2020 онд хорих ангийн үйлдвэрт 896, аж ахуй үйлчилгээнд 1680, гэрээт хэсэгт 333 хоригдлыг хөдөлмөр эрхлүүлж, нийт ял эдэлж буй хоригдлын 67 хувийг ажлын байраар хангасан.

2. Хорих анги, байгууллагын хэмжээнд нийт 1913 хоригдол 86,506,954,489 төгрөгийн хохирол төлбөртэй байгаагаас 1048 хоригдлыг хөдөлмөрийн хөлстэй ажлын байраар ханган, хөдөлмөрийн хөлснөөс 308,639,611 төгрөг, ар гэрээс 1,265,436,995, төрийн болон төрийн бус байгууллагаас 955,000 төгрөг, нийт 1,575,031,606 төлбөрийг хохирол төлбөрт шилжүүлсэн.

3. Хорихоос суллагдсан иргэдийн лавлагааны мэдээллийн санг байгуулж, 2406 иргэний регистрийн дугаар, эцэг/эх/-ийн нэр, нэр, ял хэргийн мэдээлэл, суллагдсан төрөл, суллагдсан хорих ангийн тухай зэрэг мэдээллийг цахим хэлбэрт шилжүүлсэн.

4. 2020 онд 3620 хоригдлоос нээлттэй хорих ангид 3025, хаалттай хорих ангид 286, эмэгтэйчүүдийн хорих ангид 215, Сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллагад 51, дэглэм өөрчлөгдсөн нэр бүхий 43 хоригдлын хуваарилалт хийсэн.

5. Нийгэмшүүлэх сургалтыг видео болон цахим хэлбэрээр зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 14540 гаруй хоригдлыг хамруулсан.

6. 2020 онд иргэний шинэчилсэн бүртгэлд хамрагдаагүй, баримт бичгийн зөрчилтэй 433 хоригдлын судалгааг гаргаж, 230 хоригдлыг бичиг баримтжуулж, 203 хоригдлын баримт бичгийг бүрдүүлэн Улсын бүртгэлийн газарт хүргүүлсэн.

7. Мэргэжлийн боловсрол олгох сургалтад хоригдлуудыг хамруулж, 325 хүнд мэргэжлийн үнэмлэх, 394 хүнд чадамжийн гэрчилгээ олгосон.

8. 33 иргэнд 411.780.752 төгрөгийг олгохоор шийдвэрлүүлж, төлбөр авагч иргэдэд нөхөн төлбөр олгож, 125.1 сая төгрөгийг дансанд төвлөрүүлсэн.

2.Хорих ялын шийдвэр гүйцэтгэл

2020 онд 4489 хоригдол хорих ял эдэлсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад, 969 буюу 27.5%-иар өссөн байна.

Хүснэгт №1. Хорих ял эдлэгсдийн судалгаа:

д/д	Өсөлт, бууралт			
	2019	2020	тоо	хувь
1.	3520	4489	969	27.5%

Хорих ял эдлэгсдийн 93.5% буюу 4201 хоригдол нь эрэгтэй, 6.5% буюу 288 нь эмэгтэй байна.

Хүснэгт №2. Хорих ял эдлэгсдийн хүйс

д/д	Хүйс	өсөлт, бууралт			
		2019	2020	тоо	хувь
1.	эрэгтэй	3290	4201	-911	27.7%
2.	эмэгтэй	230	288	-58	25.2%

Нийт хоригдлын боловсролыг судлахад, 458 хоригдол дээд боловсролтой байсан нь урьд онтой харьцуулахад 100 буюу 27.9%-иар, 219 хоригдол тусгай мэргэжлийн дунд боловсролтой байсан нь 42 буюу 23.7%-иар өссөн, 8 хоригдол техникийн болон мэргэжлийн боловсролтой байсан нь 25 буюу 75.8%-иар буурсан, 1517 хоригдол бүрэн дунд боловсролтой байсан нь 194 буюу 14.7%-иар, 1161 хоригдол суурь боловсролтой байсан нь 83 буюу 7.7%-иар, 511 хоригдол бага боловсролтой байсан нь 71 буюу 13.9%-иар, 544 хоригдол ямар нэг боловсролгүй байсан нь 91 буюу 20%-иар өсжээ.

Хүснэгт №3. Хорих ял эдлэгсдийн боловсрол

д/д	Боловсролын зэрэг	өсөлт, бууралт			
		2019	2020	тоо	хувь
1.	Дээд	358	458	100	27.9%
2.	Тусгай мэргэжлийн дунд	177	219	42	23.7%
3.	Техникийн болон мэргэжлийн	33	8	-25	-75.8%
4.	Бүрэн дунд	1323	1517	194	14.7%
5.	Суурь	1078	1161	83	7.7%
6.	Бага	511	582	71	13.9%
7.	Боловсролгүй	453	544	91	20.0%

2017 оны 7 дугаар сарын 1-ны өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр үйлчилж буй Эрүүгийн хууль болон Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуульд тусгагдсан хорих ял эдлүүлэх төрөл, дэглэм тогтолцооны шинэчлэлтийн хүрээнд Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 7 дугаар сарын 4-ний өдрийн “Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай” 204 дугаар тогтоол, Засгийн газрын 2020 оны 82 дугаар тогтоолын хавсралтаар “Хорих байгууллага, түүний нутаг дэвсгэрийн байршил, хорих ангийн дэглэм”-ийг

шинэчлэн баталсан.

Хүснэгт №4. Хорих байгууллага

д/д	Хорих байгууллага	Байршил	Дэглэм
1.	401 дүгээр анги-Нэгдсэн эмнэлэг	Хан-Уул дүүрэг	Хаалттай
2.	405 дугаар анги	Сонгинохайрхан дүүрэг	Хаалттай (Тусгай нэгж)
3.	Эмэгтэйчүүдийн 407 дугаар анги	Баянзүрх дүүрэг	Нээлттэй, хаалттай
4.	409 дүгээр анги	Баянзүрх дүүрэг	Хаалттай
5.	Сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллага	Баянзүрх дүүрэг	-
6.	413 дугаар анги	Сэлэнгэ аймаг, Мандал сум	Нээлттэй, хаалттай
7.	415 дугаар анги	Төв аймаг, Баян сум	Нээлттэй, хаалттай
8.	417 дугаар анги	Төв аймаг, Мөнгөнморьт сум,	Нээлттэй
9.	419 дүгээр анги	Хэнтий аймаг, Өндөрхаан сум	Нээлттэй
10.	421 дүгээр анги	Баянзүрх дүүрэг	Нээлттэй
11.	423 дугаар анги	Өвөрхангай аймаг, Хархорин сум	Нээлттэй, хаалттай
12.	425 дугаар анги	Говьсүмбэр аймаг, Сүмбэр сум	Нээлттэй
13.	427 дугаар анги	Төв аймгийн Баяндэлгэр сум, нийслэлийн Багануур дүүрэг	Нээлттэй, хаалттай
14.	429 дүгээр анги-Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг	Сонгинохайрхан дүүрэг	Хаалттай
15.	433 дугаар анги	Сэлэнгэ аймаг, Мандал сум	Хаалттай
16.	435 дугаар анги	Дархан-Уул аймаг, Дархан сум	Хаалттай
17.	437 дугаар анги	Орхон аймаг, Баян-Өндөр сум	Нээлттэй
18.	439 дүгээр анги	Булган аймаг, Орхон сум	Хаалттай
19.	441 дүгээр анги	Баянзүрх дүүрэг	Нээлттэй
20.	445 дугаар анги	Дархан-Уул аймаг, Дархан сум	Нээлттэй
21.	457 дугаар анги	Ховд аймаг, Жаргалант сум	Нээлттэй, хаалттай
22.	Цагдан хорих 461 дүгээр анги	Баянгол дүүрэг	Хаалттай
23.	Архангай аймаг дахь Цагдан хорих байр	Архангай аймаг, Эрдэнэбулган сум	Нээлттэй
24.	Баян-Өлгий аймаг дахь Цагдан хорих байр	Баян-Өлгий аймаг, Өлгий сум	Нээлттэй
25.	Баянхонгор аймаг дахь Цагдан хорих байр	Баянхонгор аймаг, Баянхонгор сум	Нээлттэй
26.	Булган аймаг дахь Цагдан хорих байр	Булган аймаг, Булган сум	Нээлттэй
27.	Говь-Алтай аймаг дахь Цагдан хорих байр	Говь-Алтай аймаг, Алтай сум	Нээлттэй
28.	Дорнод аймаг дахь Цагдан хорих байр	Дорнод аймаг, Хэрлэн сум	Нээлттэй

29.	Дорноговь аймаг дахь Цагдан хорих байр	Дорноговь аймаг, Сайншанд сум	Нээлттэй
30.	Дундговь аймаг дахь Цагдан хорих байр	Дундговь аймаг, Сайнцагаан сум	Нээлттэй
31.	Завхан аймаг дахь Цагдан хорих байр	Завхан аймаг, Улиастай сум	Нээлттэй
32.	Өвөрхангай аймаг дахь Цагдан хорих байр	Өвөрхангай аймаг, Арвайхээр сум	Нээлттэй
33.	Өмнөговь аймаг дахь Цагдан хорих байр	Өмнөговь аймаг, Даланзадгад сум	Нээлттэй
34.	Сүхбаатар аймаг дахь Цагдан хорих байр	Сүхбаатар аймаг, Баруун-Урт сум	Нээлттэй
35.	Сэлэнгэ аймаг дахь Цагдан хорих байр	Сэлэнгэ аймаг, Сүхбаатар сум	Нээлттэй
36.	Төв аймаг дахь Цагдан хорих байр	Төв аймаг, Зуунмод сум	Нээлттэй
37.	Увс аймаг дахь Цагдан хорих байр	Увс аймаг, Улаангом сум	Нээлттэй
38.	Хөтөл дэх Цагдан хорих байр	Сэлэнгэ аймаг, Сайхан сум	Нээлттэй
39.	Тосонцэнгэл дэх Цагдан хорих байр	Завхан аймаг, Тосонцэнгэл сум	Нээлттэй
40.	Налайх дүүрэг дэх Цагдан хорих байр	Налайх дүүрэг	Нээлттэй

Хоригдлуудын нийт эдлэх ялын хугацааг судлан үзэхэд, 40.5% нь 3 жил хүртэл, 20 ба түүнээс дээш жил хорих ял эдлэх хоригдлын тоо 10 нэгжээр өссөн байна.

Хүснэгт №5. Хорих ялын хугацаа

д/д	Хорих ялын хугацаа	өсөлт, бууралт			
		2019	2020	тоо	хувь
1.	0-1 жил	586	678	92	15.7%
2.	2 жил	498	644	146	29.3%
3.	3 жил	469	494	25	5.3%
4.	4 жил	232	305	73	31.5%
5.	5 жил	264	305	41	15.5%
6.	6 жил	155	244	89	57.4%
7.	7 жил	99	131	32	32.3%
8.	8 жил	237	267	30	12.6%
9.	9 жил	100	105	5	5%
10.	10 жил	129	144	14	11.6%
11.	11 жил	53	56	3	5.7%
12.	12 жил	228	226	-2	-0.8%
13.	13 жил	150	164	14	9.3%
14.	14 жил	100	85	-15	-15%
15.	15 жил	100	122	22	22%
16.	16 жил	162	145	-17	-10.5%
17.	17 жил	30	37	7	23.3%
18.	18 жил	99	91	-8	-8.0%
19.	19 жил	47	49	2	4.3%
20.	20 ба түүнээс дээш	91	197	106	10 нэгжээр өссөн

Хорих ял эдлэгсдийн 25.8% нь хүний амьд явах эрхийн эсрэг, 16.9% нь хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг, 37.9% нь өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг үйлдсэн хоригдлууд эзэлж байна.

Хүснэгт №6. Хорих ял эдлэгсдийн шийтгэгдсэн гэмт хэрэг

д/д	Гэмт хэргийн төрөл	өсөлт, бууралт			
		2019	2020	тоо	хувь
1.	Хүний амьд явах эрхийн эсрэг гэмт хэрэг	1185	1160	-25	-2.1%
2.	Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг	402	468	66	16.4%
3.	Хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг	669	763	94	14.0%
4.	Хүний халдашгүй, чөлөөт байх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг	17	24	7	41.2%
5.	Эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг	0	2	2	20 нэгжээр өссөн
6.	Хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг	0	0	0	0%
7.	Өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг	1389	1691	302	21.7%
8.	Эдийн засгийн гэмт хэрэг	7	17	10	14 нэгжээр өссөн
9.	Үндэсний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг	9	6	-3	-33.3%
10.	Олон нийтийн аюулгүй байдал, ашиг сонирхлын эсрэг гэмт хэрэг	139	193	54	38.8%
11.	Хэрэг шалган шийдвэрлэх ажиллагааны эсрэг гэмт хэрэг	4	3	-1	-25%
12.	Авлигын гэмт хэрэг	5	28	23	46 нэгжээр өссөн
13.	Нийтийн албаны ашиг сонирхлын эсрэг гэмт хэрэг	0	3	3	30 нэгжээр өссөн
14.	Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	12	15	3	25%
15.	Соёлын өвийн эсрэг гэмт хэрэг	0	0	0	0%
16.	Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг	0	0	0	0%
17.	Хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг	94	116	22	23.4%
18.	Цэргийн албаны эсрэг гэмт хэрэг	1	0	-1	-100%

Хүснэгт №7. Хорих ял эдлэгсдийн харьяалал

д/д	Орон нутаг	өсөлт, бууралт			
		2019	2020	тоо	хувь
1.	Архангай	125	129	4	3.2%
2.	Баянхонгор	123	148	25	20.3%
3.	Баян-Өлгий	35	53	18	51.4%
4.	Булган	95	80	-15	-15.8%
5.	Говь-Алтай	64	69	5	7.8%
6.	Дорнод	180	196	16	8.9%
7.	Дорноговь	118	108	-10	-8.5%
8.	Дундговь	65	74	9	13.9%
9.	Завхан	98	115	17	17.4%
10.	Өвөрхангай	107	139	32	29.9%
11.	Өмнөговь	86	87	1	1.2%
12.	Сүхбаатар	70	83	13	18.6%
13.	Сэлэнгэ	197	195	-2	-1.0%
14.	Төв	175	195	20	11.4%
15.	Хөвсгөл	163	140	-23	-14.1%
16.	Хэнтий	133	166	33	24.8%

17.	Ховд	86	76	-10	-11.6%
18.	Увс	105	120	15	14.3%
19.	Говьсүмбэр	23	29	6	26.1%
20.	Дархан-Уул	179	183	4	2.2%
21.	Орхон	129	152	23	17.8%
22.	Улаанбаатар	1563	1933	370	23.7%

Хорих ял эдлэгсдийн 47.1% нь анх удаа, 52.8% нь хоёр ба түүнээс дээш удаа ял шийтгүүлсэн байна.

Хүснэгт №8. Хорих ял эдлэгсдийн ял шийтгүүлсэн байдал

д/д	Давталт	өсөлт, бууралт			
		2019	2020	тоо	хувь
1.	Анх удаа	2023	2115	92	4.5%
2.	2 удаа	830	1011	181	21.8%
3.	3 удаа	433	548	115	26.6%
4.	4 удаа	239	299	60	25.1%
5.	5 удаа	187	205	18	9.6%
6.	6 удаа	111	144	33	29.7%
7.	7 удаа	48	79	31	64.6%
8.	8 удаа	26	43	17	65.4%
9.	9 удаа	24	24	0	0%
10.	10 удаа	3	11	8	26 нэгжээр өссөн.
11.	10-аас дээш удаа	9	10	1	11.1%

Гадаад улсын харьяат 19 хоригдол ял эдэлж байна.

Хүснэгт № 9. Хорих ял эдлэгсдийн иргэний харьяалал:

д/д	Харьяалал	өсөлт, бууралт			
		2019	2020	тоо	хувь
1.	Монгол Улс	3919	4470	551	14.1%
2.	БНХАУ	4	6	2	50%
3.	ОХУ	6	5	-1	-16.7%
4.	БНСУ	1	0	-1	-100%
5.	Бусад улс	3	8	5	16 нэгжээр өссөн

3.Хорихоос өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээний шийдвэр гүйцэтгэл

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагаас:

1. торгох ял;
2. нийтэд тустай ажил хийлгэх ял;
3. зорчих эрхийг хязгаарлах ял;
4. эрх хасах ялыг гүйцэтгэж байна.

Хүснэгт №12. Хорихоос өөр төрлийн ялын гүйцэтгэл

Шүүхийн шийдвэрийн төрөл	Хэмжих нэгж	Гүйцэтгэвэл зохих		Гүйцэтгэсэн		Үлдэгдэл	
		2019	2020	2019	2020	2019	2020
1. Хорихоос өөр төрлийн ял шийтгүүлсэн	Нийт ялтны тоо	11840	9652	9253	7371	2587	2281
	Хүнд ялтны тоо	8367	8296	7246	6976	1121	1320

Үүнээс	Торгох ял шийтгүүлсэн	мөнгөн дүн	9129192.2	10927354.5	5963772.7	6588610.7	3165419.5	4338743.8
		тоо	3	5	0	4	3	1
	Хуулийн этгээдэд	мөнгөн дүн	40000	195000.0	20000.0	104760.0	20000.0	90240.0
		ялтны тоо	1975	2114	1525	1742	450	372
	Нийтэд тустай ажил хийлгэх ял шийтгүүлсэн	цаг	604899	675210	497115	575733	107784	99477
		ялтны тоо	1495	1743	482	470	1013	1273
	Эрх хасах ял шийтгүүлсэн	хоног	919466	1166794	391177	454007	528289	712787
		ялтны тоо	1495	1743	482	470	1013	1273

3.1.Хорихоос өөр төрлийн ялын шийдвэр гүйцэтгэл

3.1.1.Торгох ялыг 100 нэгжээс 40000 нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөг (нэг нэгж нь нэг мянган төгрөгтэй тэнцүү) байхаар шүүх тогтоох ба шүүхийн шийдвэрт өөрөөр заагаагүй бол тухайн шийдвэрийг хуулийн хүчин төгөлдөр болсноос хойш 90 хоногийн дотор, хэрэв хэсэгчлэн төлөхөөр тогтсон бол тогтоосон хугацаанд биелүүлэх үүрэгтэй.

Хүснэгт №13. Торгох ялын гүйцэтгэлийн судалгаа (аймгаар)

д/д	Үзүүлэлт	2019 он			2020 он		
		Гүйцэтгэвэл зохих	Гүйцэтгэсэн		Гүйцэтгэвэл зохих	Гүйцэтгэсэн	
			Нийт	Үүнээс ял сольсон		Нийт	Үүнээс ял сольсон
1.	Архангай	183	169	1	172	152	2
2.	Баян-Өлгий	153	131	3	168	133	
3.	Баянхонгор	185	179		198	155	
4.	Булган	151	121	3	150	131	
5.	Говь-Алтай	92	74		71	65	
6.	Говьсүмбэр	98	78	1	81	64	
7.	Дархан-Уул	317	228	9	376	325	11
8.	Дорноговь	116	98		69	48	1
9.	Замын-Үүд	93	79		66	52	1
10.	Дорнод	248	193	3	264	217	4
11.	Дундговь	77	64	1	98	89	1
12.	Завхан	75	57	1	91	75	
13.	Тосонцэнгэл	36	32		40	36	
14.	Орхон	263	227	1	290	246	1
15.	Өвөрхангай	135	113	1	172	142	3
16.	Өмнөговь	160	133		142	108	1
17.	Сүхбаатар	146	135	2	132	118	
18.	Сэлэнгэ	140	120	1	127	113	6
19.	Хөтөл	52	48		37	32	

20.	Төв	226	182	3	231	200	10
21.	Увс	135	116		105	81	
22.	Ховд	154	144	2	138	121	1
23.	Хөвсгөл	243	232	1	229	214	2
24.	Хэнтий	217	189	4	169	148	10
25.	НШШГГ	4293	3776	61	4254	3567	86
26.	Налайх	119	101	1	144	116	2
27.	Багануур	102	79	6	114	81	4
28.	Хархорин	52	52		53	48	
29.	Мандал	106	96	1	79	68	
30.	Ханбогд				36	31	
ДҮН		8367	7246	106	8296	6976	146

3.1.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага нийтэд тустай ажил хийлгэх ялыг гүйцэтгэхдээ нийтийн ашиг сонирхолд тустай ажлыг цалин хөлсгүйгээр хоёр зуун дөчөөс долоон зуун хорин цагаар хийлгэх үйл явцад хяналт тавин, хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна.

Хүснэгт №14. Нийтэд тустай ажил хийлгэх ялын гүйцэтгэл (аймгаар)

д/д	Үзүүлэлт	2019 он			2020 он		
		Гүйцэтгэвэл зохих	Гүйцэтгэсэн		Гүйцэтгэвэл зохих	Гүйцэтгэсэн	
			Нийт	Үүнээс ял сольсон		Нийт	Үүнээс ял сольсон
1.	Архангай	42	34	10	65	57	7
2.	Баян-Өлгий	24	21		50	39	2
3.	Баянхонгор	70	52	5	64	53	5
4.	Булган	30	23	2	32	24	5
5.	Говь-Алтай	23	22	6	16	14	3
6.	Говьсүмбэр	17	6	1	20	20	10
7.	Дархан-Уул	67	37	3	94	81	27
8.	Дорноговь	47	41	18	29	24	3
9.	Замын-Үүд	11	8	3	13	11	1
10.	Дорнод	43	31	12	62	50	5
11.	Дундговь	18	13	7	22	20	8
12.	Завхан	15	11		22	18	1
13.	Тосонцэнгэл	5	4	2	6	5	
14.	Орхон	41	33	11	44	40	7
15.	Өвөрхангай	36	31	11	24	20	8
16.	Өмнөговь	19	17	1	28	21	1
17.	Сүхбаатар	21	14	5	30	29	10
18.	Сэлэнгэ	29	25	9	20	20	5
19.	Хөтөл	12	8	2	12	11	3
20..	Төв	61	45	22	56	48	14
21.	Увс	44	37	6	43	36	2
22.	Ховд	27	24	7	17	16	1
23.	Хөвсгөл	48	35	9	85	76	8
24.	Хэнтий	76	49	9	72	60	18
25.	НШШГГ	1052	826	155	1055	833	187
26.	Налайх	50	41	9	64	62	14
27.	Багануур	15	12	7	25	19	7

28.	Хархорин	18	15	4	28	22	5
29.	Мандал	14	10	5	15	13	3
30.	Ханбогд				1		
ДҮН				1975	1525	341	370

3.1.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага шүүхээс оногдуулсан нийтийн албанд ажиллах, мэргэжлийн үйл ажиллагаа явуулах, эсхүл бусад тодорхой эрхийг нэг жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хориглосон шийдвэрийн хэрэгжилтэд хяналт тавин ажиллаж байна.

Хүснэгт №15. Эрх хасах ялын гүйцэтгэл (аймгаар)

д/д	Үзүүлэлт	2019 он			2020 он		
		Гүйцэтгэвэл зохих	Гүйцэтгэсэн	Үлдэгдэл	Гүйцэтгэвэл зохих	Гүйцэтгэсэн	Үлдэгдэл
1.	Архангай	29	8	21	42	10	32
2.	Баян-Өлгий	40	15	25	48	8	40
3.	Баянхонгор	34	9	25	38	14	24
4.	Булган	19	4	15	23	10	13
5.	Говь-Алтай	10	3	7	20	2	18
6.	Говьсүмбэр	18	4	14	27	6	21
7.	Дархан-Уул	47	20	27	56	19	37
8.	Дорноговь	28	11	17	26	12	14
9.	Замын-Үүд	25	7	18	26	8	18
10.	Дорнод	66	21	45	80	22	58
11.	Дундговь	21	7	14	21	7	14
12.	Завхан	10	3	7	17	5	12
13.	Тосонцэнгэл	6	1	5	9	3	6
14.	Орхон	66	22	44	59	22	37
15.	Өвөрхангай	41	16	25	40	11	29
16.	Өмнөговь	40	13	27	38	9	29
17.	Сүхбаатар	36	12	24	30	5	25
18.	Сэлэнгэ	36	12	24	32	7	25
19.	Хөтөл	11	3	8	14	3	11
20.	Төв	33	13	20	34	11	23
21.	Увс	26	14	12	27	6	21
22.	Ховд	41	14	27	42	17	25
23.	Хөвсгөл	62	16	46	68	21	47
24.	Хэнтий	26	9	17	35	10	25
25.	НШШГГ	651	201	450	808	196	612
26.	Налайх	25	8	17	33	12	21
27.	Багануур	10	4	6	12	4	8
28.	Хархорин	12	2	10	13	6	7
29.	Мандал	26	10	16	17	7	10
30.	Ханбогд				8	1	7
ДҮН		1495	482	1013	1743	474	1269

3.1.4.Шүүхээс оногдуулсан хорих ялыг оногдуулахгүйгээр таван жил хүртэл хугацаагаар тэнссэн шийдвэрийг гүйцэтгэхдээ ялтны түүний оршин сууж байгаа нутаг дэвсгэрийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба, нэгж хяналт тавиж байна.

Хүснэгт 16. Тэнсэх албадлагын арга хэмжээ (аймгаар)

д/д	Үзүүлэлт	2019 он				2020 он			
		Нийт	Шийдвэрийг хүчингүй болгож, ял оногдуулсан	Дахин гэмт хэрэг үйлдэж ял шийтгүүлсэн	Одоо хяналтад байгаа	Нийт	Шийдвэрийг хүчингүй болгож, ял оногдуулсан	Дахин гэмт хэрэг үйлдэж ял шийтгүүлсэн	Одоо хяналтад байгаа
1.	Архангай	71	2		63	60	2		77
2.	Баян-Өлгий	24			40	32		1	48
3.	Баянхонгор	52		2	68	68	2		103
4.	Булган	50		1	49	45	2	1	54
5.	Говь-Алтай	12		2	37	21	1		46
6.	Говьсүмбэр	10		1	11	8			19
7.	Дархан-Уул	59		1	67	72	1	7	101
8.	Дорноговь	33		1	21	24			18
9.	Замын-Үүд	12		1	28	26	1		30
10.	Дорнод	80	1	33	119	113		2	88
11.	Дундговь	24			36	31	1		29
12.	Завхан	17			26	36		1	33
13.	Тосонцэнгэл	8			10	11			15
14.	Орхон	69	2	5	91	71			86
15.	Өвөрхангай	68	1		77	64		2	62
16.	Өмнөговь	31	1		48	48		1	43
17.	Ханбогд				0	6			9
18.	Сүхбаатар	57	1	3	48	47	3	1	53
19.	Сэлэнгэ	32	2		52	45		2	55
20.	Хөтөл	14	1	1	19	16	1		24
21.	Төв	41	1		54	50	2	2	73
22.	Увс	36		2	30	20			39
23.	Ховд	94		3	40	53	2	1	55
24.	Хөвсгөл	36			134	88	1	2	142
25.	Хэнтий	46	5	3	64	44	3	3	82
26.	НШШГГ	609	10	13	888	754	34	26	976
27.	Налайх	24		1	26	18			30
28.	Багануур	14	3	1	24	17		1	27
29.	Хархорин	21			28	24		1	29
30.	Мандал	17	2	1	31	36	2	1	28
	Дүн			1661	32	75	2229	55	2474

3.2.Албадлагын арга хэмжээний гүйцэтгэл

Хүснэгт №17. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагаас гүйцэтгэсэн албадлагын арга хэмжээний гүйцэтгэл:

Шүүхийн шийдвэрийн төрөл	Хэмжих нэгж	Гүйцэтгэвэл зохих		Гүйцэтгэсэн		Үлдэгдэл	
		2019	2020	2019	2020	2019	2020
1. Албадлагын арга хэмжээ авагдсан	Нийт этгээдийн тоо	7526	8770	3679	4461	3847	4309

Үүнээс	Хорих ял оногдуулахгүйгээр тэнссэн		этгээдийн тоо	3890	4422	1661	1948	2229	2474
	Хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан		этгээдийн тоо	420	433	169	246	251	187
	Хорих ялаас хугацаанаас өмнө суллаж хяналт тогтоосон		этгээдийн тоо	2267	2512	1251	1415	1016	1097
	Хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авагдсан		этгээдийн тоо	363	368	180	176	183	192
	Эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авагдсан		этгээдийн тоо	62	71	18	34	44	37
	Хөрөнгө, орлогыг хураах албадлагын арга хэмжээ авагдсан		этгээдийн тоо	523	961	400	641	123	320
	Эрх хасах албадлагын арга хэмжээ авагдсан		хуулийн этгээдийн тоо	1	3		1	1	2
2. Зөрчлийн тухай хуулиар шийтгүүлсэн этгээд			Нийт этгээдийн тоо		2402		2010		392
Үүнээс:	Шийтгэл	Шүүгчийн шийтгэх хуудас	Гүйцэтгэх хуудас		176		172		4
			Мөнгөн дүн		34387.9		32096.9		2291.0
		Шүүхээр баталгаажуулсан эрх бүхий албан тушаалтны шийтгэх хуудас	Гүйцэтгэх хуудас		2106		1771		335
			Мөнгөн дүн		5959123.5		3651367.0		2307756.5
	Албадлагын арга хэмжээ	Хохирол, нөхөн төлбөр гаргуулах	Гүйцэтгэх хуудас		75		46		29
			Мөнгөн дүн		999577.7		607925.3		391652.4
		Бусад	Гүйцэтгэх хуудас		45		21		24
			Мөнгөн дүн						

3.2.1. Шүүхээс анх удаа хөнгөн гэмт хэрэг үйлдсэн өсвөр насны хүн, жирэмсэн эмэгтэй, гурав хүртэлх насны хүүхэдтэй эх, ганц бие эцэгт хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хоёр жил хүртэл хугацаагаар хойшлуулсан шийдвэрийг ялтны оршин суугаа газрын шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанаас хяналт тавин хэрэгжүүлж байна.

МОНГОЛ УЛС ДАХЬ ГЭМТ ХЭРГИЙН ЦАГААН НОМ - 2020

Хүснэгт №18. Хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоолыг биелүүлэхийг хойшлуулсан судалгаа (аймгаар)

д/д	Үзүүлэлт	2019 он			2020 он		
		Нийт	Шийдвэрийг хүчингүй болгож, ял оногдуулсан	Дахин гэмт хэрэг үйлдэж, ял шийтгүүлсэн	Нийт	Шийдвэрийг хүчингүй болгож, ял оногдуулсан	Дахин гэмт хэрэг үйлдэж, ял шийтгүүлсэн
1	Архангай	3		1	4		
2	Баян-Өлгий	1					
3	Баянхонгор	8			7		
4	Булган	2		1	3		
5	Говь-Алтай	3			8	1	
6	Говьсүмбэр				1		
7	Дархан-Уул	4		2	4		
8	Дорноговь	2			4		
9	Замын-Үүд	1			2		
10	Дорнод	7			12		
11	Дундговь	1			4		
12	Завхан	1					
13	Тосонцэнгэл	2			3		
14	Орхон	8			10		3
15	Өвөрхангай	1			1		
16	Өмнөговь	3		1	3		
17	Ханбогд						
18	Сүхбаатар	6			4		
19	Сэлэнгэ	10			5		1
20	Хөтөл				1		
21	Төв	6			1		
22	Увс				4		
23	Ховд	15			26		1
24	Хөвсгөл	4		1	3		
25	Хэнтий	2					
26	НШШГГ	73	1	2	113		2
27	Налайх				1		
28	Багануур	3		1	9		1
29	Хархорин				3		1
30	Мандал	3			10		1
	Дүн	169	1	9	246	1	10

Хүснэгт №19. Хорих ялаас хугацаанаас өмнө суллаж, хяналт тогтоосон судалгаа (аймгаар)

д/д	Үзүүлэлт	2019 он			2020 он		
		Нийт	Шийдвэрийг хүчингүй болгож, ял оногдуулсан	Дахин гэмт хэрэг үйлдэж, ял шийтгүүлсэн	Нийт	Шийдвэрийг хүчингүй болгож, ял оногдуулсан	Дахин гэмт хэрэг үйлдэж, ял шийтгүүлсэн
1.	Архангай	25			37		1
2.	Баян-Өлгий	26		1	29		2
3.	Баянхонгор	28		1	51		3
4.	Булган	25			35		2
5.	Говь-Алтай	17			22	1	1
6.	Говьсүмбэр	11			11		
7.	Дархан-Уул	56			73		4
8.	Дорноговь	24		1	24		1
9.	Замын-Үүд	7			14		
10.	Дорнод	52		1	44		
11.	Дундговь	12			12		
12.	Завхан	15			16		3
13.	Тосонцэнгэл	9			7		1
14.	Орхон	66		3	56	1	1
15.	Өвөрхангай	30		1	20		
16.	Өмнөговь	13		2	29		1
17.	ханбогд				1		
18.	Сүхбаатар	30	1		30	1	
19.	Сэлэнгэ	27			25		1
20.	Хөтөл	11		1	7		
21.	Төв	30			43		
22.	Увс	29			27.		1
23.	Ховд	18			43		1
24.	Хөвсгөл	64		1	66		1
25.	Хэнтий	60	2	3	49	4	3
26.	НШШГГ	496		8	574	2	10
27.	Налайх	24			10		
28.	Багануур	6	1		11		
29.	Хархорин	17			16		
30.	Мандал	23		1	33		
ДҮН		1251	4	24	1415	9	37

Хүснэгт №20. Хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авсан судалгаа (аймгаар)

д/д	Үзүүлэлт	2019 он			2020 он		
		Нийт	Шийдвэрийг хүчингүй болгож, ял оногдуулсан	Дахин гэмт хэрэг үйлдэж, ял шийтгүүлсэн	Нийт	Шийдвэрийг хүчингүй болгож, ял оногдуулсан	Дахин гэмт хэрэг үйлдэж, ял шийтгүүлсэн
1.	Архангай	3			2		
2.	Баян-Өлгий	9			5		
3.	Баянхонгор	9			5		
4.	Булган	2			5		
5.	Говь-Алтай	1			6		
6.	Говьсүмбэр	5			3		
7.	Дархан-Уул	10		1	10		1
8.	Дорноговь				4		
9.	Замын-Үүд						
10.	Дорнод	7			3		
11.	Дундговь	2			3		2
12.	Завхан						
13.	Тосонцэнгэл	1			2		
14.	Орхон	7			5		
15.	Өвөрхангай	6			5		
16.	Өмнөговь	6			7		
17.	Ханбогд				1		
18.	Сүхбаатар	6		1	2		
19.	Сэлэнгэ	7			9		1
20.	Хөтөл						
21.	Төв				1		
22.	Увс	18			6		
23.	Ховд	4			3		
24.	Хөвсгөл	9			4		
25.	Хэнтий	11			13		1
26.	НШШГГ	43			65		3
27.	Налайх	5			2		
28.	Багануур	4					
29.	Хархорин	2			4		
30.	Мандал	3		1	1		
	Дүн	180	0	3	176	0	8

Хүснэгт №21. Хөрөнгө, орлогыг хураах албадлагын арга хэмжээ авсан судалгаа (аймгаар)

д/д	Үзүүлэлт	2019 он			2020 он		
		Гүйцэтгэвэл зохих	Гүйцэтгэсэн	Одоо хяналтад байгаа	Гүйцэтгэвэл зохих	Гүйцэтгэсэн	Одоо хяналтад байгаа
1.	Архангай	44	37	7	93	80	13
2.	Баян-Өлгий	31	26	5	56	38	18
3.	Баянхонгор	30	22	8	92	53	39
4.	Булган	21	21	0	41	18	23
5.	Говь-Алтай	2	1	1	17	9	8
6.	Говьсүмбэр	0		0	0		0
7.	Дархан-Уул	2		2	33	14	19
8.	Дорноговь	2	1	1	15	7	8
9.	Замын-Үүд	28	14	14	19	14	5
10.	Дорнод	65	41	24	66	30	36
11.	Дундговь	0		0	2	1	1
12.	Завхан	13	13	0	19	12	7
13.	Тосонцэнгэл	6	6	0	15	12	3
14.	Орхон	1		1	17	12	5
15.	Өвөрхангай	0		0	12	4	8
16.	Ханбогд						
17.	Өмнөговь	0		0	0		0
18.	Сүхбаатар	26	24	2	38	33	5
19.	Сэлэнгэ	52	40	12	61	35	26
20.	Хөтөл	12	12	0	19	17	2
21.	Төв	0		0	0		0
22.	Увс	46	27	19	76	48	28
23.	Ховд	25	25	0	36	32	4
24.	Хөвсгөл	50	42	8	66	58	8
25.	Хэнтий	27	16	11	66	34	32
26.	НШГА	4	3	1	4	3	1
27.	Налайх	0		0	0		0
28.	Багануур	0		0	0		0
29.	Хархорин	31	27	4	73	55	18
30.	Мандал	5	2	3	25	22	3
	Дүн	523	400	123	961	641	320

4.Баривчлах шийтгэлийн гүйцэтгэл

Зөрчлийн тухай хуульд заасны дагуу зөрчил үйлдсэн хүнийг долоо хоногоос гуч хоногийн хугацаагаар тусгай зориулалтын байранд саатуулах баривчлах шийтгэлийг Улаанбаатар хотод шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага гүйцэтгэж байна.

Хүснэгт №22. Баривчлагдсан хүмүүсийн судалгаа (Улаанбаатар хотын хэмжээнд)

д/д	Хүн	өсөлт, бууралт			
		2019	2020	тоо	хувь
1.	Баривчлагдсан хүн	7815	5584	-2231	-28.5%

Хүснэгт №23. Зөрчил (Улаанбаатар хотын хэмжээнд)

д/д	Зөрчил	өсөлт, бууралт			
		2019	2020	тоо	хувь
1.	Танхайрах /ЗТХ-5.2.1 олон нийтийн газар/	617	365	-252	-40.8%
2.	Мансуурах /ЗТХ-5.1.3/	147	51	96	-65.3%
3.	Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль зөрчих /ЗТХ-5.4.4/	4630	4029	-601	-13.0%
4.	Хулгайлах /ЗТХ-8.6.1/	551	390	-161	-29.2%
5.	Хөрөнгө завших /ЗТХ-8.7.1/	4	2	-2	-50%
6.	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль зөрчих /ЗТХ-14.7.5 эрхгүй үедээ согтуугаар/	1866	732	-1134	-60.8%
7.	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль зөрчих /ЗТХ-5.13.2/		10	10	100%
8.	Хүүхдийн эрх зөрчих /6.20.6/		5	5	100%

5.Цагдан хорих таслан сэргийлэх арга хэмжээний гүйцэтгэл

Цагдан хорих таслан сэргийлэх арга хэмжээг 2020 онд 1169 хүнд авсныг өмнөх онтой харьцуулахад 173 буюу 12.9%-иар буурсан байна.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР -ANTI CORRUPTION

1. ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА
2. ГОМДОЛ, МЭДЭЭЛЭЛ
3. МӨРДӨН ШАЛГАХ АЖИЛЛАГАА
4. УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, СОЁН ГЭГЭЭРҮҮЛЭХ АЖИЛ
5. МОНГОЛ УЛСЫН АВЛИГЫН ИНДЕКС
6. ГЭМТ ХЭРЭГТЭЙ ТЭМЦЭХ НИЙТЛЭГ АЖИЛ

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗРЫН МЭДЭЭЛЭЛ

1.Товч танилцуулга

2005 онд Монгол Улсын Их Хурал Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Авлигын эсрэг конвенцийг соёрхон баталсан. 2006 оны 7 дугаар сарын 6-ны өдөр Монгол Улсын Их Хурал Авлигын эсрэг хуулийг баталж, 2006 оны 11 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс даган мөрдөж эхэлсэн. Уг хуулийн дагуу Монгол Улсад анх удаа авлигатай тэмцэх тусгай байгууллага-Авлигатай тэмцэх газар байгуулагдан 2007 оны 1 дүгээр сарын 11-ний өдрөөс үйл ажиллагаагаа явуулж эхэлсэн түүхтэй.

Авлигатай тэмцэх газар нь дараах чиг үүрэгтэй:

- Авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг зохион байгуулах;
- Хуульд заасан албан тушаалтны хувийн ашиг сонирхлын мэдүүлэг болон хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийг бүртгэх, хадгалах, хянан шалгах ажлыг зохион байгуулах;
- Авлигын гэмт хэргийг илрүүлэх зорилгоор гүйцэтгэх ажил, хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах ажлыг гүйцэтгэх.

Авлигатай тэмцэх газар нь дараах бүрэн эрхтэй:

- Авлигын эсрэг явуулах төрийн бодлого, шийдвэр, түүнчлэн авлигын эсрэг хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох талаар санал боловсруулж, эрх бүхий байгууллагад оруулах;
- Авлига гарч болох нөхцөл боломж бүрдүүлсэн гэж үзвэл төрийн байгууллага, албан тушаалтны гаргасан тушаал, шийдвэр, журам, дүрмийг хянаж хүчингүй болгуулах санал боловсруулж, эрх бүхий байгууллагад оруулах;
- Авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх ажилтай холбогдуулан төрийн байгууллагаас холбогдох мэдээ, судалгаа, тайланг гаргуулан авах;
- Аж ахуйн нэгж, байгууллага, албан тушаалтан, иргэнээс шаардлагатай мэдээлэл, судалгаа, тайлбар, тодорхойлолт, бусад баримт бичгийг үнэ төлбөргүйгээр гаргуулан авах, танилцах, мэргэжлийн дүгнэлт, магадлагаа гаргуулах;
- Авлигын гэмт хэргийг илрүүлэх, таслан зогсоох зорилгоор гүйцэтгэх ажил явуулах, гүйцэтгэх ажил эрхэлдэг бусад байгууллагуудтай хамтран ажиллах;
- Авлигын холбогдолтой өргөдөл гомдлыг хүлээн авч шалгах;
- Хуулиар харъяалуулсан хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах;
- Чиг үүрэгтээ холбогдох асуудлаар мэдээ мэдээлэл авах, мэдээллийн нууцыг хадгалах.

2.Гомдол, мэдээлэл

2020 онд гэмт хэргийн шинжтэй 1020 гомдол, мэдээлэл шалгаж шийдвэрлэсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад 126 буюу 14.1%-иар өсжээ. Гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээллийн шийдвэрлэлтийг өмнөх онтой харьцуулбал хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээж шийдвэрлэсэн нь 6.0%-иар буурсан, хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзаж шийдвэрлэсэн нь 35%-иар өссөн, харьяаллын дагуу шилжүүлж шийдвэрлэсэн нь 21%-иар буурсан тус тус үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №1. Гомдол, мэдээлэл шийдвэрлэлт

д/д	Үзүүлэлт	2018	2019	2020	
1	Үүнээс	Эрүүгийн хэрэг үүсгэхээс татгалзсан	327	362	487
2		Харьяаллын дагуу шилжүүлсэн	76	34	27
3		Эрүүгийн хэрэг үүсгэсэн буюу хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн	447	489	462
4		Ажиллагаанд	8	9	44
1	Нийт шалгасан гомдол мэдээлэл		858	894	1020

2020 онд гомдол, мэдээлэлд холбогдсон этгээдийг албан тушаалаар нь ангилбал төрийн улс төрийн албан тушаалтан 364, төрийн захиргааны албан тушаалтан 265, төрийн

тусгай албан тушаалтан 170, төрийн үйлчилгээний албан тушаалтан 98, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн албан тушаалтан 97, хувийн хэвшил, аж ахуйн нэгж болон төрийн бус байгууллагын албан тушаалтан 38 тус тус холбогдож шалгагдсан байна.

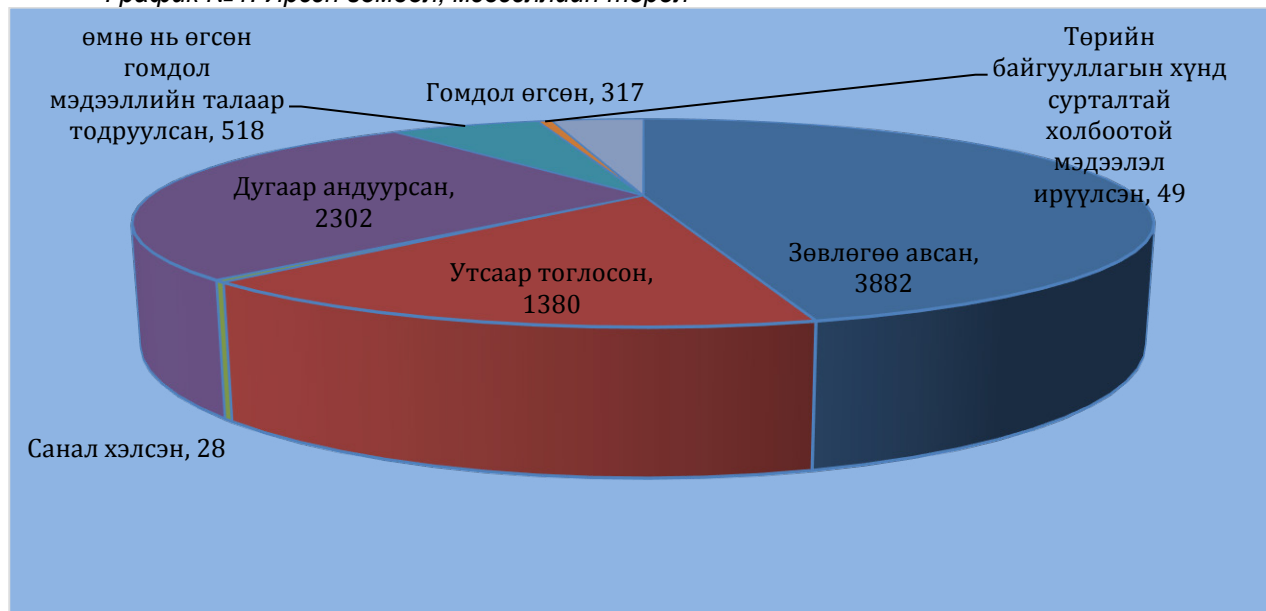
Хүснэгт №2. Гомдол, мэдээлэлд холбон шалгасан этгээдийн албан тушаалын байдал

д/д	Албан тушаалын төрөл	Тоо	Хувь
1	Төрийн улс төрийн	364	35.2
2	Төрийн захиргааны	265	25.6
3	Төрийн тусгай	170	16.4
4	Төрийн үйлчилгээний	98	9.4
5	Төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн	97	9.3
6	Хувийн хэвшил, аж ахуйн нэгж, болон төрийн бус байгууллагын	38	3.6
7	Нийт холбогдож шалгагдсан албан тушаалтан	1032	100

Хүснэгт №3. Өргөдөл, гомдол, мэдээлэл хүлээн авах 110 тусгай дугаарын утсаар 2020 онд хүлээн авсан дуудлагын талаарх мэдээлэл.

д/д	Агуулга	I улирал	II улирал	III улирал	IV улирал	Нийт	
						Тоо	Дүнд эзлэх хувь
1	Зөвлөгөө авсан	1003	1117	907	855	3882	45.8
2	Хуурамч дуудлага	237	336	315	492	1380	16.3
3	Санал хэлсэн	17	6	3	2	28	0.3
4	Дугаар андуурсан	569	547	478	708	2302	27.2
5	Нэмэлт тодруулга	87	117	124	190	518	6.1
6	Төрийн байгууллагын хүнд сурталтай холбоотой мэдээлэл ирүүлсэн	-	2	47	-	49	0.6
7	Гомдол өгсөн	49	92	86	90	317	3.7
8	Нийт	1962	2217	1960	2337	8476	100

График №1. Ирсэн гомдол, мэдээллийн төрөл

110 тусгай дугаарт хандан өргөдөл, гомдол, мэдээлэл ирүүлсэн иргэдийн 145 буюу 45.7% нь нэрээ нууцлахыг хүссэн бол 172 буюу 54.3% нь нэр, хаягаа ил тодоор бүртгүүлсэн байна.

110 тусгай дугаарын утсаар хүлээн авсан өргөдөл, гомдол, мэдээллийн 56.5 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй асуудлаар, 32.5 хувь нь ашиг сонирхлын зөрчил, хөрөнгө орлогын

мэдүүлэгтэй холбоотой асуудлаар, 4.1 хувьд төрийн байгууллагын ёс зүй, хүнд суртал, удирдах ажилтны гаргасан шийдвэртэй холбоотой асуудлаар хандсан байна.

110 тусгай дугаарын утсаар хүлээн авсан өргөдөл, гомдол, мэдээлэлд хамгийн түгээмэл дурдагдаж байгаа 10 үйл ажиллагааны чиглэлийг харвал төсвийн хөрөнгийн зарцуулалттай холбоотой асуудлаар 64, хүний нөөцийн томилгоотой холбоотой 60, захиргааны шийдвэр гаргалттай холбоотой 29, тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой 28, тендер, худалдан авах ажиллагаатай холбоотой 27, хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалттай холбоотой 27, хяналт шалгалттай холбоотой 14, сурган хүмүүжүүлэх үйл ажиллагаатай холбоотой 11, улсын байцаагч, шинжээчийн дүгнэлт, шийдвэртэй холбоотой 11, эмчилгээ, оношилгоотой холбоотой 10 өргөдөл, гомдол, мэдээлэл байна.

110 тусгай дугаарын утсаар хүлээн авсан өргөдөл, гомдол, мэдээлэлд хамгийн түгээмэл дурдагдаж байгаа 10 үйл ажиллагааны салбарыг харвал нутгийн захиргааны болон нутгийн өөрөө удирдах салбарын асуудлаар 64, бага, дунд боловсролын салбартай холбоотой 26, эрүүл мэндийн салбартай холбоотой 25, зам, тээвэр, төмөр замын салбартай холбоотой 17, цагдаагийн байгууллагатай холбоотой 17, газар зохион байгуулалт, газар олголттой холбоотой 16, гаалийн байгууллагатай холбоотой 13, барилгын салбартай холбоотой 12, сургуулийн өмнөх боловсролын салбартай холбоотой 12, цахилгаан, дулаан, ус хангамжтай холбоотой 12 гомдол, мэдээлэл тус тус хүлээн авсан байна.

3.Мөрдөн шалгах ажиллагаа

Авлигатай тэмцэх газар 2020 онд хуульд заасан харьяаллын 1535 үйлдэлтэй, 696 холбогдогчтой, 1331 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа явуулсан нь өмнөх онтой харьцуулбал, 2.4%-иар өссөн байна.

Хүснэгт №4. Шалгасан хэрэг

Он	Хэргийн тоо	өссөн, буурсан хувь	Холбогдогчийн тоо	өссөн, буурсан хувь
2018	1138	-	1224	-
2019	1300	+14.2	481	-61
2020	1331	+2.4	696	+44.6

2020 онд мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулсан хэргийг Эрүүгийн хуулийн зүйл, хэсгээр ангилбал эрх мэдэл, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашиглах хэрэг 799 буюу 52.1%, хахууль авах хэрэг 207 буюу 13.5%, хахууль өгөх хэрэг 108 буюу 7%, төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах хэрэг 23 буюу 1.5%, үндэслэлгүйгээр хөрөнгөжих хэрэг 41 буюу 2.7%, хуулийн этгээдийн эрх мэдлийг урвуулан ашиглах хэрэг 21 буюу 1.4%, мөнгө угаах хэрэг 30 буюу 1.9%, эрүү шүүлт тулгах хэрэг 48 буюу 3.1%, бусад хэрэг 258 буюу 16.8%-ийг тус тус эзэлж байна.

Хүснэгт №5. Шалгасан хэрэг /төрлөөр/

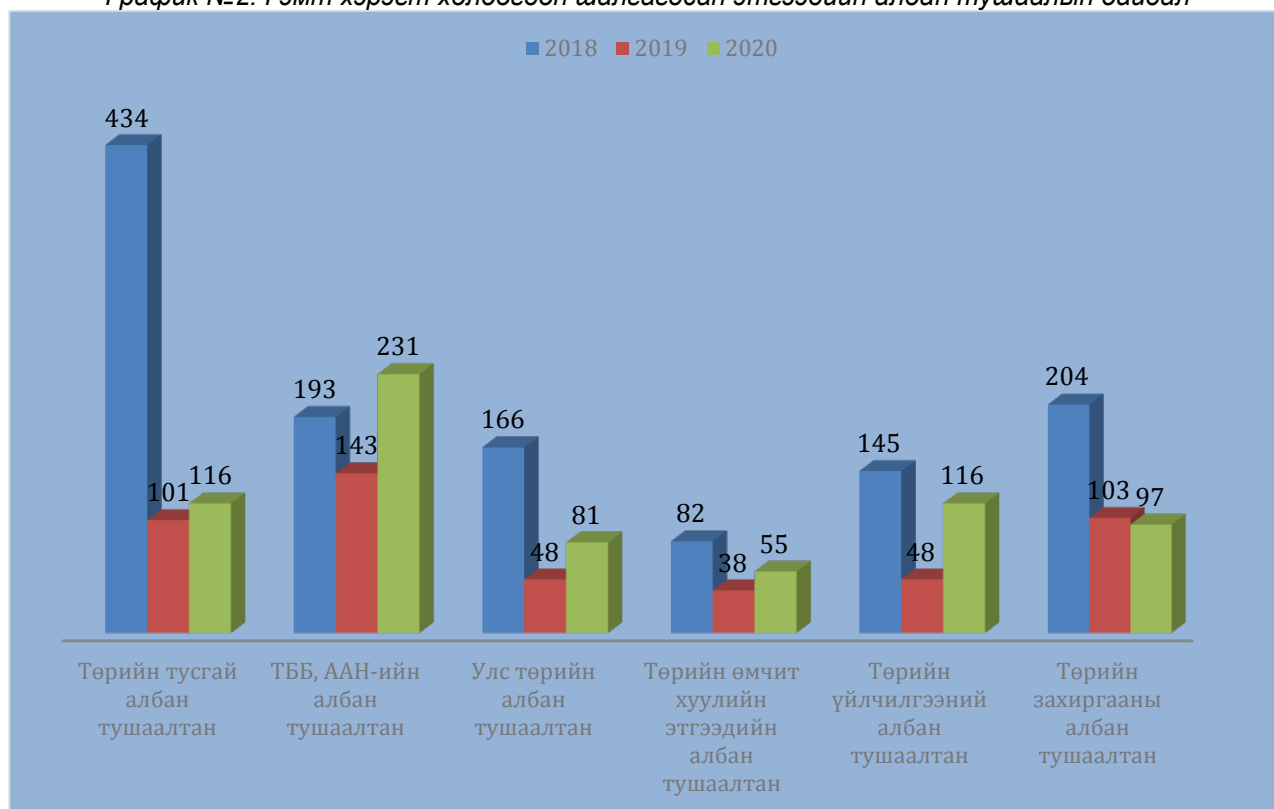
д/д	Эрүүгийн хуулийн зүйл, хэсэг	Тоо	Хувь
1	22.1 дүгээр зүйл. Эрх мэдэл, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашиглах	799	52.1
2	22.4 дүгээр зүйл. Хахууль авах	207	13.5
3	22.5 дугаар зүйл. Хахууль авах	108	7
4	22.7 дугаар зүйл. Улсын нөөцийг хууль бусаар зарцуулах, үрэгдүүлэх	1	0.07
5	22.8 дугаар зүйл. Төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах	23	1.5
6	22.10 дугаар зүйл. Үндэслэлгүйгээр хөрөнгөжих	41	2.7
7	22.11 дүгээр зүйл. Дураараа аашлах	3	0.2
8	22.12 дугаар зүйл. Хуулийн этгээдийн эрх мэдлийг урвуулан ашиглах	21	1.4
9	18.6 дугаар зүйл. Мөнгө угаах	30	1.9
10	21.12 дугаар зүйл. Эрүү шүүлт тулгах	48	3.1
11	Бусад	50	3.7

12	Нийт	1331	100
----	------	------	-----

Хүснэгт №6. Авлигын гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан этгээд (албан тушаалын байдлаар)

д/д	Албан тушаалын байдал	2018	2019	2020
1	Төрийн тусгай албан тушаалтан	434	101	116
2	Төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгжийн албан тушаалтан	193	143	231
3	Улс төрийн албан тушаалтан	166	48	81
4	Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн албан тушаалтан	82	38	55
5	Төрийн үйлчилгээний албан тушаалтан	145	48	116
6	Төрийн захиргааны албан тушаалтан	204	103	97

График №2. Гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан этгээдийн албан тушаалын байдал

2020 онд 1331 хэргээс 236 хэргийг буюу нийт шалгасан хэргийн 17.7%-ийг шүүхэд шилжүүлэх саналтай прокурорт шилжүүлсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад 5.7%-иар өссөн байна.

Хүснэгт №7. Шалгасан хэргийн шийдвэрлэлт.

он	Шүүхэд шилжүүлэх саналтай	Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаах саналтай	Харьяаллын дагуу шилжүүлсэн	түдгэлзүүлсэн	Бусад хэрэгт нэгтгэсэн
2018	224	467	125	1	9
2019	156	556	80	1	22
2020	236	509	48	6	46

2020 онд Авлигатай тэмцэх газрын мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулан шүүхэд шилжүүлсэн хэргээс 114 хэрэг шүүхээр эцэслэн шийдвэрлэсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад, 67.6%-иар өссөн байна.

Хүснэгт №8. Шүүхээр шийдвэрлэгдсэн байдал

Он	Шүүхээр шийдвэрлэгдсэн хэргийн тоо	өмнөх онтой харьцуулахад өссөн, буурсан хувь
2018	84	-
2019	68	- 20 хувь
2020	114	+ 67.6 хувь

2020 онд шалгагдсан гэмт хэргийн улмаас 12.1 их наяд төгрөгийн хохирол учирснаас мөрдөн шалгах ажиллагааны явцад 35.6 тэрбум төгрөгийн хохирлыг нөхөн төлүүлж, үл хөдлөх, хөдлөх 10.1 их наяд төгрөгөөр үнэлэгдэх эд хөрөнгө болон бэлэн мөнгийг битүүмжлэн хамгаалсан байна. Үүнийг өмнөх онтой харьцуулбал гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирлын нөхөн төлүүлэлт 3.1 дахин өссөн үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №9. Хохирол

Он	Учирсан хохирол	Мөрдөн шалгах ажиллагааны явцад нөхөн төлүүлсэн	Битүүмжлэн хамгаалсан
2018	663.2 тэрбум	17.4 тэрбум	180.6 тэрбум
2019	12.1 их наяд	11.3 тэрбум	9.7 тэрбум
2020	12.1 их наяд	35.6 тэрбум	10.1 их наяд

4. Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх ажил

Авлигын нийгмийн хор аюулыг иргэд, олон нийтэд ухуулан таниулах ажлыг нийгмийн салбар, бүлэг тус бүрээр ангилан авч үзэж, тухайн салбар, бүлгийн онцлогт тохирсон агуулга, хэлбэрээр зохион байгууллаа. Авлигын эсрэг сурталчилгааг видео болон радио контент, зурагт хуудас, нугалбар, подкаст, үзүүлэн таниулах хуудас, номын сангийн үйлчилгээ, мэдээллийн самбар, видео болон цахим хичээл, орон нутаг дахь сурталчилгаа, нийтийн тээвэр, сурталчилгаа, гудамжны самбар болон дэлгэцийн, цахилгаан шатны сурталчилгаа, нийтлэл, нэвтрүүлэг зэрэг хэд хэдэн төрөл хэлбэрээр бэлтгэн, түгээсэн. Тухайлбал, илтгэх ур чадварын нээлттэй тэмцээн, орон нутгийн төсвийн ил тод байдал хакатон, багачуудад зориулсан авлигаас ангид байх контент, хүүхдийн кино зохиолын уралдаан, авлигын эсрэг сурталчилгаанд урлаг, спортын төлөөллийг оролцуулж, “Зөв зөвд шударга зөв” соён гэгээрүүлэх аяныг зохион байгуулж байна. Мөн “Шударга тоглоцгооё” бүжгийн челленж өрнүүлж, “Good Habits 20” буюу “Зөв дадал 20” дижитал чуулган, зөв зөвд шударга зөв соён гэгээрүүлэх аяныг тус тус зохион байгуулж, эрэн сурвалжлах сэтгүүлчдэд болон шинээр томилогдсон албан хаагчдад, маркетеруудад, дүүргийн хорооны албан хаагчид тус тус сургалт зохион байгуулсан.

5. Монгол Улсын Авлигын индекс

Транспэрэнси Интернэшнл олон улсын байгууллагаас жил бүр боловсруулдаг Авлигын төсөөллийн индексийн дүнгээр Монгол Улс 2020 онд 35 оноо авч 180 улс орноос 111 дүгээр байрт эрэмбэлэгдсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад, таван байраар ухарсан үзүүлэлт болж байна.¹

Хүснэгт №10. Авлигын талаарх судалгаа хийдэг байгууллагуудын Монгол Улс дахь авлигын индекс төгсөн үнэлгээ

д/д	Байгууллага-судалгаа	2018	2019	2020
1	Пи Ар Эс групп – Эрсдэлийн үнэлгээ 2020	32	35	41
2	Ай Эм Ди – Дэлхийн өрсөлдөх чадварын эмхэтгэл, Үзэл бодлын судалгаа 2020	30	28	32
3	Ардчилалын олон талт байдлын төсөл 2020	33	31	34
4	Дэлхийн эдийн засгийн форум – Үзэл бодлын судалгаа 2019	31	28	28
5	Бертелсман сан – Шилжилтийн индекс 2020	41	37	37

¹ Авлигатай тэмцэх хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, авлигын ерөнхий нөхцөл байдал, авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилт 2020. Улаанбаатар хот, 2021 он. 63 дахь тал.

6	Дэлхийн банк – Улс орны бодлого, институцийн үнэлгээ 2019	43	35	35
7	Эдийн засгийн мэдээллийн нэгж – Улс орнуудын эрсдэлийн үнэлгээ 2020	37	37	37
8	Дэлхийн эрх зүйн төсөл – Хууль дээдлэх ёсны индекс 2019	36	36	33
9	Глобал инсайт байгууллага – Улс орнуудын эрсдэлийн түвшин 2019	47	47	35
Дундаж оноо		37	35	35

2020 оны авлигын хэмжүүр судалгаанд хамрагдсан Монгол Улсын иргэдийн 22% нь сүүлийн 12 сард хахууль өгсөн хэмээн хариулжээ.

Хүснэгт №11. Судалгаанд хамрагдсан иргэдийн хахууль өгсөн төрийн байгууллага

д/д	Төрийн үйлчилгээ	Хувь
1	Улсын сургууль	27
2	Улсын эмнэлэг, эрүүл мэндийн төв	17
3	Дэд бүтэц	10
4	Цагдаагийн байгууллага	9

Монгол Улсыг төлөөлөн судалгаанд хамрагдсан иргэдээс авлигад хамгийн их автсан гэж хариулсан төрийн байгууллага, албан хаагчдийг харуулав.

Хүснэгт №12. Авлигад хамгийн их автсан төрийн байгууллага

д/д	Төрийн байгууллага, албан хаагч	Хувь
1	Парламентын гишүүн	56
2	Шүүгч	42
3	Төрийн бусад албан хаагч	30
4	Орон нутгийн захиргааны байгууллагын албан хаагч	29
5	Цагдаа	27

6. Гэмт хэрэгтэй тэмцэх нийтлэг ажил

Авлигад нөлөөлж байгаа хүчин зүйлс, нийгэм, эдийн засгийн нөхцөл байдал, төрийн албаны тогтвортой байдал, иргэдийн орлого, шүүхийн хараат бус байдал, сонгууль, улс төрийн намын санхүүжилтэд дүн шинжилгээ хийв.

УИХ-д авлигатай тэмцэх бодлого, үйл ажиллагааг боловсронгуй болгоход чиглэгдсэн авлигын эсрэг дагнасан шүүх байгуулах, улс төрийн намын санхүүжилтийн ил тод байдлыг хангах, УИХ-ын гишүүдийн тангарагт авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байх заалтыг тусгах, авлигын гэмт хэрэгт өршөөл үзүүлэхгүй байх, иргэд, олон нийтийн анхаарал татсан зарим хэргүүдийг тодорхой хэмжээгээр мэдээлдэг байх, мэдээлэгчийг хамгаалах, олон нийтийн зөвлөлийн гишүүдийн сонгон шалгаруулалтыг ил тод болгох, шүүгчийн сонгон шалгаруулалтыг ил тод болгох, Авлигатай тэмцэх газрын салбар, нэгжийг орон нутагт байгуулах, хоёр болон олон талт хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх санал хүргүүлсэн.

Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх, УИХ-ын даргын өгсөн чиглэлийн дагуу Нийтийн ашиг сонирхлын төлөө шүгэл үлээгч/илчлэгч/-ийг хамгаалах тухай хуулийн төсөл, үзэл баримтлал, танилцуулга, даган гарах хуулиуд болох Гэрч, хохирогчийг хамгаалах тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Эрүүгийн хуульд нэмэлт оруулах тухай, Зөрчлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай зэрэг хуулийн төслийг боловсруулж, Улсын дээд шүүх, Улсын ерөнхий прокурорын газар, Цагдаагийн ерөнхий газраас санал авч, тусган Улсын Их Хурлын даргад хүргүүлсэн.

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 37 дугаар зүйлд гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд олон нийтийн хөндлөнгийн хяналтын

тогтолцоог бий болгож, олон нийтийн хяналтыг хэрэгжүүлэх журмыг Засгийн газар батлахаар тусгасан ба Хууль зүй, дотоод хэргийн яамнаас ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу “Төрийн байгууллага, албан тушаалтны үйл ажиллагаанд олон нийтийн хяналтыг хэрэгжүүлэх журам”-ын төслийг боловсруулан Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдад хүргүүлэв.

Авлигын эсрэг хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.2-т “авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулах, үйл ажиллагааг нь уялдуулан зохицуулах талаар аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг дэх гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх орон тооны бус зөвлөлд үүрэг, чиглэл өгөх” -өөр заасан.

Салбар зөвлөлүүд авлигын эсрэг аян зохион байгуулах, сургалт хийх, сурталчилгааны материал түгээх, иргэний нийгмийн байгууллагууд, орон нутгийн өмчит компаниудын дунд зөвлөгөөн зохион байгуулах, зөвлөмж хүргүүлэх, судалгаа авч дүн шинжилгээ хийх, хууль хяналтын байгууллагууд “Санамж бичиг” байгуулан төр, нийтийн эрх ашиг зөрчигдсөн, төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулсан, гэмт хэргийн болон захиргааны зөрчлийн шинжтэй санхүүгийн зөрчлийн талаар мэдээлэл солилцох, хяналт тавих, мэргэжил арга зүйн дэмжлэг үзүүлэн хамтран ажиллах зэрэг арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн байна.

ЗУРГААДУГААР БҮЛЭГ

ШҮҮХИЙН ШИНЖИЛГЭЭ – FORENSIC

1. ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

2. ХИЙСЭН ШИНЖИЛГЭЭ

КРИМИНАЛИСТИКИЙН ШИНЖИЛГЭЭ

ШҮҮХ ЭМНЭЛГИЙН ШИНЖИЛГЭЭ

ЭДИЙН ЗАСГИЙН ШИНЖИЛГЭЭ

ТУСГАЙ ШИНЖИЛГЭЭ

3. ХЭРГИЙН ГАЗРЫН ҮЗЛЭГТ ОРОЛЦСОН
БАЙДАЛ

ШҮҮХИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ БАЙГУУЛЛАГЫН МЭДЭЭЛЭЛ

1.Товч танилцуулга

Шүүхийн шинжилгээний байгууллага нь эрүү, иргэн, захиргааны хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны явцад төрийн эрх бүхий байгууллага /цагдаа, шүүх, прокурор, тагнуул, гааль, татвар/, албан тушаалтны тогтоол, захирамжаар тусгай мэдлэг шаардсан асуудлыг шийдвэрлэхийн тулд шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргах, гэмт хэрэг илрүүлэх, гэмт этгээдийн үйлдлийг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй нотлон тогтооход мэргэжилтнээр хэргийн газрын үзлэгт оролцож, ул мөр, эд мөрийн баримт илрүүлж бэхжүүлэх, магадлагаа гаргах үндсэн чиг үүрэгтэй мэргэжлийн байгууллага юм.

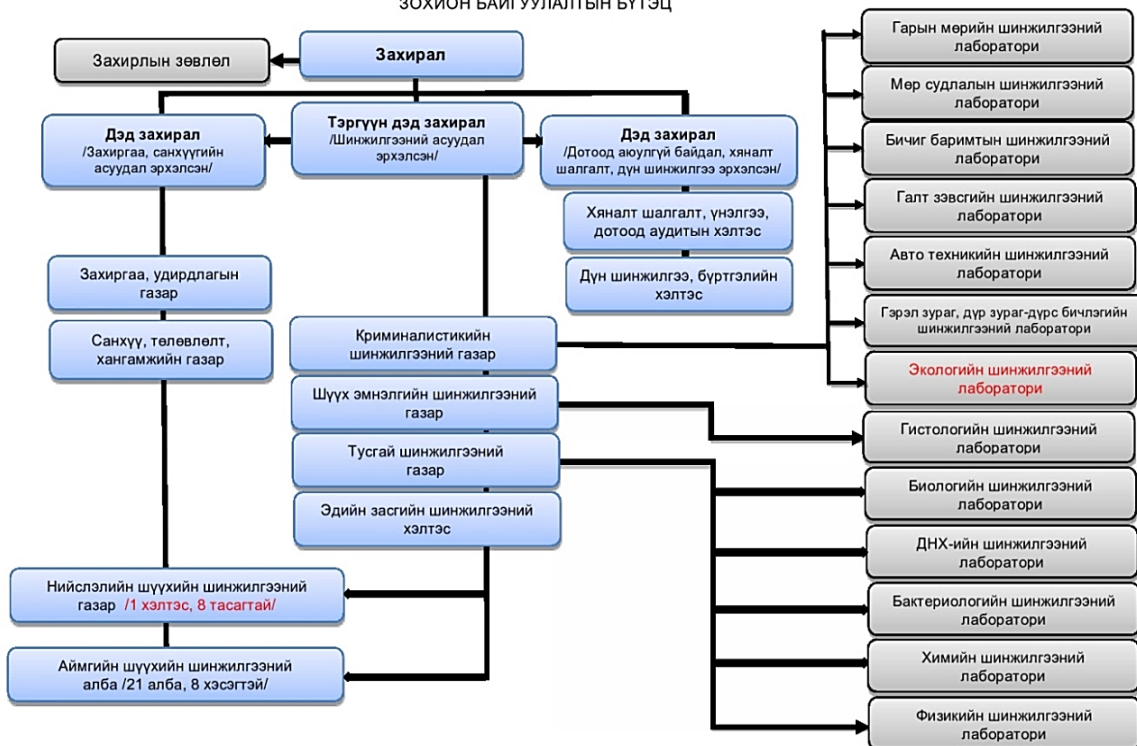
Монгол Улсын Их Хурлын 2009 оны 12 дугаар сарын 03-ны өдрийн нэгдсэн хуралдаанаар Шүүхийн шинжилгээний тухай хуулийг баталснаар шүүхийн шинжилгээ хийх үндэслэл, журам, зарим төрлийн шинжилгээний онцлог болон шүүхийн шинжилгээний байгууллагын тогтолцоо, чиг үүрэг, шинжээчийн эрх зүйн байдлыг тогтоон өгчээ.

Шүүхийн шинжилгээний байгууллага нь одоогийн тогтолцоогоор шүүхийн шинжилгээний төв байгууллага, аймаг, нийслэлийн шүүхийн шинжилгээний албанаас бүрдэж, криминалистикийн, шүүх эмнэлгийн болон тусгай шинжилгээ, эдийн засгийн шинжилгээний чиглэлээр шинжилгээ хийхийн зэрэгцээ гарын хээний сан, галт зэвсгийн хонгио, хошууны сан, хариуцах эзэнгүй хэн болох нь тогтоогдохгүй цогцосны сан, Генетик мэдээллийн нэгдсэн сан /ДНХ/ болон бусад төрлийн санг бүрдүүлэн лавлагаа мэдээллийн үйл ажиллагаа явуулж байна.

Аймаг, нийслэлийн шүүхийн шинжилгээний алба нь тухайн орон нутагт гарсан хэргийн газрын үзлэгт оролцож ул мөр эд мөрийн баримтыг илрүүлж, бэхжүүлэх үйл ажиллагаанд мэргэжилтнээр оролцох, орон нутагт ажиллаж буй шинжээчдийн тусгай мэдлэгийн хүрээнд шүүх эмнэлэг, криминалистикийн шинжилгээ хийж дүгнэлт гаргадаг.

Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэн нь нийт 13 лабораторитой эрүү, иргэн, захиргааны болон бусад хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны явцад нотлох баримтыг илрүүлж бэхжүүлж авах, ул мөр, эд мөрийн баримтад үзлэг, шинжилгээ хийдэг.

ШҮҮХИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ҮНДЭСНИЙ ХҮРЭЭЛЭНГИЙН
ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН БҮТЭЦ

Гарын мөрийн шинжилгээний лаборатори. Тус лабораторид 1995 онд “Папилон-5” системийг суурилуулж, хэргийн газраас илрүүлж бэхжүүлсэн гарын мөрүүдийг гарын дардасуудтай автомат харьцуулалт хийж эхэлсэн ба 1999 онд Засгийн газраас “Гарын хээний нэгдсэн сан” байгуулах шийдвэр гарч, ОХУ-ын мэргэжилтнүүдтэй гэрээ байгуулан “Папилон-7 АДИС” шинэ системийг нэвтрүүлсэн.

Өнөөдрийн байдлаар гарын мөрийн шинжилгээний лабораторид 2008 онд “Папилон-7.7.4” системийг суурилуулсан бөгөөд аймаг, нийслэлийн шинжилгээний байгууллагад 2012 оноос нэгдсэн систем байдлаар ашиглаж байна.

Мөр судлалын шинжилгээний лаборатори. Мөр судлалын шинжилгээнд дараах техник хэрэгслийг ашиглаж байна:

д/д	Техник хэрэгслийн нэр	Үйлдвэрлэсэн улс	Үйлдвэрлэгдсэн он	Ашиглаж эхэлсэн он	Тайлбар
1	AmScope	Хятад	2010, 2013	2010, 2013	Өсгөгч
2	XTL	Хятад	2006	2006	Өсгөгч
3	XZB	Хятад	2007	2007	Дижитал камертай өсгөгч

Бичиг баримтын шинжилгээний лаборатори. Бичиг баримт болон гар бичмэл, тамга тэмдэгт дараах техник хэрэгслийг ашиглаж шинжилгээ хийж байна:

д/д	Техник хэрэгслийн нэр	Үйлдвэрлэсэн улс	Үйлдвэрлэгдсэн он	Ашиглаж эхэлсэн он	Тайлбар
1	AmScope суурин болон зөөврийн	Хятад	2010, 2013	2010, 2013	Өсгөгч
2	“ProjectinaDocucenter Expert”-PIA6000	Хятад	2008	2008	Тусгай төхөөрөмж
3	Nikon SM2800	Хятад	2007	2007	Өсгөгч

Галт зэвсгийн шинжилгээний лаборатори. Тус лаборатори нь мөн 1998 оноос эхлэн лабораторийн системд орсон бөгөөд 2001 онд УИХ-аас баталсан “Галт зэвсгийн тухай хууль”-д заасны дагуу Улсын галт зэвсгийн хонгио, хошууны нэгдсэн санг байгуулан, автомат харьцуулалтын “CCS-1.0” системийг суурилуулан галт зэвсгийн бүртгэл, хонгионы мөрийг сан хэлбэрээр бүртгэж, бүх төрлийн галт зэвсэг, сум хэрэгсэл, буудлагын мөр, тэсэрч, дэлбэрэх бодисын шинжилгээг хийж байна. Уг шинжилгээнүүдийг дараах техник хэрэгсэл ашиглан хийж байна:

д/д	Техник хэрэгслийн нэр	Үйлдвэрлэсэн улс	Үйлдвэрлэгдсэн он	Ашиглаж эхэлсэн он	Тайлбар
1	Арсенал	ОХУ	2008	2008	Автомат систем
2	Motic SMZ-140	Хятад	2006	2007	Өсгөгч

Авто техникийн шинжилгээний лаборатори. Тус лаборатори нь зам тээврийн ослын хэргийн газрын нөхцөл байдлын шинжилгээ, автотехникийн эвдрэл гэмтлийг тогтоох шинжилгээ, автотехникийн мөр судлалын шинжилгээг тус тус хийдэг бөгөөд дараах техник хэрэгслийг ашиглаж байна:

д/д	Техник хэрэгслийн нэр	Үйлдвэрлэсэн улс	Үйлдвэрлэгдсэн он	Ашиглаж эхэлсэн он	Тайлбар
1	Launch	Хятад	2013	2013	Тэнхлэг тохирогооны багаж
2	Launch	Хятад	2013	2013	Дугуй задалж угсрах төхөөрөмж
3	Fox well GT30 mini	Хятад	2015	2015	Цахилгааны гэмтэл оношлох багаж
4	Bow monk series-2	Англи	2014	2014	Тормосын идэвхижилт хазайлт хэмжигч

Гэрэл зураг, дүр зураг-дүрс бичлэгийн шинжилгээний лаборатори. Гэрэл зураг, гавлын ясаар хүнийг адилтгахаас гадна хохирогч, гэрчийн тодорхойлсон, мэдүүлсний дагуу сэжигтний ам зураг гаргах компьютерийн “Mon face” харьцуулах систем суурилуулан ажиллаж байна. Гэрэл зургийн лаборатори нь шинжилгээний болон хэргийн газрын үзлэгийн гэрэл зургийн ажил гүйцэтгэдэг. Өнөөдрийн байдлаар тус лабораторид 2016 онд Япон улсад үйлдвэрлэсэн гэрэл зургийг чанарын өндөр түвшинд боловсруулах “Fujifilm Frontier LP7700” маркийн шинэ дэвшилтэт тоног төхөөрөмжийг үйл ажиллагаандаа ашиглаж байгаагийн зэрэгцээ дүр зураг, дүрс бичлэг, дуу авианы шинжилгээнд дуу авиа, дүрс бичлэг, компьютер техникийн олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн ОХУ, АНУ болон Европын зарим улс орны программ хангамжийг хэрэглэдэг.

Химийн шинжилгээний лаборатори. Уг лабораторид мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис шинжлэх “Хийн хроматограф”-ын аппаратыг, хүний биеийн биоматериалд буюу цус, шээс, үс, хумсанд мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис тодорхойлох 3 төрлийн “6530 QTOF шингэний хроматограф-масс спектрометр, 1290 HPLC өндөр мэдрэмжит шингэний хроматограф, 5977 загварын хийн хроматограф масс спектрометрийн аппарат суурилуулан үйл ажиллагаандаа ашигладаг.

д/д	Техник хэрэгслийн нэр	Үйлдвэрлэсэн улс	Үйлдвэрлэгдсэн он	Ашиглаж эхэлсэн он	Тайлбар
1	HBS-Q-TOF-LC/MS-650	АНУ	2017	2018	Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөлөх бодис тодорхойлох
2	7820AGC-5977B MSD	АНУ	2017	2018	
3	ELISA RT-2100C	Хятад	2019	2019	
4	UNICO7200	Хятад	2008	2008	Спиртийн зүйл тодорхойлох

Биологийн шинжилгээний лаборатори. Тус лаборатори нь 1976 онд ЦЕГ-ын Шинжилгээний хүрээлэнд БНАГУ-ын тоног төхөөрөмж, техникийн тусламжтайгаар байгуулагдсан бөгөөд дараах техник хэрэгслийг ашиглан биологийн шинжилгээг хийж байна.

д/д	Техник хэрэгслийн нэр	Үйлдвэрлэсэн улс	Үйлдвэрлэгдсэн он	Ашиглаж эхэлсэн он	Тайлбар
1	Nikon-ECLIPSE E200	Хятад	2018	2018	Өсгөгч
2	Micros MC-50	Австри			Өсгөгч
3	Biobase	Хятад			Дээж бэлтгэгч сэгсрэгч

Физикийн шинжилгээний лаборатори: 1974 онд тус лаборатори нь УЦСЕГ-ын Шинжлэх ухаан, техникийн хэлтэст БНАГУ-ын тоног төхөөрөмж, техникийн тусламжтайгаар байгуулагдсан.

д/д	Техник хэрэгслийн нэр	Үйлдвэрлэсэн улс	Үйлдвэрлэгдсэн он	Ашиглаж эхэлсэн он	Тайлбар
1	Himedia Prima-96	Энэтхэг	2019	2019	PCR машин
2	PCRsystem 9700	АНУ	2012	2012	Тусгай төхөөрөмж
3	Genetic Analyzer 3130	АНУ	2012	2012	Тусгай төхөөрөмж
4	Thermostat JISICO J-100S	Солонгос	2001	2001	Тусгай төхөөрөмж
5	HANIL HM-150-IV	Солонгос	2001	2001	Центрфуг

Бактериологийн шинжилгээний лаборатори: Тусгай шинжилгээний лабораторид хандах бактериологийн шинжилгээний тоо, объектын тоо жил ирэх тусам ихсэж байгаагаас хамаарч тус лабораторийг биологийн шинжилгээний лабораториос тусад нь байгуулан ажиллуулж байна. Уг лабораторид хохирогч болон сэжигтнээс цус, шээс, мазокын

шинжилгээний дээж авч сүүлийн үеийн мэдрэг оношлуур тест, микроскоп, PCR-ын аргуудыг ашиглан бэлгийн замын халдварт өвчин үүсгэгчийг илрүүлэх бактериологийн шинжилгээ хийдэг.

д/д	Техник хэрэгслийн нэр	Үйлдвэрлэсэн улс	Үйлдвэрлэгдсэн он	Ашиглаж эхэлсэн он	Тайлбар
1	Elisa reader ADX-110	АНУ	2018	2018	Тусгай төхөөрөмж
2	CYAN CL002	Белги	2019	2019	Тусгай төхөөрөмж
3	Thermostatic DH4000AB	Хятад	2007	2007	Тусгай төхөөрөмж
4	Thermostatic DH5000-II	Хятад	2011	2014	Тусгай төхөөрөмж
5	CYAN CL007N	Белги	2019	2019	Тусгай төхөөрөмж

2. Шүүхийн шинжилгээний байгууллагад хийсэн шинжилгээ

Шүүхийн шинжилгээний байгууллага 2020 онд нийт 64369 шинжилгээ хийсэн бөгөөд 57.4%-ийг шүүх эмнэлгийн шинжилгээ, 25.5%-ийг тусгай шинжилгээ, 16.6%-ийг криминалистикийн шинжилгээ, 0.5%-ийг эдийн засгийн шинжилгээ эзэлсэн нь өмнөх оноос 7.6%-иар буурсан байна.

График №1 2020 онд хийгдсэн нийт шинжилгээний тоо (шинжилгээний төрлөөр)

Хүснэгт №1. Шүүхийн шинжилгээний байгууллагад хийсэн шинжилгээ (сүүлийн 5 жилээр)

Шинжилгээний чиглэл, төрөл		2016	2017	2018	2019	2020
Криминалист икийн шинжилгээ	Гарын мөр	10319	9541	9550	7499	6660
	Мөр судлал	2012	1545	1553	1740	1556
	Бичиг судлал, бичиг техник	1207	1066	906	1147	915
	Дүр зураг	133	98	72	53	37
	Галт зэвсэг	249	222	604	937	877
	Тэсрэх төхөөрөмж	7	7	2	6	13
	Дүрс бичлэг	229	265	251	237	244
	Автотехник	218	235	165	164	215
	Компьютер судлал	132	131	111	85	119
	Дуу авиа	-	-	28	24	23
	Материал судлал	-	-	32	52	5
Бусад	116	92	19	17	29	

	Бүгд	14622	13202	13293	11961	10693
Тусгай шинжилгээ	Хими	5348	5894	6814	7524	6976
	Физик	179	170	210	238	249
	Биологи	5734	5679	6056	6560	6125
	ДНХ	1070	1265	1685	2046	2030
	Бактерлоги	893	994	1049	989	1062
	Бүгд	13224	14002	15814	17357	16442
Шүүх эмнэлгийн шинжилгээ	Цогцосны задлан шинжилгээ	3685	4016	4492	4659	4455
	Гэмтлийн зэрэг тогтоох	30168	27934	27493	27138	25919
	Хэргийн материалаар хийх	1716	1409	1430	1649	1504
	Хүний биед хийсэн бусад шинжилгээ / нас тогтоох/	1209	1220	1425	1575	1734
	Шарилд хийсэн шинжилгээ	24	19	26	24	17
	Гистологийн шинжилгээ	3621	3492	4913	5110	3345
	Бүгд	40423	38090	39779	40155	36974
Шүүх эдийн засгийн шинжилгээ	Татвартай холбоотой	11	18	20	9	11
	НД-ын шимтгэлтэй холбоотой	21	24	21	3	14
	Бэлэн мөнгөтэй холбоотой	70	48	53	64	75
	Эд хогшил, бараа	57	46	36	46	46
	Бусад зөрчил	5	95	13	30	20
	Буцсан	-	-	90	85	0
	Бүгд	256	231	233	237	260
Нийт	68525	65525	69119	69710	64369	

График №2. Шинжилгээний байгууллагад хийсэн нийт шинжилгээ (сүүлийн 5 жилээр)

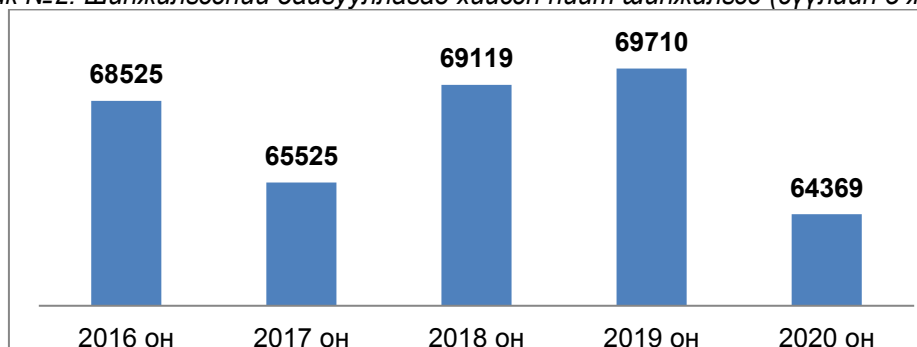
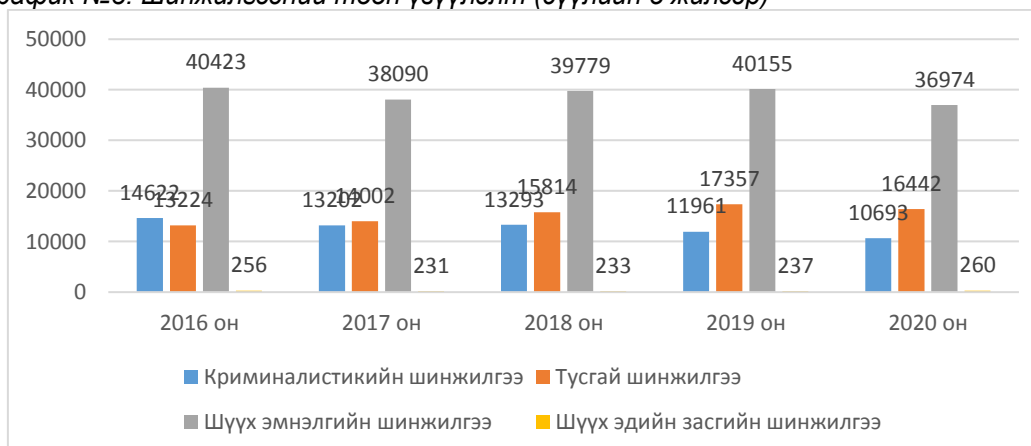

График №3. Шинжилгээний тоон үзүүлэлт (сүүлийн 5 жилээр)

Хүснэгт №2. 2020 онд хийсэн шүүхийн шинжилгээ (аймаг, шинжилгээний төрлөөр)

№	Шинжилгээний газар, хэлтэс, алба	Нийт шинжилгээ	Шүүх эмнэлгийн шинжилгээ	Криминалистикийн шинжилгээ	Тусгай шинжилгээ	Эдийн засгийн шинжилгээ
1	Архангай	1144	762	55	327	-
2	Баян-Өлгий	746	583	53	110	-
3	Баянхонгор	870	770	100	-	-
4	Булган	633	427	59	147	-
5	Говь-Алтай	658	473	45	140	-
6	Говьсүмбэр	407	398	9	-	-
7	Дархан-Уул	1700	1374	95	231	-
8	Дорноговь	705	599	106	-	-
9	Дорнод	1633	1204	175	254	-
10	Дундговь	423	358	65	-	-
11	Завхан	658	442	59	157	-
12	Орхон	1847	1334	257	256	-
13	Өвөрхангай	741	631	110	-	-
14	Өмнөговь	814	798	16	-	-
15	Сүхбаатар	903	699	71	133	-
16	Сэлэнгэ	1053	739	157	157	-
17	Төв	1402	1224	178	-	-
18	Увс	1151	890	101	160	-
19	Ховд	1374	1079	89	206	-
20	Хөвсгөл	1018	766	129	123	-
21	Хэнтий	1237	1031	170	36	-
22	Хүрээлэн	37976	19028	4683	14005	260
23	НШШГазар	5276	1365	3911	-	-
Бүгд		64369	36974	10693	16442	260

2.1.Криминалистикийн шинжилгээ

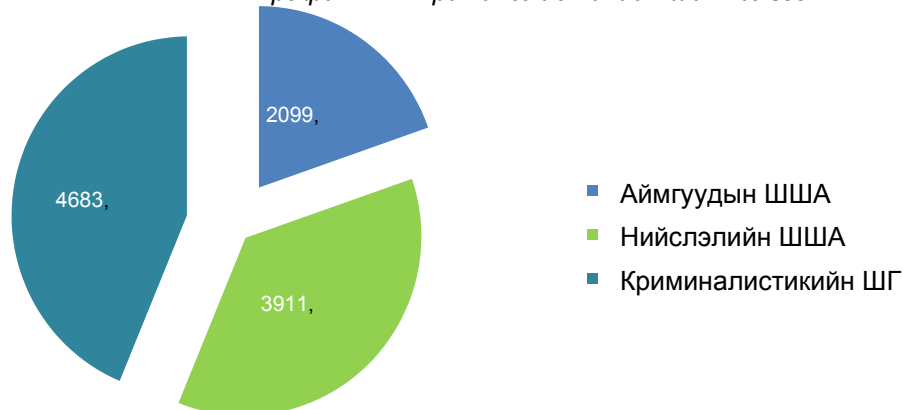
Шүүхийн шинжилгээний байгууллага 2020 онд криминалистикийн 10693 шинжилгээ хийсэн бөгөөд 43.8%-ийг Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн Криминалистикийн шинжилгээний газарт, 36.5%-ийг Нийслэлийн шүүхийн шинжилгээний газрын криминалистикийн лабораторид, 19.6%-ийг аймгуудын шүүхийн шинжилгээний албаны лабораторид хийжээ.

Хүснэгт №3. 2020 оны криминалистикийн шинжилгээ (шинжилгээний төрөл, аймаар)

№	Аймаг	Нийт шинжилгээ	Шинжилгээний төрөл											
			Гарын мөр	Мөр судлал	Баримт бичиг	Галт зэвсэг	Тэсрэх төхөөрөмж	Дүр зураг	Дүрс бичлэг	Автотехник	Компьютер	Дуу авиа	Материал	Бусад
1	Архангай	55	36	8	10	1	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Баян-Өлгий	53	19	22	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Баянхонгор	100	47	38	12	3	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Булган	59	48	7	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Говь-Алтай	45	23	20	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Говьсүмбэр	9	2	5	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Дархан-Уул	95	48	31	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Дорноговь	106	77	19	6	4	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Дорнод	175	152	21	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Дундговь	65	62	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Завхан	69	33	20	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Орхон	257	169	59	28	1	-	-	-	-	-	-	-	-

13	Өвөрхангай	110	53	47	7	2									1
14	Өмнөговь	16	12	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Сүхбаатар	71	20	50	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Сэлэнгэ	157	119	25	12	-		1							
17	Төв	178	148	24	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Увс	101	33	30	36	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Ховд	89	56	21	11	-									1
20	Хөвсгөл	129	73	36	11	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Хэнтий	170	137	26	5	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Хүрээлэн	3911	3891	8	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	НШШГазар	4683	1402	1032	716	851	13	36	244	215	119	23	5	27	
Бүгд		10693	6660	1556	915	877	13	37	244	215	119	23	5	29	

График №4. Криминалистикийн шинжилгээ

2.2. Шүүх эмнэлгийн шинжилгээ

Шүүхийн шинжилгээний байгууллагад 2020 онд шүүх эмнэлгийн **36974** шинжилгээ хийсэн бөгөөд энэ нь өмнөх оноос 7.9 хувиар буурсан байна. Эдгээрийн 74.8% нь хүний биед, 21% нь цогцост /үүний 9 хувь нь эд, эсийн шинжилгээ/, 4 хувь нь хэргийн материалаар хийсэн шинжилгээ эзэлж байна. Нийт шинжилгээний 51.5%-ийг ШШҮХ-ийн Шүүх эмнэлгийн шинжилгээний газарт, 3.7%-ийг Нийслэлийн шүүхийн шинжилгээний газарт, 44.9%-ийг аймгуудын шүүхийн шинжилгээний албанд хийжээ.

Хүснэгт №4. Шүүх эмнэлгийн шинжилгээ

Шинжилгээний төрөл	Шинжилгээний тоо
Шүүх эмнэлгийн цогцост хийх шинжилгээ	4455
Хүний биед гэмтлийн зэрэг тогтоох шинжилгээ	25919
Хүний биед хийсэн бусад шинжилгээ /бэлгийн холбогдолтой, нас тогтоох/	1734
Хэргийн материалаар хийсэн шинжилгээ	1504
Эксгумац	17
Гистологийн шинжилгээ	3345
НИЙТ	36974

Хүснэгт №5. Шүүх эмнэлгийн шинжилгээ /шинжилгээний төрөл, аймгаар/

№	Шинжилгээний алба	Нийт шинжилгээ	Хүний биед гэмтлийн зэрэг тогтоох шинжилгээ	Хүний биед хийсэн бусад шинжилгээ	Цогцост хийсэн шинжилгээ	эксгумац	Хэргийн материалаар хийсэн шинжилгээний	Гистологи
1	Архангай	762	616	13	133	-	-	-
2	Баян-Өлгий	583	506	28	46	3	-	-

3	Баянхонгор	770	573	88	108	-	1	-
4	Булган	427	320	37	70	-	-	-
5	Говь-Алтай	473	390	24	57	-	2	-
6	Говьсүмбэр	398	356	6	36	-	-	-
7	Дархан-Уул	1374	897	43	94	-	7	333
8	Дорноговь	599	470	30	99	-	-	-
9	Дорнод	1204	841	44	153	-	13	153
10	Дундговь	358	245	16	69	-	28	-
11	Завхан	442	351	9	61	-	-	21
12	Орхон	1334	764	61	91	-	5	413
13	Өвөрхангай	631	499	22	110	-	-	-
14	Өмнөговь	798	616	39	127	-	10	6
15	Сүхбаатар	699	582	42	75	-	-	-
16	Сэлэнгэ	739	550	32	157	-	-	-
17	Төв	1224	825	12	187	-	33	167
18	Увс	890	720	21	61	1	13	74
19	Ховд	1079	886	24	74	1	21	73
20	Хөвсгөл	766	543	44	179	-	-	-
21	Хэнтий	1031	837	27	129	-	18	20
22	ШЭШГ	19028	12322	1041	2224	11	1345	2085
23	НШШГ	1365	1210	31	115	1	8	-
24	Бүгд	36974	25919	1734	4455	17	1504	3345

Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнд сүүлийн 6 жилд хийсэн нийт шинжилгээний 59%-ийг шүүх эмнэлгийн шинжилгээ эзэлж байна.

Хүснэгт №6. Нийт шинжилгээ

Он	Нийт хийсэн шинжилгээ	Шүүх эмнэлгийн шинжилгээ	Эзлэх хувь
2015	68237	41411	61,1%
2016	68525	40423	59%
2017	65525	38090	58,1%
2018	68424	39084	57,1%
2019	69710	40155	57,6 %
2020	64369	36974	57,4%

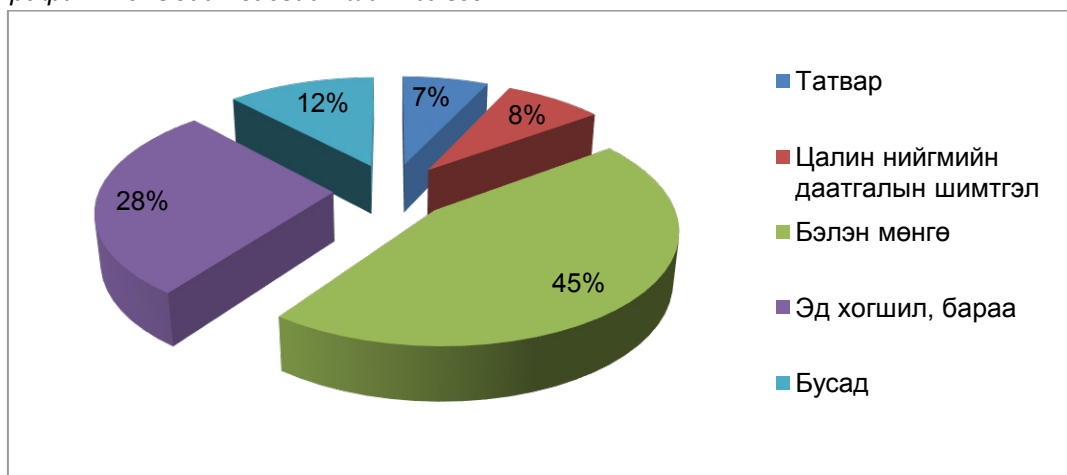
2020 онд хийгдсэн шүүх эмнэлгийн шинжилгээний тоон үзүүлэлтийг өмнөх онтой харьцуулбал:

- хүний биед гэмтлийн зэрэг тогтоох шинжилгээ 4.4% бууралттай;
- бэлгийн маргаантай асуудалд болон нас тогтоох шинжилгээ 10% өсөлттэй;
- шүүх эмнэлгийн цогцос шинжилгээ 5.1% бууралттай;
- хэргийн материалаар хийсэн шинжилгээ 8.7% бууралттай;
- шарилд хийсэн шинжилгээ 29% бууралттай байна.

2.3.Эдийн засгийн шинжилгээ

2020 онд эдийн засгийн 260 шинжилгээ хийснээс 166-д нь шинжээчийн дүгнэлт гаргасан, 84-д нь шинжээч томилох эрх бүхий этгээдийн хүсэлтээр, санхүүгийн баримт ирүүлээгүй, эрх бүхий байгууллагын акт дүгнэлт гараагүй зэрэг шалтгаанаар буцаажээ. Шинжилгээгээр 3,199,934,464.2 мянган төгрөгийн, 3,575,993.4 ам долларын зөрчил, хохирол тогтоосон байна.

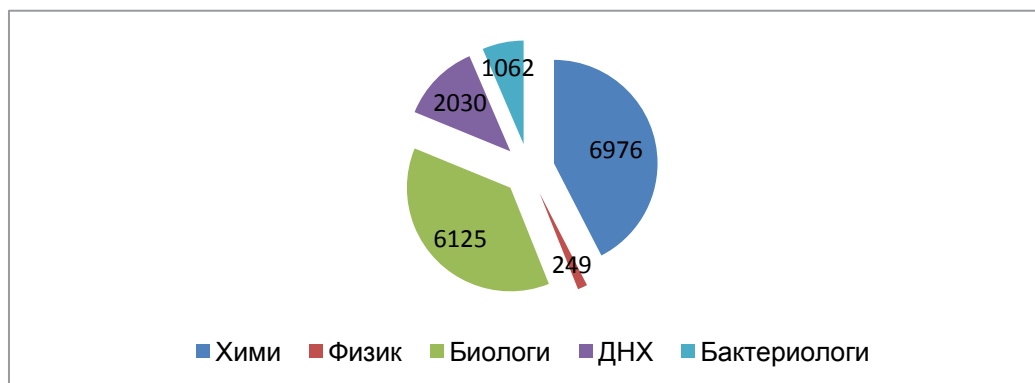
График №5. Эдийн засгийн шинжилгээ.

2.4.Тусгай шинжилгээ

2020 онд тусгай шинжилгээний чиглэлээр нийт 16442 шинжилгээ хийснийг өмнөх онтой харьцуулахад 5.2%-аар буурсан байна. Тусгай шинжилгээний чиглэлээр хийсэн нийт шинжилгээний 42%-ийг химийн шинжилгээ, 37%-ийг биологийн шинжилгээ, 12%-ийг ДНХ-ийн шинжилгээ, 6.4%-ийг бактериологийн шинжилгээ, 1.5%-ийг физикийн шинжилгээ эзэлж байна.

График № 6. Хими, биологи, ДНХ, бактериологи, физикийн шинжилгээ /тоогоор/

Хүснэгт №7. Тусгай шинжилгээ (шинжилгээний төрөл, аймгаар)

№	Аймаг	Нийт шинжилгээ	Шинжилгээний төрөл				
			Хими	Физик	Биологи	ДНХ	Бактериологи
1	Архангай	327	185		136		6
2	Баян-Өлгий	110	110				
3	Баянхонгор	-					
4	Булган	147	147				
5	Говь-Алтай	140	94		46		
6	Говьсүмбэр	-					
7	Дархан-Уул	231	122		109		
8	Дорноговь						
9	Дорнод	254	199		55		
10	Дундговь						

11	Завхан	157	148		9		
12	Орхон	256	191		65		
13	Өвөрхангай						
14	Өмнөговь						
15	Сүхбаатар	133	133				
16	Сэлэнгэ	157	115		42		
17	Төв						
18	Увс	160	90		70		
19	Ховд	206	154		52		
20	Хөвсгөл	123	123				
21	Хэнтий	36	26		7	3	
22	ТШГ	14005	5139	249	5534	2027	1056
Бүгд		16442	6976	249	6125	2030	1062

3.Хэргийн газрын үзлэгт оролцсон байдал

Криминалистикийн шинжээчид 27539 хэргийн газрын үзлэгт мэргэжилтнээр оролцсон бол, шинжээч эмч нар 4468 хэргийн газрын үзлэгт оролцсон байна. Шинжээчдийн оролцсон хэргийн газрын үзлэгийн 17.3% нь хүнийг алах гэмт хэрэг, 31% нь хулгайлах гэмт хэрэг, 18% нь хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг, 1% нь дээрэмдэх гэмт хэрэг, 32% нь бусад хэрэг байна.

2020 онд 27539 хэргийн газрын үзлэгт оролцож, биет нотлох баримт илрүүлж, бэхжүүлсэн. Үүнээс ШШҮХ-ийн Криминалистикийн шинжилгээний газрын шинжээч 83 удаа, Нийслэлийн шүүхийн шинжилгээний газрын криминалистикийн шинжээч 19541 удаа, аймгуудын шүүхийн шинжилгээний албаны криминалистикийн шинжээч 7915 удаа хэргийн газрын үзлэгт мэргэжилтнээр оролцжээ.

ГЭМТ ХЭРГИЙН ХОХИРОГЧ (2020)

НИЙТ ХОХИРОГЧ

23050 -25.1%

НИЙСЛЭЛД **14464** -26.3%

ОРОН НУТАГТ **8586** -22.7%

59.1%

13629

-22.4%

ЭРЭГТЭЙ

ЭМЭГТЭЙ

НАС

70+

65-69

60-64 - 3867

55-59

50-54

45-49

7937 -

40-44

35-39

30-34

25-29 - 10065

18-24

1181 -

-17

40.9%

9421

-28.7%

ХОХИРСОН
ХУУЛИЙН ЭТГЭЭД

66 -22.4%

НАС БАРСАН

670 -28.0%

ГЭМТСЭН

8175 -6.3%

УЧИРСАН ХОХИРОЛ

254.9 +57.0%
ТЭРБУМ

НӨХӨН ТӨЛҮҮЛСЭН

82.0 +87.6%
ТЭРБУМ

ХУВЬ

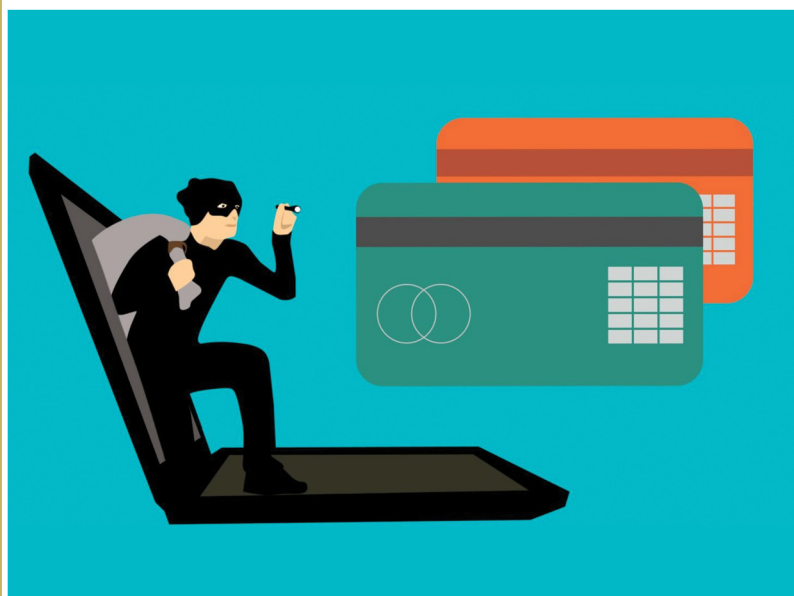
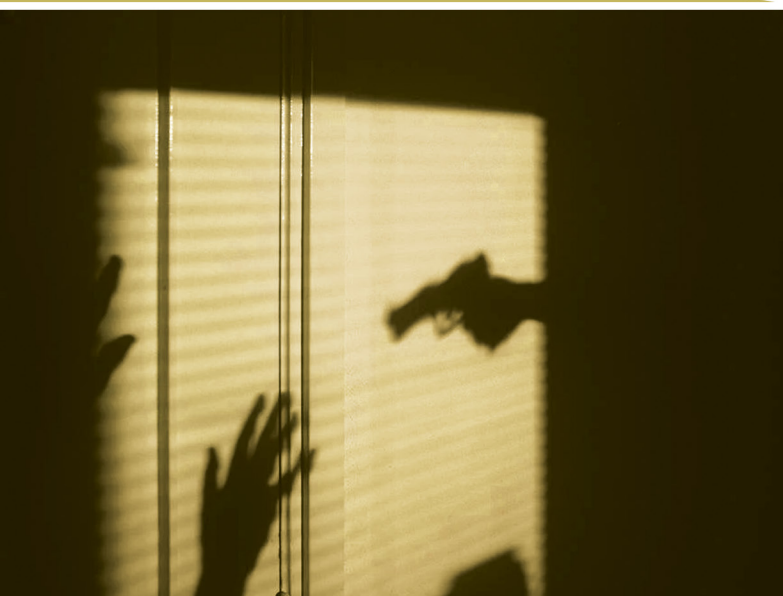
32.1% +5.1%

ДОЛООДУГААР БҮЛЭГ

ГЭМТ ХЭРГИЙН ХОХИРОЛ – CRIME VICTIM

1. ГЭМТ ХЭРГИЙН ХОХИРОЛ, ТҮҮНИЙГ НӨХӨН ТӨЛҮҮЛЭХ ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ
2. ЦАГДААГИЙН СТАТИСТИК
3. ПРОКУРОРЫН СТАТИСТИК
4. ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ БАЙГУУЛЛАГЫН ДҮН МЭДЭЭ

ГЭМТ ХЭРГИЙН ХОХИРОЛ

1. Гэмт хэргийн хохирол, түүнийг нөхөн төлүүлэх эрх зүйн зохицуулалт

НҮБ-аас баталсан “Хүний эрхийн түгээмэл тунхаглал”, “Иргэний болон улс төрийн эрхийн тухай олон улсын пакт”, “Монгол Улсын Үндсэн хууль” болон бусад хууль тогтоомжид хүний эрх, эрх чөлөө зөрчигдсөний улмаас учирсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх, сэргээн эдлүүлэх үүргийг төр иргэнийхээ өмнө хуулиар хүлээсэн байдаг.

НҮБ-ын Ерөнхий Ассамблейн 1985 оны 40/34 дүгээр тогтоолоор “Гэмт хэрэг болон албан тушаалын байдлаа урвуулан ашигласны улмаас хохирогчдын талаарх хууль цаазын үндсэн зарчмын тухай тунхаглал” (Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power) баталсан нь дэлхийн улсуудад өөр өөрсдийн онцлогт тохирсон хохирогч судлалын бодлогыг боловсруулж, хэрэгжүүлэх эрх зүйн гол үндэслэл болсон байна¹.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван зургаадугаар зүйлийн 14 дэх хэсэгт “Монгол Улсын хууль, олон улсын гэрээнд заасан эрх, эрх чөлөө нь зөрчигдсөн гэж үзвэл уул эрхээ хамгаалуулахаар шүүхэд гомдол гаргах, бусдын хууль бусаар учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх эрхтэй” гэж заасан бөгөөд бусдын хууль бус үйлдлийн улмаас учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэхтэй холбоотой асуудлыг Эрүүгийн хууль, Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль, Иргэний хууль болон Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх хуулийн холбогдох заалтуудаар зохицуулсан байдаг. Үндэсний хууль тогтоомжуудад хохирогчийн эрхийн байдлыг дараах байдлаар хуульчилсан байна. Үүнд:

1. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван зургаадугаар зүйлийн 14 дэх хэсэгт “Монгол Улсын хууль, олон улсын гэрээнд заасан эрх, эрх чөлөө нь зөрчигдсөн гэж үзвэл уул эрхээ хамгаалуулахаар шүүхэд гомдол гаргах, бусдын хууль бусаар учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх эрхтэй”, Арван есдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Төрөөс хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн болон бусад баталгааг бүрдүүлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг зөрчихтэй тэмцэх, хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх үүргийг иргэнийхээ өмнө хариуцна”,

2. Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.1-т “Гэмт хэргийн улмаас амь нас, эрүүл мэнд, бусад эрх, эрх чөлөө, эд хөрөнгийн болон эд хөрөнгийн бус хохирол хүлээсэн хүн, хуулийн этгээдийг хохирогч гэнэ” гэж тодорхойлоод мөн хуулийн 8.2 дугаар зүйлийн 1.9 дэх хэсэгт “гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол, хор уршгийг нэхэмжлэх, нөхөн төлүүлэх хүсэлт гаргах” эрхтэй²,

3. Мөн хуулийн 8.5 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Гэмт хэргийн улмаас учирсан эд хөрөнгийн болон эд хөрөнгийн бус хохирлыг нөхөн төлүүлэх, сэргээлгэхээр шаардлага тавьж байгаа хүн, хуулийн этгээдийг иргэний нэхэмжлэгч гэнэ”, 8.5 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт “Гэмт хэргийн улмаас эд хөрөнгийн болон эд хөрөнгийн бус хохирол хүлээсэн хүн, хуулийн этгээд нь сэжигтэн, яллагдагч, шүүгдэгч, эсхүл түүний учруулсан эд хөрөнгийн болон эд хөрөнгийн бус хохирлыг хариуцвал зохих этгээдэд холбогдуулан иргэний нэхэмжлэл гаргах эрхтэй бөгөөд тэрхүү нэхэмжлэлийг шүүх уг хэргийн хамт хянан шийдвэрлэнэ”,

4. “Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль”-ийн 3 дугаар зүйлийн 3.1-т “Монгол Улсын хууль, Монгол Улсын нэгдэн орсон олон улсын гэрээнд заасан хүний эрх, эрх чөлөө, хууль ёсны ашиг сонирхлоо зөрчигдсөн гэж үзэж байгаа аливаа этгээд уг эрхээ хамгаалуулахаар энэ хуульд заасан журмын дагуу шүүхэд нэхэмжлэл, хүсэлт, гомдол гаргах хэлбэрээр мэдүүлэх эрхтэй” гэж тус тус хуульчилсан³.

5. Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 5.4.8-т “Төрөөс гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх бодлогын баримт бичгийг баталж, гэмт хэрэг, зөрчлийн гаралтыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны үр нөлөөг дээшлүүлнэ” гэж тус тус заасан.

Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж буй дээрх эрх зүйн актуудаар нэр төр, алдар

¹ <https://legal.un.org/avl/ha/dbpjvcap/dbpjvcap.html>

² Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль // Төрийн мэдээлэл эмхэтгэл, 2017. №23.

³ Иргэний хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль // Төрийн мэдээлэл эмхэтгэл, 2002. №8.

хүнд, санаа сэтгэл, бие эрхтэн, эд хөрөнгийн хохирол хүлээсэн этгээдийг хохирогч, эд хөрөнгийн болон эд хөрөнгийн бус хохирол хүлээсэн этгээдийг иргэний нэхэмжлэгч гэж тодорхойлсон нь үндсэндээ эд хөрөнгийн хохирлоос гадна эд хөрөнгийн бус хохирол нөхөн төлүүлэх эрхийг бататган хуульчилсан бөгөөд ийнхүү гэмт хэргийн улмаас хохирсон этгээдийн эдийн болон эдийн бус хохирлыг нөхөн төлүүлэх эрхийг бататгасан нь эрх зүйн орчин бүрдсэн.

Нийгмийн хөгжлийн шалгуур үзүүлэлтүүдийн нэг нь тухайн нийгмийн гишүүд аливаа хууль бус үйл ажиллагаанаас хохирох эрсдлээс баттай хамгаалагдсан байх учиртай.

Гэмт хэрэг бол өөрөө нийгмийн амьдралын сөрөг үр дагавар бөгөөд улс орны эдийн засаг доройтож ажилгүйдэл, ядуурал нэмэгдэж, үнэ, инфляци өсөхийн хирээр гэмт хэргийн гаралт ч бас нэмэгдэж байдаг зүй тогтолтой. Сүүлийн жилүүдэд гэмт хэрэг өсөхийн хирээр гэмт хэргийн улмаас хохирсон хохирогчийн тоо ч нэмэгдсээр байна.

Монгол Улсын хувьд, “Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль”-ийн 10 дугаар зүйлийн 10.2-т “Гэмт хэргийн хохирогчид нөхөн төлбөр олгох сан”-г бүрдүүлэхийг хуульчилсан байна⁴. Монгол Улсын Их Хурлаас “Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль”-ийг 2006 оны 06 дугаар сарын 29-ний өдөр батлан, 2019 оны 11 дүгээр сарын 13-ны өдөр шинэчлэн найруулсан байдаг.

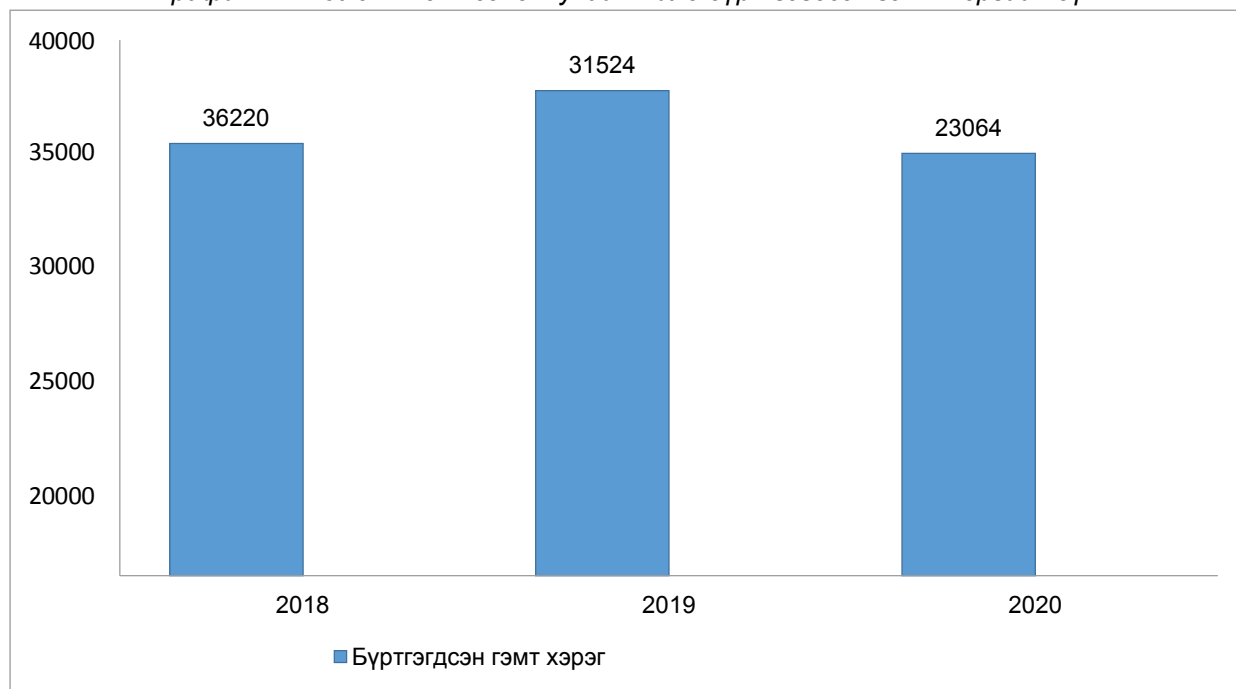
Гэхдээ уг хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.3-т “Гэмт хэргийн хохирогчид нөхөн төлбөр олгох сангийн хөрөнгийг Эрүүгийн хуулийн 10.1 дүгээр зүйл (Хүнийг алах), 11.1 дүгээр зүйл (Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах), 11.4 дүгээр зүйл (Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол санаатай учруулах), 12.1 дүгээр зүйл (Хүчиндэх), 12.3 дугаар зүйл (Бэлгийн мөлжлөг), 13.1 дүгээр зүйл (Хүн худалдаалах), 13.2 дугаар зүйл (Хүн хулгайлах), 13.3 дугаар зүйл (Хүн барьцаалах), 13.4 дүгээр зүйл (Хүнийг хүчээр алга болгох), 15.3 дугаар зүйл (Хүний цус, эс, эд, эрхтнийг хууль бусаар авах), 15.5 дугаар зүйл (Хууль бусаар үр хөндөх), 16.1 дүгээр зүйл (Хүүхдийг гэмт хэрэг үйлдэхэд татан оруулах), 16.3 дугаар зүйл (Хүүхдийг хаях, төөрүүлэх, тэнүүчлэлд хүргэх), 16.6 дугаар зүйл (Хүүхэд худалдах), 16.7 дугаар зүйл (Хүүхэдтэй хэрцгий харьцах), 16.11 дүгээр зүйл (Хүүхдийг асран хамгаалах үүргээ үл биелүүлэх), 17.2 дугаар зүйл (Дээрэмдэх), 19.3 дугаар зүйл (Төрийн өндөр албан тушаалтны амь биед халдах), 21.12 дугаар зүйл (Эрүү шүүлт тулгах), 29.1 дүгээр зүйл (Түрэмгий дайныг төлөвлөх, бэлтгэх, өдөөх, дэгдээх), 29.8 дугаар зүйл (Террорист үйлдэл хийх)-д заасан гэмт хэргийн улмаас амь насаа алдсан этгээдийн гэр бүлийн гишүүн, түүнчлэн хүнд гэмтэл учирсан хохирогчийн шүүхийн хүчин төгөлдөр шийдвэрт заасан дараах хохиролд нөхөн төлбөр олгоход зарцуулна” гэж ялгамжтай байхаар хуульчилжээ. Дээрх хуулийн заалтуудыг судалж үзвэл, хүний амь нас, эрүүл мэндэд хүч хэрэглэж үйлдсэн гэмт хэргийн хохирогчдод нөхөн төлбөр олгож байхаар хуульчилсан ч процессийн нарийн зохицуулалт тодорхой бус байна.

Монгол Улсын Үндсэн хуульд зааснаар “Төрөөс хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн болон бусад баталгааг бүрдүүлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг зөрчихтэй тэмцэх, хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх үүргийг иргэнийхээ өмнө хариуцна” гэж заасан гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирлыг төрөөс нөхөн барагдуулах гол үзэл баримтлал болохыг дээр дурьдсан. Үүнд гэмт хэргийн улмаас хүний амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгө, бусад эрх, эрх чөлөөнд шууд учирсан хохирлыг хамааруулан ойлгох шаардлагатай.

⁴ “Засгийн газрын нөөц сангийн тухай хууль” шинэчилсэн найруулга, 2019 <https://www.legalinfo.mn/law/details/14848?lawid=14848>

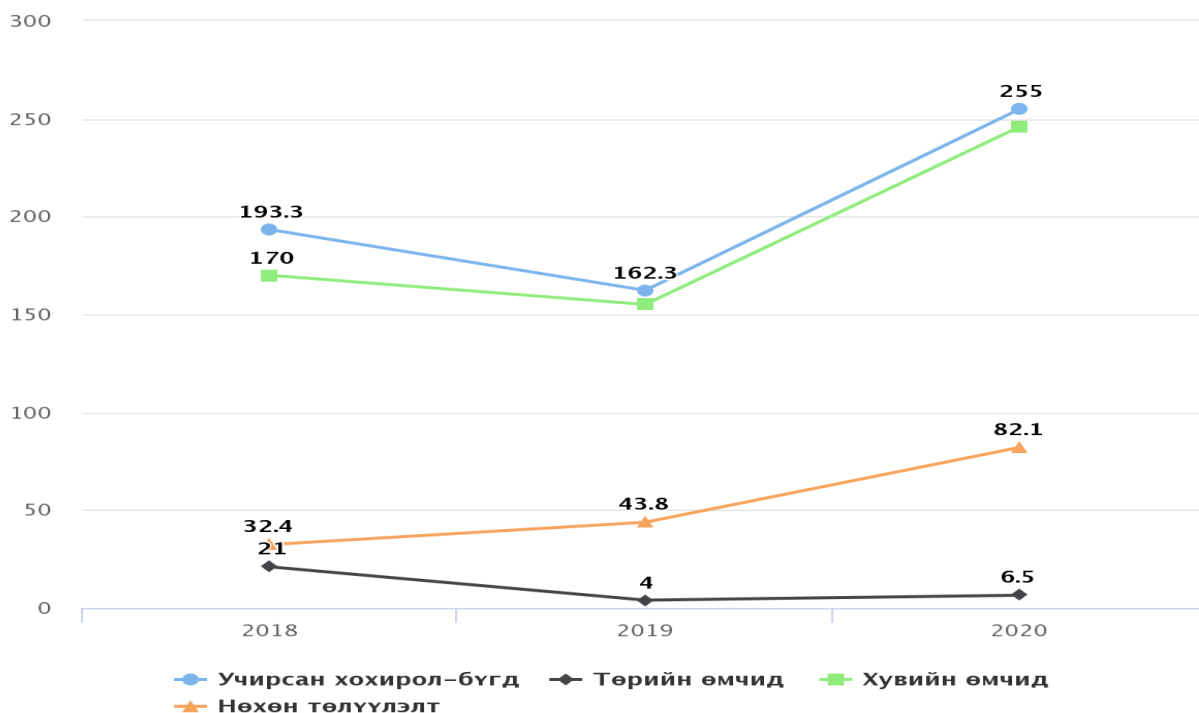
График № 1. Улсын хэмжээнд тухайн жилд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн дүн

Мөн онуудад бүртгэгдсэн болон шүүхээр таслан шийдвэрлэгдсэн хэргийн тоонд хамаарах улсад болон хувийн өмч буюу иргэнд учирсан хохирлын хэмжээг мөнгөн дүнгээр илэрхийлснийг харьцуулан үзэх шаардлагатай.

2018 оны байдлаар улсын хэмжээнд гэмт хэргийн улмаас 198.073.2 сая төгрөгийн хохирол учирсан бол 2019 онд гэмт хэргийн улмаас 162.346.6 сая төгрөг, 2020 онд 254.937.3 сая төгрөгийн хохирол учирсан байна.

График №2. Гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирлын дүн хэмжих нэгж /сая.төг/

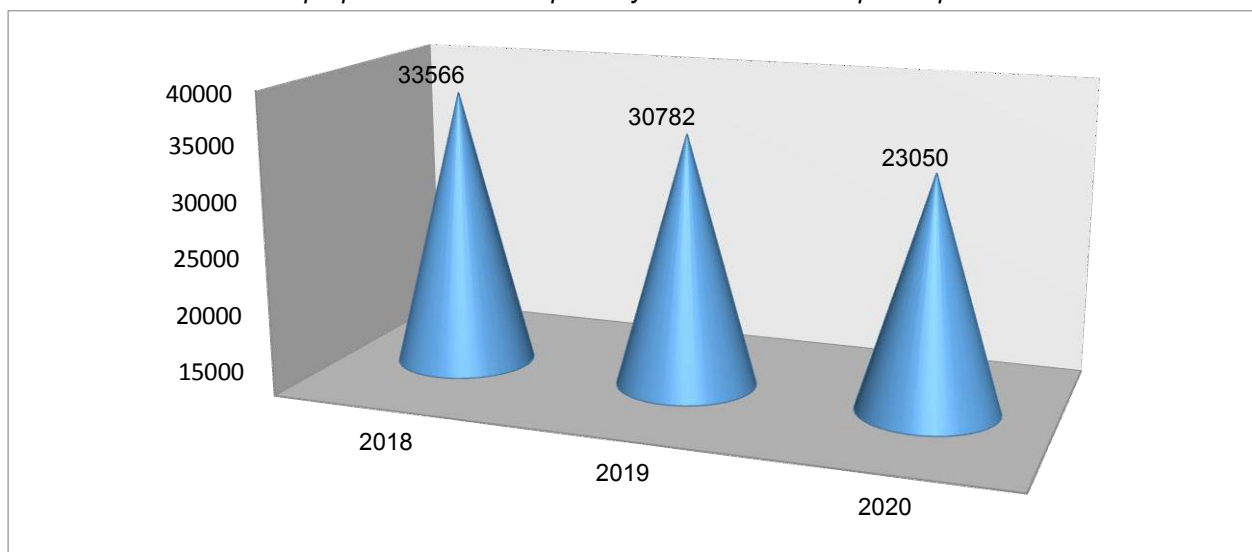

Гэмт хэргийн улмаас хүний амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгө, бусад эрх, эрх чөлөөнд 2018 онд 169.965 сая төгрөг, 2019 онд 155.067.7 сая төгрөг, 2020 онд 246,004.7 сая төгрөгийн

хохирол учирсан тухай статистик мэдээ бий⁵.

Эдгээр нь улсын хэмжээнд учирсан хохирлын дийлэнх хувийг эзэлж байгаа ба гэмт хэргийн улмаас иргэд олон зуун тэрбум төгрөгийн хохирол хүлээж байгаад төр анхаарлаа хандуулах шаардлага зүй ёсоор тулгарсныг харуулж байна.

График №3. Гэмт хэргийн улмаас нийт хохирсон иргэний тоо

Сүүлийн 3 жилийн байдлаар гэмт хэргийн хохирол буурч буй нь эерэг хэдий ч төр чиг үүргийнхээ хүрээнд хүний амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгө, бусад эрх, эрх чөлөөнд учирсан хохирлыг барагдуулах явдал төдийлөн хангалтгүй байна.

2.Цагдаагийн статистик

Монгол Улсын хэмжээнд 2020 онд үйлдэгдсэн гэмт хэргийн улмаас нийт 670 хүн нас барсан бол өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулбал, нас барсан хүний тоо 260 буюу 28%-иар буурсан дүнтэй байна.

Хүснэгт №1. Гэмт хэргийн улмаас нас барсан хохирогч

Бус	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Нас барсан хүн		Үүнээс: Гэмт хэргийн төрлөөр													
				10.1 /91/		10.2, 10.3, 10.5 /92-93/		10.4 /95/		10.6 /94/		27.1-27.11 /215-225/		Үүнээс		бусад	
				2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
Баруун бус	Баян-Өлгий	11	15	3	5					1	1	6	6	6	6	1	3
	Говь-Алтай	7	6	2	2			4	1				2		2	1	1
	Завхан	13	23	3	1			1	2	1	2	6	17	6	17	2	1
	Үүнээс: Тосонцэнгэл	9	13	1				1	1	1		6	12	6	12		
	Увс	12	5	4				1	1	1		6	4	6	4		
	Ховд	15	14		2			5			1	10	11	10	11		
	Үүнээс: Булган	4						1				3		3			
Хангайн бус	Архангай	27	22	5	6		1	4	2			17	12	17	12	1	1
	Баянхонгор	28	14	7	2			6	2	3	2	12	8	12	8		

⁵ Статистикийн мэдээллийн нэгдсэн сан. 1212.mn

МОНГОЛ УЛС ДАХЬ ГЭМТ ХЭРГИЙН ЦАГААН НОМ - 2020

	Булган	26	16	4	5			8	6			14	5	14	5		
	Орхон	27	9	3	3			14	2	4	1	6	2	6	2		1
	Өвөрхангай	21	16	3	4			6	1	1	1	9	9	9	9	2	1
	Үүнээс: Хархорин	2	4		1							2	3	2	3		
	Хөвсгөл	36	21	8	4			6		5	4	17	10	17	10		3
Төвийн бүс	Говьсүмбэр	6	7	1	2			2		1	3	2	2	2	2		
	Дархан-Уул	25	11	7	2	2	1	7	2	1	2	7	3	7	3	1	1
	Дорноговь	24	10	3	5			6		1	1	13	4	13	4	1	
	Үүнээс: Замын-Үүд	5	6		4			1				4	2	4	2		
	Дундговь	4	7		1			1	1		1	2	4	2	4	1	
	Өмнөговь	34	30	4	7			5	1	4	3	20	17	20	17	1	2
	Үүнээс:Цогтцэций сум	15	11	2	2			2	1		2	11	5	11	5		1
	Сэлэнгэ	37	34	9	11		1	8	5	4	3	16	11	16	11		3
	Үүнээс: Мандал	19	10	3	2		1	5	1	2	2	9	3	9	3		1
	Төв	72	41	7	7			29	3	2	5	34	24	34	24		2
Үүнээс: Заамар	12	12					5	1	1	3	6	8	6	8			
Зүүн бүс	Дорнод	31	25	10	4					1	1	18	17	18	17	2	3
	Сүхбаатар	17	32	1	7			3	17	2	1	10	7	10	7	1	
	Хэнтий	19	27	4	10			4	4		1	9	12	9	12	2	
	Үүнээс: Бор- Өндөр		3		3												
		493	386	104	100	1	2	201	67	27	25	85	77	85	77	19	13

Хүний эрүүл мэндэд учруулсан хохирлын хувьд 2020 оны байдлаар нийт 8175 хүнд хохирол учруулсан бол өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулбал, 552 буюу 6.3%-иар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Эд хөрөнгийн хохирлын хувьд 2020 оны байдлаар 254937.3 сая төгрөгийн хохирол учирснаас 219962.0 сая төгрөгийн хохирол хөнгөн хэрэгт, 34975.3 сая төгрөгийн хохирол хүнд хэрэгт учирсан нь урьд оны мөн үетэй харьцуулбал, нийт 92590.7 сая төгрөг буюу 57%-иар өссөн үзүүлэлттэй байна. Үүнээс хөнгөн хэргийн улмаас учирсан хохирол 128643.2 сая төгрөг буюу 2.4 дахин өссөн бол хүнд хэргийн улмаас учирсан хохирол 35952.5 сая төгрөг буюу 50.7%-иар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №2. Гэмт хэргийн улмаас учирсан эд хөрөнгийн хохирол нийслэлд /2019-2020/

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Учирсан хохирол (сая.төг)					
			Нийт		Гэмт хэргийн ангилал			
					Хөнгөн		Хүнд	
			2019	2020	2019	2020	2019	2020
А			1	2	3	4	5	6
Нийслэл			121709.3	222257.5	67344.3	197239.4	54365.1	25018.1
1	Баянгол		21185.4	15590.0	18897.7	12849.9	2287.7	2740.1
2	I хэлтэс		12700.4	9984.4	11779.8	8069.3	920.6	1915.1
3	II хэлтэс		8485.0	5605.6	7118.0	4780.6	1367.0	825.0
4	Баянзүрх		26095.1	23473.7	15074.2	18334.8	11020.9	5138.9
5	I хэлтэс		10484.2	7911.1	7638.7	7148.5	2845.5	762.6
6	II хэлтэс		9795.0	7730.7	4351.2	6282.1	5443.8	1448.7
7	III хэлтэс		5815.9	7831.9	3084.3	4904.3	2731.6	2927.6
8	Сүхбаатар		23205.0	25929.4	10517.4	18436.7	12687.6	7492.8
9	I хэлтэс		20354.1	21174.3	8588.2	13955.5	11765.9	7218.8
10	II хэлтэс		2850.9	4755.1	1929.2	4481.2	921.7	273.9

ДОЛООДУГААР БҮЛЭГ. ГЭМТ ХЭРГИЙН ХОХИРОЛ – CRIME VICTIM

11	Сонгинохайрхан	9033.5	11706.5	6718.9	8974.8	2314.6	2731.7	
12	I хэлтэс	5706.6	6646.7	4088.6	5072.5	1618.0	1574.2	
13	II хэлтэс	2002.2	2886.8	1617.7	2541.1	384.4	345.6	
14	III хэлтэс	1324.7	2173.0	1012.6	1361.2	312.1	811.9	
15	Хан-Уул	28157.8	107074.7	5688.2	105606.8	22469.6	1467.9	
16	I хэлтэс	26188.8	104941.7	4310.1	104036.6	21878.6	905.2	
17	II хэлтэс	1969.0	2133.0	1378.0	1570.2	591.0	562.7	
18	Чингэлтэй	12956.8	37581.8	9625.3	32345.4	3331.5	5236.4	
19	I хэлтэс	11577.5	36260.0	8534.8	31174.3	3042.6	5085.6	
20	II хэлтэс	1379.3	1321.8	1090.5	1171.1	288.8	150.7	
21	Багануур	173.3	155.5	146.8	111.5	26.5	44.1	
22	Багахангай	45.5	77.4	45.5	41.3		36.2	
23	Налайх	856.9	668.5	630.2	538.3	226.8	130.2	
24	Бусад	824.7	127.1	234.7	127.1	589.9		
25	ИАТ	41.7	18.4	31.7	16.8	10.0	1.6	
26	Төмөр зам	1118.9	1464.4	296.3	1167.4	822.6	297.0	
27	Мөрдөн байцаах алба	2633.7	28812.9	1256.5	28596.8	1377.2	216.1	
28	Эрүүгийн цагдаагийн алба	27953.0	6554.6	3700.0	2857.0	24253.0	3697.6	
29	Замын цагдаагийн газар	2220.4	2367.9	2109.8	2184.9	110.6	183.0	
30	Экологийн цагдаагийн алба		274.9		242.4		32.5	
31	НЦУГ	ХГХТХ	7944.0	389.0	1240.7	192.4	6703.3	196.7
32		ХОХГХТХ	992.8	318.5	618.2	66.7	374.6	251.9
33	Хар тамхитай тэмцэх газар	0.1	8.9	0.1	8.1		0.8	
34	АТГ	2049.4	2245.8	287.0	1893.6	1762.4	352.3	
35	ТЕГ -ын МБХ	10.8	289.9	10.3	289.9	0.5		
36	Улсын дүн	162346.6	254937.3	91418.8	219962.0	70927.8	34975.3	
Өсөлт бууралт/тоогоор/		92590.7		128543.2		-35952.5		
Өсөлт бууралт /хувиар/		57.0		2.4 дах		-50.7		

Хүснэгт №3. Гэмт хэргийн улмаас учирсан эд хөрөнгийн хохирол орон нутагт /2019-2020/

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Учирсан хохирол (сая.төг)					
			Нийт		Гэмт хэргийн ангилал			
			2019	2020	Хөнгөн		Хүнд	
					2019	2020	2019	2020
А			1	2	3	4	5	6
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	1131.4	822.9	859.6	540.0	271.8	282.9
2		Говь-Алтай	1196.4	697.0	1066.7	341.3	129.7	355.7
3		Завхан	677.6	1214.5	332.4	738.1	345.3	476.5
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	202.4	259.4	58.7	62.1	143.7	197.3
5		Увс	618.7	444.4	351.3	210.4	267.5	234.0
6		Ховд	1124.7	936.6	685.2	745.4	439.4	191.2
7		Үүнээс : Булган	185.4	169.2	62.3	144.6	123.1	24.6
8	Хангайн бүс	Архангай	2169.0	1645.5	1509.2	779.3	659.7	866.2
9		Баянхонгор	1665.7	1168.0	807.1	779.9	858.5	388.0
10		Булган	1471.9	1603.7	901.2	1295.6	570.7	308.1
11		Орхон	2610.9	1859.7	1233.1	1107.7	1377.9	752.0
12		Өвөрхангай	1060.2	772.9	681.0	558.3	379.2	214.6
13		Үүнээс: Хархорин	361.7	279.8	244.1	188.9	117.6	90.8
14		Хөвсгөл	2515.6	2158.5	772.7	1538.2	1742.9	620.2
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	405.1	3585.9	346.9	3541.9	58.2	44.0
16		Дархан-Уул	2586.9	1681.6	1738.7	1450.9	848.1	230.6

МОНГОЛ УЛС ДАХЬ ГЭМТ ХЭРГИЙН ЦАГААН НОМ - 2020

17		Дорноговь	3558.9	1127.6	1414.4	893.1	2144.4	234.6
18		Үүнээс: Замын-Үүд	1982.3	497.1	924.6	407.1	1057.7	90.0
19		Дундговь	683.7	692.9	411.9	411.3	271.8	281.6
20		Өмнөговь	1574.5	2471.8	1358.6	1074.9	215.9	1396.9
21		Үүнээс:Цогтцэций сум	1182.3	1961.3	1069.2	777.4	113.1	1184.0
22		Сэлэнгэ	2700.7	1294.2	2002.6	1038.5	698.1	255.7
23		Үүнээс: Мандал	752.2	254.9	595.3	178.5	157.0	76.4
24		Төв	4153.6	3250.1	2605.6	2504.4	1547.9	745.7
25		Үүнээс: Заамар	350.8	1133.0	238.7	811.9	112.2	321.1
26	Зүүн бүс	Дорнод	3988.6	1387.9	2446.6	986.4	1541.9	401.5
27		Сүхбаатар	1492.4	1445.6	962.0	428.3	530.4	1017.3
28		Хэнтий	2426.4	2291.4	1353.0	1631.6	1073.4	659.8
29		Үүнээс: Бор-Өндөр	509.8	242.8	216.7	131.4	293.2	111.4

Учирсан эд хөрөнгийн хохирлыг өмчийн төрлөөр нь ангилбал, төрд нийт 6537.5 сая төгрөгийн хохирол учирснаас төрийн өмчийн оролцоотой эд хөрөнгөнд 1875.7 сая төгрөгийн, төрийн оролцоотой өмчийн эдийн хөрөнгөд 1875.7 сая төгрөгийн, гадаадын хамтарсан хөрөнгө оруулалттай өмчийн 1327.1 сая төгрөгийн хохирол тус тус учирсан бол өнгөрсөн оны мөн үетэй нийт эд хөрөнгийн хохирлын хэмжээг харьцуулбал 2579.4 сая төгрөг буюу 65.2%-иар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт №4. Төрийн өмчийн хэлбэрээр

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Учирсан хохирол (сая.төг)							
			Өмчийн хэлбэр							
			Төрийн		Үүнээс					
			2019	2020	Өмчийн		Өмчийн оролцоотой		Гадаадтай хамтарсан хөрөнгө оруулалттай	
А			1	2	3	4	5	6	7	8
1	Улсын дүн		3958.2	6537.5	2244.0	3334.7	820.7	1875.7	893.4	1327.1
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		2579.4		1090.7		1055.0		433.7	
	Өсөлт бууралт /хувиар/		65.2		48.6		2.3 дах		48.5	

Орон нутгийн өмчийн нийт 2395.1 сая төгрөгийн эд хөрөнгийн хохирол учирснаас орон нутгийн өмчийн 1446.6 төгрөгийн, орон нутгийн өмчийн оролцоотой 935.9 төгрөгийн, гадаадын хамтарсан хөрөнгө оруулалттай орон нутгийн өмчид 12.7сая төгрөгийн эд хөрөнгийн хохирол тус тус учирсан бол өнгөрсөн оны мөн үетэй нийт хохирлын хэмжээг харьцуулбал 925.6 сая төгрөг буюу 27.9%-иар буурсан үзүүлэлттэй байна

Хүснэгт №5. Орон нутгийн өмчийн хэлбэрээр

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Учирсан хохирол (сая.төг)							
			Өмчийн хэлбэр							
			Орон нутгийн		Үүнээс					
			2019	2020	Өмчийн		Өмчийн оролцоотой		Гадаадтай хамтарсан хөрөнгө оруулалттай	
А			15	16	17	18	19	20	21	22
1	Улсын дүн		3320.7	2395.1	2515.1	1446.6	606.3	935.9	199.4	12.7
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		-925.6		-1068.5		329.6		-186.7	
	Өсөлт бууралт /хувиар/		-27.9		-42.5		54.4		-93.6	

Хувийн өмчийн нийт 246004.7 сая төгрөгийн эд хөрөнгийн хохирол учирснаас Монгол улсын иргэний өмчийн 241641.3 сая төгрөгийн, гадаад улс болон иргэнтэй хамтарсан 4362.5 сая төгрөгийн, гадаад улсын болон иргэний 0.8 сая төгрөгийн хохирол тус тус учирсан орон нийт хохирлын хэмжээг өнгөрсөн мөн үетэй харьцуулбал 91986.1 төгрөг буюу 61.5%-иар өсжээ. Мөн энэ хугацаанд мөрдөн байцаалтын шатанд нийт 6421.3 сая төгрөгийн эд хөрөнгийг битүүмжилсэн нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад буурсан байна.

Хүснэгт №6. Хувийн өмчийн хэлбэрээр

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Учирсан хохирол (сая.төг)								Битүүмжилсэн хөрөнгө /сая.төг/			
			Өмчийн хэлбэр								Нийт			
			Хувийн		Үүнээс									
					Монгол улсын иргэний өмч		Гадаад улс болон иргэнтэй хамтарсан		Гадаад улсын болон иргэний		Үүнээс			
2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
А			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Улсын дүн		155067.7	246004.7	149655.3	241641.3	5411.0	4362.5	1.4	0.8	7005	6421	7005	6421
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		90936.9		91986.1		-1048.5		-0.6		-584.3		-584.3	
	Өсөлт бууралт /хувиар/		58.6		61.5		-19.4		-43.0		-8.3		-8.3	

Хохирол нөхөн төлүүлэлтийн хувьд хэрэг бүртгэлтийн шатанд 2020 оны байдлаар 278.2 сая төгрөгийн төлбөр нөхөн төлүүлсэн нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 81.4 сая төгрөг буюу 41.3%-иар өссөн үзүүлэлттэй байгаа бол мөрдөн байцаалтын шатанд 81801.2 сая төгрөг нөхөн төлүүлсэн бол өнгөрсөн мөн үетэй харьцуулахад 38238.5 сая төгрөг буюу 87.8%-иар өссөн байна.

Төрийн өмчийн хохирол барагдуулалтын хувьд 2020 оны байдлаар 2115.9 сая төгрөг ба өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулбал 601.4 сая төгрөг буюу 39.7%-иар өсжээ.

Хүснэгт №7. Төрийн өмчийн хохирлын нөхөн төлүүлэлт

Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Хохирол нөхөн төлүүлэлт (сая.төг)														
	Нийт		Үүнээс:				Өмчийн хэлбэр								
			Хэрэг бүртгэлтийн шатанд		Мөрдөн байцаалтын шатанд		Төрийн		Үүнээс						
	2019	2020	2019	2020	2019	2020			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Улсын дүн	43759.6	82079.4	196.8	278.2	43562.8	81801.2	1514.5	2115.9	1446.8	1786.5	35.5	46.3	32.1	283.0	
Өсөлт бууралт/тоогоор/	38319.8		81.4		38238.5		601.4		339.7		10.8		250.9		
Өсөлт бууралт /хувиар/	87.6		41.3		87.8		39.7		23.5		30.4		8.8 дах		

Орон нутгийн өмчийн хохирол барагдуулалтын хувьд 2020 оны байдлаар 1274.1 сая төгрөг нөхөн төлүүлсэн бол өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулбал 246.0 сая төгрөг буюу 16.2%-иар буурсан байна.

Хувийн өмчийн хохирол нөхөн төлүүлэлтийн хувьд 2020 оны байдлаар 76689.4 сая төгрөг бол өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулбал 37964.5 сая төгрөг буюу 93.2%-иар өсжээ.

3.Прокурорын статистик

Прокурорын байгууллагаас ирүүлсэн тоон мэдээлэлд тус байгууллагын хэмжээнд 2020 онд бүртгэсэн нийт гэмт хэргийн улмаас нийт 2671 хүн амь насаараа хохирсон байна. Үүнээс орон нутгийн хэмжээнд 1206 хүн бол нийслэлийн хэмжээнд 1466 хүн амь насаараа хохирчээ.

Хүний эрүүл мэндэд учруулсан хохирлын хувьд 2020 оны байдлаар нийт 10.197 хүнд хохирол учруулсан байна.

Хүснэгт №8. Хүний эрүүл мэндэд учирсан хохирол

		Прокурорын байгууллага					
		Хохирогч	Үүнээс		Амь насаараа хохирсон хүн	Эрүүл мэндээрээ хохирсон хүн	Гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртсөн хүн
			Эмэгтэй	Насанд хүрээгүй хүн			
		11	13	14	15	16	17
Нийт		23,301	10,270	1,020	2,671	10,197	362
Нийслэл		16,695	7,653	669	1,466	6,333	214
1	Тээврийн ПГ	773	329	81	115	582	0
2	Нийслэл ПГ	156	74	8	1	21	1
3	Багануур ДПГ	157	61	7	10	84	5
4	Налайх,Багахангай ДПГ	364	161	12	23	258	30
5	Баянгол ДПГ	2,327	1,107	78	150	903	11
6	Баянзүрх ДПГ	5,052	2,294	177	477	1,644	61
7	Сонгинохайрхан ДПГ	3,193	1,523	124	320	1,019	36
8	Сүхбаатар дүүргийн ПГ	1,903	837	69	89	645	33
9	Хан-Уул ДПГ	1,195	547	46	203	506	7
10	Чингэлтэй ДПГ	1,727	773	68	78	671	30
Орон нутаг		6,641	2,631	354	1,205	3,864	148
1	Архангай АПГ	223	65	4	53	155	4
2	Баян-Өлгий АПГ	47	13	2	40	130	1
3	Баянхонгор АПГ	377	188	25	37	170	0
4	Булган АПГ	317	117	16	51	172	0
5	Говь-Алтай АПГ	153	46	6	25	64	9
6	Говьсүмбэр АПГ	168	62	17	25	98	10
7	Дархан-Уул АПГ	551	276	22	48	240	13
8	Дорноговь АПГ	280	121	21	35	159	7
9	Дорнод АПГ	440	164	25	89	250	3
10	Дундговь АПГ	147	53	5	44	100	4
11	Завхан АПГ	246	75	15	49	101	6
12	Орхон АПГ	511	245	25	71	272	7
13	Өвөрхангай АПГ	379	157	30	112	209	6
14	Өмнөговь АПГ	376	145	24	65	263	9
15	Сүхбаатар аймгийн ПГ	326	107	12	42	124	3
16	Сэлэнгэ АПГ	482	204	27	94	232	16
17	Төв АПГ	520	203	23	56	401	15
18	Увс АПГ	120	42	11	37	105	2
19	Ховд АПГ	320	114	18	37	157	21
20	Хөвсгөл АПГ	457	172	22	106	256	5
21	Хэнтий АПГ	214	70	6	89	206	7

4. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дүн мэдээ

Хүснэгт №9. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагаас 2018-2020 онд гүйцэтгэсэн эрүүгийн хэргийн шийдвэртэй хохирол барагдуулах ажиллагааны гүйцэтгэлийн дүн мэдээ /мөнгөн дүнг хэмжих нэгж сая.төг/

№	Үзүүлэлт	Нийт	Гүйцэтгэсэн	Үлдэгдэл	Гүйцэтгэлийн хувь
2018					
1	Гүйцэтгэх тоо хуудасны	5828	3569	2259	61.2%
2	Мөнгөн дүн	48,853.2	9,473.5	39,379.6	19.4%
2019					
1	Гүйцэтгэх тоо хуудасны	5948	3354	2594	56.4%
2	Мөнгөн дүн	71,812.8	7,745.1	64,067.7	10.8%
2020					
1	Гүйцэтгэх тоо хуудасны	7138	3904	3234	54.7%
2	Мөнгөн дүн	136,358.1	119,894.2	124,368.7	8.8%

Дээрх дүн мэдээнээс үзэхэд, гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирлыг барагдуулах ажиллагаа гүйцэтгэх хуудасны биелэлт өндөр боловч, мөнгөн дүнгийн биелэлт бага байна.

Шүүхийн хүчин төгөлдөр шийдвэрийн дагуу тодорхой төрлийн гэмт хэрэгт хохирогч нарт төрөөс хохирлыг барагдуулж, ял шийтгүүлсэн этгээдээс хохирлыг нөхөн төлүүлэх механизм шаардлагатай байна.

НЭГДСЭН ДУГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ

НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ

Монгол Улсад 2020 онд бүртгэсэн гэмт хэргийн статистик мэдээлэлд хийсэн дүн шинжилгээнд үндэслэн дараах дүгнэлт хийж байна.

Нэг. Бүртгэсэн гэмт хэргийн төлөв байдал, үйлдэгч, хохирогчийн талаар

1. Монгол Улсад 2020 онд нийт 23064 гэмт хэрэг бүртгэсэн нь 2019 оноос 8460 буюу 26.83%-иар, нийслэлд 14633 бүртгэсэн нь өмнөх оноос 27.8%-иар, орон нутагт 8431 бүртгэсэн нь өмнөх оноос 25.14%-иар тус тус буурчээ.

2. Нутаг дэвсгэрээр авч үзвэл, нийт гэмт хэргийн 63.4% нь нийслэл Улаанбаатар хотод, 36.6% нь аймгуудад бүртгэсэн бөгөөд гэмт хэргийн тархацын энэ төлөв байдал олон жилийн хугацаанд хадгалагдаж иржээ. Нийслэлд бүртгэсэн гэмт хэргийн улсын хэмжээнд бүртгэсэн нийт гэмт хэрэгт эзлэх хувийн жин сүүлийн 10 жилийн хугацаанд тогтмол өндөр буюу 54.8-70.8% байсан байна.

3. Улсын хэмжээнд бүртгэсэн гэмт хэргийн бүтцийг Эрүүгийн хуулийн бүлгээр авч үзвэл, өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг 12061 буюу 52.29%-ийг (үүнээс хулгайлах 5100, залилах 4270 байна), хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 7405 буюу 32.1%-ийг тус тус эзэлж байна.

4. Гэмт хэрэг үйлдэгчийн хүн ам зүйн зарим шинжийг тодорхойлбол, нийт 23064 хэрэгт 16667 хүнийг холбон шалгаснаас 13760 буюу 82.5% нь эрэгтэй, 2907 буюу 17.5% нь эмэгтэй, 990 буюу 5.93% нь хүүхэд, 3492 буюу 20.95% нь 18-24 насны хүмүүс, 8618 буюу 51.7% нь эрхэлсэн тодорхой ажилгүй, 3.0% нь төрийн албан хаагчид байна.

5. Гэмт хэргийн улмаас 23050 иргэн, 66 хуулийн этгээд хохирч, үүнээс 670 хүн нас барсан, 8175 хүн гэмтсэн нь өмнөх онтой харьцуулбал, нас барсан хүний тоо 28%-иар, гэмтсэн хүний тоо 6.3%-иар тус тус буурчээ. Иргэн, хуулийн этгээдэд 254.9 тэрбум төгрөгийн хохирол учирснаас 82 тэрбум төгрөг буюу нийт хохирлын 32.28%-г нөхөн төлүүлсэн нь өмнөх оноос 1 дахин өсжээ.

6. Шунахай болон танхай сэдэлтээр үйлдсэн гэмт хэрэг зонхилсон өнөө үеийн гэмт хэргийн төлөв байдал, гэмт хэрэгтний болон хохирогчийн ерөнхий шинжийг нэгтгэн авч үзвэл, манай улсын гэмт хэрэгт нөлөөлж буй шалтгаан, нөхцөлийг тодорхой харж болно. Хөдөлмөрлөхөөс өөр аргаар “ашиг олох” шунахай зорилготой, ажилгүй, ажилгүй учраас тогтмол орлогогүй, аль аль нь байхгүй учраас завтай идэр насны эрчүүд хулгайлах, дээрэмдэх, залилах, бусдын эрүүл мэндэд хохирол учруулах гэмт хэрэг зонхилон үйлдэж байна гэж ерөнхийлөн дүгнэж болохоор байна.

7. 2020 онд цар тахлын халдвар хамгаалалт, хязгаарлалтын арга хэмжээг төр, засгаас идэвхитэй авч хэрэгжүүлсэн бөгөөд энэ нь бүртгэсэн гэмт хэргийн тоо 26.8%-иар буурахад нөлөөлжээ. Харин зарим төрлийн гэмт хэргүүд болох хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах гэмт хэрэг /Эрүүгийн хуулийн 11.1 дүгээр зүйл/ 238-301, хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол санаатай учруулах гэмт хэрэг /Эрүүгийн хуулийн 11.4 дүгээр зүйл/ 319-523, бэлгийн дур хүслээ ёс бусаар хангах гэмт хэрэг /Эрүүгийн хуулийн 12.2 дугаар зүйл/ 5-18, хууль бусаар ашигт малтмал хайх, ашиглах, олборлох гэмт хэрэг /Эрүүгийн хуулийн 24.2 дугаар зүйл/ 136-223 болж тус тус өссөн бол гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх гэмт хэрэг /Эрүүгийн хуулийн 11.7 дугаар зүйл/ 111 бүртгэсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад, 46.37%-иар буурсан байна.

Хоёр. Бүртгэсэн зөрчлийн статистикийн талаар

1. Улсын хэмжээнд 2020 онд нийт 2276868 зөрчил бүртгэсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад, 101043 зөрчлөөр буюу 4.64%-иар өссөн байна. Зөрчлийн өсөлтийг сүүлийн 4

жилээр авч үзвэл, 2017 онд 21.7%, 2018 онд 21.5%, 2019 онд 21.9%-иар 2020 он 4.64%-иар тус тус өссөн байна. Цагдаагийн байгууллагад бүртгэсэн нийт зөрчлийн 91.8%-ийг Зөрчлийн тухай хуулийн 14 дүгээр бүлэгт заасан тээврийн хэрэгслийн ашиглалт, хөдөлгөөний аюулгүй байдлын журмын эсрэг зөрчил дангаараа эзэлж байна. Үүнийг хүн амын нягтаршил, тээврийн хэрэгслийн тоо, хөдөлгөөнд оролцогчдын замын хөдөлгөөний соёл, ачаалал, нийтийн тээврийн салбарын хөгжил, иргэдээс Зөрчлийн тухай хууль тогтоомжийг биелүүлэхгүй байх сөрөг хандлагатай холбон тайлбарлаж болохоор байна.

2. Цаашид иргэдийн дунд зөрчил үйлдэх хандлага их байгаа нь зөрчлийн тоо жилээс жилд өсөн нэмэгдэж байгаатай холбож болох юм. Иймд зөрчил үйлдэхээс урьдчилан сэргийлэх цогц арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.

Гурав. Гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны талаар

1. Шүүх эрх мэдлийн болон хууль сахиулах байгууллагуудын гэмт хэрэгтэй холбоотой статистик мэдээллийн сангууд нь хоорондын уялдаа, нийцэл муутай, гэмт хэрэгт нөлөөлдөг хүчин зүйлс, шалтгаан, нөхцөлийг бодитой тодорхойлох шаардлагыг бүрэн хангаж чадахгүй байна. Иймд гэмт хэргийн болон гэмт хэрэг үйлдэгч, гэмт хэргийн хохирогчийн талаарх мэдээллийг илүү дэлгэрэнгүй, аль болох нарийвчилсан байдлаар цуглуулан боловсруулж, судалгаа, дүн шинжилгээ хийх өргөн боломж нөхцөлийг бүх талын хэрэглэгчдэд бий болгох замаар мэдээллийн нэгдсэн сан, судалгаа, дүн шинжилгээний ажлын үр дүнг гэмт хэрэгтэй тэмцэх ажилд үр ашигтай ашиглаж байх нь нэн чухал байна.

2. Цагдаагийн байгууллага хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэргийг хаасан болон хэрэгсэхгүй болгосон хэргийг тухайн жилд бүртгэсэн гэмт хэргээс хасаж статистикийн мэдээлэл гаргадаг. Харин прокурорын байгууллага хэрэг шийдвэрлэсэн эсэхээс үл хамаарч хасалт хийдэггүйгээс 2 байгууллагын мэдээ зөрүүтэй гарч байгааг анхаарч, холбогдох журамд өөрчлөлт оруулах замаар зохицуулалт хийх шаардлагатай байна.

3. Хэрэг бүртгэлтийн ажиллагааг түдгэлзүүлэхгүй байхаар зохицуулсан эрүүгийн процессийн хуулийн зохицуулалтаас шалтгаалж, мөрдөгч, прокурорт ногдох ажлын ачаалал нэмэгдэж, мөрдөгч 1 сард багадаа 90-110 хэрэгт мөрдөн шалгах ажиллагааг тасралтгүй явуулах, хэргийн хугацаа сунгах ажиллагаа ихэссэн байна. Ингэснээр хэрэг тус бүрт хүрч ажиллах цаг хугацааны боломжгүй болж, иргэдийн эрх ашиг хохирох, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээд ял завших нөхцөлийг бүрдүүлж байна. Цаашид мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах эрхий бүхий албан тушаалтан, хяналт тавих прокурорын ажлын ачааллыг бууруулах асуудлыг авч үзэх шаардлагатай байна.

4. Улсын хэмжээнд бүртгэсэн гэмт хэргийн тоо 2020 онд буурахад цар тахлын үеийн хязгаарлалтын арга хэмжээнүүд ихээхэн нөлөөлжээ. Энэ хугацаанд зонхилон үйлдэгддэг өмчлөх эрхийн эсрэг, хүний эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг мэдэгдэхүйцээр буурчээ.

5. Эрүүгийн хуулийн 2.5 дугаар зүйлд эрүүл мэндийн хохирол нь бие махбодын болон сэтгэл зүйн гэсэн хоёр хэлбэртэй байхаар хуульчилж, гэмт хэргийн улмаас шууд учирсан үр дагаврыг гэмт хэргийн хохиролд, хохирол учирснаас үүдэн гарсан үр дагаврыг хор уршигт тооцохоор заасан. Хэдий тийм ч тэдгээр хохирол, хор уршгийг тогтоох, үнэлэх заавар, журам байхгүй явж иржээ. Иймд хүний бие махбод, сэтгэл санаа, эдийн бус хөрөнгийг үнэлэх аргачлалыг боловсруулан, мөрдүүлэх шаардлагатай байна. Эрүүгийн хэрэг дэх иргэний нэхэмжлэл болон гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирлыг арилгах ажиллагаа учир дутагдалтай байна.

6. Зөрчлийн тоон мэдээ, статистик гаргах байгууллага бүр өөр өөр аргачлал, журам ашигладаг нь тэдгээр байгууллагын тоон мэдээ зөрүүтэй гарах үндсэн нөхцөл болж байна. Тухайлбал, цагдаагийн байгууллага тухайн онд бүртгэсэн зөрчлийн хэргийг Зөрчлийн тухай

хуулийн зүйл, заалт бүрээр гаргадаг, харин прокурорын байгууллага зөрчлийн мэдээг зөрчил шалган шийдвэрлэсэн салбар бүрээр мэдээ гаргахдаа зөвхөн зөрчлийн хэрэг нээсэн тоо баримтыг үндэслэн шийдвэрлэлтийн мэдээ гаргадаг нь зөрүүтэй мэдээлэл гарахад хүргэж байна. Мөн прокурорын байгууллага нь цагдаагийн байгууллагаас ирүүлсэн эсвэл хянаж шийдвэрлэсэн зөрчлийн хэргийг өөрсдийн ажлын үзүүлэлтээр буюу шийдвэр гаргалтын төрлөөр тоон мэдээг гаргадгаас зөрчлийн мэдээлэл зөрүүтэй байгааг анхаарах шаардлагатай байна.

ЗӨВЛӨМЖ

Монгол Улсад 2020 онд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн статистикийн мэдээлэлд боловсруулалт, дүн шинжилгээ хийсний үндсэнд дараах зөвлөмжийг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлж байна.

Нэг. Гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх бодлого боловсруулах, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох хүрээнд:

1. Монгол Улсад үйлдэгдэж буй гэмт хэргийн дийлэнх хувийг эзэлж буй өмчлөх эрхийн эсрэг, хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг, хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг болон өнөөгийн байдлаар харьцангуй цөөн бүртгэгдэж байгаа боловч нийгмийн хор аюулын түвшин нь өндөр мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис хууль бусаар ашиглах, мөнгө угаах, хүрээлэн байгаа орчны эсрэг, цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг тэргүүлэх чиглэл болгон ойрын 5, 10 жилд эдгээр гэмт хэргийн гаралт, түвшинг бууруулах үндэсний хэмжээний зорилтот хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлэх;

2. Гэмт хэрэг үйлдэгсдийн дунд голлох хувийг эзэлж буй эрхэлсэн тодорхой ажилгүй хүмүүс, малчин, хувийн хэвшлийн болон төрийн албан хаагч, оюутан залуус, хүүхдэд чиглэсэн хэсэгчилсэн нийгэм, эдийн засаг, боловсролын нөлөөллийн арга хэмжээг үе шаттайгаар авч хэрэгжүүлэх;

3. Хүний амьд явах эрхийн эсрэг, хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг, өмчлөх эрхийн эсрэг, хүний бэлгийн халдашгүй байдлын эрхийн эсрэг, үндэсний аюулгүй байдлын эсрэг, авлига, албан тушаалын гэмт хэргийн талаар суурь судалгаа хийж, шинжлэх ухааны үндэслэлтэй Эрүүгийн хууль, Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай, Зөрчлийн тухай, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санал боловсруулах;

4. Мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах эрх бүхий албан тушаалтны ажлын хэтийдсэн ачааллыг бууруулахад чиглэсэн шинжлэх ухааны үндэслэлтэй удирдлага, зохион байгуулалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх;

5. Гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажлын үр дүнг үнэлэх нэгдсэн шалгуур үзүүлэлт боловсруулж, мөрдүүлэх;

6. Гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол, хор уршгийг тооцох аргачлал, эдийн болон эдийн бус хөрөнгийг үнэлэх жишиг аргачлал боловсруулан гаргах, хохирлын сан бүрдүүлж, хохирлыг нөхөн төлүүлэх эрх зүйн орчныг сайжруулах.

Хоёр. Гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажлын менежмент, үйл ажиллагааг сайжруулах хүрээнд:

1. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд зарцуулах төсөв, зардлыг нэмэгдүүлэх, иргэд, олон нийтийн оролцоо, дэмжлэгт тулгуурлах, үр дүнтэй болох нь батлагдсан урьдчилан сэргийлэх аян, арга хэмжээнүүдийг үргэлжлүүлэн зохион байгуулах;

2. Нийслэл, аймаг, дүүргийн гэмт хэргийн эрсдэл, аюулгүй байдлын зэрэглэлийн түвшин, түүнд нөлөөлж буй эдийн засаг, нийгэм, хүн ам зүйн хүчин зүйлсийг харгалзан үзэж, гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх бодлогыг төлөвлөхдөө, төсөв хөрөнгө, хүн хүчний нөөцийг бодитой тооцож байх;

3. Монгол Улсад шүүх эрх мэдлийн болон хууль сахиулах байгууллагад бүртгэж буй гэмт хэргийн статистик мэдээллийн маягт, программ хангамжийг орчин үеийн мэдээллийн технологийн дэвшилтэд тулгуурлан боловсронгуй болгон хоорондын уялдаа, нийцлийг

хангаж, олон төрөл, чиглэлээр судалгаа, дүн шинжилгээ хийх боломжтой болгох асуудлыг судалж, шийдвэрлэх;

4. Цагдаагийн байгууллага хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэргийг хаасан болон хэрэгсэхгүй болгосон хэргийг тухайн жилд бүртгэсэн гэмт хэргээс хасаж мэдээ гаргадаг. Харин прокурорын байгууллага хэрэг шийдвэрлэсэн эсэхээс үл хамаарч хасалт хийдэггүйгээс мэдээний зөрүү гарч байгааг анхаарч, холбогдох журамд өөрчлөлт оруулах замаар зохицуулалт хийх;

5. Цагдаа, авлигатай тэмцэх, прокурор, шүүх, шүүхийн шинжилгээ, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын статистикийн мэдээллийн үзүүлэлт, дэд үзүүлэлтийг ижил утгаар бүртгэх, тухайлбал, насны ангилал, боловсролын түвшин зэргийг жигдлэх;

6. МУГХУСАЗЗ-өөс гэмт хэргийн цагаан номыг эрхлэн гаргах үйл ажиллагааг зохицуулсан журам боловсруулж, шүүх эрх мэдлийн болон хууль сахиулах байгууллагуудын хэмжээнд нэгдмэл байдлаар мөрдүүлэх;

7. Гэмт хэрэгтэн бие хүн, гэмт хэргийн хохирогчийн онцлогийг нарийвчлан судлах суурь судалгааны ажлыг бодлогын хэмжээнд дэмжиж, үр дүнг практикт нэвтрүүлэх /профайлинг/;

8. Гэмт хэрэгт хохирох эрсдэлийн судалгааг Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд зааснаар НҮБ-аас гаргасан аргачлалын дагуу зохион байгуулах;

9. Зөрчлийн цахим бүртгэлийг сайжруулах, тухайн онд бүртгэгдэж шийдвэрлэгдэж байгаа зөрчлийн тоон мэдээг цагдаа, прокурор, шүүх, шүүхийн шийдвэр гэсэн дарааллаар харах боломжтой тогтолцоог бий болгох зэрэг болно.

ЭХ СУРВАЛЖ

Нэг. Хууль тогтоомж

1. Монгол Улсын Эрүүгийн хууль 2002, 2015
2. Монгол Улсын Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль 2002, 2017
3. Монгол Улсын Зөрчлийн тухай хууль. 2017
4. Монгол Улсын Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль. 2017
5. Монгол Улсын Прокурорын байгууллагын тухай хууль. 2017

Хоёр. Тайлан, эмхэтгэл, гарын авлага, зөвлөмж

1. Монгол Улсад бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, зөрчлийн нөхцөл байдал. ЦЕГ. 2018, 2019, 2020
2. Монгол Улсын Шүүхийн тайлан. ШЕЗ. 2018, 2019, 2020
3. Монгол Улс дахь гэмт хэргийн цагаан ном-2017. МУГХУСА33. 2018
4. Монгол Улс дахь гэмт хэргийн цагаан ном-2018. МУГХУСА33. 2019
5. Монгол Улс дахь гэмт хэргийн цагаан ном-2019. МУГХУСА33. 2020

Гурав. НҮБ-ын гарын авлага

1. Гэмт хэрэг, хууль сахиулах байгууллагын статистикийн системийг боловсронгуй болгох нь. НҮБ-ын Эдийн засаг, нийгмийн газар болон Статистикийн хэлтэс. 2003
2. Насанд хүрээгүй хүмүүсийг шүүн таслах ажиллагааны үзүүлэлтүүд. НҮБ-ын Гэмт хэрэг, мансууруулах бодистой тэмцэх газар болон Хүүхдийн сан. 2006
3. Гэмт хэргийн статистикт зориулсан олон улсын ангилал. НҮБ-ын Гэмт хэрэг, мансууруулах бодистой тэмцэх газар болон Европын эдийн засгийн комисс. 2015.
4. Хохирогчийн судалгаа. НҮБ-ын Гэмт хэрэг, мансууруулах бодистой тэмцэх газар болон Европын эдийн засгийн комисс. 2010
5. Эрүүгийн эрх зүйн мэдээллийг үнэлэх арга хэрэгсэл. НҮБ-ын Гэмт хэрэг, мансууруулах бодистой тэмцэх газар болон Европын эдийн засгийн комисс. 2006

Дөрөв. Тоон мэдээлэл

1. Бүртгэсэн гэмт хэрэг, зөрчлийн статистик. ЦЕГ. Мэдээлэл, дүн шинжилгээ, шуурхай удирдлагын алба. 2018, 2019, 2020
2. Прокурорын байгууллагын гэмт хэргийн статистик. УЕПГ. Бүртгэл, мэдээллийн технологийн алба. 2018, 2019, 2020
3. Шүүхийн шинжилгээний статистик. ШШҮХ. Шинжилгээний бүртгэл, мэдээллийн хэлтэс. 2018, 2019, 2020
4. Шүүхийн статистик. ШЕЗ. Шүүхийн судалгаа, мэдээлэл, сургалтын хүрээлэн. 2018, 2019, 2020
5. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны статистик. ШШГЕГ. Нэгдсэн тоо бүртгэлийн хэлтэс. 2018, 2019, 2020
6. АТГ-ийн мэдээлэл. АТГ. Судалгаа, шинжилгээний алба. 2018, 2019, 2020
7. Гэмт хэрэг, шүүн таслах ажиллагааны статистикийн үзүүлэлт тооцох аргачлал. 2018
8. НҮБ-ын Гэмт хэргийн чиг хандлагын судалгааны мэдээлэл цуглуулалт. 2017-2020
9. Нийгмийн үзүүлэлтийн түүвэр судалгаа. ҮСХ. 2018
10. Жендэрт суурилсан хүчирхийллийн судалгаа. ҮСХ. 2018

Тав. Цахим эх сурвалж

1. <https://www.1212.mn/>
2. <https://www.legalinfo.mn/>
3. <https://police.gov.mn/>

4. <http://www.prokuror.mn/>
5. <http://www.nifs.gov.mn/>
6. <http://www.judcouncil.mn/>
7. <http://cd.gov.mn/>
8. <http://odin.opendatawatch.com>
9. www.unodc.org
10. <https://sustainabledevelopment.un.org/>
11. <https://unstats.un.org/sdgs/metadata/>

ХАВСРАЛТ

ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ХЭМЖЭЭНД 2020 ОНД БҮРТГЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРЭГ

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Бүх гэмт хэрэг		Өсөлт, бууралт %	Үүнээс:									
			2019	2020		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Мөрдөн байцаалтын хэрэг		Тухайн сард бүртгэгдсэн хэрэг		Үүнээс			
						2019	2020	2019	2020	2019	2020	Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Мөрдөн байцаалтын хэрэг	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	306	308	0.7	271	272	35	36	22	14	20	13	2	1
2		Говь-Алтай	235	151	-35.7	212	96	23	55	18	16	18	15		1
3		Завхан	247	271	9.7	212	205	35	66	16	19	12	15	4	4
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	64	69	7.8	56	55	8	14	6	2	4	2	2	
5		Увс	327	188	-42.5	310	97	17	91	37	19	30	5	7	14
6		Ховд	481	394	-18.1	290	182	191	212	31	26	17	11	14	15
7	Үүнээс: Булган	95	103	8.4	32	58	63	45	4	3	4	1		2	
8	Хангайн бүс	Архангай	568	435	-23.4	557	269	11	166	43	25	43	15		10
9		Баянхонгор	642	462	-28.0	595	305	47	157	66	22	62	16	4	6
10		Булган	459	349	-24.0	430	251	29	98	37	21	29	13	8	8
11		Орхон	747	533	-28.6	704	336	43	197	95	30	83	16	12	14
12		Өвөрхангай	613	407	-33.6	566	266	47	141	53	27	49	21	4	6
13		Үүнээс: Хархорин	148	130	-12.2	145	99	3	31	7	4	7	3		1
14	Хөвсгөл	743	535	-28.0	718	389	25	146	95	25	93	9	2	16	
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	154	148	-3.9	139	129	15	19	20	5	17	3	3	2
16		Дархан-Уул	803	566	-29.5	662	364	141	202	80	29	64	13	16	16
17		Дорноговь	550	318	-42.2	486	249	64	69	43	20	35	13	8	7
18		Үүнээс: Замын-Үүд	224	102	-54.5	197	77	27	25	18	9	15	5	3	4
19		Дундговь	211	196	-7.1	200	169	11	27	25	11	24	6	1	5
20		Өмнөговь	515	458	-11.1	439	349	76	109	60	28	53	20	7	8
21		Үүнээс: Цогтцэций	269	206	-23.4	240	162	29	44	33	21	29	14	4	7
22		Сэлэнгэ	767	549	-28.4	594	420	173	129	77	37	63	28	14	9
23		Үүнээс: Мандал	272	194	-28.7	190	124	82	70	27	19	21	15	6	4
24		Төв	865	737	-14.8	773	457	92	280	78	35	72	5	6	30
25	Үүнээс: Заамар	149	181	21.5	132	111	17	70	11	11	11	1		10	
26	Зүүн бүс	Дорнод	605	476	-21.3	511	292	94	184	78	25	68	12	10	13
27		Сүхбаатар	525	408	-22.3	436	257	89	151	61	39	50	32	11	7
28		Хэнтий	841	531	-36.9	761	424	80	107	59	56	55	52	4	4
29	Үүнээс: Бор-Өндөр	173	105	-39.3	163	68	10	37	19	8	19	7		1	
30	Нийслэл	20261	14633	-27.8	19512	11878	749	2755	2510	909	2333	738	177	171	
31	Баянгол	2834	2257	-20.4	2735	2085	99	172	366	152	342	138	24	14	
32	I хэлтэс	1385	1154	-16.7	1326	1026	59	128	207	73	195	61	12	12	
33	II хэлтэс	1449	1103	-23.9	1409	1059	40	44	159	79	147	77	12	2	
34	Баянзүрх	5465	4083	-25.3	5221	3017	244	1066	656	195	596	136	60	59	
35	I хэлтэс	2162	1490	-31.1	2102	1232	60	258	277	58	259	47	18	11	
36	II хэлтэс	1984	1545	-22.1	1868	982	116	563	202	99	188	59	14	40	
37	III хэлтэс	1319	1048	-20.5	1251	803	68	245	177	38	149	30	28	8	
38	Сүхбаатар	3283	2023	-38.4	3187	1630	96	393	406	136	386	108	20	28	
39	I хэлтэс	2010	1281	-36.3	1949	1036	61	245	266	90	259	77	7	13	
40	II хэлтэс	1273	742	-41.7	1238	594	35	148	140	46	127	31	13	15	
41	Сонгинохайрхан	3470	2337	-32.7	3376	1938	94	399	511	155	482	131	29	24	
42	I хэлтэс	1611	1144	-29.0	1559	969	52	175	231	92	219	79	12	13	
43	II хэлтэс	831	614	-26.1	813	501	18	113	132	38	125	33	7	5	
44	III хэлтэс	1028	579	-43.7	1004	468	24	111	148	25	138	19	10	6	
45	Хан-Уул	2055	1650	-19.7	1953	1453	102	197	275	131	252	117	23	14	
46	I хэлтэс	1223	1013	-17.2	1172	909	51	104	180	80	167	69	13	11	
47	II хэлтэс	832	637	-23.4	781	544	51	93	95	51	85	48	10	3	
48	Чингэлтэй	2642	1775	-32.8	2558	1409	84	366	241	104	228	83	13	21	
49	I хэлтэс	1600	1103	-31.1	1556	926	44	177	141	68	139	59	2	9	
50	II хэлтэс	1042	672	-35.5	1002	483	40	189	100	36	89	24	11	12	
51	Багануур	167	143	-14.4	158	69	9	74	22	12	22	8		4	
52	Багахангай	14	26	85.7	14	18		8		2		1		1	
53	Налайх	331	339	2.4	310	259	21	80	33	22	25	16	8	6	
54	Бусад	59	11	-81.4	38	10	21	1	4	2	4	2			
55	ИАТ	12	9	-25.0	11	6	1	3		1	1	1			
56	Төмөр зам	49	28	-42.9	46	21	3	7	2	2	2	2			
57	Мөрдөн байцаах алба	185	187	1.1	155	137	30	50	15	6	12	5	3	1	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба	256	251	-2.0	247	231	9	20	23	12	23	11		1	
59	Тээврийн цагдаагийн алба	549	408	-25.7	527	272	22	136	90	9	90	6		3	
60	НЦУГ	ХГХТХ	105	36	-65.7	80	24	25	12	6	4	5	3	1	1
61		ХОХГХТХ	112	81	-27.7	86	51	26	30	4	2	4	2		
62	Хар тамхитай тэмцэх газар	203	186	-8.4	184	171	19	15	19	7	16	5	3	2	
63	Экологийн цагдаагийн алба		75			71		4		7		7			
64	АТГ	696	14	-98.0	664	12	32	2	87	1	83	1	4		
65	ТЕГ-ын МШГ	55	12	-78.2	19	9	36	3	9		1		8		
66	Улсын дүн	31524	23064	-26.8	29416	17666	2108	5398	3608	1440	3294	1073	314	367	
Өсөлт бууралт/тоогоор/			-8460			-11750	3290		-2168		-2221		53		
Өсөлт бууралт /хувиар/			-26.8			-39.9	2.6 дах		-60.1		-67.4		16.9		

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг									
			Бүгд			Үүнээс:						
						Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь			Илрээгүй хэрэг	
			2019	2020	Өсөлт, бууралт %	2019	2020	2019	2020	Өсөлт, бууралт /нэгж/	2019	2020
А	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23		
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	271	272	0.4	201	221	74.2	81.3	7.1	70	51
2		Говь-Алтай	212	96	-54.7	130	57	61.3	59.4	-1.9	82	39
3		Завхан	212	205	-3.3	144	127	67.9	62.0	-6.0	68	78
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	56	55	-1.8	35	35	62.5	63.6	1.1	21	20
5		Увс	310	97	-68.7	227	69	73.2	71.1	-2.1	83	28
6		Ховд	290	182	-37.2	144	116	49.7	63.7	14.1	146	66
7		Үүнээс: Булган	32	58	81.3	10	46	31.3	79.3	48.1	22	12
8	Хангайн бүс	Архангай	557	269	-51.7	304	148	54.6	55.0	0.4	253	121
9		Баянхонгор	595	305	-48.7	318	176	53.4	57.7	4.3	277	129
10		Булган	430	251	-41.6	255	131	59.3	52.2	-7.1	175	120
11		Орхон	704	336	-52.3	424	180	60.2	53.6	-6.7	280	156
12		Өвөрхангай	566	266	-53.0	280	140	49.5	52.6	3.2	286	126
13		Үүнээс: Хархорин	145	99	-31.7	78	51	53.8	51.5	-2.3	67	48
14		Хөвсгөл	718	389	-45.8	389	244	54.2	62.7	8.5	329	145
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	139	129	-7.2	81	77	58.3	59.7	1.4	58	52
16		Дархан-Уул	662	364	-45.0	385	206	58.2	56.6	-1.6	277	158
17		Дорноговь	486	249	-48.8	294	156	60.5	62.7	2.2	192	93
18		Үүнээс: Замын-Үүд	197	77	-60.9	121	50	61.4	64.9	3.5	76	27
19		Дундговь	200	169	-15.5	118	105	59.0	62.1	3.1	82	64
20		Өмнөговь	439	349	-20.5	251	199	57.2	57.0	-0.2	188	150
21		Үүнээс: Цогтцэций	240	162	-32.5	131	83	54.6	51.2	-3.3	109	79
22		Сэлэнгэ	594	420	-29.3	324	227	54.5	54.0	-0.5	270	193
23		Үүнээс: Мандал	190	124	-34.7	122	57	64.2	46.0	-18.2	68	67
24		Төв	773	457	-40.9	410	282	53.0	61.7	8.7	363	175
25	Үүнээс: Заамар	132	111	-15.9	65	68	49.2	61.3	12.0	67	43	
26	Зүүн бүс	Дорнод	511	292	-42.9	300	186	58.7	63.7	5.0	211	106
27		Сүхбаатар	436	257	-41.1	210	132	48.2	51.4	3.2	226	125
28		Хэнтий	761	424	-44.3	425	244	55.8	57.5	1.7	336	180
29		Үүнээс: Бор-Өндөр	163	68	-58.3	95	41	58.3	60.3	2.0	68	27
30	Нийслэл	19512	11878	-39.1	7591	5733	38.9	48.3	9.4	11921	6145	
31	Баянгол	2735	2085	-23.8	1074	1270	39.3	60.9	21.6	1661	815	
32	I хэлтэс	1326	1026	-22.6	597	633	45.0	61.7	16.7	729	393	
33	II хэлтэс	1409	1059	-24.8	477	637	33.9	60.2	26.3	932	422	
34	Баянзүрх	5221	3017	-42.2	1928	1398	36.9	46.3	9.4	3293	1619	
35	I хэлтэс	2102	1232	-41.4	683	506	32.5	41.1	8.6	1419	726	
36	II хэлтэс	1868	982	-47.4	675	524	36.1	53.4	17.2	1193	458	
37	III хэлтэс	1251	803	-35.8	570	368	45.6	45.8	0.3	681	435	
38	Сүхбаатар	3187	1630	-48.9	1138	714	35.7	43.8	8.1	2049	916	
39	I хэлтэс	1949	1036	-46.8	688	426	35.3	41.1	5.8	1261	610	
40	II хэлтэс	1238	594	-52.0	450	288	36.3	48.5	12.1	788	306	
41	Сонгинохайрхан	3376	1938	-42.6	1543	935	45.7	48.2	2.5	1833	1003	
42	I хэлтэс	1559	969	-37.8	659	434	42.3	44.8	2.5	900	535	
43	II хэлтэс	813	501	-38.4	419	263	51.5	52.5	1.0	394	238	
44	III хэлтэс	1004	468	-53.4	465	238	46.3	50.9	4.5	539	230	
45	Хан-Уул	1953	1453	-25.6	664	669	34.0	46.0	12.0	1289	784	
46	I хэлтэс	1172	909	-22.4	334	396	28.5	43.6	15.1	838	513	
47	II хэлтэс	781	544	-30.3	330	273	42.3	50.2	7.9	451	271	
48	Чингэлтэй	2558	1409	-44.9	993	553	38.8	39.2	0.4	1565	856	
49	I хэлтэс	1556	926	-40.5	479	315	30.8	34.0	3.2	1077	611	
50	II хэлтэс	1002	483	-51.8	514	238	51.3	49.3	-2.0	488	245	
51	Багануур	158	69	-56.3	104	40	65.8	58.0	-7.9	54	29	
52	Багахангай	14	18	28.6	12	12	85.7	66.7	-19.0	2	6	
53	Налайх	310	259	-16.5	135	142	43.5	54.8	11.3	175	117	
54	Бусад	38	10	-73.7	5	5	13.2	50.0	36.8	33	5	
55	ИАТ	11	6	-45.5	7	3	63.6	50.0	-13.6	4	3	
56	Төмөр зам	46	21	-54.3	31	14	67.4	66.7	-0.7	15	7	
57	Мөрдөн байцаах алба	155	137	-11.6	110	102	71.0	74.5	3.5	45	35	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба	247	231	-6.5	58	86	23.5	37.2	13.7	189	145	
59	Тээврийн цагдаагийн алба	527	272	-48.4	399	245	75.7	90.1	14.4	128	27	
60	НЦУТ	ХГХТХ	80	24	-70.0	34	18	42.5	75.0	32.5	46	6
61		ХОХГХТХ	86	51	-40.7	49	34	57.0	66.7	9.7	37	17
62	Хар тамхитай тэмцэх газар	184	171	-7.1	154	141	83.7	82.5	-1.2	30	30	
63	Экологийн цагдаагийн алба		71			27		38.0			44	
64	АТГ	664	12	-98.2	10	3	1.5	25.0	23.5	654	9	
65	ТЕГ-ын МШГ	19	9	-52.6	6	1	31.6	11.1	-20.5	13	8	
66	Улсын дүн	29416	17666	-39.9	13210	9161	44.9	51.9	7.0	16206	8505	
Өсөлт бууралт/тоогоор/			-11750		-37.5	-4049		7.0			-7701	
Өсөлт бууралт /хувиар/			-39.9			-30.7					-47.5	

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Гэмт хэргийн ангилал																							
			Хөнгөн										Хүнд												Үүнээс : Хялбаршуул сан хүнд	
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Үүнээс : Хялбаршуул сан хөнгөн		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь							
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
		A	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43				
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	244	245	215	213	168	179	78.1	84.0	6	15	62	63	56	59	33	42	58.9	71.2						
2		Говь-Алтай	178	111	166	67	106	43	63.9	64.2	1		57	40	46	29	24	14	52.2	48.3						
3		Завхан	183	201	154	146	108	94	70.1	64.4	7	1	64	70	58	59	36	33	62.1	55.9						
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	46	46	40	35	29	23	72.5	65.7	1		18	23	16	20	6	12	37.5	60.0						
5		Увс	265	140	250	66	184	54	73.6	81.8			62	48	60	31	43	15	71.7	48.4						
6		Ховд	363	329	208	149	110	103	52.9	69.1	74	75	118	65	82	33	34	13	41.5	39.4	2	3				
7		Үүнээс: Булган	82	92	27	51	9	44	33.3	86.3	17	18	13	11	5	7	1	2	20.0	28.6						
8	Хангайн бүс	Архангай	444	321	439	190	243	115	55.4	60.5	2		124	114	118	79	61	33	51.7	41.8						
9		Баянхонгор	477	362	461	242	246	144	53.4	59.5	2		165	100	134	63	72	32	53.7	50.8						
10		Булган	369	274	352	197	224	115	63.6	58.4	2		90	75	78	54	31	16	39.7	29.6						
11		Орхон	539	412	523	240	338	147	64.6	61.3			208	121	181	96	86	33	47.5	34.4						
12		Өвөрхангай	457	319	427	210	227	122	53.2	58.1	1		156	88	139	56	53	18	38.1	32.1			1			
13		Үүнээс: Хархорин	122	108	120	82	68	49	56.7	59.8			26	22	25	17	10	2	40.0	11.8						
14		Хөвсгөл	559	427	551	313	308	206	55.9	65.8	1		184	108	167	76	81	38	48.5	50.0						
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	134	131	123	116	77	70	62.6	60.3	1		20	17	16	13	4	7	25.0	53.8						
16		Дархан-Уул	666	465	563	298	338	172	60.0	57.7	3		137	101	99	66	47	34	47.5	51.5						
17		Дорноговь	422	244	376	187	238	119	63.3	63.6	3	4	128	74	110	62	56	37	50.9	59.7						
18		Үүнээс: Замын-Үүд	174	80	154	60	99	40	64.3	66.7	1	4	50	22	43	17	22	10	51.2	58.8						
19		Дундговь	170	150	161	125	104	80	64.6	64.0	2	1	41	46	39	44	14	25	35.9	56.8						
20		Өмнөговь	421	368	362	277	224	161	61.9	58.1	19	2	94	90	77	72	27	38	35.1	52.8	2					
21		Үүнээс: Цогтцэций	226	179	206	138	121	74	58.7	53.6	2		43	27	34	24	10	9	29.4	37.5						
22	Сэлэнгэ	590	453	467	355	254	190	54.4	53.5	14	20	177	96	127	65	70	37	55.1	56.9							
23	Үүнээс: Мандал	199	157	133	101	81	46	60.9	45.5	13	17	73	37	57	23	41	11	71.9	47.8							
24	Төв	714	610	675	380	373	242	55.3	63.7	4	34	151	127	98	77	37	40	37.8	51.9				1			
25	Үүнээс: Заамар	126	142	115	81	63	48	54.8	59.3			11	23	39	17	30	2	20	11.8	66.7				1		
26	Зүүн бүс	Дорнод	490	404	412	247	264	156	64.1	63.2	8	17	115	72	99	45	36	30	36.4	66.7				1		
27		Сүхбаатар	417	302	352	176	182	89	51.7	50.6	4		108	106	84	81	28	43	33.3	53.1						
28		Хэнтий	661	397	605	323	373	193	61.7	59.8	1	2	180	134	156	101	52	51	33.3	50.5						
29		Үүнээс: Бор-Өндөр	139	77	129	49	80	31	62.0	63.3			34	28	34	19	15	10	44.1	52.6						
30	Нийслэл	16347	12572	15994	10216	6512	5122	40.7	50.1	15	85	3914	2061	3518	1662	1079	611	30.7	36.8	5	9					
31	Баянгол	2569	2123	2519	1976	979	1201	38.9	60.8	4	3	265	134	216	109	95	69	44.0	63.3							
32	I хэлтэс	1267	1094	1234	981	554	604	44.9	61.6	3	2	118	60	92	45	43	29	46.7	64.4							
33	II хэлтэс	1302	1029	1285	995	425	597	33.1	60.0	1	1	147	74	124	64	52	40	41.9	62.5							
34	Баянзүрх	4307	3540	4191	2588	1688	1278	40.3	49.4	5	21	1158	543	1030	429	240	120	23.3	28.0	4	7					
35	I хэлтэс	1779	1326	1757	1097	613	474	34.9	43.2	8	8	383	164	345	135	70	32	20.3	23.7	2	1					
36	II хэлтэс	1622	1354	1543	837	616	467	39.9	55.8	5	5	362	191	325	145	59	57	18.2	39.3	1	1					
37	III хэлтэс	906	860	891	654	459	337	51.5	51.5	8	4	413	188	360	149	111	31	30.8	20.8	1	5					
38	Сүхбаатар	2710	1764	2654	1428	985	638	37.1	44.7	2	573	259	533	202	153	76	28.7	37.6	1	1						
39	I хэлтэс	1875	1199	1833	981	646	415	35.2	42.3	2	135	82	116	55	42	11	36.2	20.0	1							
40	II хэлтэс	835	565	821	447	339	223	41.3	49.9			438	177	417	147	111	65	26.6	44.2				1			
41	Сонгинохайрхан	2546	1787	2520	1458	1226	720	48.7	49.4	3	10	924	550	856	480	317	215	37.0	44.8							
42	I хэлтэс	1159	841	1145	703	524	326	45.8	46.4	5	5	452	303	414	266	135	108	32.6	40.6							
43	II хэлтэс	541	448	535	359	287	192	53.6	53.5	1	1	290	166	278	142	132	71	47.5	50.0							
44	III хэлтэс	846	498	840	396	415	202	49.4	51.0	2	4	182	81	164	72	50	36	30.5	50.0							
45	Хан-Уул	1745	1431	1698	1286	604	609	35.6	47.4	2	310	219	255	167	60	60	23.5	35.9								
46	I хэлтэс	1108	936	1081	847	310	371	28.7	43.8	2	115	77	91	62	24	25	26.4	40.3								
47	II хэлтэс	637	495	617	439	294	238	47.6	54.2			195	142	164	105	36	35	22.0	33.3							
48	Чингэлтэй	2053	1486	2008	1175	807	493	40.2	42.0	2	44	589	289	550	234	186	60	33.8	25.6				1			
49	I хэлтэс	1365	957	1337	805	417	285	31.2	35.4	6	235	146	219	121	62	30	28.3	24.8				1				
50	II хэлтэс	688	529	671	370	390	208	58.1	56.2	2	38	354	143	331	113	124	30	37.5	26.5							
51	Багануур	137	121	131	58	91	36	69.5	62.1	1		30	22	27	11	13	4	48.1	36.4							
52	Багахангай	14	23	14	17	12	12	85.7	70.6		1		3		1			0.0								
53	Налайх	266	297	259	230	120	135	46.3	58.7	2	65	42	51	29	15	7	29.4	24.1								
54	Бусад	46	10	30	10	4	5	13.3	50.0			13	1	8		1		12.5								
55	ИАТ	11	8	10	5	7	3	70.0	60.0			1	1	1	1	1		0.0	0.0							
56	Төмөр зам	42	27	39	20	30	17	76.9	85.0	2	7	1	7	1	1	1	14.3	100.0								
57	Мөрдөн байцаах алба	155	143	131	103	97	73	74.0	70.9			30	44	24	34	13	29	54.2	85.3							
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба	190	213	182	194	41	78	22.5	40.2			66	38	65	37	17	8	26.2	21.6							
59	Тээврийн цагдаагийн алба	539	394	517	260	390	234	75.4	90.0	2	7	10	14	10	12	9	11	90.0	91.7				2			
60	НЦУТ	ХГХТХ	38	13	36	12	9	6	25.0	50.0			67	23	44	12	25	12	56.8	100.0						
61		ХОХГХТХ	51	17	42	16	19	11	45.2	68.8			61	64	44	35	30	23	68.2	65.7						
62		Хар тамхитай тэмцэх газар	138	158	130	147	117	129	90.0	87.8			65	28	54	24	37	12	68.5	50.0						
63		Экологийн цагдаагийн алба		65		61		25		41.0				10		10		2		20.0						
64	АТГ	593	8	570	6	6	1	1.1	16.7			103	6	94	6	4	2	4.3	33.3							
65	ТЕГ-ын МШГ	46	12	17	9	5	1	29.4																		

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Хүний амьд явах эрхийн эсрэг 10.1-10.6										Үүнээс								№
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь				
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020			
А			44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59			
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	4	6	4	3	4	3	100.0	100.0	3	4	3	3	3	3	100.0	100.0	1		
2		Говь-Алтай	10	3	2	1	2	1	100.0	100.0	2	2	2	1	2	1	100.0	100.0	2		
3		Завхан	5	5	2	1	2		100.0	0.0	3	1	1		1		100.0		3		
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	3	1	2		2		100.0		1		1		1		100.0		4		
5		Увс	5	1	4	1	3	1	75.0	100.0	3		3		3		100.0		5		
6		Ховд	5	4		1		1		100.0			3							6	
7		Үүнээс: Булган	1																	7	
8	Хангайн бүс	Архангай	9	9	5	3	5	3	100.0	100.0	5	6	5	2	5	2	100.0	100.0	8		
9		Баянхонгор	15	7	2	1	1	1	50.0	100.0	7	2	1		1		100.0		9		
10		Булган	14	11	3		3		100.0		4	5	3		3		100.0		10		
11		Орхон	21	6	3	1	2	1	66.7	100.0	3	3							11		
12		Өвөрхангай	11	6		1		1		100.0	3	4								12	
13		Үүнээс: Хархорин		1									1							13	
14		Хөвсгөл	21	10	10	3	8	2	80.0	66.7	8	5	5	2	4	1	80.0	50.0	14		
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	4	7	2	4	1	2	50.0	50.0	1	4	1	1	1	1	100.0	100.0	15		
16		Дархан-Уул	17	7	5	2	4	1	80.0	50.0	7	2	2		2		100.0		16		
17		Дорноговь	10	5	4	3	4	2	100.0	66.7	3	4	3	2	3	2	100.0	100.0	17		
18		Үүнээс: Замын-Үүд	1	3		1		1		100.0		3		1		1		100.0		18	
19		Дундговь	1	4		3		1		33.3		1		1		1		100.0		19	
20		Өмнөговь	14	13	4	3	3	1	75.0	33.3	5	9		1		1		100.0		20	
21		Үүнээс: Цогтцэций	5	6		2		1		50.0	3	3		1		1		100.0		21	
22		Сэлэнгэ	21	21	10	8	9	5	90.0	62.5	8	10	7	4	7	4	100.0	100.0	22		
23		Үүнээс: Мандал	10	6	5	2	4	1	80.0	50.0	3	2	3		3		100.0		23		
24		Төв	43	13	6	3	3		50.0	0.0	8	7	3		2		66.7		24		
25		Үүнээс: Заамар	7	2	2	1	1		50.0	0.0	1		1				0.0		25		
26	Зүүн бүс	Дорнод	10	6	3	1	3		100.0	0.0	9	5	2		2		100.0		26		
27		Сүхбаатар	8	11	3	2	2	1	66.7	50.0	1	7	1	1	1	1	100.0	100.0	27		
28		Хэнтий	9	18	2	7	2	6	100.0	85.7	4	13	2	6	2	6	100.0	100.0	28		
29		Үүнээс: Бор-Өндөр		3									3						29		
30	Нийслэл	378	208	86	73	73	55	84.9	75.3	110	95	67	42	65	42	97.0	100.0	30			
31	Баянгол	60	30	17	13	14	12	82.4	92.3	15	13	14	11	14	11	100.0	100.0	31			
32	I хэлтэс	26	16	7	5	5	5	71.4	100.0	6	6	5	5	5	5	100.0	100.0	32			
33	II хэлтэс	34	14	10	8	9	7	90.0	87.5	9	7	9	6	9	6	100.0	100.0	33			
34	Баянзүрх	112	54	18	13	14	9	77.8	69.2	25	27	13	5	12	5	92.3	100.0	34			
35	I хэлтэс	33	20	7	4	6	4	85.7	100.0	9	11	6	1	6	1	100.0	100.0	35			
36	II хэлтэс	30	16	5	2	4	2	80.0	100.0	8	6	4	2	4	2	100.0	100.0	36			
37	III хэлтэс	49	18	6	7	4	3	66.7	42.9	8	10	3	2	2	2	66.7	100.0	37			
38	Сүхбаатар	34	16	4	7	4	2	100.0	28.6	9	5	4	1	4	1	100.0	100.0	38			
39	I хэлтэс	13	6		2			0.0	1	2								39			
40	II хэлтэс	21	10	4	5	4	2	100.0	40.0	8	3	4	1	4	1	100.0	100.0	40			
41	Сонгинохайрхан	68	47	16	24	14	22	87.5	91.7	17	27	13	21	13	21	100.0	100.0	41			
42	I хэлтэс	26	24	3	9	2	7	66.7	77.8	3	11	2	7	2	7	100.0	100.0	42			
43	II хэлтэс	20	14	9	9	8	9	88.9	100.0	8	10	7	9	7	9	100.0	100.0	43			
44	III хэлтэс	22	9	4	6	4	6	100.0	100.0	6	6	4	5	4	5	100.0	100.0	44			
45	Хан-Уул	50	30	10	10	9	5	90.0	50.0	17	10	6	2	6	2	100.0	100.0	45			
46	I хэлтэс	26	12	4	5	3	1	75.0	20.0	5	3	2	1	2	1	100.0	100.0	46			
47	II хэлтэс	24	18	6	5	6	4	100.0	80.0	12	7	4	1	4	1	100.0	100.0	47			
48	Чингэлтэй	37	17	16	3	14	2	87.5	66.7	20	7	15	1	14	1	93.3	100.0	48			
49	I хэлтэс	5	6	2	1	2	1	100.0	100.0	4	1	2		2		100.0		49			
50	II хэлтэс	32	11	14	2	12	1	85.7	50.0	16	6	13	1	12	1	92.3	100.0	50			
51	Багануур	4	4	3	1	2	1	66.7	100.0	2	2	1		1		100.0		51			
52	Багахангай		1															52			
53	Налайх	13	9	2	2	2	2	100.0	100.0	5	4	1	1	1	1	100.0	100.0	53			
54	Бусад	1	1	1				0.0										54			
55	ИАТ																	55			
56	Төмөр зам		1		1				0.0									56			
57	Мөрдөн байцаах алба	2	5	1		1		100.0		1		1		1		100.0		57			
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба																	58			
59	Тээврийн цагдаагийн алба																	59			
60	НЦУГ	ХГХТХ																60			
61		ХОХГХТХ	34	18	20	6	15	6	75.0	100.0	22	18	15	6	15	6	100.0	100.0	61		
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																	62			
63	Экологийн цагдаагийн алба																	63			
64	АТГ	5		2				0.0		2		2				0.0		64			
65	ТЕГ-ын МШГ																	65			
66	Улсын дүн	636	382	161	125	134	88	83.2	70.4	197	192	111	66	107	65	96.4	98.5	66			
	Өсөлт бууралт/тоогоор/	-254		-36		-46		-12.8		-5		-45		-42							
	Өсөлт бууралт /хувиар/	-39.9		-22.4		-34.3				-2.5		-40.5		-39.3		2.1					

Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс															
		Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх 10.4								Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох 10.6							
		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
		2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
A		60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75
Баруун бүс	Баян-Өлгий		1							1	1	1		1		100.0	
	Говь-Алтай	8	1														
	Завхан	1	2							1	2	1	1	1		100.0	0.0
	Үүнээс: Тосонцэнгэл	1	1							1		1		1		100.0	
	Увс	1	1		1		1		100.0	1		1					0.0
	Ховд	5									1		1		1		100.0
Үүнээс: Булган	1																
Хангайн бүс	Архангай	4	2														
	Баянхонгор	6	4							2	1	1	1		1	0.0	100.0
	Булган	10	6														
	Орхон	14	2							4	1	3	1	2	1	66.7	100.0
	Өвөрхангай	7	1							1	1		1		1		100.0
	Үүнээс: Хархорин																
Хөвсгөл	8	1							5	4	5	1	4	1	80.0	100.0	
Төвийн бүс	Говьсүмбэр	2								1	3	1	3		1	0.0	33.3
	Дархан-Уул	7	2							2	2	2	2	2	1	100.0	50.0
	Дорноговь	6								1	1	1	1	1		100.0	0.0
	Үүнээс: Замын-Үүд	1															
	Дундговь	1	1								2		2				0.0
	Өмнөговь	5	1							4	3	4	2	3		75.0	0.0
	Үүнээс: Цогтцэций	2	1								2		1				0.0
	Сэлэнгэ	9	6							4	3	3	3	2	1	66.7	33.3
	Үүнээс: Мандал	5	1							2	2	2	2	1	1	50.0	50.0
	Төв	32	3							3	3	3	3	1		33.3	0.0
Үүнээс: Заамар	5	1							1	1	1	1	1		100.0	0.0	
Зүүн бүс	Дорнод									1	1	1	1	1		100.0	0.0
	Сүхбаатар	5	2							2	1	2		1		50.0	
	Хэнтий	5	4								1		1				0.0
	Үүнээс: Бор-Өндөр																
Нийслэл	241	81	1					0.0		25	28	16	27	7	11	43.8	40.7
Баянгол	42	15	1					0.0		3	2	2	2		1	0.0	50.0
I хэлтэс	19	10	1					0.0		1		1				0.0	
II хэлтэс	23	5								2	2	1	2		1	0.0	50.0
Баянзүрх	80	19								6	8	4	8	2	4	50.0	50.0
I хэлтэс	22	6								2	3	1	3		3	0.0	100.0
II хэлтэс	21	10															
III хэлтэс	37	3								4	5	3	5	2	1	66.7	20.0
Сүхбаатар	24	5								1	3		3				0.0
I хэлтэс	12	2									1		1				0.0
II хэлтэс	12	3								1	2		2				0.0
Сонгинохайрхан	45	17								6	3	3	3	1	1	33.3	33.3
I хэлтэс	21	11								2	2	1	2			0.0	0.0
II хэлтэс	9	4								3		2		1		50.0	
III хэлтэс	15	2								1	1		1		1		100.0
Хан-Уул	27	11								5	8	3	7	2	2	66.7	28.6
I хэлтэс	18	4								3	5	2	4	1		50.0	0.0
II хэлтэс	9	7								2	3	1	3	1	2	100.0	66.7
Чингэлтэй	16	8								1	2	1	2		1	0.0	50.0
I хэлтэс	1	4									1		1		1		100.0
II хэлтэс	15	4								1	1	1	1			0.0	0.0
Багануур		1								2	1	2	1	1	1	50.0	100.0
Багахангай		1															
Налайх	7	4								1	1	1	1	1	1	100.0	100.0
Бусад		1								1		1					0.0
ИАТ																	
Төмөр зам											1		1				0.0
Мөрдөн байцаах алба	1	5															
Эрүүгийн цагдаагийн алба																	
Тээврийн цагдаагийн алба																	
НЦУГ	ХГХТХ																
	ХОХГХТХ	4								8		5					0.0
Хар тамхитай тэмцэх газар																	
Экологийн цагдаагийн алба																	
АТГ	3																
ТЕГ-ын МШГ																	
Улсын дүн	377	122	1	1			1	0.0	100.0	59	59	46	51	26	19	56.5	37.3
Өсөлт бууралт/тоогоор/	-255		0			1			100.0	0		5		-7			-19.3
Өсөлт бууралт /хувиар/	-67.6		0.0							0.0		10.9		-26.9			

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 11.1-11.7										Үүнээс							
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь			
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020		
			76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91		
А			76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91		
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	88	116	78	94	71	85	91.0	90.4		2		2		1		50.0		
2		Говь-Алтай	66	44	63	16	62	12	98.4	75.0	6	3	6	2	6	2	100.0	100.0		
3		Завхан	80	69	57	34	49	27	86.0	79.4	8	7	8	5	6	3	75.0	60.0		
4		Үүнээс: Тосонцангэл	16	17	13	12	11	9	84.6	75.0	2	2	2	2	1	2	50.0	100.0		
5		Увс	118	74	108	25	102	24	94.4	96.0	5	4	5	1	4	1	80.0	100.0		
6		Ховд	107	111	25	9	18	8	72.0	88.9	1	4	1	1	1	1	100.0	100.0		
7		Үүнээс: Булган	31	23	9	1	5	1	55.6	100.0										
8	Хангайн бүс	Архангай	150	134	146	52	121	43	82.9	82.7	7	9	7	4	5	3	71.4	75.0		
9		Баянхонгор	188	143	183	77	142	62	77.6	80.5	3	6	3	4	2	4	66.7	100.0		
10		Булган	98	100	93	56	88	47	94.6	83.9	3	4	3	2	3	2	100.0	100.0		
11		Орхон	195	214	191	89	170	83	89.0	93.3	12	9	11	6	10	5	90.9	83.3		
12		Өвөрхангай	180	136	166	58	131	49	78.9	84.5	9	11	9	4	8	4	88.9	100.0		
13	Үүнээс: Хархорин	44	27	44	17	38	14	86.4	82.4	4	1	4	1	4	1	100.0	100.0			
14	Хөвсгөл	194	183	190	108	150	84	78.9	77.8	9	8	9	5	7	3	77.8	60.0			
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	62	64	54	51	49	44	90.7	86.3		1		1		1		100.0		
16		Дархан-Уул	265	196	205	102	179	92	87.3	90.2	9	8	7	3	3	3	42.9	100.0		
17		Дорноговь	169	96	138	51	125	43	90.6	84.3	13	7	12	5	9	4	75.0	80.0		
18		Үүнээс: Замын-Үүд	62	28	52	11	49	10	94.2	90.9	2	1	2	1	2	1	100.0	100.0		
19		Дундговь	60	70	56	49	50	44	89.3	89.8	5	3	5	3	5	2	100.0	66.7		
20		Өмнөговь	177	181	126	112	107	92	84.9	82.1	13	10	11	8	10	5	90.9	62.5		
21		Үүнээс: Цогтцэций	85	84	70	55	56	43	80.0	78.2	5	4	3	4	2	1	66.7	25.0		
22		Сэлэнгэ	184	176	108	106	81	85	75.0	80.2	9	14	5	8	4	6	80.0	75.0		
23		Үүнээс: Мандал	80	72	29	30	26	22	89.7	73.3	6	7	2	5	2	3	100.0	60.0		
24		Төв	210	273	193	98	178	88	92.2	89.8	8	13	7	5	6	5	85.7	100.0		
25	Үүнээс: Заамар	43	60	36	17	31	14	86.1	82.4	1	2	1					0.0			
26	Зүүн бүс	Дорнод	188	184	132	83	119	67	90.2	80.7	5	9	5	4	4	3	80.0	75.0		
27		Сүхбаатар	115	104	81	40	67	35	82.7	87.5	8	3	6	1	6	1	100.0	100.0		
28		Хэнтий	179	170	151	108	141	96	93.4	88.9	3	4	3	3	3	2	100.0	66.7		
29		Үүнээс: Бор-Өндөр	40	35	32	12	30	11	93.8	91.7	1	1	1		1		100.0			
30	Нийслэл	5183	4564	5121	3229	3411	2232	66.6	69.1	99	162	95	111	56	63	58.9	56.8			
31	Баянгол	758	636	755	594	519	414	68.7	69.7	16	26	15	24	9	16	60.0	66.7			
32	I хэлтэс	457	333	455	300	318	216	69.9	72.0	7	9	6	8	5	6	83.3	75.0			
33	II хэлтэс	301	303	300	294	201	198	67.0	67.3	9	17	9	16	4	10	44.4	62.5			
34	Баянзүрх	1432	1339	1419	864	909	608	64.1	70.4	23	43	22	26	14	20	63.6	76.9			
35	I хэлтэс	547	484	545	323	310	224	56.9	69.3	5	10	5	8	2	5	40.0	62.5			
36	II хэлтэс	460	424	452	251	297	176	65.7	70.1	13	24	12	14	8	11	66.7	78.6			
37	III хэлтэс	425	431	422	290	302	208	71.6	71.7	5	9	5	4	4	4	80.0	100.0			
38	Сүхбаатар	751	540	734	358	476	247	64.9	69.0	7	21	7	12	5	4	71.4	33.3			
39	I хэлтэс	538	315	525	213	329	150	62.7	70.4	2	10	2	7	1	1	50.0	14.3			
40	II хэлтэс	213	225	209	145	147	97	70.3	66.9	5	11	5	5	4	3	80.0	60.0			
41	Сонгинохайрхан	1049	794	1047	549	668	334	63.8	60.8	23	32	23	17	13	3	56.5	17.6			
42	I хэлтэс	526	375	525	277	293	150	55.8	54.2	11	12	11	7	5		45.5	0.0			
43	II хэлтэс	262	211	262	144	173	89	66.0	61.8	9	15	9	6	6	1	66.7	16.7			
44	III хэлтэс	261	208	260	128	202	95	77.7	74.2	3	5	3	4	2	2	66.7	50.0			
45	Хан-Уул	441	409	435	345	282	264	64.8	76.5	7	13	7	10	3	7	42.9	70.0			
46	I хэлтэс	207	237	202	194	124	152	61.4	78.4	6	8	6	7	2	6	33.3	85.7			
47	II хэлтэс	234	172	233	151	158	112	67.8	74.2	1	5	1	3	1	1	100.0	33.3			
48	Чингэлтэй	541	565	527	354	400	234	75.9	66.1	14	17	13	13	8	7	61.5	53.8			
49	I хэлтэс	224	250	224	177	164	113	73.2	63.8	9	9	9	7	5	4	55.6	57.1			
50	II хэлтэс	317	315	303	177	236	121	77.9	68.4	5	8	4	6	3	3	75.0	50.0			
51	Багануур	62	72	61	22	57	20	93.4	90.9	1	3	1	2	1	2	100.0	100.0			
52	Багахангай	9	15	9	9	8	9	88.9	100.0											
53	Налайх	140	194	134	134	92	102	68.7	76.1	8	7	7	7	3	4	42.9	57.1			
54	Бусад	9	3	9	3	5	2	55.6	66.7	3		3		1		33.3				
55	ИАТ	2		2		1		50.0												
56	Төмөр зам	4	4	4	3	4	2	100.0	66.7											
57	Мөрдөн байцаах алба	16	26	16	23	10	12	62.5	52.2	5	1	5	1	2	1	40.0	100.0			
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба	3	2		2		2		100.0											
59	Тээврийн цагдаагийн алба		1		1		1		100.0											
60	НЦУГ	ХГХТХ	3		3		2		66.7											
61		ХОХГХТХ	29	5	27	4	17	3	63.0	75.0	2	1	2		1		50.0			
62	Хар тамхитай тэмцэх газар	1	2	1	2	1	2	100.0	100.0											
63	Экологийн цагдаагийн алба																			
64	АТГ	34	2	32	2	4	2	12.5	100.0	1	1	1	1		1	0.0	100.0			
65	ТЕГ -ын МБХ	2	1	2	1	2		100.0	0.0											
66	Улсын дүн	8265	7405	7674	4650	5616	3444	73.2	74.1	238	301	221	188	159	124	71.9	66.0			
	Өсөлт бууралт/тоогоор/	-860		-3024		-2172				63		-33		-35						
	Өсөлт бууралт /хувиар/	-10.4		-39.4		-38.7		0.9		26.5		-14.9		-22.0			-6.0			

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс																
			Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол болгоомжгүйгээр учруулах 11.3								Хүний эрүүл мэндэд хүндэтгэр хохирол санаатай учруулах 11.4								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
A			92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий		1		1				0.0	2	2	2	2	2	2	100.0	100.0	
2		Говь-Алтай	1	2	1	1	1		100.0	0.0	2	3	2	2		1		50.0	
3		Завхан	4		4				3		75.0		7	1	2	1	2	100.0	100.0
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	1		1				1		100.0								
5		Увс										4	2	4	1	3	1	75.0	100.0
6		Ховд										8	5	3		2		66.7	
7		Үүнээс: Булган										3		2		1		50.0	
8	Хангайн бүс	Архангай		1		1		1		100.0	8	9	8	2	8	1	100.0	50.0	
9		Баянхонгор		1		1		1		100.0	3	7	3	4	2	4	66.7	100.0	
10		Булган										5	7	5	4	5	1	100.0	25.0
11		Орхон	1		1					0.0		14	21	14	5	11	5	78.6	100.0
12		Өвөрхангай	1		1					0.0		11	10	11	5	8	4	72.7	80.0
13		Үүнээс: Хархорин										2	3	2	3	2	2	100.0	66.7
14		Хөвсгөл	1		1				1		100.0	11	16	11	9	7	8	63.6	88.9
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр									1	7	1	7	1	6	100.0	85.7	
16		Дархан-Уул	2	1	2	1	2	1	100.0	100.0	15	17	11	6	9	6	81.8	100.0	
17		Дорноговь	1									9	7	8	1	8	1	100.0	100.0
18		Үүнээс: Замын-Үүд	1									1	5	1	1	1	1	100.0	100.0
19		Дундговь											6		4		4		100.0
20		Өмнөговь	4	1	4	1	2	1	50.0	100.0	16	12	9	6	8	6	88.9	100.0	
21		Үүнээс: Цогтцэций	2		2		1		50.0			9	9	7	5	6	5	85.7	100.0
22		Сэлэнгэ	6		6		5		83.3			11	18	9	12	6	8	66.7	66.7
23		Үүнээс: Мандал	4		4		4		100.0				7		5		3		60.0
24		Төв		2		1		1		100.0	19	23	17	6	14	4	4	82.4	66.7
25		Үүнээс: Заамар										3	3	2	1	2		100.0	0.0
26		Зүүн бүс	Дорнод	1	2	1	1	1	1	100.0	100.0	6	14	5	4	5	3	100.0	75.0
27	Сүхбаатар		1	1	1	1	1	1	100.0	100.0	10	10	9	8	7	7	77.8	87.5	
28	Хэнтий			1		1				0.0		6	13	3	13	3	10	100.0	76.9
29	Үүнээс: Бор-Өндөр											1	3		3		2		66.7
30	Нийслэл		11	27	11	25	6	5	54.5	20.0	151	307	150	198	103	124	68.7	62.6	
31	Баянгол			2		2				0.0	25	49	25	45	20	33	80.0	73.3	
32	I хэлтэс			1		1				0.0	14	28	14	24	12	15	85.7	62.5	
33	II хэлтэс			1		1				0.0	11	21	11	21	8	18	72.7	85.7	
34	Баянзүрх		3	7	3	6	1	1	33.3	16.7	34	95	34	58	21	36	61.8	62.1	
35	I хэлтэс		2	4	2	3	1	1	50.0	33.3	15	24	15	13	8	7	53.3	53.8	
36	II хэлтэс		1	2	1	2			0.0	0.0	7	38	7	24	5	16	71.4	66.7	
37	III хэлтэс			1		1				0.0	12	33	12	21	8	13	66.7	61.9	
38	Сүхбаатар		3	3	3	2	1	1	33.3	50.0	14	25	13	10	8	5	61.5	50.0	
39	I хэлтэс		1		1				0.0		9	15	8	4	5	3	62.5	75.0	
40	II хэлтэс		2	3	2	2	1	1	50.0	50.0	5	10	5	6	3	2	60.0	33.3	
41	Сонгинохайрхан		3	2	3	2	2		66.7	0.0	19	38	19	19	11	6	57.9	31.6	
42	I хэлтэс		2	1	2	1	1		50.0	0.0	5	14	5	6	1	2	20.0	33.3	
43	II хэлтэс			1		1				0.0	5	15	5	10	5	3	100.0	30.0	
44	III хэлтэс		1		1		1		100.0		9	9	9	3	5	1	55.6	33.3	
45	Хан-Уул			7		7		2		28.6	20	28	20	26	13	17	65.0	65.4	
46	I хэлтэс			5		5		1		20.0	13	15	13	15	9	9	69.2	60.0	
47	II хэлтэс			2		2		1		50.0	7	13	7	11	4	8	57.1	72.7	
48	Чингэлтэй		1	5	1	5	1		100.0	0.0	24	41	24	23	18	14	75.0	60.9	
49	I хэлтэс		1	2	1	2	1		100.0	0.0	8	23	8	15	6	9	75.0	60.0	
50	II хэлтэс			3		3				0.0	16	18	16	8	12	5	75.0	62.5	
51	Багануур		1		1		1		100.0		7	12	7	3	7	2	100.0	66.7	
52	Багахангай											1							
53	Налайх			1		1		1		100.0	8	18	8	14	5	11	62.5	78.6	
54	Бусад										4		4		4		100.0		
55	ИАТ										1		1				0.0		
56	Төмөр зам											1							
57	Мөрдөн байцаах алба										2	1	2	1	1		50.0	0.0	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба																		
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦГ	ХГХТХ									1		1		1		100.0		
61		ХОХГХТХ									3	1	3	1	3	1	100.0	100.0	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар											1		1		1		100.0	
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ										4		4		1		25.0		
65	ТЕГ -ын МБХ																		
66	Улсын дүн		34	40	33	35	22	12	66.7	34.3	319	523	290	299	218	207	75.2	69.2	
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		6		2		-10				204		9		-11				
	Өсөлт бууралт /хувиар/		17.6		6.1		-45.5				-32.4		3.1		-5.0			-5.9	

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс																
			Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол учруулах 11.6								Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 11.7								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
		A	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	82	109	72	87	65	82	90.3	94.3	4	2	4	2	4		100.0	0.0	
2		Говь-Алтай	55	35	52	13	52	10	100.0	76.9	2		2		2		100.0		
3		Завхан	59	50	38	24	34	21	89.5	87.5	5	4	5	2	5	1	100.0	50.0	
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	13	13	10	8	9	6	90.0	75.0			1		1		1		100.0
5		Увс	107	65	97	21	94	20	96.9	95.2	2	3	2	2	1	2	2	50.0	100.0
6		Ховд	96	101	21	8	15	7	71.4	87.5	1	1							
7		Үүнээс: Булган	28	23	7	1	4	1	57.1	100.0									
8	Хангайн бүс	Архангай	130	113	126	43	104	36	82.5	83.7	4	1	4	1	3	1	75.0	100.0	
9		Баянхонгор	178	126	173	65	137	51	79.2	78.5	1	2	1	2	1	2	100.0	100.0	
10		Булган	86	88	81	50	76	44	93.8	88.0	3	1	3		3		100.0		
11		Орхон	159	179	156	77	141	72	90.4	93.5	8	3	8	1	8	1	100.0	100.0	
12		Өвөрхангай	150	110	137	47	109	40	79.6	85.1	6	4	5	1	3	1	60.0	100.0	
13		Үүнээс: Хархорин	37	22	37	12	31	11	83.8	91.7	1		1		1		100.0		
14		Хөвсгөл	169	151	165	88	131	68	79.4	77.3	2	4	2	3	2	3	100.0	100.0	
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	55	53	47	40	44	35	93.6	87.5	4	3	4	3	3	2	75.0	66.7	
16		Дархан-Уул	224	166	171	88	156	79	91.2	89.8	5	3	4	3	3	3	75.0	100.0	
17		Дорноговь	141	80	113	44	104	37	92.0	84.1	2	1	2		2		100.0		
18		Үүнээс: Замын-Үүд	57	22	48	9	45	8	93.8	88.9	1		1		1		100.0		
19		Дундговь	53	60	49	41	43	37	87.8	90.2	2	1	2	1	2	1	100.0	100.0	
20		Өмнөговь	142	148	100	87	86	74	86.0	85.1		3		3		2		66.7	
21		Үүнээс: Цогтцэций	69	64	58	39	47	33	81.0	84.6									
22	Сэлэнгэ	144	142	78	84	59	69	75.6	82.1	7	1	4	1	3	1	75.0	100.0		
23	Үүнээс: Мандал	64	57	20	19	18	15	90.0	78.9	3		1		1		100.0			
24	Төв	178	228	164	81	153	75	93.3	92.6	5	3	5	1	5	1	100.0	100.0		
25	Үүнээс: Заамар	39	53	33	15	29	14	87.9	93.3		1								
26	Зүүн бүс	Дорнод	171	157	116	72	106	60	91.4	83.3	2	1	2	1	2		100.0	0.0	
27		Сүхбаатар	93	85	62	27	51	23	82.3	85.2	1	4	1	2	1	2	100.0	100.0	
28		Хэнтий	154	151	130	91	122	84	93.8	92.3	11	1	10		10		100.0		
29		Үүнээс: Бор-Өндөр	34	31	27	9	26	9	96.3	100.0									
30	Нийслэл	4763	3973	4708	2808	3142	1995	66.7	71.0	130	65	128	58	99	36	77.3	62.1		
31	Баянгол	711	553	709	517	488	362	68.8	70.0	2	5	2	5	2	3	100.0	60.0		
32	I хэлтэс	433	292	432	264	299	193	69.2	73.1	2	3	2	3	2	2	100.0	66.7		
33	II хэлтэс	278	261	277	253	189	169	68.2	66.8		2		2		1		50.0		
34	Баянзүрх	1282	1179	1270	761	805	545	63.4	71.6	82	6	82	5	67	2	81.7	40.0		
35	I хэлтэс	500	441	498	294	283	207	56.8	70.4	18	1	18	1	15	1	83.3	100.0		
36	II хэлтэс	427	358	420	209	280	149	66.7	71.3	11		11		4		36.4			
37	III хэлтэс	355	380	352	258	242	189	68.8	73.3	53	5	53	4	48	1	90.6	25.0		
38	Сүхбаатар	713	463	698	310	456	220	65.3	71.0	10	25	9	21	5	15	55.6	71.4		
39	I хэлтэс	517	281	505	194	319	141	63.2	72.7	6	8	6	7	4	5	66.7	71.4		
40	II хэлтэс	196	182	193	116	137	79	71.0	68.1	4	17	3	14	1	10	33.3	71.4		
41	Сонгинохайрхан	981	711	979	500	628	322	64.1	64.4	19	8	19	8	14	3	73.7	37.5		
42	I хэлтэс	502	342	501	257	283	146	56.5	56.8	4	4	4	4	3	2	75.0	50.0		
43	II хэлтэс	244	175	244	122	161	84	66.0	68.9	2	4	2	4	1	1	50.0	25.0		
44	III хэлтэс	235	194	234	121	184	92	78.6	76.0	13		13		10		76.9			
45	Хан-Уул	402	340	396	281	261	230	65.9	81.9	6	9	6	9	3	6	50.0	66.7		
46	I хэлтэс	182	199	177	157	110	131	62.1	83.4	3	5	3	5	2	3	66.7	60.0		
47	II хэлтэс	220	141	219	124	151	99	68.9	79.8	3	4	3	4	1	3	33.3	75.0		
48	Чингэлтэй	494	494	481	307	368	209	76.5	68.1	6	6	6	4	4	3	66.7	75.0		
49	I хэлтэс	204	210	204	148	150	97	73.5	65.5	1	4	1	3	1	2	100.0	66.7		
50	II хэлтэс	290	284	277	159	218	112	78.7	70.4	5	2	5	1	3	1	60.0	100.0		
51	Багануур	53	57	52	17	48	16	92.3	94.1										
52	Багахангай	7	13	7	8	6	8	85.7	100.0	2	1	2	1	2	1	100.0	100.0		
53	Налайх	120	163	116	107	82	83	70.7	77.6	3	5	2	5	2	3	100.0	60.0		
54	Бусад	2	3	2	3		2	0.0	66.7										
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам	4	3	4	3	4	2	100.0	66.7										
57	Мөрдөн байцаах алба	9	24	9	21	7	11	77.8	52.4										
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба	3	2		2		2		100.0										
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦҮГ	ХГХТХ	2		2		1		50.0										
61		ХОХГХТХ	20	3	18	3	9	2	50.0	66.7	4		4		4		100.0		
62	Хар тамхитай тэмцэх газар	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0										
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ	28	1	26	1	3	1	11.5	100.0										
65	ТЕГ -ын МБХ	2	1	2	1	2		100.0	0.0										
66	Улсын дүн	7391	6373	6858	3989	5024	3021	73.3	75.7	207	111	198	87	162	59	81.8	67.8		
	Өсөлт бууралт/тоогоор/	-1018		-2869		-2003				-96		-111		-103					
	Өсөлт бууралт /хувиар/	-13.8		-41.8		-39.9		2.5		-46.4		-56.1		-63.6			-14.0		

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг 12.1-12.6										Үүнээс							
													Хүчиндэх 12.1							
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь			
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020		
A			124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139		
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	9	6	9	5	6	2	66.7	40.0	9	3	9	3	6	1	66.7	33.3		
2		Говь-Алтай	3	5	3	5	1	2	33.3	40.0	3	5	3	5	1	2	33.3	40.0		
3		Завхан	9	4	6	1	2		33.3	0.0	8	4	5	1	2		40.0	0.0		
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	5	2	4	1	1		25.0	0.0	4	2	3	1	1		33.3	0.0		
5		Увс	21	13	21	8	17	5	81.0	62.5	19	12	19	7	16	5	84.2	71.4		
6		Ховд	10	12	8	6	4	5	50.0	83.3	7	6	5	2	3	2	60.0	100.0		
7		Үүнээс: Булган		3		1		1		100.0										
8	Хангайн бүс	Архангай	12	11	11	7	6	3	54.5	42.9	11	8	10	5	6	2	60.0	40.0		
9		Баянхонгор	41	30	36	22	26	14	72.2	63.6	22	22	17	16	9	9	52.9	56.3		
10		Булган	15	16	14	13	8	9	57.1	69.2	15	15	14	12	8	8	57.1	66.7		
11		Орхон	17	16	15	12	7	7	46.7	58.3	17	15	15	11	7	7	46.7	63.6		
12		Өвөрхангай	27	8	26	5	9	5	34.6	100.0	6	7	6	4	1	4	16.7	100.0		
13		Үүнээс: Хархорин	6	1	6	1	4	1	66.7	100.0		1		1		1		100.0		
14		Хөвсгөл	42	15	40	9	24	3	60.0	33.3	29	13	27	7	18	2	66.7	28.6		
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	5	4	5	4	2	1	40.0	25.0	5	4	5	4	2	1	40.0	25.0		
16		Дархан-Уул	8	10	8	6	4	4	50.0	66.7	8	8	8	5	4	3	50.0	60.0		
17		Дорноговь	27	12	23	10	19	7	82.6	70.0	17	9	13	8	12	6	92.3	75.0		
18		Үүнээс: Замын-Үүд	10	2	7	2	6	1	85.7	50.0	6	1	3	1	3	1	100.0	100.0		
19		Дундговь	7	3	7	3	5	2	71.4	66.7	5	3	5	3	3	2	60.0	66.7		
20		Өмнөговь	21	13	19	12	11	7	57.9	58.3	12	7	10	6	5	4	50.0	66.7		
21		Үүнээс: Цогтцэций	8		7		5		71.4		7		6		5		83.3			
22		Сэлэнгэ	32	18	22	13	17	11	77.3	84.6	24	13	16	11	12	9	75.0	81.8		
23		Үүнээс: Мандал	11	8	6	3	5	3	83.3	100.0	7	5	3	3	3	3	100.0	100.0		
24		Төв	8	7	5	1	2		40.0	0.0	7	6	4	1	2		50.0	0.0		
25	Үүнээс: Заамар	3	2	2		1		50.0		2	1	1		1		100.0				
26	Зүүн бүс	Дорнод	18	14	14	6	5	4	35.7	66.7	17	11	13	3	5	2	38.5	66.7		
27		Сүхбаатар	15	15	12	10	8	8	66.7	80.0	14	10	11	6	7	5	63.6	83.3		
28		Хэнтий	14	17	13	11	11	10	84.6	90.9	12	16	11	10	10	9	90.9	90.0		
29		Үүнээс: Бор-Өндөр	4	2	4		4		100.0		4	2	4		4		100.0			
30	Нийслэл	249	255	231	204	103	96	44.6	47.1	214	203	197	158	93	79	47.2	50.0			
31	Баянгол	27	31	24	29	7	10	29.2	34.5	20	23	18	21	6	9	33.3	42.9			
32	I хэлтэс	16	15	14	15	4	6	28.6	40.0	11	11	9	11	3	5	33.3	45.5			
33	II хэлтэс	11	16	10	14	3	4	30.0	28.6	9	12	9	10	3	4	33.3	40.0			
34	Баянзүрх	59	77	54	57	26	23	48.1	40.4	52	58	47	42	22	19	46.8	45.2			
35	I хэлтэс	21	20	19	17	10	6	52.6	35.3	16	15	14	12	8	5	57.1	41.7			
36	II хэлтэс	22	26	20	19	8	6	40.0	31.6	20	21	18	16	6	6	33.3	37.5			
37	III хэлтэс	16	31	15	21	8	11	53.3	52.4	16	22	15	14	8	8	53.3	57.1			
38	Сүхбаатар	26	26	23	16	10	7	43.5	43.8	25	21	22	12	10	4	45.5	33.3			
39	I хэлтэс	8	9	8	6	1	2	12.5	33.3	7	8	7	5	1	1	14.3	20.0			
40	II хэлтэс	18	17	15	10	9	5	60.0	50.0	18	13	15	7	9	3	60.0	42.9			
41	Сонгинохайрхан	63	59	63	52	26	24	41.3	46.2	58	53	58	47	24	23	41.4	48.9			
42	I хэлтэс	21	29	21	25	7	13	33.3	52.0	19	26	19	23	6	13	31.6	56.5			
43	II хэлтэс	28	23	28	20	14	6	50.0	30.0	27	22	27	19	13	6	48.1	31.6			
44	III хэлтэс	14	7	14	7	5	5	35.7	71.4	12	5	12	5	5	4	41.7	80.0			
45	Хан-Уул	20	19	17	15	10	14	58.8	93.3	17	16	14	12	9	11	64.3	91.7			
46	I хэлтэс	5	8	5	8	3	8	60.0	100.0	3	7	3	7	2	7	66.7	100.0			
47	II хэлтэс	15	11	12	7	7	6	58.3	85.7	14	9	11	5	7	4	63.6	80.0			
48	Чингэлтэй	37	30	35	28	18	13	51.4	46.4	32	20	30	18	17	9	56.7	50.0			
49	I хэлтэс	13	6	12	6	6	3	50.0	50.0	10	5	9	5	5	3	55.6	60.0			
50	II хэлтэс	24	24	23	22	12	10	52.2	45.5	22	15	21	13	12	6	57.1	46.2			
51	Багануур	6	2	5		3		60.0		6	2	5		3		60.0				
52	Багахангай	1		1		1		100.0		1		1		1		100.0				
53	Налайх	10	11	9	7	2	5	22.2	71.4	3	10	2	6	1	4	50.0	66.7			
54	Бусад		1		1		1		100.0		1		1		1		100.0			
55	ИАТ																			
56	Төмөр зам																			
57	Мөрдөн байцаах алба	6	3	5	2	5	5	100.0	0.0	5	2	4	1	4		100.0	0.0			
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба	4	1	3	1	3	1	100.0	100.0	1										
59	Тээврийн цагдаагийн алба																			
60	НЦУГ	ХГХТХ																		
61		ХОХГХТХ	34	51	28	34	15	21	53.6	61.8	33	49	28	33	15	20	53.6	60.6		
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																			
63	Экологийн цагдаагийн алба																			
64	АТГ																			
65	ТЕГ -ын МБХ																			
66	Улсын дүн	610	505	548	374	297	206	54.2	55.1	481	401	423	289	232	163	54.8	56.4			
	Өсөлт бууралт/тоогоор/	-105		-174		-91							-80		-134		-69			
	Өсөлт бууралт /хувиар/	-17.2		-31.8		-30.6			0.9				-16.6		-31.7		-29.7	1.6		

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс																
			Бэлгийн дур хүслээ ёс бусаар хангах 12.2								Бэлгийн мөлжлөг 12.3								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
А			140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий																	
2		Говь-Алтай																	
3		Завхан																	
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																	
5		Увс																	
6		Ховд		1									1		1		1		100.0
7		Үүнээс: Булган		1									1		1		1		100.0
8	Хангайн бүс	Архангай																	
9		Баянхонгор	1	2	1	1	1		100.0	0.0									
10		Булган																	
11		Орхон																	
12		Өвөрхангай	1		1		1		100.0		1		1					0.0	
13		Үүнээс: Хархорин																	
14		Хөвсгөл																	
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																	
16		Дархан-Уул																	
17		Дорноговь																	
18		Үүнээс: Замын-Үүд																	
19		Дундговь																	
20		Өмнөговь																	
21		Үүнээс: Цогтцэций																	
22	Сэлэнгэ																		
23	Үүнээс: Мандал																		
24	Төв	1		1					0.0										
25	Үүнээс: Заамар	1		1					0.0										
26	Зүүн бүс	Дорнод																	
27		Сүхбаатар		1		1				0.0									
28		Хэнтий																	
29	Үүнээс: Бор-Өндөр																		
30	Нийслэл	2	14	1	10			5	0.0	50.0	5	2	5	2	1	2	20.0	100.0	
31	Баянгол	2	2	1	2				0.0	0.0									
32	I хэлтэс	1		1					0.0										
33	II хэлтэс	1	2		2					0.0									
34	Баянзүрх		4		2			1		50.0	1		1		1		100.0		
35	I хэлтэс																		
36	II хэлтэс		1								1		1		1		100.0		
37	III хэлтэс		3		2			1		50.0									
38	Сүхбаатар		2		1			1		100.0		2		2		2		100.0	
39	I хэлтэс		1		1			1		100.0									
40	II хэлтэс		1									2		2		2		100.0	
41	Сонгинохайрхан		3		2						2		2				0.0		
42	I хэлтэс		3		2														
43	II хэлтэс																		
44	III хэлтэс										2		2				0.0		
45	Хан-Уул		2		2			2											
46	I хэлтэс																		
47	II хэлтэс		2		2			2											
48	Чингэлтэй		1		1			1		100.0	2		2				0.0		
49	I хэлтэс										2		2				0.0		
50	II хэлтэс		1		1			1		100.0									
51	Багануур																		
52	Багахангай																		
53	Налайх																		
54	Бусад																		
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам																		
57	Мөрдөн байцаах алба	1	1	1	1	1			100.0	0.0									
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба										1	1	1	1	1	1	100.0	100.0	
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦУГ	ХГХТХ																	
61		ХОХГХТХ	1	1															
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																		
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ																		
65	ТЕГ -ын МБХ																		
66	Улсын дүн	5	18	4	12	2	5	50.0	41.7		6	3	6	3	1	3	16.7	100.0	
	Өсөлт бууралт/тоогоор/	13		8		3				-8.3			-3		-3		2		
	Өсөлт бууралт /хувиар/	3.6 дах		3.0 дах		2.5 дах							-50.0		-50.0		3.0 дах	83.3	

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Хүний халдашгүй, чөлөөтэй байх эрхийн эсрэг 13.1-13.14								Үүнээс								
			Хүн худалдаалах 13.1								Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
А			156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	1	2	1	2	1	1	100.0	50.0									
2		Говь-Алтай		1															
3		Завхан		7		6		1		16.7									
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл		1		1				0.0									
5		Увс		3		2		1		50.0									
6		Ховд	1	1	1	1	1	1		100.0	0.0								
7		Үүнээс: Булган	1		1		1			100.0									
8	Хангайн бүс	Архангай	1	4	1	3		1	0.0	33.3									
9		Баянхонгор																	
10		Булган																	
11		Орхон	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0									
12		Өвөрхангай		1		1		1		100.0									
13		Үүнээс: Хархорин																	
14		Хөвсгөл	3	8	3	8	2	1	66.7	12.5									
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр		3		3				0.0									
16		Дархан-Уул	5	7	5	6	2	1	40.0	16.7									
17		Дорноговь	5	2	5	2	1	1	20.0	50.0	1		1				0.0		
18		Үүнээс: Замын-Үүд	1		1					0.0		1		1				0.0	
19		Дундговь																	
20		Өмнөговь																	
21		Үүнээс: Цогтцэций																	
22	Сэлэнгэ	2	10	2	9	1	3	50.0	33.3										
23	Үүнээс: Мандал		4		3		1		33.3										
24	Төв	1	1	1	1				0.0	0.0									
25	Үүнээс: Заамар																		
26	Зүүн бүс	Дорнод	3	3	3	3	2	1	66.7	33.3									
27		Сүхбаатар	2	4	2	4			0.0	0.0	1		1				0.0		
28		Хэнтий	1	1	1	1				0.0	0.0								
29	Үүнээс: Бор-Өндөр																		
30	Нийслэл	89	130	86	127	17	22	19.8	17.3	12	10	11	10	2	1	18.2	10.0		
31	Баянгол	15	12	15	12	3	1	20.0	8.3	2	4	2	4	1		50.0	0.0		
32	I хэлтэс	12	7	12	7	2	1	16.7	14.3	1	1	1	1			0.0	0.0		
33	II хэлтэс	3	5	3	5	1		33.3	0.0	1	3	1	3	1		100.0	0.0		
34	Баянзүрх	22	23	20	23	6	4	30.0	17.4	7	1	6	1			0.0	0.0		
35	I хэлтэс	8	12	8	12	2	1	25.0	8.3	1		1				0.0			
36	II хэлтэс	14	7	12	7	4	2	33.3	28.6	6	1	5	1			0.0	0.0		
37	III хэлтэс		4		4		1		25.0										
38	Сүхбаатар	22	29	21	29	6	3	28.6	10.3		2		2				0.0		
39	I хэлтэс	15	25	14	25	4	2	28.6	8.0		2		2				0.0		
40	II хэлтэс	7	4	7	4	2	1	28.6	25.0										
41	Сонгинохайрхан	11	7	11	6	1	1	9.1	16.7	3	1	3	1	1		33.3	0.0		
42	I хэлтэс	5	4	5	4			0.0	0.0										
43	II хэлтэс	3	1	3				0.0		1		1				0.0			
44	III хэлтэс	3	2	3	2	1	1	33.3	50.0	2	1	2	1	1		50.0	0.0		
45	Хан-Уул	13	20	13	20	1	6	7.7	30.0		2		2		1		50.0		
46	I хэлтэс	11	15	11	15		4	0.0	26.7		2		2		1		50.0		
47	II хэлтэс	2	5	2	5	1	2	50.0	40.0										
48	Чингэлтэй	6	36	6	34		5	0.0	14.7										
49	I хэлтэс	5	32	5	31		5	0.0	16.1										
50	II хэлтэс	1	4	1	3			0.0	0.0										
51	Багануур		1		1				0.0										
52	Багахангай																		
53	Налайх		2		2		2		100.0										
54	Бусад																		
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам																		
57	Мөрдөн байцаах алба	1	1		1		1		100.0										
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба	26	33	25	31	8	6	32.0	19.4	12	8	11	8	2	1	18.2	12.5		
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦҮГ	ХГХТХ																	
61		ХОХГХТХ																	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																		
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ	4		4					0.0										
65	ТЕГ -ын МБХ	1		1					0.0										
66	Улсын дүн	115	189	112	180	28	35	25.0	19.4	14	10	13	10	2	1	15.4	10.0		
Өсөлт бууралт/тоогоор/			74		68		7				-4		-3		-1				
Өсөлт бууралт /хувиар/			64.3		60.7		25.0		-5.6		-28.6		-23.1		-50.0		-5.4		

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс															
			Хүн хулгайлах 13.2								Хүн барьцаалах 13.3							
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
		A	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий																
2		Говь-Алтай																
3		Завхан																
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																
5		Увс																
6		Ховд																
7		Үүнээс: Булган																
8	Хангайн бүс	Архангай			1													
9		Баянхонгор																
10		Булган																
11		Орхон																
12		Өвөрхангай																
13		Үүнээс: Хархорин																
14	Төвийн бүс	Хөвсгөл																
15		Говьсүмбэр																
16		Дархан-Уул																
17		Дорноговь																
18		Үүнээс: Замын-Үүд																
19		Дундговь																
20		Өмнөговь																
21		Үүнээс: Цогтцэций																
22	Зүүн бүс	Сэлэнгэ	1		1				0.0									
23		Үүнээс: Мандал																
24		Төв																
25		Үүнээс: Заамар																
26		Дорнод																
27	Сүхбаатар																	
28	Хэнтий																	
29	Үүнээс: Бор-Өндөр																	
30	Нийслэл		3	1	3	1			1	0.0	100.0							
31	Баянгол																	
32	I хэлтэс																	
33	II хэлтэс																	
34	Баянзүрх																	
35	I хэлтэс																	
36	II хэлтэс																	
37	III хэлтэс																	
38	Сүхбаатар																	
39	I хэлтэс																	
40	II хэлтэс																	
41	Сонгинохайрхан		2	1	2	1			1	0.0	100.0							
42	I хэлтэс																	
43	II хэлтэс		1		1					0.0								
44	III хэлтэс		1	1	1	1			1	0.0	100.0							
45	Хан-Уул		1		1					0.0								
46	I хэлтэс		1		1					0.0								
47	II хэлтэс																	
48	Чингэлтэй																	
49	I хэлтэс																	
50	II хэлтэс																	
51	Багануур																	
52	Багахангай																	
53	Налайх																	
54	Бусад																	
55	ИАТ																	
56	Төмөр зам																	
57	Мөрдөн байцаах алба																	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба			1		1			1	100.0								
59	Тээврийн цагдаагийн алба																	
60	НЦУГ	ХГХТХ																
61		ХОХГХТХ																
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																	
63	Экологийн цагдаагийн алба																	
64	АТГ																	
65	ТЕГ -ын МБХ																	
66	Улсын дүн		4	2	4	1			1	0.0	100.0							
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		-2		-3			1			100.0							
	Өсөлт бууралт /хувиар/		-50.0		-75.0													

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс															
			Хүнийг хүчээр алга болгох 13.4								Заналхийлэх 13.5							
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
		A	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий											1		1		1	100.0
2		Говь-Алтай																
3		Завхан											1		1			
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл											1		1			
5		Увс																
6		Ховд										1		1		1		100.0
7		Үүнээс: Булган										1		1		1		100.0
8	Хангайн бүс	Архангай									1	2	1	2		1	0.0	50.0
9		Баянхонгор																
10		Булган																
11		Орхон									1	1	1	1	1	1	100.0	100.0
12		Өвөрхангай																
13		Үүнээс: Хархорин																
14		Хөвсгөл									1		1					0.0
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр											1		1			0.0
16		Дархан-Уул									3	2	3	2	1	1	33.3	50.0
17		Дорноговь											1		1		1	100.0
18		Үүнээс: Замын-Үүд																
19		Дундговь																
20		Өмнөговь																
21		Үүнээс: Цогтцэций																
22	Зүүн бүс	Сэлэнгэ									1	1	1	1	1	1	100.0	100.0
23		Үүнээс: Мандал											1		1		100.0	
24		Төв										1		1				0.0
25		Үүнээс: Заамар																
26		Дорнод																
27		Сүхбаатар																
28		Хэнтий																
29	Үүнээс: Бор-Өндөр																	
30	Нийслэл		3	1	3	1			0.0	0.0	48	22	47	21	13	6	27.7	28.6
31	Баянгол										7	3	7	3	2	1	28.6	33.3
32	I хэлтэс										7	3	7	3	2	1	28.6	33.3
33	II хэлтэс																	
34	Баянзүрх		1		1				0.0		11	4	10	4	6		60.0	0.0
35	I хэлтэс		1		1				0.0		4	4	4	4	2		50.0	0.0
36	II хэлтэс										7		6		4		66.7	
37	III хэлтэс																	
38	Сүхбаатар			1		1				0.0	14	4	14	4	4	1	28.6	25.0
39	I хэлтэс										10	3	10	3	3	1	30.0	33.3
40	II хэлтэс			1		1				0.0	4	1	4	1	1		25.0	0.0
41	Сонгинохайрхан		2		2				0.0		4	1	4	1			0.0	0.0
42	I хэлтэс		2		2				0.0		3	1	3	1			0.0	0.0
43	II хэлтэс										1		1				0.0	
44	III хэлтэс																	
45	Хан-Уул										10	7	10	7	1	4	10.0	57.1
46	I хэлтэс										8	4	8	4		2	0.0	50.0
47	II хэлтэс										2	3	2	3	1	2	50.0	66.7
48	Чингэлтэй										2	3	2	2			0.0	0.0
49	I хэлтэс										1	2	1	2			0.0	0.0
50	II хэлтэс										1	1	1				0.0	
51	Багануур																	
52	Багахангай																	
53	Налайх																	
54	Бусад																	
55	ИАТ																	
56	Төмөр зам																	
57	Мөрдөн байцаах алба																	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба										6	4	6	4	4	2	66.7	50.0
59	Тээврийн цагдаагийн алба																	
60	ЦДГ	ХГХТХ																
61		ХОХГХТХ																
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																	
63	Экологийн цагдаагийн алба																	
64	АТГ																	
65	ТЕГ -ын МБХ																	
66	Улсын дүн		3	1	3	1	0	0	0.0	0.0	56	33	55	32	17	12	30.9	37.5
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		-2		-2		0		0.0		-23		-23		-5		6.6	
	Өсөлт бууралт /хувиар/		-66.7		-66.7		0.0				-41.1		-41.8		-29.4			

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс															
			Бусдын орон байранд хууль бусаар нэвтрэн орох 13.6								Хууль бусаар мөрдөж мөшгих 13.12							
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
		A	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий																
2		Говь-Алтай																
3		Завхан		1														
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																
5		Увс																
6		Ховд																
7		Үүнээс: Булган																
8	Хангайн бүс	Архангай																
9		Баянхонгор																
10		Булган																
11		Орхон																
12		Өвөрхангай																
13		Үүнээс: Хархорин																
14	Хөвсгөл	2		2		2			100.0									
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																
16		Дархан-Уул																
17		Дорноговь	2		2		1			50.0								
18		Үүнээс: Замын-Үүд																
19		Дундговь																
20		Өмнөговь																
21		Үүнээс: Цогтцэций																
22		Сэлэнгэ																
23		Үүнээс: Мандал																
24	Төв																	
25	Үүнээс: Заамар																	
26	Зүүн бүс	Дорнод	3		3		2		66.7									
27		Сүхбаатар																
28		Хэнтий	1		1					0.0								
29		Үүнээс: Бор-Өндөр																
30	Нийслэл	2	7	2	6			3	0.0	50.0	4		4		1		25.0	
31	Баянгол	1	1	1	1				0.0	0.0								
32	I хэлтэс	1	1	1	1				0.0	0.0								
33	II хэлтэс																	
34	Баянзүрх	1	2	1	2			1	0.0	50.0	1		1				0.0	
35	I хэлтэс	1	2	1	2			1	0.0	50.0	1		1					
36	II хэлтэс																	
37	III хэлтэс																	
38	Сүхбаатар		2		2			2		100.0	2		2		1		50.0	
39	I хэлтэс		1		1			1		100.0	2		2		1		50.0	
40	II хэлтэс		1		1			1		100.0								
41	Сонгинохайрхан		2		1					0.0								
42	I хэлтэс		1		1					0.0								
43	II хэлтэс		1															
44	III хэлтэс																	
45	Хан-Уул										1		1				0.0	
46	I хэлтэс										1		1				0.0	
47	II хэлтэс																	
48	Чингэлтэй																	
49	I хэлтэс																	
50	II хэлтэс																	
51	Багануур																	
52	Багахангай																	
53	Налайх																	
54	Бусад																	
55	ИАТ																	
56	Төмөр зам																	
57	Мөрдөн байцаах алба																	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба										3		3		1		33.3	
59	Тээврийн цагдаагийн алба																	
60	НЦҮГ	ХГХТХ																
61		ХОХГХТХ																
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																	
63	Экологийн цагдаагийн алба																	
64	АТГ																	
65	ТЕГ -ын МБХ																	
66	Улсын дүн		10	8	10	6	5	3	50.0	50.0	4		4		1		25.0	
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		-2		-4		-2		0.0		-4		-4		-1		-25.0	
	Өсөлт бууралт /хувиар/		-20.0		-40.0		-40.0											

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс								Хүний хувийн, улс төрийн эрх, эрх чөлөөний эсрэг 14.1-14.9								
			Албадан хөдөлмөрлүүлэх 13.13																
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
A			220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий																	
2		Говь-Алтай																	
3		Завхан										1		1				0.0	
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																	
5		Увс																	
6		Ховд																	
7		Үүнээс: Булган																	
8	Хангайн бүс	Архангай										1		1				0.0	
9		Баянхонгор																	
10		Булган																	
11		Орхон										1		1				0.0	
12		Өвөрхангай																	
13		Үүнээс: Хархорин																	
14		Хөвсгөл										1	1	1	1			0.0	0.0
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																	
16		Дархан-Уул																	
17		Дорноговь																	
18		Үүнээс: Замын-Үүд																	
19		Дундговь																	
20		Өмнөговь																	
21		Үүнээс: Цогтцэций																	
22		Сэлэнгэ																	
23		Үүнээс: Мандал																	
24		Төв																	
25	Үүнээс: Заамар																		
26	Зүүн бүс	Дорнод																	
27		Сүхбаатар	1		1					0.0									
28		Хэнтий																	
29		Үүнээс: Бор-Өндөр																	
30	Нийслэл		1		1					0.0	2	1	2	1			0.0	0.0	
31	Баянгол		1		1					0.0									
32	I хэлтэс																		
33	II хэлтэс		1		1					0.0									
34	Баянзүрх																		
35	I хэлтэс																		
36	II хэлтэс																		
37	III хэлтэс																		
38	Сүхбаатар										1		1				0.0		
39	I хэлтэс										1		1				0.0		
40	II хэлтэс																		
41	Сонгинохайрхан											1		1			0.0		
42	I хэлтэс																		
43	II хэлтэс																		
44	III хэлтэс											1		1			0.0		
45	Хан-Уул																		
46	I хэлтэс																		
47	II хэлтэс																		
48	Чингэлтэй																		
49	I хэлтэс																		
50	II хэлтэс																		
51	Багануур																		
52	Багахангай																		
53	Налайх										1		1				0.0		
54	Бусад																		
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам																		
57	Мөрдөн байцаах алба																		
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба																		
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	ЦУГ	ХГХТХ																	
61		ХОХГХТХ																	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																		
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ										1		1				0.0		
65	ТЕГ -ын МБХ											3		3			0.0		
66	Улсын дүн		2		2				0.0		3	5	3	5			0.0	0.0	
	Өсөлт бууралт/гоогоор/		-2		-2					0.0		2		2				0.0	
	Өсөлт бууралт /хувиар/											66.7		66.7					

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Эрүүл мэндийн эсрэг 15.1-15.6								Хүүхдийн эсрэг 16.1-16.11								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
А			236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий		3		3		2		66.7	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0	
2		Говь-Алтай																	
3		Завхан	1		1					0.0									
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																	
5		Увс	1		1					0.0									
6		Ховд																	
7		Үүнээс: Булган																	
8	Хангайн бүс	Архангай		1		1				0.0									
9		Баянхонгор	2		2					0.0									
10		Булган																	
11		Орхон									1		1					0.0	
12		Өвөрхангай	2	1	2	1		1	0.0	100.0									
13		Үүнээс: Хархорин																	
14		Хөвсгөл										1		1					0.0
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																	
16		Дархан-Уул	2		2					0.0									
17		Дорноговь																	
18		Үүнээс: Замын-Үүд																	
19		Дундговь	1		1					0.0	1		1		1			100.0	
20		Өмнөговь										1		1		1		1	100.0
21		Үүнээс: Цогтцэций											1		1		1		100.0
22	Сэлэнгэ		1		1		1		100.0			1		1		1		100.0	
23	Үүнээс: Мандал											1		1		1		100.0	
24	Төв																		
25	Үүнээс: Заамар																		
26	Зүүн бүс	Дорнод	1		1					0.0									
27		Сүхбаатар	1		1					0.0	1		1					0.0	
28		Хэнтий									1		1		1			100.0	
29	Үүнээс: Бор-Өндөр																		
30	Нийслэл	28	16	28	16	1	1	3.6	6.3	26	13	25	12	11	3	44.0	25.0		
31	Баянгол	3	4	3	4			0.0	0.0	5	2	5	2	2	1	40.0	50.0		
32	I хэлтэс	3	1	3	1			0.0	0.0	4	1	4	1	2		50.0	0.0		
33	II хэлтэс		3		3				0.0	1	1	1	1		1	0.0	100.0		
34	Баянзүрх	6	7	6	7	1	0.0	14.3	11	4	11	3	7	1	63.6	33.3			
35	I хэлтэс	4	5	4	5	1	0.0	20.0	10	1	10		7		70.0				
36	II хэлтэс	2	2	2	2		0.0	0.0	1	2	1	2		1	0.0	50.0			
37	III хэлтэс										1		1				0.0		
38	Сүхбаатар	10	2	10	2			0.0	0.0	1		1		1		100.0			
39	I хэлтэс	9	2	9	2			0.0	0.0	1		1		1		100.0			
40	II хэлтэс	1		1				0.0											
41	Сонгинохайрхан	2	1	2	1		0.0	0.0	4	2	3	2				0.0	0.0		
42	I хэлтэс	1	1	1	1			0.0	0.0	3	2	2	2			0.0	0.0		
43	II хэлтэс									1		1				0.0			
44	III хэлтэс	1		1				0.0											
45	Хан-Уул	4	1	4	1	1		25.0	0.0		2		2		1		50.0		
46	I хэлтэс	3		3				0.0			2		2		1		50.0		
47	II хэлтэс	1	1	1	1	1		100.0	0.0										
48	Чингэлтэй	2	1	2	1			0.0	0.0	1	3	1	3			0.0	0.0		
49	I хэлтэс	2	1	2	1			0.0	0.0		2		2				0.0		
50	II хэлтэс									1	1	1	1				0.0		
51	Багануур	1		1				0.0		1		1		1		100.0			
52	Багахангай																		
53	Налайх									3		3					0.0		
54	Бусад																		
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам																		
57	Мөрдөн байцаах алба																		
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба	2	2	2	2			0.0	0.0	8	3	8	3	6		75.0	0.0		
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦҮГ	ХГХТХ																	
61		ХОХГХТХ									1	1	1	1	1	1	100.0	100.0	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																		
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ	1		1					0.0										
65	ТЕГ -ын МБХ																		
66	Улсын дүн	39	22	39	22	1	5	2.6	22.7	31	17	30	16	14	6	46.7	37.5		
	Өсөлт бууралт/тоогоор/	-17		-17		4			20.2	-14		-14		-8			-9.2		
	Өсөлт бууралт /хувиар/	-43.6		-43.6		5.0 дах				-45.2		-46.7		-57.1					

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс																
			Хүүхдийг гэмт хэрэг үйлдэхэд татан оруулах 16.1								Хүүхдийг согтуурах, мансуурах, донтох байдалд татан оруулах 16.2								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
А			252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий																	
2		Говь-Алтай																	
3		Завхан																	
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																	
5		Увс																	
6		Ховд																	
7		Үүнээс: Булган																	
8	Хангайн бүс	Архангай																	
9		Баянхонгор																	
10		Булган																	
11		Орхон																	
12		Өвөрхангай																	
13		Үүнээс: Хархорин																	
14	Хөвсгөл																		
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																	
16		Дархан-Уул																	
17		Дорноговь																	
18		Үүнээс: Замын-Үүд																	
19		Дундговь																	
20		Өмнөговь																	
21		Үүнээс: Цогтцэций																	
22		Сэлэнгэ																	
23		Үүнээс: Мандал																	
24		Төв																	
25	Үүнээс: Заамар																		
26	Зүүн бүс	Дорнод																	
27		Сүхбаатар																	
28		Хэнтий																	
29		Үүнээс: Бор-Өндөр																	
30	Нийслэл																		
31	Баянгол																		
32	I хэлтэс																		
33	II хэлтэс																		
34	Баянзүрх																		
35	I хэлтэс																		
36	II хэлтэс																		
37	III хэлтэс																		
38	Сүхбаатар																		
39	I хэлтэс																		
40	II хэлтэс																		
41	Сонгинохайрхан																		
42	I хэлтэс																		
43	II хэлтэс																		
44	III хэлтэс																		
45	Хан-Уул																		
46	I хэлтэс																		
47	II хэлтэс																		
48	Чингэлтэй																		
49	I хэлтэс																		
50	II хэлтэс																		
51	Багануур																		
52	Багахангай																		
53	Налайх																		
54	Бусад																		
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам																		
57	Мөрдөн байцаах алба																		
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба																		
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦҮГ	ХГХТХ																	
61		ХОХГХТХ																	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																		
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ																		
65	ТЕГ -ын МБХ																		
66	Улсын дүн																		
	Өсөлт бууралт/тоогоор/																		
	Өсөлт бууралт /хувиар/																		

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс															
			Хүүхдийг хаях, төөрүүлэх, тэнүүлэлд хүргэх 16.3								Хүүхэд садар самууныг сурталчлах, уруу татах 16.8							
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
А			268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий										1		1		1		100.0
2		Говь-Алтай																
3		Завхан																
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																
5		Увс																
6		Ховд																
7		Үүнээс: Булган																
8	Хангайн бүс	Архангай																
9		Баянхонгор																
10		Булган																
11		Орхон									1		1				0.0	
12		Өвөрхангай																
13	Үүнээс: Хархорин																	
14	Хөвсгөл										1		1				0.0	
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																
16		Дархан-Уул																
17		Дорноговь																
18		Үүнээс: Замын-Үүд																
19		Дундговь																
20		Өмнөговь		1		1		1		100.0								
21		Үүнээс: Цогтцэций		1		1		1		100.0								
22		Сэлэнгэ																
23		Үүнээс: Мандал																
24	Төв																	
25	Үүнээс: Заамар																	
26	Зүүн бүс	Дорнод																
27		Сүхбаатар																
28		Хэнтий																
29	Үүнээс: Бор-Өндөр																	
30	Нийслэл		9	5	8	4	1		12.5	0.0	15	6	15	6	9	3	60.0	50.0
31	Баянгол		2	1	2	1			0.0	0.0	3	1	3	1	2	1	66.7	100.0
32	I хэлтэс		2	1	2	1			0.0	0.0	2		2		2		100.0	
33	II хэлтэс										1	1	1	1		1	0.0	100.0
34	Баянзүрх		1	2	1	1			0.0	0.0	9	1	9	1	6	1	66.7	100.0
35	I хэлтэс			1							9		9		6		66.7	
36	II хэлтэс		1		1				0.0			1		1		1		100.0
37	III хэлтэс			1		1				0.0								
38	Сүхбаатар		1		1		1		100.0									
39	I хэлтэс		1		1		1		100.0									
40	II хэлтэс																	
41	Сонгинохайрхан		3	1	2	1			0.0	0.0								
42	I хэлтэс		3	1	2	1			0.0	0.0								
43	II хэлтэс																	
44	III хэлтэс																	
45	Хан-Уул											2		2		1		50.0
46	I хэлтэс											2		2		1		50.0
47	II хэлтэс																	
48	Чингэлтэй		1	1	1	1			0.0	0.0		2		2				0.0
49	I хэлтэс			1		1				0.0		1		1				0.0
50	II хэлтэс		1		1				0.0			1		1				
51	Багануур										1		1		1			100.0
52	Багахангай																	
53	Налайх		1		1				0.0		2		2					0.0
54	Бусад																	
55	ИАТ																	
56	Төмөр зам																	
57	Мөрдөн байцаах алба																	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба										8	3	8	3	6		75.0	0.0
59	Тээврийн цагдаагийн алба																	
60	НЦУГ	ХГХТХ																
61		ХОГХТХ									1	1	1	1	1	1	100.0	100.0
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																	
63	Экологийн цагдаагийн алба																	
64	АТГ																	
65	ТЕГ -ын МБХ																	
66	Улсын дүн		9	6	8	5	1	1	12.5	20.0	16	8	16	8	9	4	56.3	50.0
	Өсөлт бууралт/гооноор/		-3		-3		0					-8		-8		-5		
	Өсөлт бууралт /хувиар/		-33.3		-37.5		0.0			7.5		-50.0		-50.0		-55.6		-6.3

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс								Өмчлөх эрхийн эсрэг 17.1-17.12							
			Хүүхэд оролцуулж садар самууныг сурталчлах 16.9															
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
А			284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий									139	135	117	129	73	97	62.4	75.2
2		Говь-Алтай									119	79	110	62	51	31	46.4	50.0
3		Завхан									108	118	105	112	72	67	68.6	59.8
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл									25	28	24	26	13	16	54.2	61.5
5		Увс									143	62	141	40	86	19	61.0	47.5
6		Ховд									277	186	211	124	101	67	47.9	54.0
7		Үүнээс: Булган									24	45	12	38	3	26	25.0	68.4
8	Хангайн бүс	Архангай									316	193	314	157	128	72	40.8	45.9
9		Баянхонгор									326	192	307	146	122	57	39.7	39.0
10		Булган									240	140	230	122	106	40	46.1	32.8
11		Орхон									405	253	394	208	197	68	50.0	32.7
12		Өвөрхангай									324	180	306	143	110	49	35.9	34.3
13		Үүнээс: Хархорин									71	56	69	47	28	12	40.6	25.5
14		Хөвсгөл									383	219	380	181	142	100	37.4	55.2
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр									61	54	56	51	18	22	32.1	43.1
16		Дархан-Уул									444	285	387	217	164	89	42.4	41.0
17		Дорноговь									215	140	203	124	82	71	40.4	57.3
18		Үүнээс: Замын-Үүд									76	45	72	40	32	25	44.4	62.5
19		Дундговь									111	89	108	86	48	48	44.4	55.8
20		Өмнөговь									169	178	162	163	55	64	34.0	39.3
21		Үүнээс: Цогтцэций									91	77	89	74	29	22	32.6	29.7
22		Сэлэнгэ									330	204	277	180	115	72	41.5	40.0
23		Үүнээс: Мандал									118	71	111	58	63	16	56.8	27.6
24		Төв									408	306	379	255	129	117	34.0	45.9
25	Үүнээс: Заамар									57	82	55	68	18	40	32.7	58.8	
26	Зүүн бүс	Дорнод									294	193	274	151	125	79	45.6	52.3
27		Сүхбаатар									314	233	269	174	98	80	36.4	46.0
28		Хэнтий									567	264	528	241	238	102	45.1	42.3
29		Үүнээс: Бор-Өндөр									120	60	118	53	60	28	50.8	52.8
											5693	3703	5258	3066	2260	1411	932.09	989.43
	Нийслэл										12626	8355	12315	7324	3261	2782	26.5	38.0
	Баянгол										1747	1392	1707	1304	431	757	25.2	58.1
	I хэлтэс										764	702	736	631	213	368	28.9	58.3
	II хэлтэс										983	690	971	673	218	389	22.5	57.8
	Баянзүрх										3441	2360	3331	1877	824	636	24.7	33.9
	I хэлтэс										1414	861	1387	805	301	221	21.7	27.5
	II хэлтэс										1263	995	1196	639	308	298	25.8	46.6
36	III хэлтэс										764	504	748	433	215	117	28.7	27.0
38	Сүхбаатар										2083	1202	2046	1055	486	363	23.8	34.4
39	I хэлтэс										1201	782	1174	674	290	213	24.7	31.6
40	II хэлтэс										882	420	872	381	196	150	22.5	39.4
41	Сонгинохайрхан										2060	1257	2027	1171	703	460	34.7	39.3
42	I хэлтэс										909	611	885	575	279	211	31.5	36.7
43	II хэлтэс										469	323	464	297	197	137	42.5	46.1
44	III хэлтэс										682	323	678	299	227	112	33.5	37.5
45	Хан-Уул										1321	984	1277	905	276	294	21.6	32.5
46	I хэлтэс										841	626	826	590	165	185	20.0	31.4
47	II хэлтэс										480	358	451	315	111	109	24.6	34.6
48	Чингэлтэй										1765	994	1726	873	480	235	27.8	26.9
49	I хэлтэс										1140	720	1107	632	256	158	23.1	25.0
50	II хэлтэс										625	274	619	241	224	77	36.2	32.0
51	Багануур										76	57	71	39	38	14	53.5	35.9
52	Багахангай										2	8	2	7	1	1	50.0	14.3
53	Налайх										131	101	128	93	22	22	17.2	23.7
54	Бусад										22	3	22	3			0.0	0.0
55	ИАТ										3	4	2	2		1	0.0	50.0
56	Төмөр зам										29	17	26	11	16	10	61.5	90.9
57	Мөрдөн байцаах алба										78	135	59	96	49	81	83.1	84.4
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба										68	46	66	44	20	21	30.3	47.7
59	Тээврийн цагдаагийн алба																	
60	НЦҮГ	ХГХТХ									100	36	75	24	31	18	41.3	75.0
61		ХОХГХТХ										14	3	10	3	1	1	10.0
62	Хар тамхитай тэмцэх газар											3		2		2		100.0
63	Экологийн цагдаагийн алба																	
64	АТГ										55	7	53	6	4		7.5	0.0
65	ТЕГ -ын МБХ										8	8	7	5	3	1	42.9	20.0
66	Улсын дүн										18341	12061	17595	10393	5521	4193	31.4	40.3
	Өсөлт бууралт/тоогоор/										-6280		-7202		-1328			
	Өсөлт бууралт /хувиар/										-34.2		-40.9		-24.1			18.0

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс																
			Хулгайлах 17.1								Үүнээс:								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
A		300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315		
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	55	55	48	53	29	40	60.4	75.5	48	43	43	41	24	30	55.8	73.2	
2		Говь-Алтай	54	45	51	31	23	16	45.1	51.6	47	44	44	31	20	16	45.5	51.6	
3		Завхан	42	60	41	55	30	37	73.2	67.3	41	49	40	45	29	31	72.5	68.9	
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	8	20	8	18	4	11	50.0	61.1	7	14	7	13	3	8	42.9	61.5	
5		Увс	57	29	57	17	43	11	75.4	64.7	48	24	48	15	39	9	81.3	60.0	
6		Ховд	118	64	82	39	42	19	51.2	48.7	110	58	75	36	38	19	50.7	52.8	
7		Үүнээс: Булган	10	14	3	9	2	3	66.7	33.3	10	12	3	8	2	3	66.7	37.5	
8	Хангайн бүс	Архангай	85	70	84	54	35	24	41.7	44.4	78	61	77	47	31	20	40.3	42.6	
9		Баянхонгор	165	80	148	52	76	23	51.4	44.2	155	75	142	50	72	23	50.7	46.0	
10		Булган	82	54	81	50	26	16	32.1	32.0	70	47	69	43	18	13	26.1	30.2	
11		Орхон	226	127	223	111	103	28	46.2	25.2	209	123	206	107	95	24	46.1	22.4	
12		Өвөрхангай	199	88	191	60	73	19	38.2	31.7	175	73	167	50	66	14	39.5	28.0	
13		Үүнээс: Хархорин	33	27	32	23	13	5	40.6	21.7	25	20	24	18	11	2	45.8	11.1	
14		Хөвсгөл	188	100	185	76	81	40	43.8	52.6	157	65	155	48	67	23	43.2	47.9	
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	27	23	25	23	10	11	40.0	47.8	25	21	24	21	10	11	41.7	52.4	
16		Дархан-Уул	187	145	153	102	68	47	44.4	46.1	172	138	141	96	64	46	45.4	47.9	
17		Дорноговь	107	61	98	52	41	31	41.8	59.6	100	46	92	40	38	25	41.3	62.5	
18		Үүнээс: Замын-Үүд	34	26	30	23	13	15	43.3	65.2	34	21	30	18	13	12	43.3	66.7	
19		Дундговь	57	50	55	48	18	27	32.7	56.3	46	44	44	43	15	23	34.1	53.5	
20		Өмнөговь	91	108	85	98	23	35	27.1	35.7	84	91	78	83	20	29	25.6	34.9	
21		Үүнээс: Цогтцэций	44	44	42	42	5	13	11.9	31.0	42	33	40	32	5	10	12.5	31.3	
22	Зүүн бүс	Сэлэнгэ	154	75	126	61	58	23	46.0	37.7	133	70	107	56	49	22	45.8	39.3	
23		Үүнээс: Мандал	67	36	65	31	42	11	64.6	35.5	59	34	57	29	37	11	64.9	37.9	
24		Төв	158	138	151	111	47	49	31.1	44.1	149	129	142	104	43	42	30.3	40.4	
25		Үүнээс: Заамар	25	42	25	35	6	27	24.0	77.1	23	40	23	33	5	25	21.7	75.8	
26		Дорнод	91	69	86	55	46	40	53.5	72.7	80	57	75	46	41	37	54.7	80.4	
27		Сүхбаатар	104	91	85	82	20	43	23.5	52.4	93	88	75	79	15	42	20.0	53.2	
28		Хэнтий	184	87	171	77	57	36	33.3	46.8	177	80	165	70	53	30	32.1	42.9	
29	Үүнээс: Бор-Өндөр	38	26	36	24	14	13	38.9	54.2	37	23	35	21	13	10	37.1	47.6		
295	#####	#VALUE!	2431	1619	2226	1307	949	615	42.6	47.1	2197	1426	2009	1151	847	529	42.2	46.0	
30	Нийслэл	6537	3481	6411	3200	1507	1069	23.5	33.4	5797	3123	5682	2869	1344	948	23.7	33.0		
31	Баянгол	763	327	747	310	149	165	19.9	53.2	619	253	605	237	116	127	19.2	53.6		
32	I хэлтэс	262	154	250	142	59	98	23.6	69.0	211	118	201	107	46	76	22.9	71.0		
33	II хэлтэс	501	173	497	168	90	67	18.1	39.9	408	135	404	130	70	51	17.3	39.2		
34	Баянзүрх	1947	1014	1920	944	336	241	17.5	25.5	1695	868	1670	808	302	203	18.1	25.1		
35	I хэлтэс	865	458	854	439	109	101	12.8	23.0	700	366	690	349	93	78	13.5	22.3		
36	II хэлтэс	547	257	539	233	82	73	15.2	31.3	483	233	476	213	69	65	14.5	30.5		
37	III хэлтэс	535	299	527	272	145	67	27.5	24.6	512	269	504	246	140	60	27.8	24.4		
38	Сүхбаатар	999	463	986	417	243	142	24.6	34.1	914	425	902	382	212	129	23.5	33.8		
39	I хэлтэс	405	200	395	180	110	53	27.8	29.4	335	171	326	152	86	44	26.4	28.9		
40	II хэлтэс	594	263	591	237	133	89	22.5	37.6	579	254	576	230	126	85	21.9	37.0		
41	Сонгинохайрхан	1256	729	1232	685	420	283	34.1	41.3	1181	689	1158	651	388	268	33.5	41.2		
42	I хэлтэс	604	382	584	362	197	140	33.7	38.7	582	357	563	343	187	131	33.2	38.2		
43	II хэлтэс	312	186	309	172	129	85	41.7	49.4	303	181	300	167	124	84	41.3	50.3		
44	III хэлтэс	340	161	339	151	94	58	27.7	38.4	296	151	295	141	77	53	26.1	37.6		
45	Хан-Уул	562	436	536	391	99	134	18.5	34.3	489	414	464	372	88	124	19.0	33.3		
46	I хэлтэс	286	232	280	213	54	82	19.3	38.5	219	215	214	198	46	74	21.5	37.4		
47	II хэлтэс	276	204	256	178	45	52	17.6	29.2	270	199	250	174	42	50	16.8	28.7		
48	Чингэлтэй	888	426	871	381	230	89	26.4	23.4	787	397	774	356	211	82	27.3	23.0		
49	I хэлтэс	463	268	450	243	91	48	20.2	19.8	374	246	364	224	77	43	21.2	19.2		
50	II хэлтэс	425	158	421	138	139	41	33.0	29.7	413	151	410	132	134	39	32.7	29.5		
51	Багануур	34	23	32	14	16	3	50.0	21.4	28	21	26	12	13	3	50.0	25.0		
52	Багахангай	2	6	2	5	1		50.0	0.0	2	5	2	4	1		50.0	0.0		
53	Налайх	86	57	85	53	13	12	15.3	22.6	82	51	81	47	13	12	16.0	25.5		
54	Бусад																		
55	ИАТ		1									1							
56	Төмөр зам	14	7	12	4	9	4	75.0	100.0	10	7	8	4	6	4	75.0	100.0		
57	Мөрдөн байцаах алба	7	58	3	47	3	44	100.0	93.6	6	56	2	45	2	42	100.0	93.3		
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба	3	4	3	2	2		66.7	0.0	2	4	2	2	1		50.0	0.0		
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦУГ	ХГХТХ	60	25	38	16	31	16	81.6	100.0	57	21	36	12	30	12	83.3	100.0	
61		ХОХГХТХ	2	1		1		1		100.0	2	1		1		1		100.0	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар			1															
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ		9	2	8	2	1		12.5	0.0	9	2	8	2	1		12.5	0.0	
65	ТЕГ -ын МБХ		3	3	3	2	3		100.0	0.0	3	3	3	2	3		100.0	0.0	
66	Улсын дүн		8968	5100	8637	4507	2456	1684	28.4	37.4	7994	4549	7691	4020	2191	1477	28.5	36.7	
Өсөлт бууралт/тоогоор/			-3868		-4130		-772		8.9		-3445		-3671		-714		8.3		
Өсөлт бууралт /хувиар/			-43.1		-47.8		-31.4				-43.1		-47.7		-32.6				

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс																
			Автотээврийн хэрэгсэл хулгайлах								Халаасны хулгай								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
		A	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	3	7	2	7	2	6	100.0	85.7									
2		Говь-Алтай	3	1	3				0.0										
3		Завхан	1	8	1	7	1	4	100.0	57.1									
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	1	6	1	5	1	3	100.0	60.0									
5		Увс	6	5	6	2	2	2	33.3	100.0	1		1		1		100.0		
6		Ховд	3	1	3		3		100.0										
7		Үүнээс: Булган																	
8	Хангайн бүс	Архангай	7	9	7	7	4	4	57.1	57.1									
9		Баянхонгор	9	2	5	1	3		60.0	0.0		1							
10		Булган	8	3	8	3	6		75.0	0.0									
11		Орхон	5	2	5	2	2	2	40.0	100.0	3		3		1		33.3		
12		Өвөрхангай	21	14	21	9	5	4	23.8	44.4	1	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0
13		Үүнээс: Хархорин	6	6	6	4	1	2	16.7	50.0	1	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0
14		Хөвсгөл	27	28	26	21	12	14	46.2	66.7	1	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																	
16		Дархан-Уул	2	1	2	1			0.0	0.0	4		1				0.0		
17		Дорноговь	4	9	4	6	2	4	50.0	66.7		1		1				0.0	
18		Үүнээс: Замын-Үүд		3		3		3		100.0		1		1				0.0	
19		Дундговь	7	5	7	4	2	4	28.6	100.0									
20		Өмнөговь	3	8	3	6	2	3	66.7	50.0									
21		Үүнээс: Цогцэций	1	6	1	5		2	0.0	40.0									
22		Сэлэнгэ	10	2	10	2	5		50.0	0.0									
23		Үүнээс: Мандал	8	1	8	1	5		62.5	0.0									
24		Төв	7	7	7	6	4	6	57.1	100.0	1		1						
25	Үүнээс: Заамар	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0										
26	Зүүн бүс	Дорнод	3	4	3	4	3	2	100.0	50.0	2	2	2		2		100.0		
27		Сүхбаатар	7	2	7	2	4	1	57.1	50.0									
28		Хэнтий	5	4	4	4	2	3	50.0	75.0		1		1		1		100.0	
29		Үүнээс: Бор-Өндөр	1	3	1	3	1	3	100.0	100.0									
295	#####	#VALUE!	141	122	134	94	64	59	1094.96	1002.8	13	7	10	4	6	3	60.0	75.0	
30	Нийслэл		126	108	122	94	60	51	49.2	54.3	487	202	484	191	79	51	16.3	26.7	
31	Баянгол		24	14	23	14	13	11	56.5	78.6	99	47	98	46	12	19	12.2	41.3	
32	I хэлтэс		7	7	6	7	1	6	16.7	85.7	28	20	27	19	5	9	18.5	47.4	
33	II хэлтэс		17	7	17	7	12	5	70.6	71.4	71	27	71	27	7	10	9.9	37.0	
34	Баянзүрх		45	44	43	38	17	17	39.5	44.7	183	93	183	89	11	19	6.0	21.3	
35	I хэлтэс		27	14	26	12	13	7	50.0	58.3	131	74	131	74	3	15	2.3	20.3	
36	II хэлтэс		9	5	8	5	1	4	12.5	80.0	47	17	47	13	8	3	17.0	23.1	
37	III хэлтэс		9	25	9	21	3	6	33.3	28.6	5	2	5	2		1	0.0	50.0	
38	Сүхбаатар		9	10	9	8	6	6	66.7	75.0	64	22	64	21	23	4	35.9	19.0	
39	I хэлтэс			3		3		3		100.0	58	21	58	20	22	4	37.9	20.0	
40	II хэлтэс		9	7	9	5	6	3	66.7	60.0	6	1	6	1	1		16.7	0.0	
41	Сонгинохайрхан		31	23	30	17	19	10	63.3	58.8	38	12	38	12	13	3	34.2	25.0	
42	I хэлтэс		14	18	13	12	9	7	69.2	58.3	6	4	6	4	1	1	16.7	25.0	
43	II хэлтэс		4	2	4	2	4	1	100.0	50.0	3	3	3	3	1		33.3	0.0	
44	III хэлтэс		13	3	13	3	6	2	46.2	66.7	29	5	29	5	11	2	37.9	40.0	
45	Хан-Уул		6	5	6	5	2	3	33.3	60.0	23	8	23	7	5	3	21.7	42.9	
46	I хэлтэс		2	4	2	4		2	0.0	50.0	21	6	21	6	4	2	19.0	33.3	
47	II хэлтэс		4	1	4	1	2	1	50.0	100.0	2	2	2	1	1	1	50.0	100.0	
48	Чингэлтэй		7	7	7	7	1	4	14.3	57.1	78	19	76	15	14	3	18.4	20.0	
49	I хэлтэс		6	5	6	5	3	3	0.0	60.0	72	16	70	13	12	2	17.1	15.4	
50	II хэлтэс		1	2	1	2	1	1	100.0	50.0	6	3	6	2	2	1	33.3	50.0	
51	Багануур		2	2	2	2	2		100.0	0.0	1		1		1		100.0		
52	Багахангай																		
53	Налайх		2	3	2	3			0.0	0.0	1	1	1	1			0.0	0.0	
54	Бусад																		
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам																		
57	Мөрдөн байцаах алба			1		1		1		100.0	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба										1		1		1		100.0		
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦУГ	ХГХТХ	1	4	1	4	1	4	100.0	100.0									
61		ХОГХТХ																	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар											1							
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ																		
65	ТЕГ -ын МБХ																		
66	Улсын дүн		267	230	256	188	124	110	48.4	58.5	500	209	494	195	85	54	17.2	27.7	
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		-37		-68		-14						-291		-299		-31		
	Өсөлт бууралт /хувиар/		-13.9		-26.6		-11.3		10.1				-58.2		-60.5		-36.5	10.5	

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс																
			Галт зэвсэг хулгайлах								Дээрэмдэх 17.2								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
A			332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий		1		1				0.0	4		2		1		50.0		
2		Говь-Алтай									3	1	3	1	2		66.7	0.0	
3		Завхан											1		1		1	100.0	
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																	
5		Увс	1		1					0.0		5	2	5	2	5	2	100.0	100.0
6		Ховд	1	1	1	1				0.0		7	7	4	4	4	3	100.0	75.0
7		Үүнээс: Булган											1		1				0.0
8	Хангайн бүс	Архангай									7	2	7		6		85.7		
9		Баянхонгор									1	1	1		1		100.0		
10		Булган									3	1	3	1	1		33.3	0.0	
11		Орхон									8	8	8	8	2	3	25.0	37.5	
12		Өвөрхангай										11		11		6		54.5	
13		Үүнээс: Хархорин										1		1		1		100.0	
14	Хөвсгөл			3		3			2	66.7	14	8	14	6	8	4	57.1	66.7	
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр									1		1		1		100.0		
16		Дархан-Уул									28	7	20	5	8	2	40.0	40.0	
17		Дорноговь										6	7	5	5	2	4	40.0	80.0
18		Үүнээс: Замын-Үүд										2	1	2	1		1	0.0	100.0
19		Дундговь	2		2					0.0		1	2		2		2		100.0
20		Өмнөговь		1		1			1		100.0	2	3	2	3		1	0.0	33.3
21		Үүнээс: Цогтцэций										2		2					0.0
22		Сэлэнгэ	1		1					0.0		13	7	10	1	9		90.0	0.0
23		Үүнээс: Мандал										5	6	4		3		75.0	
24	Төв										1		1				0.0		
25	Үүнээс: Заамар																		
26	Зүүн бүс	Дорнод									6	2	5		3		60.0		
27		Сүхбаатар									4	1	2	1	1		50.0	0.0	
28		Хэнтий										5	3	4	2	2		50.0	0.0
29		Үүнээс: Бор-Өндөр										1	2	1	1			0.0	0.0
295	#####	#VALUE!	5	6	5	6	0	3	0	166.67	130	63	108	42	62	22	1102.4	632.5	
30	Нийслэл		1	2	1	2			0.0	0.0	738	341	720	297	268	164	37.2	55.2	
31	Баянгол										162	68	160	67	72	46	45.0	68.7	
32	I хэлтэс										76	40	74	40	46	26	62.2	65.0	
33	II хэлтэс										86	28	86	27	26	20	30.2	74.1	
34	Баянзүрх	1	2	1	2				0.0	0.0	237	93	228	84	56	45	24.6	53.6	
35	I хэлтэс										69	36	66	33	18	16	27.3	48.5	
36	II хэлтэс			1		1				0.0	141	46	138	40	30	24	21.7	60.0	
37	III хэлтэс	1	1	1	1				0.0	0.0	27	11	24	11	8	5	33.3	45.5	
38	Сүхбаатар										96	55	94	44	35	18	37.2	40.9	
39	I хэлтэс										61	27	60	20	23	9	38.3	45.0	
40	II хэлтэс										35	28	34	24	12	9	35.3	37.5	
41	Сонгинохайрхан										131	77	130	67	55	38	42.3	56.7	
42	I хэлтэс										22	29	22	25	11	16	50.0	64.0	
43	II хэлтэс										36	16	36	14	18	7	50.0	50.0	
44	III хэлтэс										73	32	72	28	26	15	36.1	53.6	
45	Хан-Уул										39	13	38	10	14	5	36.8	50.0	
46	I хэлтэс										27	7	27	5	9	4	33.3	80.0	
47	II хэлтэс										12	6	11	5	5	1	45.5	20.0	
48	Чингэлтэй										71	32	69	23	35	10	50.7	43.5	
49	I хэлтэс										42	20	40	17	22	9	55.0	52.9	
50	II хэлтэс										29	12	29	6	13	1	44.8	16.7	
51	Багануур										1	1		1		1		100.0	
52	Багахангай																		
53	Налайх										1	2	1	1	1	1	100.0	100.0	
54	Бусад																		
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам																		
57	Мөрдөн байцаах алба										2	2	2	2	2	2	100.0	100.0	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба											4		4		3		75.0	
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦДУГ	ХГХТХ									3	5		2		2		100.0	
61		ХОХГХТХ										2		1		1		100.0	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар											2		2		2		100.0	
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ										1		1					0.0	
65	ТЕГ -ын МБХ																		
66	Улсын дүн		6	8	6	8		3	0.0	37.5	868	404	828	339	330	186	39.9	54.9	
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		2		2		3		37.5		-464		-489		-144		15.0		
	Өсөлт бууралт /хувиар/		33.3		33.3						-53.5		-59.1		-43.6				

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс															
			Залилах 17.3								Хөрөнгө завших 17.4							
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
А			348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	38	31	27	29	18	22	66.7	75.9	14	7	13	7	4	53.8	57.1	
2		Говь-Алтай	22	20	19	18	8	7	42.1	38.9	7	2	7	2	1	14.3	50.0	
3		Завхан	15	15	15	14	10	3	66.7	21.4	8	4	8	4	5	1	62.5	25.0
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	3		3		3		100.0		5		5		4		80.0	
5		Увс	7	6	7	4	6		85.7	0.0	7		6		2		33.3	
6		Ховд	52	50	46	35	19	13	41.3	37.1	20	23	16	19	8	17	50.0	89.5
7		Үүнээс: Булган	5	6	4	6			2	0.0	33.3	3	16	3	16		16	0.0
8	Хангайн бүс	Архангай	34	13	33	10	10	4	30.3	40.0	9	1	9	1	2		22.2	0.0
9		Баянхонгор	26	28	26	26	7	6	26.9	23.1	9	7	9	6	2	3	22.2	50.0
10		Булган	18	15	13	15	4	6	30.8	40.0	6	6	5	5	1	1	20.0	20.0
11		Орхон	114	84	110	66	63	27	57.3	40.9	14	8	14	6	5	2	35.7	33.3
12		Өвөрхангай	28	26	26	26	5	9	19.2	34.6	6	3	6	3			0.0	0.0
13		Үүнээс: Хархорин	8	8	7	8	1	1	14.3	12.5								
14		Хөвсгөл	51	26	51	19	16	7	31.4	36.8	15	6	15	6	3	2	20.0	33.3
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	15	19	13	18	3	8	23.1	44.4	2	1	2	1	2		100.0	0.0
16		Дархан-Уул	124	78	119	66	43	21	36.1	31.8	8	4	8	3	2	1	25.0	33.3
17		Дорноговь	31	37	31	35	13	16	41.9	45.7	25	10	25	10	5	4	20.0	40.0
18		Үүнээс: Замын-Үүд	20	13	20	12	9	6	45.0	50.0	9	1	9	1	2	1	22.2	100.0
19		Дундговь	17	13	17	13	11	3	64.7	23.1	2	4	2	4			0.0	0.0
20		Өмнөговь	29	26	28	26	7	4	25.0	15.4	25	10	25	10	11	5	44.0	50.0
21		Үүнээс: Цогцэций	16	16	16	16	6	2	37.5	12.5	20	9	20	9	10	4	50.0	44.4
22		Сэлэнгэ	48	40	40	39	12	13	30.0	33.3	25	18	20	17	6	8	30.0	47.1
23		Үүнээс: Мандал	13	9	12	9	3	3	25.0	33.3	4	4	2	3	1	1	50.0	33.3
24	Төв	17	30	17	30	10	10	58.8	33.3	15	13	14	12		2	0.0	16.7	
25	Үүнээс: Заамар	2	6	2	6	1	2	50.0	33.3	3	6	3	5			0.0	0.0	
26	Зүүн бүс	Дорнод	41	34	34	25	13	8	38.2	32.0	7	9	7	8	1	5	14.3	62.5
27		Сүхбаатар	33	29	33	19	4	2	12.1	10.5	7	5	6	2	3		50.0	0.0
28		Хэнтий	49	26	49	23	29	8	59.2	34.8	18	11	18	11	9	2	50.0	18.2
29		Үүнээс: Бор-Өндөр	9	5	9	4	3	2	33.3	50.0	8	2	8	2	7		87.5	0.0
295	#####	#VALUE!	809	646	754	556	311	197	887.55	693.18	249	152	235	137	75	58	667.41	626.02
30	Нийслэл	3859	3621	3714	3019	1214	1261	32.7	41.8	351	246	344	218	65	61	18.9	28.0	
31	Баянгол	632	871	614	810	177	502	28.8	62.0	61	49	60	48	8	9	13.3	18.8	
32	I хэлтэс	339	444	327	391	91	216	27.8	55.2	36	22	36	21	5	2	13.9	9.5	
33	II хэлтэс	293	427	287	419	86	286	30.0	68.3	25	27	24	27	3	7	12.5	25.9	
34	Баянзүрх	1004	1060	936	690	382	290	40.8	42.0	83	52	83	42	20	14	24.1	33.3	
35	I хэлтэс	360	286	348	269	147	78	42.2	29.0	36	17	36	13	10	2	27.8	15.4	
36	II хэлтэс	511	634	456	321	185	184	40.6	57.3	28	22	28	17	6	5	21.4	29.4	
37	III хэлтэс	133	140	132	100	50	28	37.9	28.0	19	13	19	12	4	7	21.1	58.3	
38	Сүхбаатар	675	548	657	472	161	154	24.5	32.6	71	39	70	36	15	11	21.4	30.6	
39	I хэлтэс	527	458	512	388	120	121	23.4	31.2	51	34	50	31	11	10	22.0	32.3	
40	II хэлтэс	148	90	145	84	41	33	28.3	39.3	20	5	20	5	4	1	20.0	20.0	
41	Сонгинохайрхан	475	322	468	307	186	98	39.7	31.9	41	27	40	22	7	5	17.5	22.7	
42	I хэлтэс	156	132	153	128	50	37	32.7	28.9	26	11	25	9	4	1	16.0	11.1	
43	II хэлтэс	83	86	81	81	37	27	45.7	33.3	8	6	8	5	2	2	25.0	40.0	
44	III хэлтэс	236	104	234	98	99	34	42.3	34.7	7	10	7	8	1	2	14.3	25.0	
45	Хан-Уул	484	341	470	322	121	94	25.7	29.2	47	42	45	37	7	12	15.6	32.4	
46	I хэлтэс	366	249	357	240	77	68	21.6	28.3	36	33	36	30	5	10	13.9	33.3	
47	II хэлтэс	118	92	113	82	44	26	38.9	31.7	11	9	9	7	2	2	22.2	28.6	
48	Чингэлтэй	558	435	540	377	174	112	32.2	29.7	42	34	41	31	7	8	17.1	25.8	
49	I хэлтэс	456	357	440	302	123	85	28.0	28.1	34	29	33	26	5	6	15.2	23.1	
50	II хэлтэс	102	78	100	75	51	27	51.0	36.0	8	5	8	5	2	2	25.0	40.0	
51	Багануур	15	15	14	13	9	3	64.3	23.1	3	1	3	1	1	1	33.3	100.0	
52	Багахангай		1		1				0.0									
53	Налайх	16	28	15	27	4	8	26.7	29.6	3	2	2	1		1	0.0	100.0	
54	Бусад	20	3	20	3			0.0	0.0	1		1				0.0		
55	ИАТ									2	1	1	1			0.0	0.0	
56	Төмөр зам	2	4	2	4	1	3	50.0	75.0	6	3	6	1	2	1	33.3	100.0	
57	Мөрдөн байцаах алба	65	69	51	41	42	31	82.4	75.6		1		1				0.0	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба	40	33	39	33	12	17	30.8	51.5	24	1	23	1	5		21.7	0.0	
59	Тээврийн цагдаагийн алба																	
60	НЦДГ	ХГХТХ	36	6	36	6			0.0	0.0	1		1				0.0	
61		ХОХГХТХ	9	2	8	2			0.0	0.0	1		1				0.0	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																	
63	Экологийн цагдаагийн алба																	
64	АТГ	11	3	11	2	1		9.1	0.0	31	1	30	1	2		6.7	0.0	
65	ТЕГ -ын МБХ	4	5	3	3		1	0.0	33.3									
66	Улсын дүн	4688	4270	4488	3578	1525	1458	34.0	40.7	601	398	580	355	140	119	24.1	33.5	
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		-418		-910		-67		6.8		-203		-225		-21		9.4	
	Өсөлт бууралт /хувиар/		-8.9		-20.3		-4.4				-33.8		-38.8		-15.0			

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс																
			Алдаатай гүйлгээ, андуурагдсан илгээмж, гээгдэл эд хөрөнгө, алдуул мал завших 17.5								Бусдын эд хөрөнгийг авахаар заналхийлэх 17.6								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
A			364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	11	9	11	9	8	8	72.7	88.9									
2		Говь-Алтай	5	2	3	2	3	1	100.0	50.0		1		1		1		100.0	
3		Завхан	1	3	1	3	1	2	100.0	66.7									
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл		1		1		1		100.0									
5		Увс	6		5		5		100.0										
6		Ховд	14	3	10	3	5		50.0	0.0		1		1		1		100.0	
7		Үүнээс: Булган																	
8	Хангайн бүс	Архангай	10	4	10	3	4	3	40.0	100.0									
9		Баянхонгор	20	6	20	5	4	3	20.0	60.0									
10		Булган	10	4	10	1	7		70.0	0.0									
11		Орхон	24	15	24	8	14	4	58.3	50.0									
12		Өвөрхангай	6	6	6	6	2	2	33.3	33.3									
13		Үүнээс: Хархорин	1	4	1	4	1	1	100.0	25.0									
14		Хөвсгөл	10	3	10	2	5		50.0	0.0									
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																	
16		Дархан-Уул	42	30	37	24	12	14	32.4	58.3									
17		Дорноговь	11	3	11	2	6		54.5	0.0									
18		Үүнээс: Замын-Үүд	2		2		2		100.0										
19		Дундговь	1	1	1		1		100.0										
20		Өмнөговь																	
21		Үүнээс: Цогтцэций																	
22		Сэлэнгэ	10	5	10	4	3	2	30.0	50.0			1		1				0.0
23		Үүнээс: Мандал	4	2	4	2	3	1	75.0	50.0									
24		Төв	7	13	7	6	2	3	28.6	50.0		1		1					0.0
25	Үүнээс: Заамар		4		2		2		100.0										
26	Зүүн бүс	Дорнод	10	5	10	5	8	1	80.0	20.0									
27		Сүхбаатар	9	17	6	10	5	4	83.3	40.0									
28		Хэнтий	13	9	12	7	7	4	58.3	57.1			1		1				0.0
29		Үүнээс: Бор-Өндөр	5	3	5	1	3		60.0	0.0									
295	#####	#VALUE!	220	138	204	100	102	51	1161.6	724.37	3	2	3	2	2	0	200	0	
30	Нийслэл		758	366	754	335	118	121	15.6	36.1	10	7	10	6	3	3	30.0	50.0	
31	Баянгол		83	33	82	29	15	16	18.3	55.2		1		1				0.0	
32	I хэлтэс		26	18	26	15	6	12	23.1	80.0		1		1				0.0	
33	II хэлтэс		57	15	56	14	9	4	16.1	28.6									
34	Баянзүрх		90	72	90	64	7	26	7.8	40.6		2		2		2		100.0	
35	I хэлтэс		52	36	52	32	6	15	11.5	46.9									
36	II хэлтэс		21	14	21	12	1	4	4.8	33.3		2		2		2		100.0	
37	III хэлтэс		17	22	17	20		7	0.0	35.0									
38	Сүхбаатар		192	64	192	60	18	26	9.4	43.3	6	2	6	1	2		33.3	0.0	
39	I хэлтэс		127	39	127	36	15	12	11.8	33.3	6	1	6	1	2		33.3	0.0	
40	II хэлтэс		65	25	65	24	3	14	4.6	58.3		1							
41	Сонгинохайрхан		61	40	61	37	22	17	36.1	45.9									
42	I хэлтэс		18	10	18	8	9	3	50.0	37.5									
43	II хэлтэс		20	17	20	16	8	11	40.0	68.8									
44	III хэлтэс		23	13	23	13	5	3	21.7	23.1									
45	Хан-Уул		138	104	137	99	23	28	16.8	28.3	1	1	1	1			0.0	0.0	
46	I хэлтэс		97	82	97	80	12	13	12.4	16.3	1	1	1	1			0.0	0.0	
47	II хэлтэс		41	22	40	19	11	15	27.5	78.9									
48	Чингэлтэй		180	44	179	43	26	6	14.5	14.0	3	1	3	1	1	1	33.3	100.0	
49	I хэлтэс		129	34	128	34	12	3	9.4	8.8	2	1	2	1		1	0.0	100.0	
50	II хэлтэс		51	10	51	9	14	3	27.5	33.3	1		1		1		100.0		
51	Багануур		10	9	9	3	7	2	77.8	66.7									
52	Багахангай																		
53	Налайх		4		4				0.0										
54	Бусад																		
55	ИАТ		1	2	1	1		1	0.0	100.0									
56	Төмөр зам		7	3	6	2	4	2	66.7	100.0									
57	Мөрдөн байцаах алба		1	1	1	1	1	1	100.0	100.0			1		1			0.0	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба		1		1		1		100.0			4		4		1		25.0	
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦУГ	ХГХТХ																	
61		ХОХГХТХ																	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																		
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ			1		1				0.0									
65	ТЕГ -ын МБХ																		
66	Улсын дүн		978	504	958	435	220	172	23.0	39.5	13	9	13	8	5	3	38.5	37.5	
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		-474		-523		-48		16.6		-4		-5		-2			-1.0	
	Өсөлт бууралт /хувиар/		-48.5		-54.6		-21.8				-30.8		-38.5		-40.0				

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс																	
			Автотээврийн хэрэгслийг зөвшөөрөлгүйгээр авч явах 17.7								Эд хөрөнгө устгах, гэмтээх 17.8									
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь			
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020		
А			380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395		
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий										4	5	4	5	3	2	75.0	40.0	
2		Говь-Алтай										3		3		2		66.7		
3		Завхан											1				1		100.0	
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																		
5		Увс	1		1		1		100.0			1	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0
6		Ховд	2	7		3		3		100.0		9	4	5	2	1	1	1	20.0	50.0
7		Үүнээс: Булган	1	1		1		1		100.0		3		1						0.0
8	Хангайн бүс	Архангай										9	1	9	1	2		22.2	0.0	
9		Баянхонгор										4	4	4	2	2		50.0	0.0	
10		Булган		2								3	6	3	4	1	2	33.3	50.0	
11		Орхон	3	3	3	3	3	2	100.0	66.7		7	1	7		4		57.1		
12		Өвөрхангай	8	1	4		4		100.0			9	6	8	5	3	2	37.5	40.0	
13		Үүнээс: Хархорин	1	1	1		1		100.0			1		1					0.0	
14		Хөвсгөл										4	2	4	2	1	1	25.0	50.0	
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	1									2	1	2		2		100.0		
16		Дархан-Уул	6		3		2		66.7		14	6	14	3	10			71.4	0.0	
17		Дорноговь	2		1				0.0		7	2	6	1	4			66.7	0.0	
18		Үүнээс: Замын-Үүд	1		1				0.0		2	2	2	1	2			100.0	0.0	
19		Дундговь										4	1	4	1	2	1	50.0	100.0	
20		Өмнөговь	1	3	1	3	1	1	100.0	33.3		6	6	6	4	4	1	66.7	25.0	
21		Үүнээс: Цогцэций										4	4	4	3	4		100.0	0.0	
22		Сэлэнгэ	5	5	4	4	4	2	100.0	50.0		7	3	5	3		2	0.0	66.7	
23		Үүнээс: Мандал	3	2	2	1	2		100.0	0.0										
24		Төв	3	4	3	3	1	3	33.3	100.0		6	8	6	8	3	5	50.0	62.5	
25	Үүнээс: Заамар										1	1	1	1				0.0	0.0	
26	Зүүн бүс	Дорнод	3	1	1	1			0.0	0.0	3	8	2	6	2	3	100.0	50.0		
27		Сүхбаатар	1	3	1	2		1	0.0	50.0	6	1	5	1	1			20.0	0.0	
28		Хэнтий	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0	8	2	8	2	4	1	50.0	50.0		
29		Үүнээс: Бор-Өндөр										2	1	2	1	2		100.0	0.0	
295	#####	#VALUE!	37	30	23	20	17	13	700	500	116	69	106	52	52	23	1061.6	784.17		
30	Нийслэл		47	63	45	48	21	27	46.7	56.3	183	157	178	130	49	63	27.5	48.5		
31	Баянгол		3	12	3	12	2	8	66.7	66.7	40	27	38	23	8	11	21.1	47.8		
32	I хэлтэс			6		6		6		100.0	22	16	20	14	6	8	30.0	57.1		
33	II хэлтэс		3	6	3	6	2	2	66.7	33.3	18	11	18	9	2	3	11.1	33.3		
34	Баянзүрх		17	19	17	13	8	5	47.1	38.5	47	37	44	27	13	12	29.5	44.4		
35	I хэлтэс		6	10	6	6	3	2	50.0	33.3	26	18	25	13	8	7	32.0	53.8		
36	II хэлтэс		6	8	6	6	1	3	16.7	50.0	8	11	7	7	3	3	42.9	42.9		
37	III хэлтэс		5	1	5	1	4		80.0	0.0	13	8	12	7	2	2	16.7	28.6		
38	Сүхбаатар		5	7	3	4	2	2	66.7	50.0	33	23	33	20	9	10	27.3	50.0		
39	I хэлтэс		1	4	1	2	1		100.0	0.0	21	19	21	16	8	8	38.1	50.0		
40	II хэлтэс		4	3	2	2	1	2	50.0	100.0	12	4	12	4	1	2	8.3	50.0		
41	Сонгинохайрхан		9	11	9	8	1	6	11.1	75.0	21	23	21	18	6	8	28.6	44.4		
42	I хэлтэс		6	7	6	6		5	0.0	83.3	11	12	11	10	2	4	18.2	40.0		
43	II хэлтэс		2	4	2	2	1	1	50.0	50.0	8	8	8	7	2	4	25.0	57.1		
44	III хэлтэс		1		1				0.0		2	3	2	1	2		100.0	0.0		
45	Хан-Уул		6	8	6	7	4	5	66.7	71.4	27	25	27	25	7	13	25.9	52.0		
46	I хэлтэс		3	4	3	3	2	2	66.7	66.7	24	17	24	17	6	6	25.0	35.3		
47	II хэлтэс		3	4	3	4	2	3	66.7	75.0	3	8	3	8	1	7	33.3	87.5		
48	Чингэлтэй		6	5	6	3	3		50.0	0.0	12	16	12	13	4	8	33.3	61.5		
49	I хэлтэс		2		2		1		50.0		7	10	7	8	2	5	28.6	62.5		
50	II хэлтэс		4	5	4	3	2		50.0	0.0	5	6	5	5	2	3	40.0	60.0		
51	Багануур		1	1	1	1	1	1	100.0	100.0	1	1	1		1		100.0			
52	Багахангай											1		1		1		100.0		
53	Налайх										2	4	2	3	1		50.0	0.0		
54	Бусад										1		1				0.0			
55	ИАТ																			
56	Төмөр зам																			
57	Мөрдөн байцаах алба										2	2	2	2	1	2	50.0	100.0		
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба																			
59	Тээврийн цагдаагийн алба																			
60	НЦУГ	ХГХТХ																		
61		ХОХГХТХ																		
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																			
63	Экологийн цагдаагийн алба																			
64	АТГ										3		3					0.0		
65	ТЕГ -ын МБХ										1		1					0.0		
66	Улсын дүн		84	93	68	68	38	40	55.9	58.8	300	226	285	182	101	86	35.4	47.3		
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		9		0		2					-74		-103		-15				
	Өсөлт бууралт /хувиар/		10.7		0.0		5.3				2.9		-24.7		-36.1		-14.9		11.8	

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс																
			Бусдын эд хөрөнгө устгах, гэмтээх, үргэгдүүлэх 17.11								Мал хулгайлах 17.12								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
А			396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий		1		1			1		100.0	13	27	12	25	7	20	58.3	80.0
2		Говь-Алтай										24	9	23	8	11	6	47.8	75.0
3		Завхан										42	34	40	34	26	22	65.0	64.7
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл										9	7	8	7	2	4	25.0	57.1
5		Увс	6	2	6	2	3	2	50.0	100.0	53	22	53	14	20	3	37.7	21.4	
6		Ховд									54	28	47	19	21	11	44.7	57.9	
7		Үүнээс: Булган									2	7	1	5	1	4	100.0	80.0	
8	Хангайн бүс	Архангай										162	102	162	88	69	41	42.6	46.6
9		Баянхонгор										101	66	99	55	30	22	30.3	40.0
10		Булган	1		1					0.0	117	52	114	46	66	15	57.9	32.6	
11		Орхон									8	7	4	6	3	2	75.0	33.3	
12		Өвөрхангай									57	50	54	43	17	17	31.5	39.5	
13		Үүнээс: Хархорин									26	16	26	12	11	5	42.3	41.7	
14		Хөвсгөл									101	74	101	70	28	46	27.7	65.7	
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	1		1				0.0	12	10	12	9		3	0.0	33.3		
16		Дархан-Уул									35	15	33	14	19	4	57.6	28.6	
17		Дорноговь		1		1			1	100.0	26	19	26	18	11	15	42.3	83.3	
18		Үүнээс: Замын-Үүд									6	2	6	2	4	2	66.7	100.0	
19		Дундговь									29	18	29	18	16	15	55.2	83.3	
20		Өмнөговь									13	22	13	19	9	17	69.2	89.5	
21		Үүнээс: Цогтцэций									5	4	5	4	4	3	80.0	75.0	
22	Зүүн бүс	Сэлэнгэ										66	49	60	49	23	22	38.3	44.9
23		Үүнээс: Мандал									22	11	22	11	9		40.9	0.0	
24		Төв	1		1					0.0	199	100	178	85	66	45	37.1	52.9	
25		Үүнээс: Заамар									26	23	24	19	11	9	45.8	47.4	
26		Дорнод		1		1			1	100.0	133	64	129	50	52	21	40.3	42.0	
27		Сүхбаатар	1		1					0.0	149	86	130	57	64	30	49.2	52.6	
28		Хэнтий	1		1					0.0	287	124	263	117	129	50	49.0	42.7	
29	Үүнээс: Бор-Өндөр	1		1					0.0	56	21	56	20	31	13	55.4	65.0		
295	#####	#VALUE!	11	5	11	5	3	5	50	400	1681	978	1582	844	687	427	956.86	1110.1	
30	Нийслэл		13	7	13	7	1	3	7.7	42.9	128	63	124	61	15	10	12.1	16.4	
31	Баянгол		3	1	3	1			0.0	0.0									
32	I хэлтэс		3	1	3	1			0.0	0.0									
33	II хэлтэс																		
34	Баянзүрх		1		1					0.0	15	10	12	10	2	1	16.7	10.0	
35	I хэлтэс																		
36	II хэлтэс		1		1					0.0									
37	III хэлтэс										15	10	12	10	2	1	16.7	10.0	
38	Сүхбаатар		4	1	4	1	1		25.0	0.0	1								
39	I хэлтэс		2		2				0.0										
40	II хэлтэс		2	1	2	1	1		50.0	0.0	1								
41	Сонгинохайрхан		1		1			1		100.0	66	27	66	26	6	4	9.1	15.4	
42	I хэлтэс		1		1			1		100.0	66	27	66	26	6	4	9.1	15.4	
43	II хэлтэс																		
44	III хэлтэс																		
45	Хан-Уул		2	1	2	1			0.0	0.0	15	13	15	12	1	3	6.7	25.0	
46	I хэлтэс		1	1	1	1			0.0	0.0									
47	II хэлтэс		1		1				0.0		15	13	15	12	1	3	6.7	25.0	
48	Чингэлтэй		4	1	4	1		1	0.0	100.0	1		1				0.0		
49	I хэлтэс		4	1	4	1		1	0.0	100.0	1		1				0.0		
50	II хэлтэс																		
51	Багануур		1		1			1		100.0	11	5	11	5	3	2	27.3	40.0	
52	Багахангай																		
53	Налайх										19	8	19	8	3		15.8	0.0	
54	Бусад																		
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам																		
57	Мөрдөн байцаах алба		1		1			1		100.0	1								
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба																		
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦГ	ХГХТХ																	
61		ХОХГХТХ																	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																		
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ																		
65	ТЕГ -ын МБХ																		
66	Улсын дүн		24	12	24	12	4	8	16.7	66.7	1809	1041	1706	905	702	437	41.1	48.3	
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		-12		-12		4			50.0			-768		-801		-265		
	Өсөлт бууралт /хувиар/		-50.0		-50.0		2.0 дах						-42.5		-47.0		-37.7		7.1

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Эдийн засгийн 18.1-18.18								Үүнээс											
			Бүх хэрэг				Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг				Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг				Илрүүлэлтийн хувь				Татвар төлөхөөс зайлсхийх 18.3			
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь					
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020				
А			412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427				
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий																				
2		Говь-Алтай																				
3		Завхан	1	1	1	1			0.0	0.0		1		1				0.0				
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																				
5		Увс		3																		
6		Ховд		2		1				0.0		1		1					0.0			
7		Үүнээс: Булган		1																		
8	Хангайн бүс	Архангай																				
9		Баянхонгор	2	1	2	1			0.0	0.0												
10		Булган		7		7			1	14.3												
11		Орхон	4	6	4	5			5	0.0	100.0	1		1					0.0			
12		Өвөрхангай																				
13		Үүнээс: Хархорин																				
14		Хөвсгөл	2	1	2	1				0.0	0.0											
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																				
16		Дархан-Уул	3	6	3	6	3	1	100.0	16.7												
17		Дорноговь	35	14	29	14	16	8	55.2	57.1	1		1					0.0				
18		Үүнээс: Замын-Үүд	34	9	29	9	16	8	55.2	88.9	1		1					0.0				
19		Дундговь		1		1				0.0		1		1					0.0			
20		Өмнөговь	29	6	28	6	17	2	60.7	33.3	1		1					0.0				
21		Үүнээс: Цогтцэций	23	6	22	6	11	2	50.0	33.3	1		1					0.0				
22		Сэлэнгэ	9	2	7	2	1		14.3	0.0												
23		Үүнээс: Мандал		1		1				0.0												
24		Төв	7	1	7	1			1	0.0	100.0	1		1					0.0			
25	Үүнээс: Заамар																					
26	Зүүн бүс	Дорнод	4	1	4		2		50.0													
27		Сүхбаатар	14	1	13	1	10		76.9	0.0												
28		Хэнтий	2																			
29	Үүнээс: Бор-Өндөр																					
295	#####	#VALUE!	112	53	100	47	49	18	357.1	321.43	4	3	4	3	0	0	0	0				
30	Нийслэл		130	70	129	66	11	6	8.5	9.1	15	23	15	23	1		6.7	0.0				
31	Баянгол		30	11	30	11			0.0	0.0	1	4	1	4			0.0	0.0				
32	I хэлтэс		3	3	3	3			0.0	0.0	1	1	1	1			0.0	0.0				
33	II хэлтэс		27	8	27	8			0.0	0.0		3		3			0.0	0.0				
34	Баянзүрх		21	16	21	13	3	2	14.3	15.4		6		6			0.0	0.0				
35	I хэлтэс		10	6	10	6	1		10.0	0.0		1		1			0.0	0.0				
36	II хэлтэс		5	6	5	3		2	0.0	66.7		1		1			0.0	0.0				
37	III хэлтэс		6	4	6	4	2		33.3	0.0		4		4			0.0	0.0				
38	Сүхбаатар		22	10	22	9	3		13.6	0.0	3	3	3	3			0.0	0.0				
39	I хэлтэс		14	7	14	7	2		14.3	0.0	2	3	2	3			0.0	0.0				
40	II хэлтэс		8	3	8	2	1		12.5	0.0	1		1				0.0	0.0				
41	Сонгинохайрхан		9	6	9	6			0.0	0.0	2	1	2	1			0.0	0.0				
42	I хэлтэс		6	4	6	4			0.0	0.0		1		1			0.0	0.0				
43	II хэлтэс		2	1	2	1			0.0	0.0	1		1				0.0	0.0				
44	III хэлтэс		1	1	1	1			0.0	0.0	1		1				0.0	0.0				
45	Хан-Уул		19	14	19	14	1	4	5.3	28.6	4	4	4	4			0.0	0.0				
46	I хэлтэс		13	9	13	9	1	3	7.7	33.3	2	3	2	3			0.0	0.0				
47	II хэлтэс		6	5	6	5		1	0.0	20.0	2	1	2	1			0.0	0.0				
48	Чингэлтэй		28	13	27	13	4		14.8	0.0	5	5	5	5	1		20.0	0.0				
49	I хэлтэс		27	12	26	12	4		15.4	0.0	4	4	4	4	1		25.0	0.0				
50	II хэлтэс		1	1	1	1			0.0	0.0	1	1	1	1			0.0	0.0				
51	Багануур		1		1				0.0													
52	Багахангай																					
53	Налайх																					
54	Бусад		5		1				0.0													
55	ИАТ			2		2		1		50.0												
56	Төмөр зам		5	3	5	3	2	3	40.0	100.0												
57	Мөрдөн байцаах алба		1		1		1		100.0													
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба		59	42	59	41	7	3	11.9	7.3	6	17	6	17			0.0	0.0				
59	Тээврийн цагдаагийн алба																					
60	НЦҮГ	ХГХТХ																				
61		ХОХГХТХ																				
62	Хар тамхитай тэмцэх газар		4		3		2		66.7													
63	Экологийн цагдаагийн алба																					
64	АТГ		6	2	5	2			0.0	0.0												
65	ТЕГ-ын МБХ		12		2				0.0	0.0												
66	Улсын дүн		247	123	230	113	60	24	26.1	21.2	19	26	19	26	1		5.3	0.0				
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		-124		-117		-36				7		7		-1			-5.3				
	Өсөлт бууралт /хувиар/		-50.2		-50.9		-60.0		-4.8		36.8		36.8									

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс																
			Улсын хилээр барааг хууль бусаар нэвтрүүлэх 18.5								Мөнгө угаах 18.6								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
		A	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий																	
2		Говь-Алтай																	
3		Завхан	1		1				0.0										
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																	
5		Увс										3							
6		Ховд																	
7		Үүнээс: Булган																	
8	Хангайн бүс	Архангай																	
9		Баянхонгор																	
10		Булган																	
11		Орхон									3		3					0.0	
12		Өвөрхангай																	
13	Үүнээс: Хархорин																		
14	Хөвсгөл									1	1	1	1				0.0	0.0	
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																	
16		Дархан-Уул									3	4	3	4	3	1	100.0	25.0	
17		Дорноговь	32	11	26	11	14	8	53.8	72.7			2		2				0.0
18		Үүнээс: Замын-Үүд	31	9	26	9	14	8	53.8	88.9									
19		Дундговь																	
20		Өмнөговь	26	6	25	6	17	2	68.0	33.3	2		2					0.0	
21		Үүнээс: Цогтцэций	20	6	19	6	11	2	57.9	33.3	2		2					0.0	
22		Сэлэнгэ	5		3		1		33.3		4	2	4	2				0.0	0.0
23		Үүнээс: Мандал										1		1					0.0
24		Төв									5		5						0.0
25	Үүнээс: Заамар																		
26	Зүүн бүс	Дорнод	3	1	3		2		66.7										
27		Сүхбаатар	11		10		9		90.0				2		1			50.0	
28		Хэнтий									2								
29		Үүнээс: Бор-Өндөр																	
295	#VALUE!	#VALUE!	78	18	68	17	43	10	311.846	106.061	22	12	20	9	4	1	150	25	
30	Нийслэл		7	4	6	4	2	4	33.3	100.0	32	15	32	13	5		15.6	0.0	
31	Баянгол		2		2				0.0		1	1	1	1			0.0	0.0	
32	I хэлтэс											1		1				0.0	
33	II хэлтэс		2		2				0.0		1		1					0.0	
34	Баянзүрх			1		1		1		100.0	6	5	6	3	2		33.3	0.0	
35	I хэлтэс										2	3	2	3	1		50.0	0.0	
36	II хэлтэс			1		1		1		100.0	1	2	1				0.0		
37	III хэлтэс										3		3		1		33.3		
38	Сүхбаатар										10	2	10	2	1		10.0	0.0	
39	I хэлтэс										8	2	8	2	1		12.5	0.0	
40	II хэлтэс										2		2				0.0		
41	Сонгинохайрхан		1		1						2		2				0.0		
42	I хэлтэс		1		1						2		2				0.0		
43	II хэлтэс																		
44	III хэлтэс																		
45	Хан-Уул		1	3	1	3	1	3	100.0	100.0	2	5	2	5			0.0	0.0	
46	I хэлтэс		1	2	1	2	1	2	100.0	100.0	2	2	2	2			0.0	0.0	
47	II хэлтэс			1		1		1		100.0		3		3			0.0		
48	Чингэлтэй		3		2		1		50.0		10	2	10	2	2		20.0	0.0	
49	I хэлтэс		3		2		1		50.0		10	2	10	2	2		20.0	0.0	
50	II хэлтэс																		
51	Багануур										1		1				0.0		
52	Багахангай																		
53	Налайх																		
54	Бусад		4																
55	ИАТ			1		1		1		100.0		1		1				0.0	
56	Төмөр зам		5	3	5	3	2	3	40.0	100.0									
57	Мөрдөн байцаах алба		1		1		1		100.0										
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба		5	2	5	2		2	0.0	100.0	34	15	34	14	5		14.7	0.0	
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦУГ	ХГХТХ																	
61		ХОХГХТХ																	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар		4		3		2		66.7										
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ		2		1				0.0		3	2	3	2			0.0	0.0	
65	ТЕГ-ын МБХ		11		1				0.0										
66	Улсын дүн		89	22	74	21	45	14	60.8	66.7	54	27	52	22	9	1	17.3	4.5	
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		-67		-53		-31		5.9		-27		-30		-8			-12.8	
	Өсөлт бууралт /хувиар/		-75.3		-71.6		-68.9				-50.0		-57.7		-88.9				

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс																
			Хууль бусаар нийгмийн халамж үйлчилгээ авах 18.12								Банк хууль бусаар байгуулах, банкны төлбөрийн чадвар алдагдуулах 18.13								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
		A	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий																	
2		Говь-Алтай																	
3		Завхан																	
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																	
5		Увс																	
6		Ховд		1															
7		Үүнээс: Булган		1															
8	Хангайн бүс	Архангай																	
9		Баянхонгор	1	1	1	1			0.0	0.0									
10		Булган		7		7			1	14.3									
11		Орхон		6		5			5	100.0									
12		Өвөрхангай																	
13	Төвийн бүс	Үүнээс: Хархорин																	
14		Хөвсгөл	1		1				0.0										
15		Говьсүмбэр																	
16		Дархан-Уул		2		2				0.0									
17		Дорноговь		1		1				0.0									
18		Үүнээс: Замын-Үүд																	
19		Дундговь																	
20		Өмнөговь																	
21		Үүнээс: Цогтцэций																	
22	Зүүн бүс	Сэлэнгэ																	
23		Үүнээс: Мандал																	
24		Төв	1		1					0.0									
25		Үүнээс: Заамар																	
26	Дорнод	1		1					0.0										
27	Сүхбаатар																		
28	Хэнтий																		
29	Үүнээс: Бор-Өндөр																		
295	#####	#VALUE!	4	18	4	16	0	6	0	114.29	0	0	0	0	0	0	0	0	
30	Нийслэл		2	3	2	3			0.0	0.0	1	3	1	3			0.0	0.0	
31	Баянгол			1		1				0.0									
32	I хэлтэс			1		1				0.0									
33	II хэлтэс																		
34	Баянзүрх			1		1				0.0									
35	I хэлтэс			1		1				0.0									
36	II хэлтэс																		
37	III хэлтэс																		
38	Сүхбаатар										1		1					0.0	
39	I хэлтэс										1		1					0.0	
40	II хэлтэс																		
41	Сонгинохайрхан																		
42	I хэлтэс																		
43	II хэлтэс																		
44	III хэлтэс																		
45	Хан-Уул										1		1					0.0	
46	I хэлтэс										1		1					0.0	
47	II хэлтэс																		
48	Чингэлтэй		2	1	2	1			0.0	0.0			2		2			0.0	
49	I хэлтэс		2	1	2	1			0.0	0.0			2		2			0.0	
50	II хэлтэс																		
51	Багануур																		
52	Багахангай																		
53	Налайх																		
54	Бусад										1		1					0.0	
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам																		
57	Мөрдөн байцаах алба																		
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба		1		1				0.0		1	3	1	3			0.0	0.0	
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦУГ	ХГХТХ																	
61		ХОХГХТХ																	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																		
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ																		
65	ТЕГ -ын МБХ										1		1					0.0	
66	Улсын дүн		6	21	6	19		6	0.0	31.6	2	3	2	3				0.0	
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		15		13		6			31.6			1		1			0.0	
	Өсөлт бууралт /хувиар/		3.5 дах		3.2 дах								50.0		50.0				

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үндэсний аюулгүй байдлын эсрэг 19.1-19.17								Үүнээс Монгол улсын хилийг хууль бусаар нэвтрэх 19.14							
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
			A		460	461	462	463	464	465			468	469	470	471	472	473
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий		1		1		1		100.0								
2		Говь-Алтай																
3		Завхан	2															
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	2															
5		Увс	3															
6		Ховд																
7		Үүнээс: Булган																
8	Хангайн бүс	Архангай																
9		Баянхонгор																
10		Булган																
11		Орхон																
12		Өвөрхангай																
13		Үүнээс: Хархорин																
14		Хөвсгөл																
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																
16		Дархан-Уул																
17		Дорноговь	1															
18		Үүнээс: Замын-Үүд	1															
19		Дундговь																
20		Өмнөговь	1		1					0.0			1					0.0
21		Үүнээс: Цогтцэций																
22		Сэлэнгэ	1															
23		Үүнээс: Мандал																
24		Төв																
25	Үүнээс: Заамар																	
26	Зүүн бүс	Дорнод	1								1							
27		Сүхбаатар																
28		Хэнтий																
29		Үүнээс: Бор-Өндөр																
295	#####	#VALUE!	9	1	1	1	0	1	0	100	1	0	1	0	0	0	0	0
30	Нийслэл		1															
31	Баянгол																	
32	I хэлтэс																	
33	II хэлтэс																	
34	Баянзүрх																	
35	I хэлтэс																	
36	II хэлтэс																	
37	III хэлтэс																	
38	Сүхбаатар																	
39	I хэлтэс																	
40	II хэлтэс																	
41	Сонгинохайрхан																	
42	I хэлтэс																	
43	II хэлтэс																	
44	III хэлтэс																	
45	Хан-Уул	1																
46	I хэлтэс	1																
47	II хэлтэс																	
48	Чингэлтэй																	
49	I хэлтэс																	
50	II хэлтэс																	
51	Багануур																	
52	Багахангай																	
53	Налайх																	
54	Бусад	19		3						0.0								
55	ИАТ																	
56	Төмөр зам																	
57	Мөрдөн байцаах алба																	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба		1		1			1		100.0								
59	Тээврийн цагдаагийн алба																	
60	НЦҮГ	ХГХТХ																
61		ХОХГХТХ																
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																	
63	Экологийн цагдаагийн алба																	
64	АТГ	1																
65	ТЕГ -ын МБХ	28		4					0.0		1		1					0.0
66	Улсын дүн	29	1	4	1			1	0.0	100.0	1		1					0.0
	Өсөлт бууралт/тоогоор/	-28		-3			1											
	Өсөлт бууралт /хувиар/	-96.6		-75.0						100.0								0.0

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Олон нийтийн аюулгүй байдал, ашиг сонирхлын эсрэг 20.1-20.17																Үүнээс							
			Мансууруулах эм, сэтгэгдэл нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах 20.7																Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь									
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020						
		A	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491								
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий		1																						
2		Говь-Алтай																								
3		Завхан																								
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																								
5		Увс		1		1			1				100.0													
6		Ховд	1	3	1	2			1	0.0	50.0															
7		Үүнээс: Булган		1		1			1		100.0															
8	Хангайн бүс	Архангай																								
9		Баянхонгор	1	2	1	1	1		100.0	0.0																
10		Булган	1		1		1		100.0		1		1		1		100.0									
11		Орхон	32	6	31	4	19	3	61.3	75.0	32	5	31	4	19	3	61.3	75.0								
12		Өвөрхангай	2		2			1		50.0																
13		Үүнээс: Хархорин																								
14		Хөвсгөл	2	1	2					0.0																
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0																
16		Дархан-Уул	3	10	2	7	2	6	100.0	85.7	2	9	1	6	1	6	100.0	100.0								
17		Дорноговь	6		6			4		66.7		1		1		1		100.0								
18		Үүнээс: Замын-Үүд	4		4			3		75.0																
19		Дундговь		1		1			1		100.0															
20		Өмнөговь	9	9	8	8	4	4	50.0	50.0	2	3	2	3	1	2	50.0	66.7								
21		Үүнээс: Цогтцэций	5	3	4	2	3	1	75.0	50.0	2	1	2	1	1	1	50.0	100.0								
22	Сэлэнгэ	9	9	9	9	5	7	55.6	77.8	4	3	4	3	2	3	50.0	100.0									
23	Үүнээс: Мандал	4	6	4	6	3	5	75.0	83.3	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0									
24	Төв	15	7	14	4	12	3	85.7	75.0	13	3	12	1	11	1	91.7	100.0									
25	Үүнээс: Заамар		1		1			1		100.0																
26	Зүүн бүс	Дорнод	8	2	7	2	5	1	71.4	50.0	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0								
27		Сүхбаатар																								
28		Хэнтий	1		1			1		100.0																
29		Үүнээс: Бор-Өндөр																								
295	#####	#VALUE!	91	53	86	40	56	28	940.66	763.49	56	24	53	18	37	16	652.96	541.67								
30	Нийслэл		242	237	222	213	157	152	70.7	71.4	201	178	182	165	147	134	80.8	81.2								
31	Баянгол		53	43	49	40	35	31	71.4	77.5	43	33	40	31	32	28	80.0	90.3								
32	I хэлтэс		28	23	24	21	16	16	66.7	76.2	22	16	19	15	14	14	73.7	93.3								
33	II хэлтэс		25	20	25	19	19	15	76.0	78.9	21	17	21	16	18	14	85.7	87.5								
34	Баянзүрх		51	51	49	47	38	34	77.6	72.3	41	39	39	37	36	30	92.3	81.1								
35	I хэлтэс		22	21	21	17	14	15	66.7	88.2	13	17	12	15	12	13	100.0	86.7								
36	II хэлтэс		21	21	21	21	17	16	81.0	76.2	20	18	20	18	17	16	85.0	88.9								
37	III хэлтэс		8	9	7	9	7	3	100.0	33.3	8	4	7	4	7	1	100.0	25.0								
38	Сүхбаатар		43	38	42	30	25	21	59.5	70.0	34	21	33	19	24	15	72.7	78.9								
39	I хэлтэс		28	24	27	18	18	11	66.7	61.1	24	8	23	8	18	6	78.3	75.0								
40	II хэлтэс		15	14	15	12	7	10	46.7	83.3	10	13	10	11	6	9	60.0	81.8								
41	Сонгинохайрхан		18	26	18	25	13	20	72.2	80.0	15	23	15	22	12	19	80.0	86.4								
42	I хэлтэс		13	14	13	14	10	12	76.9	85.7	12	12	12	12	10	11	83.3	91.7								
43	II хэлтэс		3	5	3	5	2	2	66.7	40.0	1	4	1	4	1	2	100.0	50.0								
44	III хэлтэс		2	7	2	6	1	6	50.0	100.0	2	7	2	6	1	6	50.0	100.0								
45	Хан-Уул		32	44	27	38	18	26	66.7	68.4	29	37	24	32	18	24	75.0	75.0								
46	I хэлтэс		23	28	18	24	12	18	66.7	75.0	21	24	16	21	12	17	75.0	81.0								
47	II хэлтэс		9	16	9	14	6	8	66.7	57.1	8	13	8	11	6	7	75.0	63.6								
48	Чингэлтэй		41	33	34	31	26	18	76.5	58.1	36	23	29	22	24	16	82.8	72.7								
49	I хэлтэс		30	23	24	21	17	12	70.8	57.1	28	15	22	14	17	10	77.3	71.4								
50	II хэлтэс		11	10	10	10	9	6	90.0	60.0	8	8	7	8	7	6	100.0	75.0								
51	Багануур		2		1				0.0		2		1				0.0									
52	Багахангай		1		1		1		100.0		1		1		1		100.0									
53	Налайх		1	2	1	2	1	2	100.0	100.0		2		2		2		100.0								
54	Бусад			1		1		1		100.0																
55	ИАТ																									
56	Төмөр зам		1		1		1		100.0		1		1		1		100.0									
57	Мөрдөн байцаах алба		2	1	2	1	2		100.0	0.0	1		1		1		100.0									
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба		7	11	6	11	3	3	50.0	27.3	2		1				0.0									
59	Тээврийн цагдаагийн алба																									
60	НЦДГ	ХГХТХ																								
61		ХОХГХТХ		1		1		1		100.0																
62	Хар тамхитай тэмцэх газар		198	181	180	167	151	137	83.9	82.0	198	179	180	165	151	135	83.9	81.8								
63	Экологийн цагдаагийн алба																									
64	АТГ		2		2				0.0		2		2				0.0									
65	ТЕГ -ын МБХ																									
66	Улсын дүн		333	291	308	254	213	181	69.2	71.3	257	202	235	183	184	150	78.3	82.0								
		Өсөлт бууралт/тоогоор/	-42		-54		-32		2.1		-55		-52		-34		3.7									
		Өсөлт бууралт /хувиар/	-12.6		-17.5		-15.0				-21.4		-22.1		-18.5											

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс																
			Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис хэрэглэх орон байраар хангах 20.8								Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг завших 20.9								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
А			492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий																	
2		Говь-Алтай																	
3		Завхан																	
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																	
5		Увс																	
6		Ховд																	
7		Үүнээс: Булган																	
8	Хангайн бүс	Архангай																	
9		Баянхонгор																	
10		Булган																	
11		Орхон																	
12		Өвөрхангай																	
13		Үүнээс: Хархорин																	
14		Хөвсгөл																	
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																	
16		Дархан-Уул																	
17		Дорноговь																	
18		Үүнээс: Замын-Үүд																	
19		Дундговь																	
20		Өмнөговь										1		1		1		100.0	
21		Үүнээс: Цогтцэций										1		1		1		100.0	
22	Сэлэнгэ																		
23	Үүнээс: Мандал																		
24	Төв																		
25	Үүнээс: Заамар																		
26	Зүүн бүс	Дорнод																	
27		Сүхбаатар																	
28		Хэнтий																	
29	Үүнээс: Бор-Өндөр																		
295	#####	#VALUE!	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	100	0	
30	Нийслэл			1		1			1										
31	Баянгол																		
32	I хэлтэс																		
33	II хэлтэс																		
34	Баянзүрх																		
35	I хэлтэс																		
36	II хэлтэс																		
37	III хэлтэс																		
38	Сүхбаатар																		
39	I хэлтэс																		
40	II хэлтэс																		
41	Сонгинохайрхан																		
42	I хэлтэс																		
43	II хэлтэс																		
44	III хэлтэс																		
45	Хан-Уул			1		1			1										100.0
46	I хэлтэс																		
47	II хэлтэс			1		1			1										100.0
48	Чингэлтэй																		
49	I хэлтэс																		
50	II хэлтэс																		
51	Багануур																		
52	Багахангай																		
53	Налайх																		
54	Бусад																		
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам																		
57	Мөрдөн байцаах алба																		
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба																		
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦҮГ	ХГХТХ																	
61		ХОГХТХ																	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар			1		1			1										100.0
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ																		
65	ТЕГ-ын МБХ																		
66	Улсын дүн			1		1			1				100.0		1		1		100.0
	Өсөлт бууралт/тоогоор/			1		1			1						-1		-1		-1
	Өсөлт бууралт /хувиар/																		-100.0

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс															
			Мансууруулах үйлчилгээ бүхий ургамлыг хууль бусаар тариалах 20.10								Аюултай хог хаягдал, химийн хорт, аюултай бодисыг хаях 20.11							
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
		A	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий																
2		Говь-Алтай																
3		Завхан																
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																
5		Увс																
6		Ховд																
7		Үүнээс: Булган																
8	Хангайн бүс	Архангай																
9		Баянхонгор																
10		Булган																
11		Орхон																
12		Өвөрхангай																
13		Үүнээс: Хархорин																
14		Хөвсгөл																
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																
16		Дархан-Уул																
17		Дорноговь																
18		Үүнээс: Замын-Үүд																
19		Дундговь																
20		Өмнөговь																
21		Үүнээс: Цогтцэций																
22	Сэлэнгэ																	
23	Үүнээс: Мандал																	
24	Төв																	
25	Үүнээс: Заамар																	
26	Зүүн бүс	Дорнод																
27		Сүхбаатар																
28		Хэнтий																
29		Үүнээс: Бор-Өндөр																
295	###	#VALUE!	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30	Нийслэл			1		1			1		100.0		1		1			0.0
31	Баянгол																	
32	I хэлтэс																	
33	II хэлтэс																	
34	Баянзүрх			1		1			1		100.0		1		1			0.0
35	I хэлтэс												1		1			0.0
36	II хэлтэс																	
37	III хэлтэс			1		1			1		100.0							
38	Сүхбаатар																	
39	I хэлтэс																	
40	II хэлтэс																	
41	Сонгинохайрхан																	
42	I хэлтэс																	
43	II хэлтэс																	
44	III хэлтэс																	
45	Хан-Уул																	
46	I хэлтэс																	
47	II хэлтэс																	
48	Чингэлтэй																	
49	I хэлтэс																	
50	II хэлтэс																	
51	Багануур																	
52	Багахангай																	
53	Налайх																	
54	Бусад																	
55	ИАТ																	
56	Төмөр зам																	
57	Мөрдөн байцаах алба																	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба																	
59	Тээврийн цагдаагийн алба																	
60	ИЦУГ	ХГХТХ																
61		ХОХГХТХ																
62	Хар тамжитай тэмцэх газар			1		1			1		100.0							
63	Экологийн цагдаагийн алба																	
64	АТГ																	
65	ТЕГ -ын МБХ																	
66	Улсын дүн			1		1			1		100.0		1		1			0.0
	Өсөлт бууралт/тоогоор/			1		1			1		100.0		-1		-1			0.0
	Өсөлт бууралт /хувиар/																	

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс								Хэрэг шалган шийдвэрлэх ажиллагааны эсрэг 21.1-21.14								
			Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 20.16																
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
		A	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий		1							2	1	2	1			0.0	0.0	
2		Говь-Алтай									2	1	1	1		1	0.0	100.0	
3		Завхан									1		1					0.0	
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																	
5		Увс									13		13		2		15.4		
6		Ховд										2		1		1		100.0	
7		Үүнээс: Булган																	
8	Хангайн бүс	Архангай									3	4	3	4			0.0	0.0	
9		Баянхонгор		1							5	4	5	3	2	2	40.0	66.7	
10		Булган									9		9				0.0		
11		Орхон									12	2	11	2	4	2	36.4	100.0	
12		Өвөрхангай									4	2	4	1			0.0	0.0	
13		Үүнээс: Хархорин									1		1				0.0		
14	Хөвсгөл									3	1	3		1		33.3			
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	1		1		1		100.0										
16		Дархан-Уул									5	4	4	2		1	0.0	50.0	
17		Дорноговь	1		1				0.0		1	1	1	1			0.0	0.0	
18		Үүнээс: Замын-Үүд									1	1	1	1			0.0	0.0	
19		Дундговь		1		1		1		100.0		1		1				0.0	
20		Өмнөговь	4		4		1		25.0		2		2				0.0		
21		Үүнээс: Цогтцэций																	
22		Сэлэнгэ		2		2		1		50.0	1	2	1	2		1	0.0	50.0	
23		Үүнээс: Мандал		1		1		1		100.0			2		2		1	50.0	
24		Төв									6	4	6	3	1	2	16.7	66.7	
25	Үүнээс: Заамар									1	2	1	1			0.0	0.0		
26	Зүүн бүс	Дорнод	7	1	6	1	4		66.7	0.0	3	1	3	1			0.0	0.0	
27		Сүхбаатар									2		2		1		50.0		
28		Хэнтий									2		2				0.0		
29		Үүнээс: Бор-Өндөр																	
295	#####	#VALUE!	13	6	12	4	6	2	191.67	150	76	30	73	23	11	10	191.75	533.33	
30	Нийслэл		16	11	15	11	5	5	33.3	45.5	94	50	93	49	6	7	6.5	14.3	
31	Баянгол		8	3	7	3	3	2	42.9	66.7	13	6	13	6	1	1	7.7	16.7	
32	I хэлтэс		5	1	4	1	2	1	50.0	100.0	7	6	7	6		1	0.0	16.7	
33	II хэлтэс		3	2	3	2	1	1	33.3	50.0	6		6		1		16.7		
34	Баянзүрх			2		2			0.0	13	6	12	7				0.0	0.0	
35	I хэлтэс									5	2	5	2				0.0	0.0	
36	II хэлтэс			1		1			0.0	6	4	6	4				0.0	0.0	
37	III хэлтэс			1		1			0.0	2		1	1				0.0	0.0	
38	Сүхбаатар		4	5	4	5	2	0.0	40.0	26	16	26	15	3	3	11.5	20.0		
39	I хэлтэс		2	5	2	5	2	0.0	40.0	24	15	24	14	3	3	12.5	21.4		
40	II хэлтэс		2		2			0.0		2	1	2	1				0.0	0.0	
41	Сонгинохайрхан		1	1	1	1	1	1	100.0	100.0	8	5	8	5			0.0	0.0	
42	I хэлтэс			1		1		1		100.0	4	2	4	2			0.0	0.0	
43	II хэлтэс		1		1		1		100.0		3	1	3	1			0.0	0.0	
44	III хэлтэс									1	2	1	2				0.0	0.0	
45	Хан-Уул		1		1			0.0		14	9	14	9	1	2	7.1	22.2		
46	I хэлтэс		1		1			0.0		12	8	12	8		1	0.0	12.5		
47	II хэлтэс									2	1	2	1	1	1	50.0	100.0		
48	Чингэлтэй		2		2		1		50.0	18	5	18	5	1		5.6	0.0		
49	I хэлтэс		1		1		1		0.0	14	5	14	5			0.0	0.0		
50	II хэлтэс		1		1		1		100.0	4		4		1		25.0			
51	Багануур									1	2	1	1		1	0.0	100.0		
52	Багахангай																		
53	Налайх									1	1	1	1			0.0	0.0		
54	Бусад			1		1		1	100.0		2		1				0.0		
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам																		
57	Мөрдөн байцаах алба									9	4	9	3	1	1	11.1	33.3		
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба			1		1			0.0	1	1	1	1			0.0	0.0		
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦУГ	ХГХТХ																	
61		ХОХГХТХ			1		1		1	100.0									
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																		
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ										57		56				0.0		
65	ТЕГ -ын МБХ										2		1				0.0		
66	Улсын дүн		29	18	27	16	11	8	40.7	50.0	172	80	167	72	17	17	10.2	23.6	
		Өсөлт бууралт/тоогоор/	-11		-11		-3				-92		-95		0				
		Өсөлт бууралт /хувиар/	-37.9		-40.7		-27.3		9.3		-53.5		-56.9		0.0		13.4		

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Авлигын 22.1-22.12								Үүнээс								
											Хахууль авах 22.4								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
		A	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	7		7	1			0.0	0.0	3		3					0.0	
2		Говь-Алтай	17		15	2			0.0	0.0	2		2					0.0	
3		Завхан	8		8				0.0		2		2					0.0	
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	1		1				0.0										
5		Увс	3		3				0.0										
6		Ховд	9		9	1			0.0	0.0	2		2						0.0
7		Үүнээс: Булган	1		1				0.0										
8	Хангайн бүс	Архангай	12		12				0.0										
9		Баянхонгор	14		10	5			0.0	0.0	3		1					0.0	
10		Булган	8		8				0.0		3		3					0.0	
11		Орхон	19		17				0.0		3		3					0.0	
12		Өвөрхангай	6	1	6	2			0.0	0.0	1		1						
13		Үүнээс: Хархорин	3	1	3	1			0.0	0.0	1		1						
14		Хөвсгөл	11	1	10	2			0.0	0.0	1		1						
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	6		6				0.0		1		1						
16		Дархан-Уул	6		4				0.0		3		1					0.0	
17		Дорноговь	7	1	6	1			0.0	0.0	1		1					0.0	
18		Үүнээс: Замын-Үүд	4		3				0.0		1		1					0.0	
19		Дундговь	7		7				0.0		1		1					0.0	
20		Өмнөговь	10		10	3	1		10.0	0.0	2		2	1				0.0	0.0
21		Үүнээс: Цогтцэций	8		8	3	1		12.5	0.0	2		2	1				0.0	0.0
22	Сэлэнгэ	17	1	17	1		1	0.0	100.0	5	1	5	1			1	0.0	100.0	
23	Үүнээс: Мандал																		
24	Төв	15		14					0.0		2		2					0.0	
25	Үүнээс: Заамар	6		5					0.0										
26	Зүүн бүс	Дорнод	11		10	1			0.0	0.0	2		2					0.0	
27		Сүхбаатар	11		11				0.0		1		1					0.0	
28		Хэнтий	20		20	1	3		15.0	0.0	1		1					0.0	
29		Үүнээс: Бор-Өндөр	7		7				0.0										
295	#####	#VALUE!	224	4	210	20	4	1	25	100	39	1	34	2	0	1	0	100	
30	Нийслэл	299	4	292	4	2	0	0.7	0.0	46		45						0.0	
31	Баянгол	18		18					0.0		5		5					0.0	
32	I хэлтэс	3		3					0.0										
33	II хэлтэс	15		15					0.0		5		5					0.0	
34	Баянзүрх	120		117		1		0.9		8		8						0.0	
35	I хэлтэс	18		18					0.0		6		6					0.0	
36	II хэлтэс	99		96		1		1.0		2		2						0.0	
37	III хэлтэс	3		3					0.0										
38	Сүхбаатар	47	1	43	1	1		2.3	0.0	10		9						0.0	
39	I хэлтэс	43	1	39	1	1		2.6	0.0	8		7						0.0	
40	II хэлтэс	4		4					0.0		2		2					0.0	
41	Сонгинохайрхан	7	3	7	3				0.0	0.0	3		3					0.0	
42	I хэлтэс	1	2	1	2				0.0	0.0									
43	II хэлтэс	4		4					0.0		2		2					0.0	
44	III хэлтэс	2	1	2	1				0.0	0.0	1		1						
45	Хан-Уул	26		26					0.0		7		7					0.0	
46	I хэлтэс	16		16					0.0		5		5					0.0	
47	II хэлтэс	10		10					0.0		2		2					0.0	
48	Чингэлтэй	73		73					0.0		11		11					0.0	
49	I хэлтэс	73		73					0.0		11		11					0.0	
50	II хэлтэс																		
51	Багануур	1		1															
52	Багахангай																		
53	Налайх	7		7					0.0		2		2					0.0	
54	Бусад																		
55	ИАТ	1		1					0.0										
56	Төмөр зам	1		1					0.0										
57	Мөрдөн байцаах алба	1	1	1	1				0.0	0.0									
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба	2		2		2			100.0										
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦУГ	ХГХТХ																	
61		ХОХГХТХ																	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																		
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ	510	1	489	17				0.0	0.0	85		79	1				0.0	0.0
65	ТЕГ -ын МБХ																		
66	Улсын дүн	523	8	502	24	6	1	1.2	4.2	85	1	79	2			1	0.0	50.0	
	Өсөлт бууралт/тоогоор/	-515		-478		-5			3.0		-84		-77		1			50.0	
	Өсөлт бууралт /хувиар/	-98.5		-95.2		-83.3					-98.8		-97.5						

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс								Нийтийн албаны ашиг сонирхлын эсрэг 23.1-23.7								
			Хахууль өгөх 22.5																
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
		A	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий									14	1	12	12	9		75.0	0.0	
2		Говь-Алтай									1		1				0.0		
3		Завхан									7	9	6	2	3	1	50.0	50.0	
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																	
5		Увс									6	5	6	3	5	3	83.3	100.0	
6		Ховд									5	6	2	3		2	0.0	66.7	
7		Үүнээс: Булган									5	2	2					0.0	
8	Хангайн бүс	Архангай									3	1	3	1	2		66.7	0.0	
9		Баянхонгор									3	5	3	5	2	4	66.7	80.0	
10		Булган									4		4		2		50.0		
11		Орхон									10	3	10	2	3	2	30.0	100.0	
12		Өвөрхангай	1		1					0.0	4	7	4	5	3	2	75.0	40.0	
13		Үүнээс: Хархорин									2	1	2	1	1		50.0	0.0	
14		Хөвсгөл	1		1					0.0	3	6	3	5	3	4	100.0	80.0	
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр									3		3		1		33.3		
16		Дархан-Уул									5	1	5	1	2		40.0	0.0	
17		Дорноговь									5	5	3	4	3	2	100.0	50.0	
18		Үүнээс: Замын-Үүд									3	1	1	1	1		100.0	0.0	
19		Дундговь									4	3	3	3	2	1	66.7	33.3	
20		Өмнөговь	1		1					0.0	7	5	6	5	4	2	66.7	40.0	
21		Үүнээс: Цогтцэций	1		1					0.0	5	3	4	4	3	1	75.0	25.0	
22	Зүүн бүс	Сэлэнгэ									9	7	7	4	3	2	42.9	50.0	
23		Үүнээс: Мандал									1	3	1	2	1	1	100.0	50.0	
24		Төв									5	11	5	6	1	5	20.0	83.3	
25		Үүнээс: Заамар									2	6	2	3	1	2	50.0	66.7	
26		Дорнод									3	4		1		1		100.0	
27		Сүхбаатар									4	3	4	2	3	1	75.0	50.0	
28		Хэнтий									6	3	4	2	1		25.0	0.0	
29	Үүнээс: Бор-Өндөр									1	1	1		1		100.0			
295	#####	#VALUE!	3	0	3	0	0	0	0	0	111	85	94	66	52	32	1066.2	923.33	
30	Нийслэл		13		12				0.0		229	124	225	99	79	38	35.1	38.4	
31	Баянгол		1		1						17	22	16	22	4	6	25.0	27.3	
32	I хэлтэс										9	11	9	11	1	2	11.1	18.2	
33	II хэлтэс		1		1						8	11	7	11	3	4	42.9	36.4	
34	Баянзүрх		1		1				0.0		26	22	24	18	5	11	20.8	61.1	
35	I хэлтэс		1		1				0.0		12	13	12	11		7	0.0	63.6	
36	II хэлтэс										11	3	9	2	4	2	44.4	100.0	
37	III хэлтэс										3	6	3	5	1	2	33.3	40.0	
38	Сүхбаатар		4		3				0.0		120	33	120	24	59	6	49.2	25.0	
39	I хэлтэс		4		3				0.0		61	27	61	21	5	6	8.2	28.6	
40	II хэлтэс										59	6	59	3	54		91.5	0.0	
41	Сонгинохайрхан										15	7	15	5	5	3	33.3	60.0	
42	I хэлтэс										6	2	6		2		33.3		
43	II хэлтэс										1	2	1	2	1		100.0	0.0	
44	III хэлтэс										8	3	8	3	2	3	25.0	100.0	
45	Хан-Уул		1		1				0.0		22	17	21	9	2	3	9.5	33.3	
46	I хэлтэс		1		1				0.0		20	11	19	6	1	2	5.3	33.3	
47	II хэлтэс										2	6	2	3	1	1	50.0	33.3	
48	Чингэлтэй		4		4				0.0		25	19	25	17	4	8	16.0	47.1	
49	I хэлтэс		4		4				0.0		19	15	19	14	1	5	5.3	35.7	
50	II хэлтэс										6	4	6	3	3	3	50.0	100.0	
51	Багануур										2	1	2	1			0.0	0.0	
52	Багахангай																		
53	Налайх		2		2				0.0		2	3	2	3		1	0.0	33.3	
54	Бусад										1	2	1	2		1	0.0	50.0	
55	ИАТ											1		1				0.0	
56	Төмөр зам										2		2		1		50.0		
57	Мөрдөн байцаах алба										1	2		2		1		50.0	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба										35	1	35	1	2		5.7	0.0	
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦУГ	ХГХТХ									2		2		1		50.0		
61		ХОХГХТХ										2		2		1		50.0	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																		
63	Экологийн цагдаагийн алба																		
64	АТГ		15		14				0.0		11		10	12	1		10.0	0.0	
65	ТЕГ -ын МБХ																		
66	Улсын дүн		16		15				0.0		341	211	320	167	131	71	40.9	42.5	
		Өсөлт бууралт/тоогоор/		-16		-15						-130		-153		-60			
		Өсөлт бууралт /хувиар/							0.0			-38.1		-47.8		-45.8		1.6	

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг 24.1-24.9								Үүнээс								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
			572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	
		A																	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	19	16	18	17	15	15	83.3	88.2									
2		Говь-Алтай	4	10	4	4	2	4	50.0	100.0									
3		Завхан	17	33	17	29	11	20	64.7	69.0									
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	8	10	8	7	6	7	75.0	100.0									
5		Увс	6	12	6	5	6	5	100.0	100.0									
6		Ховд	36	37	17	22	9	21	52.9	95.5									
7		Үүнээс: Булган	23	23	5	14		14	0.0	100.0									
8	Хангайн бүс	Архангай	20	26	20	12	7	8	35.0	66.7									
9		Баянхонгор	20	53	20	27	5	19	25.0	70.4									
10		Булган	46	47	44	36	29	21	65.9	58.3									
11		Орхон	3	5	3	3	2	2	66.7	66.7									
12		Өвөрхангай	26	45	25	34	14	25	56.0	73.5		1		1			0.0		
13		Үүнээс: Хархорин	13	37	12	26	4	21	33.3	80.8		1		1			0.0		
14		Хөвсгөл	40	57	40	43	31	31	77.5	72.1									
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр		3		3				0.0		1		1			0.0		
16		Дархан-Уул	9	15	9	6	5	6	55.6	100.0									
17		Дорноговь	18	16	18	16	7	5	38.9	31.3									
18		Үүнээс: Замын-Үүд	14	5	14	5	7	2	50.0	40.0									
19		Дундговь	5	11	3	11		1	0.0	9.1									
20		Өмнөговь	12	11	12	11	4	4	33.3	36.4		1		1			0.0		
21		Үүнээс: Цогтцэций	5	2	5	2	2		40.0	0.0		1		1			0.0		
22		Сэлэнгэ	111	67	102	62	64	22	62.7	35.5			2		1			0.0	
23		Үүнээс: Мандал	30	14	23	13	11	4	47.8	30.8									
24		Төв	26	40	26	33	5	18	19.2	54.5									
25		Үүнээс: Заамар	12	8	12	7	2	1	16.7	14.3									
26		Зүүн бүс	Дорнод	17	20	16	14	3	11	18.8	78.6								
27	Сүхбаатар		1	14	1	13		1	0.0	7.7									
28	Хэнтий		13	32	13	30	7	9	53.8	30.0									
29	Үүнээс: Бор-Өндөр	1	1	1	1				0.0	0.0									
295	#VALUE!	#VALUE!	449	570	0	414	431	226	248	54.6	57.5								
30	Нийслэл		40	52	30	35	53	17	31	48.6	58.5								
31	Баянгол		7	6		5	6		3	0.0	50.0								
32	I хэлтэс		2			1				0.0									
33	II хэлтэс		5	6		4	6		3	0.0	50.0								
34	Баянзүрх		8	11		6	13	2	8	33.3	61.5								
35	I хэлтэс		3	4		3	5		4	0.0	80.0								
36	II хэлтэс		2	1		1	1			0.0	0.0								
37	III хэлтэс		3	6		2	7	2	4	100.0	57.1								
38	Сүхбаатар		6	6		5	6	4	3	80.0	50.0								
39	I хэлтэс		1	2		1	2		1	0.0	50.0								
40	II хэлтэс		5	4		4	4	4	2	100.0	50.0								
41	Сонгинохайрхан		10	13		10	15	7	8	70.0	53.3								
42	I хэлтэс		8	9		8	11	6	6	75.0	54.5								
43	II хэлтэс			1			1		1	100.0									
44	III хэлтэс		2	3		2	3	1	1	50.0	33.3								
45	Хан-Уул		2	4		2	4		2	0.0	50.0								
46	I хэлтэс		1	2		1	2		1	0.0	50.0								
47	II хэлтэс		1	2		1	2		1	0.0	50.0								
48	Чингэлтэй		6	11		6	8	4	6	66.7	75.0								
49	I хэлтэс		3	8		3	5	1	4	33.3	80.0								
50	II хэлтэс		3	3		3	3	3	2	100.0	66.7								
51	Багануур																		
52	Багахангай																		
53	Налайх		1	1		1	1		1	0.0	100.0								
54	Бусад																		
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам		1			1		1		100.0									
57	Мөрдөн байцаах алба		54			49		31		63.3									
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба			2			2				0.0								
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦҮГ	ХГХТХ																	
61		ХОХГХТХ																	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																		
63	Экологийн цагдаагийн алба			75			73		27		37.0		1		1		0.0		
64	АТГ		8	1		8	2	1		12.5	0.0								
65	ТЕГ -ын МБХ																		
66	Улсын дүн		489	622		449	484	243	279	54.1	57.6		1	4	1	3		0.0	0.0
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		133			35		36		3.5			3		2			0.0	
	Өсөлт бууралт /хувиар/		27.2			7.8		14.8					4.0 дах		3.0 дах				

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс																
			Хууль бусаар ашигт малтмал хайх, ашиглах, олборлох 24.2								Химийн хорт, аюултай бодисыг хууль бус эргэлтэд оруулах 24.3								
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
А			588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	2		2				0.0										
2		Говь-Алтай		8		3		3		100.0	2		2				0.0		
3		Завхан		3		3				0.0									
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																	
5		Увс																	
6		Ховд	22	16	6	10	2	10	33.3	100.0									
7		Үүнээс: Булган	20	16	4	10		10	0.0	100.0									
8	Хангайн бүс	Архангай	2	2	2	2			0.0	0.0									
9		Баянхонгор	14	49	14	26	2	18	14.3	69.2	2		2		1		50.0		
10		Булган	6	13	6	12				0.0	0.0								
11		Орхон	1	1	1	1				0.0	0.0								
12		Өвөрхангай	13	5	13	5	10	3	76.9	60.0									
13		Үүнээс: Хархорин																	
14		Хөвсгөл		1		1				0.0									
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр		1		1				0.0		1		1				0.0	
16		Дархан-Уул	3	5	3	5	2	5	66.7	100.0									
17		Дорноговь	7	12	7	12		3	0.0	25.0	6	1	6	1	3	1	50.0	100.0	
18		Үүнээс: Замын-Үүд	3	3	3	3			0.0	0.0	6	1	6	1	3	1	50.0	100.0	
19		Дундговь	4	11	3	11		1	0.0	9.1									
20		Өмнөговь	7	8	7	8	2	4	28.6	50.0		2		2				0.0	
21		Үүнээс: Цогтцэций	1		1				0.0			1		1				0.0	
22	Зүүн бүс	Сэлэнгэ	38	39	38	38	19	4	50.0	10.5			1				0.0		
23		Үүнээс: Мандал	4	8	4	8	1	1	25.0	12.5	1		1				0.0		
24		Төв	12	22	12	21	1	9	8.3	42.9		1		1				0.0	
25		Үүнээс: Заамар	11	8	11	7	1	1	9.1	14.3									
26		Дорнод	2	3	2	3			0.0	0.0									
27		Сүхбаатар		11		11				0.0									
28		Хэнтий	3	11	3	11	1	3	33.3	27.3	1		1				0.0		
29	Үүнээс: Бор-Өндөр		1		1				0.0	1		1				0.0			
30	Нийслэл		2		2				0.0	7	14	4	12	2	5	50.0	41.7		
31	Баянгол									1	3		3		1		33.3		
32	I хэлтэс									1									
33	II хэлтэс										3		3		1		33.3		
34	Баянзүрх									5	2	3	2	1		33.3	0.0		
35	I хэлтэс									1		1				0.0			
36	II хэлтэс									2		1				0.0			
37	III хэлтэс									2	2	1	2	1		100.0	0.0		
38	Сүхбаатар									1	2	1	2	1	1	100.0	50.0		
39	I хэлтэс										1		1			0.0			
40	II хэлтэс									1	1	1	1	1	1	100.0	100.0		
41	Сонгинохайрхан										3		3		2		66.7		
42	I хэлтэс										2		2		1		50.0		
43	II хэлтэс																		
44	III хэлтэс										1		1		1		100.0		
45	Хан-Уул		1		1				0.0		1		1		1		100.0		
46	I хэлтэс																		
47	II хэлтэс								0.0		1		1		1		100.0		
48	Чингэлтэй		1		1				0.0		3		1				0.0		
49	I хэлтэс		1		1				0.0		2								
50	II хэлтэс										1		1				0.0		
51	Багануур																		
52	Багахангай																		
53	Налайх																		
54	Бусад																		
55	ИАТ																		
56	Төмөр зам																		
57	Мөрдөн байцаах алба	14		14		4		28.6		14		11		5		45.5			
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба		2		2				0.0										
59	Тээврийн цагдаагийн алба																		
60	НЦУГ	ХГХТХ																	
61		ХОХГХТХ																	
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																		
63	Экологийн цагдаагийн алба		30		30		4		13.3		17		15		6		40.0		
64	АТГ	8		8		1		12.5											
65	ТЕГ -ын МБХ																		
66	Улсын дүн	136	223	119	186	39	63	32.8	33.9	19	19	16	17	6	6	37.5	35.3		
Өсөлт бууралт/тоогоор/			87		67		24			1.1	0		1		0		-2.2		
Өсөлт бууралт /хувиар/			64.0		56.3		61.5				0.0		6.3		0.0				

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс															
			Хууль бусаар ан агнах 24.5								Хууль бусаар мод бэлтгэх 24.6							
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
А			604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	3	7	3	7	3	7	100.0	100.0	13	6	12	7	11	6	91.7	85.7
2		Говь-Алтай	2	1	2	1	2	1	100.0	100.0								
3		Завхан	1		1				0.0		16	23	16	18	11	17	68.8	94.4
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	1		1				0.0		7	10	7	7	6	7	85.7	100.0
5		Увс	1	2	1	2	1	2	100.0	100.0	5	10	5	3	5	3	100.0	100.0
6		Ховд	10	13	8	9	5	9	62.5	100.0	4	8	3	3	2	2	66.7	66.7
7		Үүнээс: Булган	2	7	1	4		4	0.0	100.0	1							
8	Хангайн бүс	Архангай									18	24	18	10	7	8	38.9	80.0
9		Баянхонгор	1	1	1				0.0		2	1	2	1	2	1	100.0	100.0
10		Булган	2	1	2	1	2	1	100.0	100.0	37	32	35	22	26	19	74.3	86.4
11		Орхон	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0			3		1		1	100.0
12		Өвөрхангай		10		10		8		80.0	13	28	12	18	4	14	33.3	77.8
13		Үүнээс: Хархорин		9		9		8		88.9	13	26	12	16	4	13	33.3	81.3
14		Хөвсгөл	2	11	2	9	1	7	50.0	77.8	37	45	37	33	30	24	81.1	72.7
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																
16		Дархан-Уул	1		1		1		100.0		2	10	2	1	2	1	100.0	100.0
17		Дорноговь	4		4		4		100.0				1		1			0.0
18		Үүнээс: Замын-Үүд	4		4		4		100.0									
19		Дундговь																
20		Өмнөговь	2		2		1		50.0									
21		Үүнээс: Цогтцэций	1		1		1		100.0									
22	Сэлэнгэ	1	3	1	2		1	0.0	50.0	62	23	55	21	39	17	70.9	81.0	
23	Үүнээс: Мандал		2		2		1		50.0	23	4	17	3	10	2	58.8	66.7	
24	Төв	5	4	5	4	1	3	20.0	75.0	7	13	7	7	3	6	42.9	85.7	
25	Үүнээс: Заамар									1		1		1		100.0		
26	Зүүн бүс	Дорнод									4	11	4	9		9	0.0	100.0
27		Сүхбаатар		2		1			0.0									
28		Хэнтий		3		3			0.0	8	18	8	16	6	6	75.0	37.5	
29		Үүнээс: Бор-Өндөр																
30	Нийслэл	15	25	14	25	7	19	50.0	76.0	6	6	6	6	5	5	83.3	83.3	
31	Баянгол	1	3	1	3		2	0.0	66.7									
32	I хэлтэс	1		1				0.0										
33	II хэлтэс		3		3		2		66.7									
34	Баянзүрх	2	7	2	8		6	0.0	75.0	1	2	1	2	1	2	100.0	100.0	
35	I хэлтэс	2	4	2	5		4	0.0	80.0									
36	II хэлтэс		1		1			0.0										
37	III хэлтэс		2		2		2		100.0	1	2	1	2	1	2	100.0	100.0	
38	Сүхбаатар	1	1		1		1		100.0	3	2	3	2	3	1	100.0	50.0	
39	I хэлтэс		1		1		1		100.0									
40	II хэлтэс	1								3	2	3	2	3	1	100.0	50.0	
41	Сонгинохайрхан	8	7	8	7	6	5	75.0	71.4									
42	I хэлтэс	6	5	6	5	5	4	83.3	80.0									
43	II хэлтэс		1		1		1		100.0									
44	III хэлтэс	2	1	2	1	1		50.0	0.0									
45	Хан-Уул	1	2	1	2		1	0.0	50.0									
46	I хэлтэс		2		2		1		50.0									
47	II хэлтэс	1		1				0.0										
48	Чингэлтэй	2	5	2	4	1	4	50.0	100.0	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0	
49	I хэлтэс	2	5	2	4	1	4	50.0	100.0									
50	II хэлтэс									1	1	1	1	1	1	100.0	100.0	
51	Багануур																	
52	Багахангай																	
53	Налайх									1	1	1	1		1	0.0	100.0	
54	Бусад																	
55	ИАТ																	
56	Төмөр зам	1		1		1		100.0										
57	Мөрдөн байцаах алба	12		11		9		81.8		11		11		11		100.0		
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба																	
59	Тээврийн цагдаагийн алба																	
60	НЦУГ	ХГХТХ																
61		ХОХГХТХ																
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																	
63	Экологийн цагдаагийн алба		18		18		13		72.2		6		5		4		80.0	
64	АТГ										1		2				0.0	
65	ТЕГ -ын МБХ																	
66	Улсын дүн	51	84	48	75	29	59	60.4	78.7	234	262	222	177	153	139	68.9	78.5	
Өсөлт бууралт/тоогоор/			33		27		30		18.3		28		-45		-14		9.6	
Өсөлт бууралт /хувиар/			64.7		56.3		2.0 дах				12.0		-20.3		-9.2			

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Соёлын өвийн эсрэг 25.1-25.6								Үүнээс Соёлын биет өвийг завших, үргэгдүүлэх 25.3							
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
			620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635
А			620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий		1		1		1		100.0		1		1		1		100.0
2		Говь-Алтай																
3		Завхан																
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																
5		Увс																
6		Ховд																
7		Үүнээс: Булган																
8	Хангайн бүс	Архангай		1		1				0.0								
9		Баянхонгор																
10		Булган																
11		Орхон																
12		Өвөрхангай																
13		Үүнээс: Хархорин																
14		Хөвсгөл		1		1					0.0							
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																
16		Дархан-Уул																
17		Дорноговь	1		1					0.0								
18		Үүнээс: Замын-Үүд																
19		Дундговь																
20		Өмнөговь	1		1		1			100.0								
21		Үүнээс: Цогтцэций																
22	Сэлэнгэ	2	1	2	1	1			50.0	0.0	1	1	1	1			0.0	0.0
23	Үүнээс: Мандал																	
24	Төв																	
25	Үүнээс: Заамар																	
26	Зүүн бүс	Дорнод																
27		Сүхбаатар																
28		Хэнтий																
29		Үүнээс: Бор-Өндөр																
30	Нийслэл	1	1	1	1				0.0	0.0	1	1						0.0
31	Баянгол	1		1					0.0									
32	I хэлтэс	1		1					0.0									
33	II хэлтэс																	
34	Баянзүрх																	
35	I хэлтэс																	
36	II хэлтэс																	
37	III хэлтэс																	
38	Сүхбаатар																	
39	I хэлтэс																	
40	II хэлтэс																	
41	Сонгинохайрхан																	
42	I хэлтэс																	
43	II хэлтэс																	
44	III хэлтэс																	
45	Хан-Уул																	
46	I хэлтэс																	
47	II хэлтэс																	
48	Чингэлтэй		1		1				0.0		1		1					0.0
49	I хэлтэс		1		1				0.0		1		1					0.0
50	II хэлтэс																	
51	Багануур																	
52	Багахангай																	
53	Налайх																	
54	Бусад																	
55	ИАТ																	
56	Төмөр зам																	
57	Мөрдөн байцаах алба																	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба		1		1				0.0									
59	Тээврийн цагдаагийн алба																	
60	НЦУГ	ХГХТХ																
61		ХОХГХТХ																
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																	
63	Экологийн цагдаагийн алба																	
64	АТГ																	
65	ТЕГ -ын МБХ																	
66	Улсын дүн	5	5	5	5	2	1	40.0	20.0	1	3	1	3	1	1	0.0	33.3	
	Өсөлт бууралт/тоогоор/	0	0	-1				-20.0		2	2	1						
	Өсөлт бууралт /хувиар/	0.0	0.0	-50.0						3.0 дах	3.0 дах						33.3	

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг 26.1-26.3								Хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг 27.1-27.11							
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
А			636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий									22	18	22	16	21	13	95.5	81.3
2		Говь-Алтай									13	8	13	7	12	6	92.3	85.7
3		Завхан									8	24	8	19	5	11	62.5	57.9
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл									4	10	4	8	2	3	50.0	37.5
5		Увс									8	14	7	12	6	10	85.7	83.3
6		Ховд	1		1					0.0	28	29	14	12	10	10	71.4	83.3
7		Үүнээс: Булган									8	5	1	3		3	0.0	100.0
8	Хангайн бүс	Архангай		19		6		6		100.0	42	31	42	22	25	12	59.5	54.5
9		Баянхонгор									24	25	23	22	16	17	69.6	77.3
10		Булган									24	28	24	17	18	13	75.0	76.5
11		Орхон									27	20	23	8	19	6	82.6	75.0
12		Өвөрхангай									27	20	25	16	12	7	48.0	43.8
13		Үүнээс: Хархорин									8	6	8	6	3	3	37.5	50.0
14		Хөвсгөл		1		1				0.0	38	28	34	26	28	19	82.4	73.1
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр		1		1				0.0	12	11	12	11	9	7	75.0	63.6
16		Дархан-Уул		1		1				0.0	30	24	22	9	19	5	86.4	55.6
17		Дорноговь	3		2		1		50.0		44	26	44	23	29	17	65.9	73.9
18		Үүнээс: Замын-Үүд									13	8	13	7	7	3	53.8	42.9
19		Дундговь									14	13	14	12	12	7	85.7	58.3
20		Өмнөговь									62	40	59	28	43	21	72.9	75.0
21		Үүнээс: Цогтцэций									34	23	31	16	21	11	67.7	68.8
22		Сэлэнгэ									39	29	30	22	27	16	90.0	72.7
23		Үүнээс: Мандал									18	6	11	3	9	2	81.8	66.7
24		Төв	1								117	74	114	53	76	48	66.7	90.6
25	Үүнээс: Заамар									18	18	17	13	11	10	64.7	76.9	
26	Зүүн бүс	Дорнод	2	3	2	3			0.0	0.0	42	45	42	28	36	22	85.7	78.6
27		Сүхбаатар	3	2	3	2				0.0	34	21	33	9	21	6	63.6	66.7
28		Хэнтий									26	26	25	24	20	21	80.0	87.5
29		Үүнээс: Бор-Өндөр											3		2		2	100.0
30	Нийслэл	47	119	47	125	8	47	17.0	37.6	595	431	572	302	433	259	75.7	85.8	
31	Баянгол	2	13	2	15	1	7	50.0	46.7	78	49	75	29	57	27	76.0	93.1	
32	I хэлтэс	1	10	1	11	1	5	100.0	45.5	49	26	46	15	35	13	76.1	86.7	
33	II хэлтэс	1	3	1	4		2	0.0	50.0	29	23	29	14	22	14	75.9	100.0	
34	Баянзүрх	12	17	12	17	2	5	16.7	29.4	130	95	120	65	90	55	75.0	84.6	
35	I хэлтэс	9	9	9	9	1	5	11.1	55.6	45	32	43	19	30	18	69.8	94.7	
36	II хэлтэс	3	6	3	6	1		33.3	0.0	45	32	39	25	31	19	79.5	76.0	
37	III хэлтэс		2		2				0.0	40	31	38	21	29	18	76.3	85.7	
38	Сүхбаатар	12	40	12	40	1	25	8.3	62.5	79	64	77	39	59	34	76.6	87.2	
39	I хэлтэс	11	34	11	34	1	22	9.1	64.7	42	32	40	18	33	16	82.5	88.9	
40	II хэлтэс	1	6	1	6		3	0.0	50.0	37	32	37	21	26	18	70.3	85.7	
41	Сонгинохайрхан	1	4	1	5		1	0.0	20.0	145	104	139	73	106	61	76.3	83.6	
42	I хэлтэс		2		2		1		50.0	82	62	79	43	60	33	75.9	76.7	
43	II хэлтэс		2		2				0.0	35	30	33	20	24	19	72.7	95.0	
44	III хэлтэс	1		1	1			0.0	0.0	28	12	27	10	22	9	81.5	90.0	
45	Хан-Уул	6	32	6	36	1	4	16.7	11.1	83	65	81	50	62	44	76.5	88.0	
46	I хэлтэс	6	26	6	28	1	3	16.7	10.7	38	29	36	20	24	17	66.7	85.0	
47	II хэлтэс		6		8		1		12.5	45	36	45	30	38	27	84.4	90.0	
48	Чингэлтэй	12	11	12	10	3	5	25.0	50.0	50	36	50	28	39	27	78.0	96.4	
49	I хэлтэс	12	8	12	8	3	4	25.0	50.0	33	14	33	10	25	10	75.8	100.0	
50	II хэлтэс		3		2		1		50.0	17	22	17	18	14	17	82.4	94.4	
51	Багануур	1		1				0.0		9	4	9	4	3	4	33.3	100.0	
52	Багахангай									1	2	1	2	1	2	100.0	100.0	
53	Налайх	1	2	1	2			0.0	0.0	20	12	20	12	16	5	80.0	41.7	
54	Бусад																	
55	ИАТ									6	2	6	1	6	1	100.0	100.0	
56	Төмөр зам									6	3	6	4	6	3	100.0	75.0	
57	Мөрдөн байцаах алба	1	1		1				0.0	13	8	12	7	10	6	83.3	85.7	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба	41	105	40	96	7	49	17.5	51.0									
59	Тээврийн цагдаагийн алба									549	407	527	278	399	244	75.7	87.8	
60	ЦҮГ	ХГХТХ																
61		ХОХГХТХ																
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																	
63	Экологийн цагдаагийн алба																	
64	АТГ									1	1	1	1		1	0.0	100.0	
65	ТЕГ -ын МБХ	1		1					0.0		1		1		1		100.0	
66	Улсын дүн	57	146	55	139	9	53	16.4	38.1	1276	985	1202	698	897	553	74.6	79.2	
Өсөлт бууралт/тоогоор/			89		84		44		21.8		-291		-504		-344		4.6	
Өсөлт бууралт /хувиар/			2.6 дах		2.5 дах		5.9 дах				-22.8		-41.9		-38.4			

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Үүнээс															
			Автозэврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих 27.10								Авто тээврийн гэмт хэрэг үйлдсэн жолооч зугтаах 27.11							
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
А			652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий	22	17	22	15	21	12	95.5	80.0		1		1		1		100.0
2		Говь-Алтай	13	8	13	7	12	6	92.3	85.7								
3		Завхан	8	24	8	19	5	11	62.5	57.9								
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл	4	10	4	8	2	3	50.0	37.5								
5		Увс	7	14	6	12	5	10	83.3	83.3								
6		Ховд	27	29	14	12	10	10	71.4	83.3								
7		Үүнээс: Булган	8	5	1	3		3	0.0	100.0								
8	Хангайн бүс	Архангай	42	31	42	22	25	12	59.5	54.5								
9		Баянхонгор	24	24	23	21	16	16	69.6	76.2		1		1		1		100.0
10		Булган	24	28	24	17	18	13	75.0	76.5								
11		Орхон	27	19	23	8	19	6	82.6	75.0		1						
12		Өвөрхангай	26	20	24	16	12	7	50.0	43.8								
13		Үүнээс: Хархорин	8	6	8	6	3	3	37.5	50.0								
14		Хөвсгөл	38	28	34	26	28	19	82.4	73.1								
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр	12	11	12	11	9	7	75.0	63.6								
16		Дархан-Уул	30	24	22	9	19	5	86.4	55.6								
17		Дорноговь	44	26	44	23	29	17	65.9	73.9								
18		Үүнээс: Замын-Үүд	13	8	13	7	7	3	53.8	42.9								
19		Дундговь	14	13	14	12	12	7	85.7	58.3								
20		Өмнөговь	61	40	59	28	43	21	72.9	75.0	1							
21		Үүнээс: Цогтцэций	33	23	31	16	21	11	67.7	68.8	1							
22	Сэлэнгэ	39	29	30	22	27	16	90.0	72.7									
23	Зүүн бүс	Үүнээс: Мандал	18	6	11	3	9	2	81.8	66.7								
24		Төв	116	74	113	53	75	48	66.4	90.6								
25		Үүнээс: Заамар	18	18	17	13	11	10	64.7	76.9								
26		Дорнод	42	45	42	28	36	22	85.7	78.6								
27		Сүхбаатар	33	21	32	9	21	6	65.6	66.7	1		1					0.0
28		Хэнтий	26	26	25	24	20	21	80.0	87.5								
29		Үүнээс: Бор-Өндөр		3		2		2		100.0								
30	Нийслэл	588	430	565	301	431	258	76.3	85.7	7	1	7	1	2	1	28.6	100.0	
31	Баянгол	76	49	73	29	57	27	78.1	93.1	2		2					0.0	
32	I хэлтэс	49	26	46	15	35	13	76.1	86.7									
33	II хэлтэс	27	23	27	14	22	14	81.5	100.0	2		2					0.0	
34	Баянзүрх	130	94	120	64	90	54	75.0	84.4		1		1		1		100.0	
35	I хэлтэс	45	31	43	18	30	17	69.8	94.4		1		1		1		100.0	
36	II хэлтэс	45	32	39	25	31	19	79.5	76.0									
37	III хэлтэс	40	31	38	21	29	18	76.3	85.7									
38	Сүхбаатар	76	64	74	39	58	34	78.4	87.2	3		3		1			33.3	
39	I хэлтэс	40	32	38	18	32	16	84.2	88.9	2		2		1			50.0	
40	II хэлтэс	36	32	36	21	26	18	72.2	85.7	1		1					0.0	
41	Сонгинохайрхан	144	104	138	73	106	61	76.8	83.6	1		1					0.0	
42	I хэлтэс	82	62	79	43	60	33	75.9	76.7									
43	II хэлтэс	35	30	33	20	24	19	72.7	95.0									
44	III хэлтэс	27	12	26	10	22	9	84.6	90.0	1		1					0.0	
45	Хан-Уул	82	65	80	50	61	44	76.3	88.0	1		1		1			100.0	
46	I хэлтэс	38	29	36	20	24	17	66.7	85.0									
47	II хэлтэс	44	36	44	30	37	27	84.1	90.0	1		1		1			100.0	
48	Чингэлтэй	50	36	50	28	39	27	78.0	96.4									
49	I хэлтэс	33	14	33	10	25	10	75.8	100.0									
50	II хэлтэс	17	22	17	18	14	17	82.4	94.4									
51	Багануур	9	4	9	4	3	4	33.3	100.0									
52	Багахангай	1	2	1	2	1	2	100.0	100.0									
53	Налайх	20	12	20	12	16	5	80.0	41.7									
54	Бусад																	
55	ИАТ	6	2	6	1	6	1	100.0	100.0									
56	Төмөр зам	5	3	5	4	5	3	100.0	75.0									
57	Мөрдөн байцаах алба	12	8	11	7	9	6	81.8	85.7	1		1		1			100.0	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба																	
59	Тээврийн цагдаагийн алба	543	406	521	277	398	243	76.4	87.7	6	1	6	1	1	1	16.7	100.0	
60	НЦҮГ	ХГХТХ																
61		ХОХГХТХ																
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																	
63	Экологийн цагдаагийн алба																	
64	АТГ	1	1	1	1		1	0.0	100.0									
65	ТЕГ -ын МБХ	1		1		1		100.0										
66	Улсын дүн	1263	981	1191	695	893	550	75.0	79.1	9	4	8	3	2	3	25.0	100.0	
	Өсөлт бууралт/тоогоор/	-282		-496		-343								1				
	Өсөлт бууралт /хувиар/	-22.3		-41.6		-38.4		4.2						50.0			75.0	

№	Бүс	Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий байгууллага	Цэргийн албаны эсрэг 28.1-28.19								Хүн төрөлхтний аюулгүй байдал, энх тайвны эсрэг 29.1-29.11							
			Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь		Бүх хэрэг		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг		Илрүүлэлтийн хувь	
			2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
А			668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683
1	Баруун бүс	Баян-Өлгий																
2		Говь-Алтай																
3		Завхан																
4		Үүнээс: Тосонцэнгэл																
5		Увс																
6		Ховд	1	1	1		1		100.0									
7		Үүнээс: Булган	1		1		1		100.0									
8	Хангайн бүс	Архангай																
9		Баянхонгор	1		1		1		100.0									
10		Булган																
11		Орхон																
12		Өвөрхангай																
13		Үүнээс: Хархорин																
14		Хөвсгөл		1		1		1	100.0									
15	Төвийн бүс	Говьсүмбэр																
16		Дархан-Уул	1		1		1		100.0									
17		Дорноговь	3		3		3		100.0									
18		Үүнээс: Замын-Үүд																
19		Дундговь																
20		Өмнөговь	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0								
21		Үүнээс: Цогтцэций		1		1		1	100.0									
22	Сэлэнгэ																	
23	Зүүн бүс	Үүнээс: Мандал																
24		Төв	3		3		3		100.0									
25		Үүнээс: Заамар																
26	Дорнод																	
27	Сүхбаатар																	
28	Хэнтий																	
29	Үүнээс: Бор-Өндөр																	
30	Нийслэл		2	3	2	3	1	2	50.0	66.7								
31	Баянгол																	
32	I хэлтэс																	
33	II хэлтэс																	
34	Баянзүрх	1	1	1	1	1	1	100.0	100.0									
35	I хэлтэс	1		1		1		100.0										
36	II хэлтэс																	
37	III хэлтэс		1		1		1	100.0										
38	Сүхбаатар																	
39	I хэлтэс																	
40	II хэлтэс																	
41	Сонгинохайрхан		1		1		1	100.0										
42	I хэлтэс		1		1		1	100.0										
43	II хэлтэс																	
44	III хэлтэс																	
45	Хан-Уул	1		1				0.0										
46	I хэлтэс																	
47	II хэлтэс	1		1				0.0										
48	Чингэлтэй																	
49	I хэлтэс																	
50	II хэлтэс																	
51	Багануур																	
52	Багахангай																	
53	Налайх		1		1			0.0										
54	Бусад																	
55	ИАТ																	
56	Төмөр зам																	
57	Мөрдөн байцаах алба																	
58	Эрүүгийн цагдаагийн алба																	
59	Тээврийн цагдаагийн алба																	
60	НЦУГ	ХГХТХ																
61		ХОХГХТХ																
62	Хар тамхитай тэмцэх газар																	
63	Экологийн цагдаагийн алба																	
64	АТГ																	
65	ТЕГ -ын МБХ																	
66	Улсын дүн		12	6	12	5	11	4	91.7	80.0								
	Өсөлт бууралт/тоогоор/		-6		-7		-7		-11.7									
	Өсөлт бууралт /хувиар/		-50.0		-58.3		-63.6											

Судалгааны бүлэг, дэд бүлгийг хариуцсан боловсруулсан:

Бүлэг 1. Т.Оюунчимэг (Ph.D, проф), В.Болор-Эрдэнэ (Ph.D), Н.Сайнбаяр, Э.Дашгаадан

Бүлэг 2. Х.Эрдэм-Ундрах (Dr.jur), О.Энххүслэн,

Бүлэг 3. Х.Эрдэм-Ундрах (Dr.jur), Х.Буянбат

Бүлэг 4. Б.Алтангэрэл (Ph.D, дэд проф), М.Хүрэлбат

Бүлэг 5. Н.Амарзаяа, Н.Буяннэмэх, Б.Анар

Бүлэг 6. Д.Мөрөн, З.Сүлд, Г.Ганхүлэг

Бүлэг 7. Ч.Нямсүрэн (Ph.D, проф), Б.Балжмаа.

Холбогдох статистик мэдээлэл, хавсралт Т.Оргил-Очир /УЕПГ/, С.Энхбаатар /ЦЕГ/,
Б.Бадам /АТГ/, Ш.Баттунгалаг /ШШГЕГ/,

Судалгааны үр дүнг нэгтгэн дүгнэж, редакторласан:

1. О.Зоригт (Ph.D, дэд проф),

2. Ж.Болдбаатар (Sc.D, проф),

3. С.Гантулга (Ph.D, дэд проф)

4. Т.Оюунчимэг (Ph.D, проф),

5. Ч.Нямсүрэн (Ph.D, проф)

6. Н.Сайнбаяр

Эх бэлтгэсэн:

1. Л.Одхүү

2. Б.Жамсран

Хэвлэх үйлдвэр: Чөлөөт хэвлэл сан

